

Date : 15-6-2017 13:57:23

From : "[REDACTED]"

To : "[REDACTED]@shell.com" [REDACTED]@shell.com

Subject : RE: Advertentie Zienswijze Gaswinning Assen

Attachment : image001.png;image002.jpg;

Hoi [REDACTED],

Alleen in onze Berichten van de Brink die wekelijks in het Gezinsblad verschijnt en op onze website.

Met vriendelijke groet

Bestuurscommunicatie, woordvoerder

tel [REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]@shell.com [mailto:[REDACTED]@shell.com]

Verzonden: donderdag 15 juni 2017 13:56

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Advertentie Zienswijze Gaswinning Assen

Hi [REDACTED],

Misschien moet ik bij iemand anders zijn, maar kun jij mij vertellen in welke kranten jullie allemaal hebben geadverteerd om een zienswijze in te dienen tegen de gaswinning door de NAM?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]@shell.com

1 www.nam.nl

 <http://www.twitter.com/nambv>

 <https://www.linkedin.com/company/nam>

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
AUSTIN, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
AUSTIN, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
AUSTIN, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
AUSTIN, TEXAS

Date : 15-6-2017 13:59:27

From : ██████████@shell.com

To : ██████████@assen.nl

Subject : RE: Advertentie Zienswijze Gaswinning Assen

Attachment : image001.png;image002.jpg;

Ah, dank.

From: ██████████@assen.nl]

Sent: donderdag 15 juni 2017 13:57

To: ██████████@shell.com>

Subject: RE: Advertentie Zienswijze Gaswinning Assen

Hoi ██████████,

Alleen in onze Berichten van de Brink die wekelijks in het Gezinsblad verschijnt en op onze website.

Met vriendelijke groet

Bestuurscommunicatie, woordvoerder

██████████@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████@shell.com [mailto:██████████@shell.com]

Verzonden: donderdag 15 juni 2017 13:56

Aan: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Advertentie Zienswijze Gaswinning Assen

Hi ██████████,

Misschien moet ik bij iemand anders zijn, maar kun jij mij vertellen in welke kranten jullie allemaal hebben geadverteerd om een zienswijze in te dienen tegen de gaswinning door de NAM?

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

██████████@shell.com

I www.nam.nl

 <http://www.twitter.com/nambv>

 <https://www.linkedin.com/company/nam>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
AUSTIN, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
AUSTIN, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
AUSTIN, TEXAS

Date : 27-2-2017 17:23:08

From : "[REDACTED]@assen.nl

To : "[REDACTED]@hetnet.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : RE: afspraak woensdag 1 maart 13.00 uur

Beste [REDACTED],

Bedankt.

Het is niet handig als wij jullie persbericht gaan verspreiden. Het lijkt mij praktischer als wij de mail adressen geven van de media zodat jullie het zelf kunnen verzorgen. Ik ga het communicatie vragen.

Groet, [REDACTED]

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [REDACTED]

Verzonden: 27-2-2017 16:40

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]@kpnplanet.nl; [REDACTED]

Onderwerp: afspraak woensdag 1 maart 13.00 uur

Beste [REDACTED],

Zoals beloofd geef ik je het aantal personen door dat aanstaande woensdag komt: vier personen, [REDACTED], [REDACTED] en ondergetekende.

Er is inmiddels ook een persbericht gemaakt, dat gaat bijgaand.

Kan jullie afdeling voorlichting dat verspreiden?

Zij hebben vast een volledige lijst van media!

Groet en tot woensdag,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 28-3-2018 17:27:53

From : "██████████@assen.nl

To : "██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : RE: agenda overleg 6 april gaswinning

Akkoord en graag vooroverleg

Van: ██████████

Verzonden: dinsdag 27 maart 2018 15:56

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: agenda overleg 6 april gaswinning

Dag Marco,

Volgende week vrijdag is er "gaswinnings-overleg" met de Noord Drentse bestuurders.

Ben je akkoord met onderstaande agenda? (Hij is ambtelijk afgestemd) Dan stuur ik hem rond.

- Schadeafhandeling:
 - o Stand van zaken rond advies van de Tcbb aan EZK over schadeafhandeling;
 - o Stand van zaken rond schadeafhandeling Zuidlaren.
 - o Relevante ontwikkelingen in Groningen
- Toelichting door Tynaarlo op het voornemen om een rechtszaak tegen de Staat te beginnen om de omgekeerde bewijslast af te dwingen buiten het Groningerveld.
- Stand van zaken Winningsplan Westerveld:
 - o Wat is er bekend?
 - o Hoe om te gaan met nulmetingen? (Verzoek van de NAM om mee te denken)
 - o Gezamenlijke inhuur van advocaat voor beoordeling van stukken EZK?
- Wenselijkheid bespreken om het overleg over gaswinning (en andere mijnbouwactiviteiten) te verbreden naar heel Drenthe.
- Overige zaken
 - o Actualisatie SRA Annerveen
 - o Stand van zaken gasopslag Langelo
 - o Stand van zaken initiatieven in de samenleving rond gaswinning
 - o Verzoek platform OMEM om als gemeenten een bijdrage te doen voor een regionale bijeenkomst.
- Afspraken en vervolg acties
- Rondvraag

Wil je nog met ons voor bespreken?

Groet,

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 13-4-2018 09:13:45

From : "[REDACTED]@aaenhunze.nl

To : "[REDACTED]@assen.nl," [REDACTED]@tynaarlo.nl

Cc : "[REDACTED]@assen.nl," [REDACTED]@assen.nl

Subject : RE: Artikel

Attachment : image001.jpg;

Ach en anders moet Shell en Exxon maar even bijpassen. Dat had [REDACTED] ons toch al voor de camera en Kamercommissie beloofd ©

<https://www.rtlz.nl/business/shell-wil-co2-uitstoot-halveren-in-2050-milieudefensie-blijft-bij-klimaatzaak>

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente As en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gielen
Spierensteeg 1 • 9461 BH Gielen
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: [REDACTED]
Telefoon direct: [REDACTED]
Mobiel (geen voicemail): [REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: vrijdag 13 april 2018 8:43

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Artikel

Heren,

Inmiddels komt de winst van de NAM voor de helft uit kleine velden. Zie artikel. Lees ook even de laatste 2 zinnen van paragraaf 2.3.1 in de bijlage.

Groet,

[REDACTED]

GASWINNING

Afschrijving op leidt tot winstverval

De winst van gasproducent NAM is vorig jaar gedaald en zal nog veel verder dalen. Kan het bedrijf de schade in Groningen wel betalen?

Door onze redacteurs
Milo van Bokkum en
Erik van der Walle

ASSEN. De winstgevendheid van het Groningse gasveld holt achteruit door de schade als gevolg van de aardbevingen. Nu al leveren de zogeheten kleine gasvelden buiten Groningen bijna de helft van de winst van gasproducent NAM op, terwijl ze slechts voor een kwart van de productie zorgen.

Het recente voornemen van minister Eric Wiebes (Economische Zaken en Klimaat, VVD) om de Groningse gasproductie in twaalf jaar naar nul te brengen zorgt dit jaar voor grote afschrijvingen op de investeringen in Groningen. Daardoor zal de winst van het dochterbedrijf van Shell en ExxonMobil over 2018 flink lager uitvallen.

Dit blijkt uit een toelichting van de Nederlandse Aardolie Maatschappij op de jaarcijfers die de komende maanden naar buiten worden gebracht. Dit jaar werd nog 497 miljoen winst geboekt, tegen 500 miljoen in 2017. Dit jaar daarvoor. Dat de winst op peil bleef, kwam voornamelijk door 'kleine velden' op zee en fiscale meevaller en verandering in pijpleiding. Eind 2017 was er een voorziening van 800 miljoen in verband met de schade-uitkeringen.

Wiebes' voornemen om de gasproductie in Groningen helemaal te stoppen heeft NAM-bestuursvoorzitter Schotman verrast. „Ik had verwacht waarin gaat afbouwen en dat dat voldoende is voor de BV Nederland.”

Schotman noemt de minister tegelijkertijd 'weloverwogen'. „Dat is gezegd, veiligheid - en ook het veiligheidsgevoel van de Groningers bedoelen - was het financiële belang.

poging
u: crisis

pt het om buitenstaan-
Buitenstaanders zijn
geflikflooi meer in de
aanders roepen 'par-
eien de virtuele zetels.
m tegen een compro-
eningen worden met
als nieuwe partij van
iniepeilers registreren

voortaan intensief
e willen geen burger
t: deze kans op bein-
een lobbyist in.
h open voor het land,
af.

s en leraren: je hebt
poit, hoe netjes ze

erstaan traditionele
macht te sturen. Ze
i in de binnenwereld
hun zin krijgen.

in de pan
itieke cultuur

[Ontbreek voor OS downloaden](#)

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

EXCLAMER:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bestemde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Afschrijving op 'Groningen' leidt tot winstval bij NAM

De winst van gasproducent NAM is vorig jaar gedaald en zal nog veel verder dalen. Kan het bedrijf de schade in Groningen wel betalen?

Door onze redacteurs
Milo van Bokkum en
Erik van der Walle

ASSEN. De winstgevendheid van het Groningse gasveld holt achteruit door de schade als gevolg van de aardbevingen. Nu al leveren de zogeheten kleine gasvelden buiten Groningen bijna de helft van de winst van gasproducent NAM op, terwijl ze slechts voor een kwart van de productie zorgen.

Het recente voornemen van minister Eric Wiebes (Economische Zaken en Klimaat, VVD) om de Groningse gasproductie in twaalf jaar naar nul te brengen zorgt dit jaar voor grote afschrijvingen op de investeringen in Groningen. Daardoor zal de winst van het dochterbedrijf van Shell en ExxonMobil over 2018 flink lager uitvallen.

Dit blijkt uit een toelichting van de Nederlandse Aardolie Maatschappij op de jaarcijfers die deze donderdag naar buiten worden gebracht. Vorig jaar werd nog 497 miljoen euro nettowinst geboekt, tegen 526 miljoen het jaar daarvoor. Dat de winst redelijk op peil bleef, kwam vooral door de 'kleine velden' op zee en op land, een fiscale meevaller en verkoop van een pijpleiding. Eind 2017 had de NAM een voorziening van 874 miljoen euro in verband met de te verwachten schade-uitkeringen.

Wiebes' voornemen de productie in Groningen helemaal te staken, heeft NAM-bestuursvoorzitter Gerald Schotman verrast. „Ik had het scenario verwacht waarin je snel verder gaat afbouwen en dan zou kijken of dat voldoende is voor de veiligheid omdat dat ook meer opties geeft voor de BV Nederland.”

Schotman noemt de beslissing van de minister tegelijkertijd „moedig en weloverwogen”. „Daarbij hebben ze gezegd, veiligheid - en ik denk dat ze ook het veiligheidsgevoel van de Groningers bedoelen - weegt niet op tegen het financiële belang.”

Afgelopen jaar is de dividendbetaling aan Shell en Exxonmobil met 150 miljoen toegenomen, tot 613 miljoen. Dat is opvallend, gezien de twijfels begin 2018 bij de buitenwereld of de NAM wel in staat is om - samen met de staat - de schade als gevolg van de aardbevingen te vergoeden. Door meer aan de aandeelhouders uit te keren, wordt het toch al bescheiden eigen vermogen ruim gehalveerd.

Begin dit jaar uitten politici tijdens een hoorzitting in de Tweede Kamer nog twijfels over de draagkracht van de NAM. Toen zegde de top van het bedrijf toe dat er over 2017 geen slotdividend zou worden betaald.

Financieel directeur Anton Broers: „We hebben ons altijd heel goed afgevraagd: kan dit betaald worden, brengen we het bedrijf niet in gevaar. Dat is zeker niet het geval. En eind vorig jaar en begin dit jaar hebben we ook gezegd: we schorten de dividendbetalingen vanaf nu op om in elk geval de perceptie van het financiële draagvermogen te verbeteren. Dat er van een daling van het eigen vermogen een signaalfunctie uitgaat, ja, dat kan ik helemaal volgen.”

Date : 1-2-2017 15:17:25

From : "██████████@assen.nl

To : ██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : RE: Beantwoording Kamervragen put Vries-10 + actie Marsdijk

Beste Harmke,

Nav de door Carla Dik gestelde kamervragen wil ik de volgende mail verzenden. Mee eens?

Geachte mevrouw Dik, beste Carla,

Graag uw/jouw aandacht voor het volgende. Recent zijn de kamervragen over de gaswinning "put Vries-10" beantwoord. De antwoorden vind ik teleurstellend, maar niet onverwacht. Op dit moment zie ik geen aanknopingspunt om hierop actie te ondernemen. Ik ben benieuwd hoe u/jij hier over denkt.

Uiteraard blijft de gemeente Assen, waar mogelijk tezamen met andere overheden, wel actief op "het dossier gaswinning". Dank voor het op de agenda zetten van dit onderwerp en de getoonde betrokkenheid. Het kan haast niet anders zijn dan dat dit een vervolg krijgt.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: ██████████
bestuurssecretariaat: ██████████

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

██████████@tweedekamer.nl

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag 27 januari 2017 13:44

Aan: ██████████@assen.nl > ██████████@assen.nl >

CC: ██████████@assen.nl >; ██████████@assen.nl >; ██████████@assen.nl >

Onderwerp: Beantwoording Kamervragen put Vries-10 + actie Marsdijk

Beste Marco en Harmke,

De Kamervragen zijn beantwoord. Zie:
<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2017D02507&did=2017D02507>

De strekking is: De NAM mag doorgaan met winnen. Ik (minister Kamp) heb conform procedures en afspraken gehandeld. Ik stuur deze informatie ook naar de ambtenaren in Tynaarlo en Aa en Hunze zodat ze hun bestuurders kunnen informeren.

Morgen begint de handtekeningen actie in Marsdijk. Ik heb de informatie van de actiegroep bijgevoegd. De actiegroep is inmiddels ook bekend met de beantwoording van de Kamervragen. De combinatie van de actie in combinatie met de beantwoording van de vragen, zal ongetwijfeld de belangstelling hebben van de pers.

Ik ga morgen even langs om mijn gezicht te laten zien. Ik kan niet beoordelen of ook bestuurlijke belangstelling nodig is. Erheen gaan, betekent dat ook gevraagd zal worden om een handtekening. ☺

Groet,

██████████

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 5-12-2016 09:34:24
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : Re: Ben je vandaag op kantoor?

31.157

Hoi [REDACTED],

Rond een uur ben ik er. Ben wel telefonisch bereikbaar

Groet
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 5 dec. 2016 om 09:31 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Goedemorgen,
Ben jij nog in het pand vandaag? Ik moet een brief aan de NAM schrijven. Ik wil graag met je overleggen.
Groet,
[REDACTED]

Verzonden met mijn Windows Phone

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 12-7-2017 14:05:42
From : "[REDACTED]@assen.nl"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : RE: brief aan EZ over schadeprotocol

Tja, hier word ik niet blij van. [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 12 juli 2017 13:58
Aan: [REDACTED]@assen.nl; [REDACTED]@assen.nl
CC: [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: RE: brief aan EZ over schadeprotocol

[REDACTED]

Met vriendelijke groet
[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
tel [REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 12 juli 2017 13:55
Aan: [REDACTED]@assen.nl
CC: [REDACTED]@assen.nl; [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: brief aan EZ over schadeprotocol
Urgentie: Hoog

Beste Marco,

Naar aanleiding van ons gesprek. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 12-7-2017 13:58:21
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl"
Cc : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : RE: brief aan EZ over schadeprotocol

Wat een vertoning [REDACTED].

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
tel [REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 12 juli 2017 13:55
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
CC: [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: brief aan EZ over schadeprotocol
Urgentie: Hoog

Beste Marco,

Naar aanleiding van ons gesprek. [REDACTED]

[REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 12-7-2017 14:07:13
From : [redacted]
To : "[redacted]@assen.nl"
Subject : RE: brief aan EZ over schadeprotocol

Ik denk dat contact tussen Marco en Tjisse wijs is. [redacted]

Met vriendelijke groet
[redacted]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
[redacted]
[redacted]@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 juli 2017 14:06
Aan: [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: RE: brief aan EZ over schadeprotocol

Tja, hier word ik niet blij van. [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 juli 2017 13:58
Aan: [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: RE: brief aan EZ over schadeprotocol

Wat een vertoning. [redacted].

Met vriendelijke groet
[redacted]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
[redacted]
[redacted]@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 juli 2017 13:55
Aan: [redacted]@assen.nl>
CC: [redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: brief aan EZ over schadeprotocol
Urgentie: Hoog

Beste Marco,

Naar aanleiding van ons gesprek. [redacted]

[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur
[redacted]
[redacted]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Date : 11-7-2017 17:17:48

From : "[REDACTED]@assen.nl

To : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Cc : "[REDACTED]@assen.nl

Subject : RE: brief aan EZ te bespreking morgen

Attachment : 17-07-11 Conceptbrief aan EZ (002).docx;

Zojuist ontvang ik van de provincie de laatste versie van de conceptbrief van Tjisse.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidspecialist gemeente Assen

[REDACTED]
Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 11 juli 2017 10:03

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: brief aan EZ te bespreking morgen

Urgentie: Hoog

Beste Marco,

Morgen hebben we overleg over aardgaszaken.

We willen het o.a. hebben over bijgevoegde brief. Tjisse wil graag deze brief sturen naar de minister als signaal vanuit Drenthe. Ik heb al ambtelijk aangegeven dat het dan een brief zou moeten zijn van Drenthe en Assen samen.

De ontwikkelingen gaan op dit moment erg snel. In Groningen ligt nu zo'n goed verhaal over de schade afhandeling, dat wij hier uitstekend bij zouden kunnen aansluiten. Morgen praten we je bij.

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Aan:

~~Het~~De ministerie van Economische Zaken
t.a.v. ~~d~~De heer Kamp
Postbus 123
123 's GRAVENHAGE

123 123

Assen, 10 juli 2017

Ons kenmerk

Behandeld door de heer [REDACTED]

Uw kenmerk

Onderwerp: Protocol onafhankelijke schade-afhandeling mijnbouwactiviteiten

Geachte minister,

In onze eerdere brief van 3 mei 2017 hebben wij u verzocht te zorgen voor gelijke behandeling en onafhankelijke afhandeling van (aardbeving)schade als gevolg van gaswinning. Wij ontvingen hier op nog geen reactie van u.

Voor schade als gevolg van het winnen van aardgas uit het Groningenveld stelt de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) een nieuw schadeprotocol ~~voervast~~. Op 20 juni 2017 presenteerde hij zijn voorstel. Bij de presentatie van de NCG hebben wij onze zorgen geuit over het ontstaan van vormen van rechtsongelijkheid. Hierna Vervolgens is in de vergadering van Provinciale Staten van Drenthe van 12 juli 2017 een motie aangenomen om bij u en de Tweede Kamer aan te dringen op gelijke rechtsbescherming en toegankelijkheid tot die rechtsbescherming voor gedupeerden, ~~zodat er niet opnieuw een verschil gaat ontstaan wanneer een nieuw schadeprotocol voor Groningen wordt ingevoerd. Als gevolg van het bovenstaande~~. Om die reden schrijven wij u deze brief.

Voor alle Nederlanders geldt bij wet hetzelfde recht dat door mijnbouw veroorzaakte schade wordt vergoed door de veroorzaker. Wij ~~stellen u voor dat daarbij geldt vinden dat hierbij moet gelden~~ dat bij alle mijnbouwactiviteiten in Nederland dezelfde procedure-stappen worden doorlopen voor het bepalen en afhandelen van die schade, vergelijkbaar met het schadeprotocol dat voor de gaswinning in het Groningenveld ~~wordt afgesproken zal worden vastgesteld~~. Gewenste gelijke rechten betreft drie schaalniveaus.

1. Bij gaswinning uit het Groningenveld komt de situatie voor dat voor een schademelding door een Drentse inwoner als gevolg van een aardbeving andere regels gelden dan voor een zelfde soort melding van de Groningse buurman net aan de andere kant van de provinciegrens. Voor dergelijke

schade dienen in Groningen en daarbuiten dezelfde rechten-procedure en rechtsgelijkheid te gelden. Dit punt is opgenomen in de presentatie van het voorstel van de NCG en is daarin tot ons genoeg geregeld.

2. In onze brief van 3 mei 2017 stelden wij u al voor dat behalve voor het Groningenveld ook voor de kleine gasvelden een onafhankelijke afhandeling van schademeldingen gewenst is. Voor schade door gaswinning in kleine gasvelden dient een gelijksoortig protocol te gelden als dat van Groningen, een protocol dat naast de organisatie en uitvoering van schade-afhandeling voor het Groningenveld kan worden georganiseerd en uitgevoerd.
3. Gaswinning is slechts één mijnbouwactiviteit en er zijn diverse mijnbouwactiviteiten waardoor schade kan ontstaan. Ook voor deze schade, waar dan ook in Nederland, dienen dezelfde rechten en procedurestappen voor afhandeling te gelden bij melding daarvan.

Voor het specifieke geval van de schade door het winnen van aardgas uit het Groningenveld kunnen wij ons voorstellen dat door aard en omvang een aparte organisatie gewenst is met een schadefonds. Wij stellen u voorvinden dat naast het protocol voor het Groningenveld afzonderlijk daarvan gelijksoortige gelijke afspraken en rechten —moeten gelden voor alle schade als gevolg van alle andere mijnbouwactiviteiten overal in Nederland. Dit moet naar onze mening worden vastgelegd in Een protocol dat iswordt gebaseerd op dezelfde uitgangspunten, te weten dat de Staat financieel garant staat en aanvult wast nodig is om tot een ruimhartige met een schadefonds—— rechtvaardige schadebepaling plaats vindt op basis van aansprakelijkheid en bewijsvermoeden, de ongelijke positie van gedupeerden wordt opgeheven door zorgplicht en rechtvaardige procedure en de afhandeling van schade onafhankelijk van de veroorzaker wordt afgehandeld. schadevergoeding te komen. Daarbij dient de ongelijke positie van gedupeerden ten opzichte van de veroorzaker te worden opgeheven.

Wij vinden het van belang dat bij afhandeling van schade in hoofdzak minimaalieder geval de volgende procedurestappen gelden:

- Geconstateerde schade melden wordt gemeld bij een in te stellen onafhankelijke Commissie Schade (OCS)commissie.
- De sSchade-inspecteur komt en maakt een inspectieverslag.
- De OCS-commissie beslist A. dat schade wordt toegekend of B. óf dat er komt aanvullend technisch onderzoek wordt uitgevoerd.
- Er is een zZienswijze-procedure van-voor de schademelder en beoordeling van de zienswijze door de OCScommissie.
- De OCS-commissie beslist A. dat schade wel of niet wordt hersteld of uitbetaald dat het herstel van deze schade of B. nietwel of niet wordt vergoed.
- Bij B. Indien de hiervoor genoemde schade niet wordt hersteld of vergoed, kan de schade-melder de zaak eventueel voorleggen aan een arbiter of rechter.
- Uitspraak rechter of arbiter en op basis daarvan wel of niet herstel of uitbetaling van schade.

Wij overlegden over de inhoud van deze brief met ambtelijke vertegenwoordigers van de Drentse gemeenten en waterschappen en de inhoud wordt breed gedragen door

deze overheden. Ter illustratie van die samenwerking zenden wij u samen met Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen deze brief.

Het bovenstaande ~~wil ik~~willen wij u graag mondeling nader toelichten.

Hoogachtend,

Mede namens Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen als vertegenwoordigers van de Drentse overheden.

GS

Afschrift aan:

De Tweede Kamer der Staten-Generaal

Provinciale Staten van Drenthe

Burgemeester en wethouders van de Drentse gemeenten

Dagelijks Bestuur van de Drentse waterschappen

Vereniging Nederlandse Gemeenten

Unie van Waterschappen

Interprovinciaal Overleg

Date : 13-7-2017 18:48:21

From : "██████████@assen.nl"

To : "██████████@drenthe.nl"

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@aaenhunze.nl", "██████████@tynaarlo.nl", "██████████@gemeentenoordenveld.nl"

Subject : RE: brief aan EZ

Attachment : image001.png;

Beste ██████████

Bedankt voor je brief.

Ik lees een brief dan de vorige. Bij punt 2 stond dat een gelijk protocol dient te gelden als voor Groningen. Deze tekst is eruit. Dit gaat veel meer om een ander soort protocol. Ik ga proberen om morgen met Marco Out te overleggen. ██████████

██████████ Een van de uitkomsten kan zijn dat laatste alinea over draagvlak moet worden aangepast.

Groet,

Van: ██████████@drenthe.nl]

Verzonden: donderdag 13 juli 2017 16:21

Aan: ██████████@drenthe.nl>

Onderwerp: brief aan EZ

Dag collega's,

De motie is gisteren unaniem aanvaard in de staten en gedeputeerde Stelpstra sprak nog met EZ.

Op bestuurlijk verzoek heb ik de brief wat aangepast voor een gezamenlijk krachtig signaal.

De inhoudelijke boodschap is gelijk gebleven, de inhoudelijke volgorde gewijzigd.

Vooraan staat de landelijke rechtsgelijkheid zodat noemen schaalniveaus niet nodig is.

Deze versie lever ik aan voor vaststelling in het college van dinsdag.

Daarom stel ik jullie bij deze nog op de hoogte van de laatste redactionele aanpassingen.

Allemaal hartelijk dank voor het samenwerken!

Hartelijke groet,

Van: ██████████

Verzonden: dinsdag 11 juli 2017 16:53

Onderwerp: tweede concept brief aan EZ

Collega,

Hartelijk dank voor alle reacties! Het gaat vooral om nuances, accenten en tekstuele verbeteringen.

Ze zijn heel waardevol en ik heb ze verwerkt in een nieuw concept dat ik bij deze toezendt.

Voor de duidelijkheid heb ik alle wijzigingen bijgehouden zodat je kunt vergelijken met de oude versie.

Conform bestuurlijke afspraak stelt Assen voor dat de brief van Assen en Drenthe samen is namens allen.

Reacties kan ik morgen nog verwerken.

Hartelijk dank nogmaals.

Groet, ██████████

Van: ██████████

Verzonden: maandag 10 juli 2017 16:20

Aan: ██████████@noorderzijvest.nl; ██████████@aaenhunze.nl; ██████████@coevorden.nl; ██████████@dewoldenhoogeveen.nl; ██████████@dewoldenhoogeveen.nl;

██████████@hunzeenaas.nl; ██████████@hunzeenaas.nl; ██████████@vechtstromen.nl; ██████████@wdodelta.nl; ██████████@wdodelta.nl; ██████████@wdodelta.nl;

██████████@wdodelta.nl; ██████████@emmen.nl; ██████████@borger-odoorn.nl; ██████████@meppel.nl; ██████████@middendrenthe.nl; ██████████@gemeentenoordenveld.nl); ██████████@tynaarlo.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@gemeentewesterveld.nl; ██████████@ruddrenthe.nl; ██████████@ruddrenthe.nl;

Onderwerp: concept brief aan EZ

Urgentie: Hoog

Outlook lag er uit dus het duurde wat langer. Graag jullie reactie vandaag of morgen.

NB: dit is concept zet ik intern en extern tegelijk uitzet omdat ik anders te weinig tijd heb.

Bij voorbaat dank!

Van: ██████████

Verzonden: maandag 10 juli 2017 14:06

Aan: ██████████@noorderzijvest.nl; ██████████@aaenhunze.nl; ██████████@coevorden.nl; ██████████@dewoldenhoogeveen.nl; ██████████@dewoldenhoogeveen.nl;

██████████@hunzeenaas.nl; ██████████@hunzeenaas.nl; ██████████@vechtstromen.nl; ██████████@wdodelta.nl; ██████████@wdodelta.nl; ██████████@wdodelta.nl;

(██████████@wdodelta.nl); ██████████@emmen.nl; ██████████@borger-odoorn.nl; ██████████@meppel.nl; ██████████@middendrenthe.nl; ██████████@gemeentenoordenveld.nl); ██████████@tynaarlo.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@gemeentewesterveld.nl; ██████████@ruddrenthe.nl; ██████████@ruddrenthe.nl;

Onderwerp: RE: Afspraken-/actiepuntenlijstje overleg extern kennisnetwerk mijnbouw

Collega's,

Zopas kreeg ik te horen dat er woensdag naar verwachting een motie wordt ingediend over schade afhandeling en gelijke rechten daarbij zoals we bespraken.

De conceptbrief moet ik daarom donderdag aanleveren zodat hij volgende week dinsdag in het college kan.

Het zou mooi zijn als ik dan weet of ik mag schrijven dat het mede namens jullie is.

Ik probeer jullie straks het concept te sturen.

Groet, ██████████

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag 7 juli 2017 13:19

Aan: ██████████@noorderzijvest.nl; ██████████@aaenhunze.nl; ██████████@coevorden.nl; ██████████@dewoldenhoogeveen.nl; ██████████@dewoldenhoogeveen.nl; ██████████@hunzeenaas.nl;

██████████@hunzeenaas.nl; ██████████@vechtstromen.nl; ██████████@wdodelta.nl; ██████████@wdodelta.nl; ██████████@wdodelta.nl; ██████████@emmen.nl; ██████████@borger-odoorn.nl; ██████████@meppel.nl; ██████████@middendrenthe.nl; ██████████@gemeentenoordenveld.nl; ██████████@tynaarlo.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@gemeentewesterveld.nl; ██████████@ruddrenthe.nl; ██████████@ruddrenthe.nl; ██████████@ruddrenthe.nl

Onderwerp: Afspraken-/actiepuntenlijstje overleg extern kennisnetwerk mijnbouwwet

Dag allemaal,

Bijgaand het afspraken-/actiepuntenlijstje van gisteren. **Voor degenen die er niet bij waren: afgesproken is dat iedereen de naam van zijn/haar vervanger doorgeeft met mailadres en het telefoonnummer van hem/haarzelf en vervanger. Dit wordt in een contactpersonenlijst gezet door mij. Verder is afgesproken dat het concept schadeprotocol wat bijgevoegd was bij de agenda door iedereen besproken wordt met zijn/haar bestuurder en binnen 14 dagen de uitkomst terugkoppelt.** Er volgt een datumprikker voor het volgend overleg.

Met vriendelijke groet,

██████████

Team Milieu, Bodem en Energie

██████████

www.provincie.drenthe.nl

provincie Drenthe

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 20-12-2016 08:26:30

From : "██████████"

To : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl"

Cc : "██████████@aaenhunze.nl" "██████████@aaenhunze.nl"

Subject : RE: brief bezwaar WOZ agv gaswinning

Collega's

Het lijkt me verstandig om dit ook af te stemmen met de collega's van financiën. Het gaat tenslotte om de WOZ

[Met vriendelijke groet](#)

Bestuurscommunicatie, woordvoerder

██████████@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████

Verzonden: maandag 19 december 2016 20:17

Aan: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl

CC: ██████████@aaenhunze.nl <██████████@aaenhunze.nl>

Onderwerp: RE: brief bezwaar WOZ agv gaswinning

Beste ██████████,

Het is niet aan ons als ambtenaren om daar iets van te vinden. Dit moet even bij het college worden teruggelegd. Misschien handig om even contact te zoeken met ██████████ van bestuurscommunicatie. Ik probeer je ook nog wel te bellen.

Groet,

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: ██████████

Verzonden: 19-12-2016 16:33

Aan: ██████████

CC: ██████████@aaenhunze.nl

Onderwerp: RE: brief bezwaar WOZ agv gaswinning

Dag ██████████

Wij zijn voornemens te antwoorden dat voor de waardebepaling op dit moment (waardepeildatum voor komende waardes voor 2017 is 1-1-2016) nog niet blijkt uit verkoopcijfers dat de waardes zouden moeten dalen.

Ten opzichte van dit jaar (waardepeildatum 1-1-2015) is er juist sprake van een stijging, net als in de rest van Assen. Mochten er voor het volgende jaar wel marktgegevens zijn waaruit (duidelijk/aantoonbaar) een eventuele waardedaling blijkt, dan zal dit dan tot uiting komen in de WOZ waardes.

Is dit akkoord wat jullie betreft?

Met vriendelijke groet,

██████████
WOZ taxateur

Van: ██████████

Verzonden: woensdag 7 december 2016 15:33

Aan: ██████████@assen.nl

Onderwerp: brief bezwaar WOZ agv gaswinning

Willen jullie bijgaande brief in afstemming met ons afhandelen?

██████████ en ik houden ons bezig met het dossier gaswinning

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

██████████
██████████
██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 20-12-2016 10:11:25
 From : "**[REDACTED]**"
 To : "**[REDACTED]**@assen.nl"
 Cc : "**[REDACTED]**@assen.nl"
 Subject : Re: brief bezwaar WOZ agv gaswinning

Ik zou het idee gewoon
 Even voorleggen

Groet
[REDACTED]
 Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 20 dec. 2016 om 08:43 heeft **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)> het volgende geschreven:

Hoi **[REDACTED]**,

Is het wat om een memo voor het college te maken?

Strekking:

- Onrust in de wijk.
- Geruchten over waardedaling.
- Peildatum is echter van een jaar geleden, toen geen waardedaling geconstateerd. Onrust is van later datum.
- Bij bezwaarschriften uit Marsdijk en Loon een standaard tekstblokje opnemen met uitleg. Tekstvoorstel in memo. Niet te technisch, maar empathisch. ☺
- Bij toename van bezwaarschriften rapporteren aan college. (vinger aan de pols)

Memo vooraf voorleggen aan Marco en Albert.

Misschien kun je straks even in het college vragen of ze het hier mee eens zijn.

Groet,
[REDACTED]

Van: **[REDACTED]**
Verzonden: dinsdag 20 december 2016 8:27
Aan: **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>; **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>; **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>
CC: **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)> <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)>
Onderwerp: RE: brief bezwaar WOZ agv gaswinning

Collega's

Het lijkt me verstandig om dit ook af te stemmen met de collega's van financiën. Het gaat tenslotte om de WOZ

[Met vriendelijke groet](#)

[Bestuurscommunicatie, woordvoerder](#)

[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: **[REDACTED]**
Verzonden: maandag 19 december 2016 20:17
Aan: **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>; **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>; **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>
CC: **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)> <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)>
Onderwerp: RE: brief bezwaar WOZ agv gaswinning

Beste **[REDACTED]**,

Het is niet aan ons als ambtenaren om daar iets van te vinden. Dit moet even bij het college worden teruggelegd. Misschien handig om even contact te zoeken met **[REDACTED]** van bestuurscommunicatie. Ik probeer je ook nog wel te bellen.

Groet,
[REDACTED]

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: **[REDACTED]**
Verzonden: 19-12-2016 16:33
Aan: **[REDACTED]**
CC: **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)>
Onderwerp: RE: brief bezwaar WOZ agv gaswinning

Dag **[REDACTED]**,

Wij zijn voornemens te antwoorden dat voor de waardebepaling op dit moment (waardepeildatum voor komende waardes voor 2017 is 1-1-2016) nog niet blijkt uit verkoopcijfers dat de waardes zouden moeten dalen.

Ten opzichte van dit jaar (waardepeildatum 1-1-2015) is er juist sprake van een stijging, net als in de rest van Assen. Mochten er voor het volgende jaar wel marktgegevens zijn waaruit (duidelijk/aantoonbaar) een eventuele waardedaling blijkt, dan zal dit dan tot uiting komen in de WOZ waardes.

Is dit akkoord wat jullie betreft?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
 WOZ taxateur

Van: **[REDACTED]**
Verzonden: woensdag 7 december 2016 15:33
Aan: **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>
Onderwerp: brief bezwaar WOZ agv gaswinning

Willen jullie bijgaande brief in afstemming met ons afhandelen?

■■■■■ en ik houden ons bezig met het dossier gaswinning

Met vriendelijke groeten,

■■■■■
Beleidspecialist
.....

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

■■■■■
■■■■■
■■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■■@assen.nl)
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-9-2017 09:16:48

31.165

From : "[REDACTED]@assen.nl

To : "[REDACTED]@assen.nl

Cc : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : Re: brief raad info stavaza Winningsplan

Beste [REDACTED],

Akkoord.

Ondertekening svp Marco L.J. Out

Gr,M.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 sep. 2017 om 08:54 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Beste Marco,

Ben je het eens met bijgevoegde brief aan de raad over de stand van zaken Winningsplan?

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<brief raad info stavaza Winningsplan.docx>

Date : 12-4-2017 12:45:33

31.166

From : "██████████"

To : "██████████" assen.nl

Subject : RE: Bullits voor interview ██████████

Prima zo ██████████

Met vriendelijke groet

Bestuurscommunicatie, woordvoerder

██████████@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████

Verzonden: woensdag 12 april 2017 12:38

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Bullits voor interview ██████████

Urgentie: Hoog

Wat mij betreft wordt dit het:

Graag zsm reactie of ik dit naar Harmke kan mailen.

Groetjes,

Dag Harmke,

Zie hierbij het persbericht dat we willen versturen na het interview. We kunnen dit verstrekken bij de start van het interview, dan richten we het gesprek al.

Verder hierbij de gevraagde bullits:

Je zou bij de start van het gesprek met ██████████ haar kunnen uitdagen zelf na te denken: welke mogelijkheden ziet zij voor het opwekken van duurzame energie. Wat denkt zij dat nodig is om energieneutraal te worden. Dit zet haar in de mindset van oplossingen bedenken, eigen verantwoordelijkheid nemen.

Het kader goed schetsen, zoals ook in het persbericht staat. Het is niet alleen een Assense opgave, maar ook landelijk en wereldwijd. Zowel de doelstelling van 14% duurzame energie in 2020 als energieneutraal in 2050.

- Wij willen onze verantwoordelijkheid nemen in het tegengaan van klimaatverandering, zoals wereldwijd veel steden dat doen
- We willen onze eigen duurzame energie opwekken (onafhankelijk zijn van andere staten, andere werelddelen)
- We willen werkgelegenheid en innovatie in de nieuwe circulaire economie stimuleren
- We willen dat het geld dat we uitgeven aan energie niet uit de stad verdwijnt, maar lokaal wordt geïnvesteerd en dat we lokaal de winsten pakken.

Inhoudelijk over locaties / windmolens:

- We zoeken naar een goede mix; hoe die er uit komt te zien, weten we nog niet.
- We kunnen geen uitspraak doen over mogelijke locaties; dit willen we juist samen met de bevolking verkennen
- Natuurlijk hebben we gegevens over waar het niet kan; belemmeringen. Die staan ook al in de energiepotentiekaart in de bijlage bij de visie. Maar misschien hebben bewoners nog wel slimme ideeën, waardoor die kaart er ook anders uit komt te zien.
- We willen eerst het gesprek over waarom we duurzame energie willen opwekken.
- En waarom we met alleen zonnepanelen op daken er niet komen: gaat te langzaam, niet alle daken zijn geschikt.

We zijn zorgvuldig bezig met omgevingsmanagement om zo alle betrokken partijen in beeld te brengen. Met deze partijen willen we in gesprek om samen tot de meest ideale oplossing te komen. Wat deze oplossing is en waar, dat weten we nu nog niet. Dit volgt uit de gesprekken.

- Fase van beeldvorming: met zijn allen nadenken over wat de nieuwe, duurzame manier van energie-opwekken betekent.
- We denken dat we samen met de bevolking tot betere ideeën en oplossingen komen.
- De denkkracht en innovatiekracht willen we graag benutten.

En je zou kunnen afsluiten met te vragen of zij samen met ons de denkkracht van de bevolking wil benutten. En creatief met ons samen wil werken aan deze opgave. Wat zou zij leuk vinden om over te berichten?

Ik hoop dat dit je helpt en duidelijk is. Ik ben morgen ruim voor negen aanwezig.

Groetjes,

mw. ██████████
beleidspecialist duurzaamheid en milieu
Gemeente Assen
telefoon ██████████
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 31-3-2017 11:20:47
From : "██████████"
To : "██████████@assen.nl"
Subject : RE: college- en raadsvoorstel uitvoeringsagenda en proces naar grootschalige energie-opwekking

oke

Met vriendelijke groet

Bestuurscommunicatie, woordvoerder

tel ██████████

██████████@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████
Verzonden: vrijdag 31 maart 2017 11:17
Aan: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: Re: college- en raadsvoorstel uitvoeringsagenda en proces naar grootschalige energie-opwekking

██████████ zit in Frankrijk. Volgens mij is ze er maandag weer. Dan maar even samen bespreken lijkt me.

Van: ██████████
Verzonden: vrijdag 31 maart 2017 11:15:42
Aan: ██████████
Onderwerp: Re: college- en raadsvoorstel uitvoeringsagenda en proces naar grootschalige energie-opwekking

Hoi ██████████,

Ik zoek ██████████ op. Dit is mij allemaal veel te vaag. Wacht nog maar even met een PB.

Groet

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 31 mrt. 2017 om 10:36 heeft ██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Hallo ██████████,

██████████ heeft me gevraagd hierover een persbericht op te stellen en dit met jou af te stemmen. Is de insteek dat het college instemt met een onderzoek naar grootschalige energieopwekking? Ik mis namelijk het kader en heb alleen deze stukken gekregen. Ik hoor het graag. Dank en een fijn weekend!

Groeten ██████████

Met vriendelijke groet,

██████████
Communicatieadviseur

<OutlookEmoji-1479463824401_emailhandtekening.png.png>

Ik werk op maandag, dinsdag en donderdag.

Van: ██████████
Verzonden: woensdag 29 maart 2017 21:57
Aan: ██████████
Onderwerp: college- en raadsvoorstel uitvoeringsagenda en proces naar grootschalige energie-opwekking

Hoi,

Hierbij het concept college- en raadsvoorstel, het procesvoorstel om te komen tot grootschalige energieopwekking. De uitvoeringsagenda volgt nog.

@ ██████████ wil jij het checken en doorgeleiden naar ██████████

@ ██████████: wil jij het persbericht maken?

Alvast bedankt,

Groetjes,

██████████

mw. ir. ██████████
beleidspecialist duurzaamheid en milieu
Gemeente Assen
telefoon 0592 - ██████████
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<memo raad - proces grootschalige energie.docx>

<nv29-3-2017 raadvoorstel.docx>

<raadsvoorstel uitvoeringsagenda energietransitie en proces grootschalige...docx>

Date : 16-6-2017 14:44:04
 From : "[REDACTED]"
 To : "[REDACTED]@shell.com" [REDACTED]@shell.com
 Subject : RE: Communicatie Assen & NAM
 Attachment : image001.png;image002.jpg;

Dank je wel, zijn vermoeiende dagen en nachten in ons crisisteam. Maar altijd een aparte beleving

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
 Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]@shell.com [mailto:[REDACTED]@shell.com]
 Verzonden: vrijdag 16 juni 2017 14:36
 Aan: [REDACTED]@assen.nl>
 Onderwerp: RE: Communicatie Assen & NAM

Prima! Gaan we regelen.

Dank en rustig aan hè... ☐

From: [REDACTED]@assen.nl]
 Sent: vrijdag 16 juni 2017 14:35
 To: [REDACTED]@shell.com>
 Subject: RE: Communicatie Assen & NAM

Dag [REDACTED],

De burgemeester en ik vinden het een prima idee. Goed om elkaar te treffen. Nemen jullie het initiatief voor het maken van een afspraak? Dat kan via ons bestuurssecretariaat. Je kunt het beste contact opnemen met [REDACTED] Graag na de TT ☺

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
 Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]@shell.com [mailto:[REDACTED]@shell.com]
 Verzonden: vrijdag 16 juni 2017 12:50
 Aan: [REDACTED]@assen.nl>
 Onderwerp: Communicatie Assen & NAM

Dag [REDACTED],

[REDACTED] en ik zouden op korte termijn graag eens langs willen komen bij jou en de burgemeester om de communicatie door de gemeente Assen over NAM eens apart te kunnen bespreken. Het gaat dan puur over de output in de media, dus niet over inhoudelijke winningsplannen en dergelijke.

Wij komen namelijk in een wat vreemde spagaat terecht als NAM, waarbij het niet onmogelijk is dat er een risico is dat wij elkaar als organisaties beschadigen, met alle economische en sociale gevolgen van dien. Om dat te voorkomen, willen we graag van jullie horen wat jullie van ons als grootste werkgever in Assen nodig hebben.

Kan dat?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
 [REDACTED]

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
 Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
 Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
 Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

[REDACTED]
 [REDACTED]
[\[REDACTED\]@shell.com](mailto:[REDACTED]@shell.com)

! www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

Date : 16-6-2017 15:24:20
From : "[REDACTED]@assen.nl"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : RE: Communicatie Assen & NAM
Attachment : image001.png;image002.jpg;

ok

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 16 juni 2017 12:59
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: Fwd: Communicatie Assen & NAM

Marco,

Onderstaand verzoek van de NAM aan jou en mij gericht komt net binnen. [REDACTED] en [REDACTED] willen graag een gesprek. Het gaat over onze communicatie over de NAM. Ik vermoed dat onze acties rond het indienen van zienswijzen en het faciliteren van onze inwoners de aanleiding zijn voor het verzoek. Een gesprek lijkt mij prima om kennis te nemen van elkaars opvattingen.

Groet
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: <[REDACTED]@shell.com>
Datum: 16 juni 2017 12:50:12 CEST
Aan: <[REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: Communicatie Assen & NAM

Dag [REDACTED],

[REDACTED] en ik zouden op korte termijn graag eens langs willen komen bij jou en de burgemeester om de communicatie door de gemeente Assen over NAM eens apart te kunnen bespreken. Het gaat dan puur over de output in de media, dus niet over inhoudelijke winningsplannen en dergelijke.

Wij komen namelijk in een wat vreemde spagaat terecht als NAM, waarbij het niet onmogelijk is dat er een risico is dat wij elkaar als organisaties beschadigen, met alle economische en sociale gevolgen van dien. Om dat te voorkomen, willen we graag van jullie horen wat jullie van ons als grootste werkgever in Assen nodig hebben.

Kan dat?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@shell.com

! www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

Date : 3-2-2017 10:05:19
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : RE: Contact NAM

Hoi [REDACTED],

Ik heb wederom de voicemail van mevrouw [REDACTED] ingesproken. Als ze maandag niet heeft teruggebeld dan zal ik jouw contact benaderen.

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 3 februari 2017 9:29
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: Contact NAM

Ha [REDACTED],

Ik heb gisteren gesproken met [REDACTED]. Hij is de baas van [REDACTED]. Als het niet lukt met die [REDACTED], is hij graag bereid om met jou te praten.

Wil je de hartelijke groeten doen aan [REDACTED]? Ik ben vandaag vrij, dus hij zal het een dag zonder mij moeten doen.☺

Groet,

[REDACTED]

Verzonden met mijn Windows Phone

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 3-2-2017 10:15:54
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : RE: Contact NAM

Ohhhhhh, dat is werkelijk heel erg, haha. Goed om te weten

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 3 februari 2017 10:13
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: RE: Contact NAM

[REDACTED]
[REDACTED]

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [REDACTED]
Verzonden: 3-2-2017 10:05
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Contact NAM

Hoi [REDACTED],

Ik heb wederom de voicemail van mevrouw [REDACTED] ingesproken. Als ze maandag niet heeft teruggebeld dan zal ik jouw contact benaderen.

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 3 februari 2017 9:29
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: Contact NAM

Ha [REDACTED],

Ik heb gisteren gesproken met [REDACTED]. Hij is de baas van [REDACTED]. Als het niet lukt met die [REDACTED], is hij graag bereid om met jou te praten.

Wil je de hartelijke groeten doen aan [REDACTED] Ik ben vandaag vrij, dus hij zal het een dag zonder mij moeten doen.☺

Groet,
[REDACTED]

Verzonden met mijn Windows Phone

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 13-12-2016 12:40:11
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : RE: eerste ruwe versie advies met mijn bijdrage

Dat gaat vast lukken

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 13 december 2016 12:30
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: RE: eerste ruwe versie advies met mijn bijdrage

Dag [REDACTED],

[REDACTED] en ik gaan morgenochtend de puntjes op de i zetten tav de bijdrage van Assen.
Heb je morgenmiddag (liefst begin v/d middag) tijd om mee te lezen?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 13 december 2016 12:17
Aan: [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: RE: eerste ruwe versie advies met mijn bijdrage

Collega's

Lees graag mee als alle wijzigingen en aanpassingen zijn verwerkt

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 13 december 2016 9:55
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: FW: eerste ruwe versie advies met mijn bijdrage

Hoi [REDACTED],
Hieronder vind je mijn opmerkingen over het advies.
Groet,
[REDACTED]

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [REDACTED]
Verzonden: 13-12-2016 08:29
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: eerste ruwe versie advies met mijn bijdrage

Hoi [REDACTED],

Ik heb het net snel gelezen. Goed stuk werk.

Het is denk ik van belang dat [REDACTED] het stuk ook leest. Hoe komt dit over bij de gemeenteraad en inwoners? (Je mag deze mail naar hem doorsturen)

In de aanbestedingsbrief moeten we opnemen dat wij het onverstandig vinden om onder stedelijk gebied te gaan winnen. Een afweging tussen economische belangen zou in het voordeel van de inwoners moeten uitpakken.

Ik zit de hele ochtend bij de provincie en ga rechtstreeks door naar de Regio Groningen-Assen. Ik bel je nog.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 12 december 2016 16:02
Aan: [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: eerste ruwe versie advies met mijn bijdrage

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 13-12-2016 12:16:51
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : RE: eerste ruwe versie advies met mijn bijdrage

Collega's

Lees graag mee als alle wijzigingen en aanpassingen zijn verwerkt

Met vriendelijke groet
[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 13 december 2016 9:55
Aan: [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: FW: eerste ruwe versie advies met mijn bijdrage

Hoi [REDACTED],
Hieronder vind je mijn opmerkingen over het advies.
Groet,
[REDACTED]

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [REDACTED]
Verzonden: 13-12-2016 08:29
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: eerste ruwe versie advies met mijn bijdrage

Hoi [REDACTED],
Ik heb het net snel gelezen. Goed stuk werk.
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Het is denk ik van belang dat [REDACTED] het stuk ook leest. Hoe komt dit over bij de gemeenteraad en inwoners? (Je mag deze mail naar hem doorsturen)
In de aanbiedingsbrief moeten we opnemen dat wij het onverstandig vinden om onder stedelijk gebied te gaan winnen. Een afweging tussen economische belangen zou in het voordeel van de inwoners moeten uitpakken.

Ik zit de hele ochtend bij de provincie en ga rechtstreeks door naar de Regio Groningen-Assen. Ik bel je nog.

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 12 december 2016 16:02
Aan: [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: eerste ruwe versie advies met mijn bijdrage

Met vriendelijke groeten,
[REDACTED]
Beleidsspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Date : 17-5-2017 12:28:16

From : ██████████@assen.nl

To : "██████████@assen.nl, "██████████ assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : RE: Formulering besluit zienswijzen gaswinningsplan

Ook wat mij betreft ok!

Van: ██████████

Verzonden: woensdag 17 mei 2017 12:23

Aan: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: RE: Formulering besluit zienswijzen gaswinningsplan

Dag ██████████,

Ja, dat is consistent met de formulering bij het advies van januari.

Er is geen presidiumvergadering meer deze week, maar ik ga ervan uit, dat men hiermee akkoord is.

Groet, ██████████

Van: ██████████

Verzonden: woensdag 17 mei 2017 12:19

Aan: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Formulering besluit zienswijzen gaswinningsplan

Dag Marco en ██████████,

Ik schrijf nu aan het raadsvoorstel over de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit (gas)Winningsplan Westerveld.

Zijn jullie het er mee eens dat we het voorgestelde raadsbesluit als volgt formuleren?

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken.

Dit ligt in lijn met de formulering van het besluit over het advies op het Winningsplan.

Is het wat om dit ook nog even terug te leggen in het presidium?

Groet.

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 17-5-2017 12:22:54

From : "██████████@assen.nl"
To : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"
Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"
Subject : RE: Formulering besluit zienswijzen gaswinningsplan

Dag ██████,

Ja, dat is consistent met de formulering bij het advies van januari.
Er is geen presidiumvergadering meer deze week, maar ik ga ervan uit, dat men hiermee akkoord is.

Groet, ██████

Van: ██████
Verzonden: woensdag 17 mei 2017 12:19
Aan: ██████@assen.nl>; ██████@assen.nl>
CC: ██████@assen.nl>; ██████@assen.nl>
Onderwerp: Formulering besluit zienswijzen gaswinningsplan

Dag Marco en ██████,

Ik schrijf nu aan het raadsvoorstel over de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit (gas)Winningsplan Westerveld.
Zijn jullie het er mee eens dat we het voorgestelde raadsbesluit als volgt formuleren?

Kennismemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken.

Dit ligt in lijn met de formulering van het besluit over het advies op het Winningsplan.

Is het wat om dit ook nog even terug te leggen in het presidium?

Groet.
██████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 2-6-2017 09:06:34
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Cc : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : Re: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dank [REDACTED],

Raadsleden waren gisteravond zeer lovend over snelle publicatie.

Super

Groet
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 2 jun. 2017 om 09:01 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Goedemorgen [REDACTED] en [REDACTED],

Ik heb het bestand vervangen, zie <https://www.assen.nl/gaswinning-assen>

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
webmaster, Gemeente Assen

werkdagen: ma/di/do/vr

[REDACTED]
www.assen.nl
[REDACTED]@assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:36
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
CC: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: FW: foutieve versie korte zienswijze inwoners

[REDACTED] goedemorgen,

Zie onderstaande mail van collega [REDACTED]. Zou jij het kunnen aanpassen? Bij voorbaat dank

Met vriendelijke groet
[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:28
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
CC: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dag [REDACTED],

Zag gisteravond dat er in de korte versie die op de website is geplaatst nog een paar storende tekstfoutjes staan die ik al wel had verbeterd. Ik heb gistermiddag waarschijnlijk een eerdere versie naar je gemaaild.

Bij deze de juiste versie in word en pdf.
Zou je ervoor kunnen zorgen dat de huidige versie op de site wordt vervangen.

De lange versie is wel goed.

Alvast bedankt

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidspecialist gemeente Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
Website: www@assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 2-6-2017 09:43:36
From : "██████████@assen.nl"
To : "██████████@assen.nl"
Cc : "██████████@assen.nl"
Subject : RE: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dat is erg fijn om te horen. ☺ Ik zag ook erg veel positieve reacties via twitter binnenkomen.

Met goede communicatie komen we samen heel ver ;-) Jullie ook dank daarvoor.

Met vriendelijke groet,

██████████,
webmaster, Gemeente Assen

werkdagen: ma/di/do/vr

██████████
www.assen.nl
██████████@assen.nl

Van: ██████████
Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 9:07
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: Re: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dank ██████████,

Raadsleden waren gisteravond zeer lovend over snelle publicatie.

Super

Groet
██████████

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 2 jun. 2017 om 09:01 heeft ██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Goedemorgen ██████████,

Ik heb het bestand vervangen, zie <https://www.assen.nl/gaswinning-assen>

Met vriendelijke groet,

██████████,
webmaster, Gemeente Assen

werkdagen: ma/di/do/vr

██████████
www.assen.nl
██████████@assen.nl

Van: ██████████
Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:36
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: FW: foutieve versie korte zienswijze inwoners

██████████ goedemorgen,

Zie onderstaande mail van collega ██████████. Zou jij het kunnen aanpassen? Bij voorbaat dank

Met vriendelijke groet

Bestuurscommunicatie, woordvoerder

██████████
██████████@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████
Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:28
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dag ██████████,

Zag gisteravond dat er in de korte versie die op de website is geplaatst nog een paar storende tekstfoutjes staan die ik al wel had verbeterd. Ik heb gistermiddag waarschijnlijk een eerdere versie naar je gemaild.

Bij deze de juiste versie in word en pdf.

Zou je ervoor kunnen zorgen dat de huidige versie op de site wordt vervangen.

De lange versie is wel goed.

Alvast bedankt

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist gemeente Assen

■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
Website: www@assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 2-6-2017 13:56:35

From : "██████████@assen.nl

To : "██████████@assen.nl, "██████████ assen.nl

Subject : RE: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Attachment : voorbeeld uitgebreide zienswijze inwoners Assen.pdf;voorbeeld uitgebreide zienswijze inwoners Assen.docx;

██████████
Toch nog een aanpassing van de lange versie.

Hierin wordt verwezen naar een bijlage maar die zit er niet bij en is voor inwoners ook niet van belang.

Bij deze de aangepast versie zonder de verwijzing naar deze bijlage. Zou je die ook op de website willen zetten?
Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidspecialist gemeente Assen

██████████
Website: [www@assen.nl](http://www.assen.nl)

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 9:44

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: RE: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dat is erg fijn om te horen. ☺ Ik zag ook erg veel positieve reacties via twitter binnenkomen.

Met goede communicatie komen we samen heel ver ;-) Jullie ook dank daarvoor.

Met vriendelijke groet,

██████████,
webmaster, Gemeente Assen

werkdagen: ma/di/do/vr

██████████
www.assen.nl

██████████@assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 9:07

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Re: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dank ██████████,

Raadsleden waren gisteravond zeer lovend over snelle publicatie.

Super

Groet
██████████

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 2 jun. 2017 om 09:01 heeft ██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Goedemorgen ██████████,

Ik heb het bestand vervangen, zie <https://www.assen.nl/gaswinning-assen>

Met vriendelijke groet,

██████████,
webmaster, Gemeente Assen

werkdagen: ma/di/do/vr

██████████
www.assen.nl

██████████@assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:36

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: FW: foutieve versie korte zienswijze inwoners

██████████ goedemorgen,

Zie onderstaande mail van collega [REDACTED] Zou jij het kunnen aanpassen? Bij voorbaat dank

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:28

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dag [REDACTED],

Zag gisteravond dat er in de korte versie die op de website is geplaatst nog een paar storende tekstfoutjes staan die ik al wel had verbeterd. Ik heb gistermiddag waarschijnlijk een eerdere versie naar je gemaild.

Bij deze de juiste versie in word en pdf.

Zou je ervoor kunnen zorgen dat de huidige versie op de site wordt vervangen.

De lange versie is wel goed.

Alvast bedankt

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidspecialist gemeente Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
Website: www@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

***Zienswijze Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	10
5.1 Doelmatigheid	10
5.2 Kadern schade	10
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	10
5.4 Reikwijdte winningsplan voor verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	13
6.1 Productie put Vries-10	13
6.2 Productiesnelheid	14
6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit	14
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
8 BODEM BEWEGING	18
8.1 Bodemdaling	18
8.2 Bodemtrilling	18
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	18
9 SCHADE	20
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
9.2 Afhandeling van schade	21
9.3 Lusten en lasten	22
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	23
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	25

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat de gemeente Assen in januari 2017 op het winningsplan uitbracht.

Het advies was om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair is onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld.

Uw ontwerp-instemmingsbesluit komt op een aantal punten tegemoet aan dit advies. Het advies gaat niet alleen over de technisch juridische aspecten. Het winningsplan is ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners die op en nabij gasvelden wonen. Onder andere vanwege de zorgen over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dien ik deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling heb ik het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dien ik deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp-instemmingsbesluit kom ik tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maak ik op dat er weliswaar geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en de inwoners, maar dat er wel schade – waaronder constructieve – kan ontstaan aan gebouwen. In het advies van de gemeente is aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerde de gemeente met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningen van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Productieniveau, - snelheid en duur van het instemmingsbesluit

In het ontwerpbesluit is niet onderbouwd of en waarom de winning uit deze velden gedurende tien jaar noodzakelijk is. Het lijkt er op dat winning uit deze velden als een gegeven wordt beschouwd. Dat zal echter nader onderzocht en gemotiveerd moeten worden. Ik vind het onwenselijk dat het instemmingsbesluit een looptijd heeft van tien jaren. Voorts moet het instemmingsbesluit beperkingen aan het productietempo (voorkomen van fluctuaties) bevatten.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn voor advisering en inspraak door burgers en lokale overheden. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

In de Mijnbouwwet ligt vooral de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouw (preventief handelen, zie bijvoorbeeld artikel 33 Mbw, en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

U beperkt het begrip schade ten onrechte tot enkel schade in de zin van het Burgerlijk wetboek (BW). Het schadebegrip in de Mijnbouwwet is veel breder. Dat leidt dus tot een ander toetsingskader.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Het is goed dat u op dit punt de ideeën van de gemeente over afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Ik ben echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

Er zijn tal van onzekerheden bij berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Het is daarom, als u toch gaat winnen, van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem wordt opgesteld. De NAM is verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens (dit zijn velden die eerder hebben gebeefd) op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus al bij het winningsplan ter instemming gevoegd moeten zijn. Ook zou een risicobeheerssysteem voor alle velden moeten worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

Fracken en zuurstimulatie zijn risicovolle technieken. Daarom ben ik verheugd dat u het advies van de gemeente heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter aan welke paragrafen en passages van het winningsplan nu exact instemming is onthouden. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend moet worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt het burgerperspectief in die situatie niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

In het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, komt u deels tegemoet aan het advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV). Dat geeft aan dat het burgerperspectief structureel

en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied -en met name ook het voorkomen van die effecten- onvoldoende meegenomen. Het gaat dan om de directe en indirecte gevolgen zoals het ontstaan van schade en nadelige effecten op natuur en milieu, het gevoel van veiligheid, leefbaarheid en economie.

In uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen moeten worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groninger situatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een zwaarte van meer dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat een dergelijke of veel zwaardere beving zich niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentsche Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Ten slotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet te herstellen zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt, is dit een ernstige aantasting van de rechtszekerheid van inwoners.

Dit alles overziend, vind ik dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Ik wil niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevloeid in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dit vertrouwen te herstellen. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit houdt u te weinig rekening met de maatschappelijke gevolgen.

Ik vind dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant moet benoemen en betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen zodat Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijs ik u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Noorwegen zou graag aardgas aan Nederland leveren. Ik kan geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet mij concluderen dat u een belangenafweging maakt tussen economie en inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Maar wees hier dan eerlijk en transparant over en neem dit op in de definitieve beschikking.

Het valt mij op dat u in de instemmingsbesluiten inzake gaswinning uit het Groningenveld uitgebreid tracht te motiveren waarom de door u vergunde winningsniveaus nodig zijn voor leveringszekerheid. In het onderhavige ontwerpbesluit lijkt u voetstoots aan te nemen dat de in het winningsplan Westerveld aangevraagde niveaus noodzakelijk zijn.

Ik lees nergens in de tekst uw motivatie over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld op plekken zonder stedelijke bebouwing of bebouwingsconcentraties?

Ik vind dat u:

- 1. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 2. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk hebben aangegeven tegen gaswinning te zijn en daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning hier zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de OvV vijf aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De OvV wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming. Ook zouden NAM en EZ meer moeten communiceren over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil gaan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn om ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. Uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Ik constateer dat deze nog niet gerealiseerd zijn en dat u enkel verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Van uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie komt nog weinig terecht in dit ontwerpbesluit. Vanuit de belangen van inwoners, verwacht ik dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker communiceren met de burgers. Het verhelder van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven gebeurt op dit moment nog niet.

Het winningsplan is lastig te lezen voor niet-ingewijden. De nadere toelichting tijdens inloopavonden is naar mijn mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit, wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief. Hierdoor is het voor inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Ik vind dat:

- 1. Het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.**

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

Onduidelijk blijft aan welke kaders het winningsplan is getoetst. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en dat u daarom geen reden ziet instemming met het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Ik ben van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Ook vind ik dat als de doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit moet leiden. Ik licht dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toe.

5.2 Kadern schade

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Uw opvatting over het begrip schade is te beperkt. Het begrip schade is in art. 1 sub b Mbb ruim gedefinieerd: iedere aantasting van één van de in art. 49 lid 2 en 3 Mbw genoemde belangen, waaronder veiligheid van omwonenden en de bescherming van het milieu. Het winningsplan moet daarover informatie bevatten (zie art. 35 lid 1 sub f Mbw en art. 24 lid 1 sub q en s en art. 24 lid 2 Mbb) en u moet het winningsplan daarop beoordelen. Dat is een aanmerkelijk ruimere toets dan alleen de aanwezigheid of het voorkomen van schade in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

De gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa zijn in strijd met art. 24 lid 1 sub q, r en s Mbb, nog niet onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied is derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentsche Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket

van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincies Groningen, Drenthe en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan moet zich daarom niet beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts meen ik dat voor dit winningsplan Westerveld een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Al met al zal uit hoofde van art. 24 Mbb en het Besluit MER nog veel onderzoek gedaan moeten worden naar de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu. Ik begrijp niet hoe u zonder die informatie nu al een oordeel kunt hebben over de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu (art. 36 lid 1 sub c en d Mbw). Ik maak er bezwaar tegen dat die informatie niet reeds op dit moment bekend is en dus geen onderwerp kan zijn van zienswijzen/inspraak. U zult het ontwerpbesluit – aangepast aan en mét de nieuwe milieu-informatie – daarom nogmaals in ontwerp ter inzage moeten leggen, zodat burgers en belangenorganisaties in de gelegenheid zijn daarop overeenkomstig art. 34 lid 4 Mbw een zienswijze in te dienen.

Ik vind dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Dit gebrek zou feitelijk moeten leiden tot het onthouden van instemming aan het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en u derhalve het ontwerpbesluit incl. de MER-rapportage opnieuw ter inzage moet leggen.**

5.4 Reikwijdte winningsplan voor verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven de eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Ik vind dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

U stelt dat “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig is”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten.

Voor zover ik heb kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Put Vries -10 zit dus niet in het vigerende winningsplan. Volgens mij is daarom uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan staat dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Dit betekent dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe correct om de NAM toe te staan op basis van het vigerende winningsplan voor het gasveld Vries-Zuid gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens wijs ik u erop dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoen aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb). Zie bijvoorbeeld paragraaf B4.1 (plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden). Die zeer globale omschrijving voldoet geenszins aan de vereisten van art. 24 lid 1 sub e, f, g en h Mbb). Ook is, in strijd met art. 24 lid 1 sub e Mbb, niet vermeld hoeveel boorgaten bij de winning worden gebruikt. Integendeel, in B4 wordt dat juist uitdrukkelijk in het midden gelaten. Ik verzoek u in het instemmingsbesluit concreet aan te geven welke boorgaten nu wel en welke niet in dit winningsplan zijn opgenomen.

Ik vind dat:

- 1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**
- 2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak niet zorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**
- 3. Vanuit burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar zonder gaswinning uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Ik vind dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**
- 4. De beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is, althans daaraan instemming moet worden onthouden.**

6.2 Productiesnelheid

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn. Ook voor die velden geldt dan logischerwijs dat fluctuaties zo veel mogelijk voorkomen moeten worden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: “Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveldsysteem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid.” Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Ik vind dat u:

- 1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op moet dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en fluctuaties en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Daarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Ik constateer dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Gezien de negatieve effecten van gaswinning is zo'n motivering en onderbouwing van de noodzaak van gaswinning uit deze velden wel noodzakelijk. Gaswinning uit deze kleine velden is géén gegeven. U moet aantonen dat voortzetting van de winning uit deze velden onvermijdelijk is met het oog op de leveringszekerheid. Ook het winningsplan zelf zou daarover – vervolgens door u te toetsen – informatie moeten bevatten (art. 24 lid 1 sub a en lid 2 Mbb).

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaar, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien. Immers, het enkele feit dat gaswinning uit deze velden volgens de NAM tot 2028 technisch en economisch mogelijk is, wil niet zeggen dat dat maatschappelijk en tegen het licht van de doelstellingen van de Mbw (voorkomen van schade) en uw regering (zo spoedig mogelijk stoppen met fossiele brandstoffen) ook wenselijk is. Ik bepleit daarom een ijkmoment over vijf jaar in de vorm van een nieuw winningsplan per 2023, waarin de op dat moment meest recente inzichten over seismische risico's, schade, leveringszekerheid en energietransitie worden meegenomen.

Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveaus vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is volgens mij onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Ik vind dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinningen uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en ook aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**
- 2. De geldigheidsduur van een winningsvergunning terug moet brengen tot vijf jaren.**

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De OvV adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen in hoeverre u hiermee rekening houdt in de besluitvorming.

In uw ontwerpbesluit bent u ten onrechte weinig terughoudend is het verbinden van conclusies aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. Er zijn immers tal van onzekerheden als het gaat om de effecten van aardgaswinning.

Ook heeft de OvV in 2015 u aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is dat de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en vier jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkend.

Ik vind dat u:

1. **In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
2. **Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Ik dring er bij u op aan om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijs ik u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's

geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011). De infrastructuur voor dit plan is inmiddels gedeeltelijk gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, die deels samenvallen met de planperiode van dit bestemmingsplan, zou u deze nieuwe ontwikkelingen moeten meenemen in uw afweging.

Ik kan niet beoordelen of in de SRA wel rekening is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd.

De gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Ik vind dat u:

- 1. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

Het winningsplan is voor meerdere uitleg vatbaar. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. Onder andere over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Ik wijs u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Ik vind dat u:

- 1. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**
- 2. Niet kunt instemmen met een winningsplan dat niet nauwkeurig omschrijft waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.**

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

Ik ben verheugd dat u het advies van de gemeente ten aanzien van bodemdaling heeft overgenomen.

8.2 Bodemtrilling

Het advies om seismische meetapparatuur te plaatsen en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben heeft u onvoldoende uitgewerkt. Ook de volgorde van de maatregelen is niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Bovendien heeft u een aantal maatregelen ten onrechte slechts voorgeschreven voor de velden Eleveld en Vries-Zuid. In hoofdstuk 10 kom ik hierop terug.

Over vallende objecten biedt u onvoldoende duidelijkheid. Hierdoor is het niet mogelijk om te beoordelen in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Ik vind dat u:

- 1. Alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Er is weliswaar aandacht voor de risico's van deze technieken in artikel 1 van uw besluit, maar onduidelijk is welke paragraaf van het winningsplan nu precies niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend moet worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking stellen en niet de uitgebreide procedure volgen. Dit doet volgens mij geen recht aan het burgerperspectief.

Ik vind dat u:

- 1. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.**
- 2. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.**

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

De gemeente adviseerde u om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan (ex art. 35 lid 1 sub f en art. 24 lid 1 sub r, s en q Mbb) alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er alsnog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze moet voor advies voorgelegd worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uitgeproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Ten slotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen van het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Ik ben van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet instemmen met een winningsplan geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie of grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Ik vind dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren, althans daaraan uw instemming moet onthouden.
2. De toezegging van de NAM in het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U

stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

9.2 Afhandeling van schade

Van belang is een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet volgens een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Net als in het aardbevingsgebied Groningen zou u ook in onze regio een volledig onafhankelijk orgaan in moeten stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Ten slotte acht ik het van belang dat u in uw besluit opneemt dat bij een schademelding opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade. Hiermee kan de huidige wijze van onderzoek verbeterd worden.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Het is verheugend dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Ik ben echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Decentrale overheden hebben in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van hun inwoners.

Ik vind dat u:

- 1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. Zorg moet dragen dat als NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

- 5. Net als u voor het Groningenveld heeft gedaan, het principe van omgekeerde bewijslast geldt voor deze gasvelden. De NAM moet dus aantonen dat de schade niet het gevolg is van bevingen.**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat u de toezegging heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor onder andere mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPa aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Ik constateer dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. Als inwoner moet ik het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Ik vind dat u:

- 1. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) ben ik ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Als u toch gaat winnen, is het daarom van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem wordt opgesteld voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Ik zie dat u in het ontwerpbesluit de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen en werken uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Ik constateer dat u de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad heeft overgenomen en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen grondbeweging en schade aan gebouw en werken.

Het bijplaatsen van enkele meters is echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dan in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheerd door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

U verplicht de NAM een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Als inwoner moet ik kunnen zien of de NAM aan zijn

verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Tot slot vind ik dat de maatregelen die u voorschrijft (waaronder versnellingsmeters en een nulmeting) niet beperkt moeten blijven tot de velden Vries-Zuid en Eleveld, maar moeten gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Ik vind dat:

- 1. u in het kader van rechtszekerheid vooraf nauwkeurig aan moet geven hoe de representatieve nulmeting aan gebouwen en werken moet worden uitgevoerd en in welk gebied de nulmetingen moeten worden uitgevoerd. Bij dit laatste vinden wij dat er nulmetingen moeten worden uitgevoerd in het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen, zodanig dat bij registratie van een beving een causaal verband tussen beving en gemelde schade kan worden gelegd. Dit meetplan moet betrekking hebben op het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 3. in het kader van de rechtszekerheid in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 4. uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**
- 5. de voorgeschreven maatregelen niet beperkt moet blijven tot de velden Eleveld en Vries Zuid maar moet gelden voor alle producerende velden uit het winningsplan.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-instemmingsbesluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht ben ik van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld. Ik vind dat u duidelijk en concreet moet aangeven met welke delen (paragrafen) van het winningsplan u niet instemt.

Artikel 2:

Ik kan instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

In dit ontwerp-instemmingsbesluit zijn de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor alle producerende gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Een risicobeheersysteem is een cruciaal onderdeel van de besluitvorming over het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners. Het risicobeheersysteem moet gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 5:

Voor de afhandeling van schade legt u ten onrechte de verantwoordelijkheid primair neer bij de NAM in overleg met de decentrale overheden. Ik ben van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners en gaan gelden voor alle velden waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 7:

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren. Daarna moet opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden worden bezien.

Met vriendelijke groet,

Naam

Adres

Woonplaats

Datum

Handtekening

***Zienswijze Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	10
5.1 Doelmatigheid	10
5.2 Kadern schade	10
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	10
5.4 Reikwijdte winningsplan voor verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	13
6.1 Productie put Vries-10	13
6.2 Productiesnelheid	14
6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit	14
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
8 BODEM BEWEGING	18
8.1 Bodemdaling	18
8.2 Bodemtrilling	18
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	18
9 SCHADE	20
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
9.2 Afhandeling van schade	21
9.3 Lusten en lasten	22
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	23
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	25

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat de gemeente Assen in januari 2017 op het winningsplan uitbracht.

Het advies was om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair is onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld.

Uw ontwerp-instemmingsbesluit komt op een aantal punten tegemoet aan dit advies. Het advies gaat niet alleen over de technisch juridische aspecten. Het winningsplan is ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners die op en nabij gasvelden wonen. Onder andere vanwege de zorgen over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dien ik deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling heb ik het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dien ik deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp-instemmingsbesluit kom ik tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maak ik op dat er weliswaar geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en de inwoners, maar dat er wel schade – waaronder constructieve – kan ontstaan aan gebouwen. In het advies van de gemeente is aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerde de gemeente met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningen van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Productieniveau, - snelheid en duur van het instemmingsbesluit

In het ontwerpbesluit is niet onderbouwd of en waarom de winning uit deze velden gedurende tien jaar noodzakelijk is. Het lijkt er op dat winning uit deze velden als een gegeven wordt beschouwd. Dat zal echter nader onderzocht en gemotiveerd moeten worden. Ik vind het onwenselijk dat het instemmingsbesluit een looptijd heeft van tien jaren. Voorts moet het instemmingsbesluit beperkingen aan het productietempo (voorkomen van fluctuaties) bevatten.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn voor advisering en inspraak door burgers en lokale overheden. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

In de Mijnbouwwet ligt vooral de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouw (preventief handelen, zie bijvoorbeeld artikel 33 Mbw, en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

U beperkt het begrip schade ten onrechte tot enkel schade in de zin van het Burgerlijk wetboek (BW). Het schadebegrip in de Mijnbouwwet is veel breder. Dat leidt dus tot een ander toetsingskader.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Het is goed dat u op dit punt de ideeën van de gemeente over afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Ik ben echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

Er zijn tal van onzekerheden bij berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Het is daarom, als u toch gaat winnen, van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem wordt opgesteld. De NAM is verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens (dit zijn velden die eerder hebben gebeefd) op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus al bij het winningsplan ter instemming gevoegd moeten zijn. Ook zou een risicobeheersysteem voor alle velden moeten worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

Fracken en zuurstimulatie zijn risicovolle technieken. Daarom ben ik verheugd dat u het advies van de gemeente heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter aan welke paragrafen en passages van het winningsplan nu exact instemming is onthouden. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend moet worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt het burgerperspectief in die situatie niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

In het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, komt u deels tegemoet aan het advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OVV). Dat geeft aan dat het burgerperspectief structureel

en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied -en met name ook het voorkomen van die effecten- onvoldoende meegenomen. Het gaat dan om de directe en indirecte gevolgen zoals het ontstaan van schade en nadelige effecten op natuur en milieu, het gevoel van veiligheid, leefbaarheid en economie.

In uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen moeten worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groninger situatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een zwaarte van meer dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat een dergelijke of veel zwaardere beving zich niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentsche Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Ten slotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet te herstellen zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt, is dit een ernstige aantasting van de rechtszekerheid van inwoners.

Dit alles overziend, vind ik dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Ik wil niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dit vertrouwen te herstellen. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit houdt u te weinig rekening met de maatschappelijke gevolgen.

Ik vind dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant moet benoemen en betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen zodat Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijs ik u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Noorwegen zou graag aardgas aan Nederland leveren. Ik kan geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet mij concluderen dat u een belangenafweging maakt tussen economie en inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Maar wees hier dan eerlijk en transparant over en neem dit op in de definitieve beschikking.

Het valt mij op dat u in de instemmingsbesluiten inzake gaswinning uit het Groningenveld uitgebreid tracht te motiveren waarom de door u vergunde winningsniveaus nodig zijn voor leveringszekerheid. In het onderhavige ontwerpbesluit lijkt u voetstoots aan te nemen dat de in het winningsplan Westerveld aangevraagde niveaus noodzakelijk zijn.

Ik lees nergens in de tekst uw motivatie over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld op plekken zonder stedelijke bebouwing of bebouwingsconcentraties?

Ik vind dat u:

- 1. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 2. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk hebben aangegeven tegen gaswinning te zijn en daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning hier zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de OvV vijf aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De OvV wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming. Ook zouden NAM en EZ meer moeten communiceren over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil gaan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn om ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. Uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Ik constateer dat deze nog niet gerealiseerd zijn en dat u enkel verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Van uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie komt nog weinig terecht in dit ontwerpbesluit. Vanuit de belangen van inwoners, verwacht ik dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker communiceren met de burgers. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven gebeurt op dit moment nog niet.

Het winningsplan is lastig te lezen voor niet-ingewijden. De nadere toelichting tijdens inloopavonden is naar mijn mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit, wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief. Hierdoor is het voor inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Ik vind dat:

- 1. Het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.**

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

Onduidelijk blijft aan welke kaders het winningsplan is getoetst. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneeming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en dat u daarom geen reden ziet instemming met het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Ik ben van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Ook vind ik dat als de doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit moet leiden. Ik licht dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toe.

5.2 Kaders schade

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Uw opvatting over het begrip schade is te beperkt. Het begrip schade is in art. 1 sub b Mbb ruim gedefinieerd: iedere aantasting van één van de in art. 49 lid 2 en 3 Mbw genoemde belangen, waaronder veiligheid van omwonenden en de bescherming van het milieu. Het winningsplan moet daarover informatie bevatten (zie art. 35 lid 1 sub f Mbw en art. 24 lid 1 sub q en s en art. 24 lid 2 Mbb) en u moet het winningsplan daarop beoordelen. Dat is een aanmerkelijk ruimere toets dan alleen de aanwezigheid of het voorkomen van schade in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

De gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa zijn in strijd met art. 24 lid 1 sub q, r en s Mbb, nog niet onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied is derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentsche Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket

van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincies Groningen, Drenthe en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan moet zich daarom niet beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts meen ik dat voor dit winningsplan Westerveld een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Al met al zal uit hoofde van art. 24 Mbb en het Besluit MER nog veel onderzoek gedaan moeten worden naar de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu. Ik begrijp niet hoe u zonder die informatie nu al een oordeel kunt hebben over de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu (art. 36 lid 1 sub c en d Mbw). Ik maak er bezwaar tegen dat die informatie niet reeds op dit moment bekend is en dus geen onderwerp kan zijn van zienswijzen/inspraak. U zult het ontwerpbesluit – aangepast aan en mét de nieuwe milieu-informatie – daarom nogmaals in ontwerp ter inzage moeten leggen, zodat burgers en belangenorganisaties in de gelegenheid zijn daarop overeenkomstig art. 34 lid 4 Mbw een zienswijze in te dienen.

Ik vind dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Dit gebrek zou feitelijk moeten leiden tot het onthouden van instemming aan het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en u derhalve het ontwerpbesluit incl. de MER-rapportage opnieuw ter inzage moet leggen.**

5.4 Reikwijdte winningsplan voor verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven de eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Ik vind dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

U stelt dat “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig is”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten.

Voor zover ik heb kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Put Vries -10 zit dus niet in het vigerende winningsplan. Volgens mij is daarom uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan staat dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Dit betekent dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe correct om de NAM toe te staan op basis van het vigerende winningsplan voor het gasveld Vries-Zuid gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens wijs ik u erop dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoen aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb). Zie bijvoorbeeld paragraaf B4.1 (plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden). Die zeer globale omschrijving voldoet geenszins aan de vereisten van art. 24 lid 1 sub e, f, g en h Mbb). Ook is, in strijd met art. 24 lid 1 sub e Mbb, niet vermeld hoeveel boorgaten bij de winning worden gebruikt. Integendeel, in B4 wordt dat juist uitdrukkelijk in het midden gelaten. Ik verzoek u in het instemmingsbesluit concreet aan te geven welke boorgaten nu wel en welke niet in dit winningsplan zijn opgenomen.

Ik vind dat:

1. **Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**
2. **Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak niet zorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**
3. **Vanuit burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar zonder gaswinning uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Ik vind dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**
4. **De beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is, althans daaraan instemming moet worden onthouden.**

6.2 Productiesnelheid

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn. Ook voor die velden geldt dan logischerwijs dat fluctuaties zo veel mogelijk voorkomen moeten worden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: “Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveldsysteem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid.” Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Ik vind dat u:

- 1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op moet dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en fluctuaties en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Daarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Ik constateer dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Gezien de negatieve effecten van gaswinning is zo'n motivering en onderbouwing van de noodzaak van gaswinning uit deze velden wel noodzakelijk. Gaswinning uit deze kleine velden is géén gegeven. U moet aantonen dat voortzetting van de winning uit deze velden onvermijdelijk is met het oog op de leveringszekerheid. Ook het winningsplan zelf zou daarover – vervolgens door u te toetsen – informatie moeten bevatten (art. 24 lid 1 sub a en lid 2 Mbb).

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaar, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien. Immers, het enkele feit dat gaswinning uit deze velden volgens de NAM tot 2028 technisch en economisch mogelijk is, wil niet zeggen dat dat maatschappelijk en tegen het licht van de doelstellingen van de Mbw (voorkomen van schade) en uw regering (zo spoedig mogelijk stoppen met fossiele brandstoffen) ook wenselijk is. Ik bepleit daarom een ijkmoment over vijf jaar in de vorm van een nieuw winningsplan per 2023, waarin de op dat moment meest recente inzichten over seismische risico's, schade, leveringszekerheid en energietransitie worden meegenomen.

Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveaus vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is volgens mij onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Ik vind dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinningen uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en ook aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**
- 2. De geldigheidsduur van een winningsvergunning terug moet brengen tot vijf jaren.**

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De OvV adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen in hoeverre u hiermee rekening houdt in de besluitvorming.

In uw ontwerpbesluit bent u ten onrechte weinig terughoudend is het verbinden van conclusies aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. Er zijn immers tal van onzekerheden als het gaat om de effecten van aardgaswinning.

Ook heeft de OvV in 2015 u aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is dat de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en vier jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkend.

Ik vind dat u:

- 1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
- 2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Ik dring er bij u op aan om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijs ik u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's

geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011). De infrastructuur voor dit plan is inmiddels gedeeltelijk gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, die deels samenvallen met de planperiode van dit bestemmingsplan, zou u deze nieuwe ontwikkelingen moeten meenemen in uw afweging.

Ik kan niet beoordelen of in de SRA wel rekening is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd.

De gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Ik vind dat u:

- 1. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

Het winningsplan is voor meerdere uitleg vatbaar. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. Onder andere over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Ik wijs u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Ik vind dat u:

- 1. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**
- 2. Niet kunt instemmen met een winningsplan dat niet nauwkeurig omschrijft waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.**

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

Ik ben verheugd dat u het advies van de gemeente ten aanzien van bodemdaling heeft overgenomen.

8.2 Bodemtrilling

Het advies om seismische meetapparatuur te plaatsen en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben heeft u onvoldoende uitgewerkt. Ook de volgorde van de uitwerking is niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Bovendien heeft u een aantal maatregelen ten onrechte slechts voorgeschreven voor de velden Eleveld en Vries-Zuid. In hoofdstuk 10 kom ik hierop terug.

Over vallende objecten biedt u onvoldoende duidelijkheid. Hierdoor is het niet mogelijk om te beoordelen in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Ik vind dat u:

- 1. Alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Er is weliswaar aandacht voor de risico's van deze technieken in artikel 1 van uw besluit, maar onduidelijk is welke paragraaf van het winningsplan nu precies niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend moet worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking stellen en niet de uitgebreide procedure volgen. Dit doet volgens mij geen recht aan het burgerperspectief.

Ik vind dat u:

- 1. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.**
- 2. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.**

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

De gemeente adviseerde u om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan (ex art. 35 lid 1 sub f en art. 24 lid 1 sub r, s en q Mbb) alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er alsnog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze moet voor advies voorgelegd worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uitgeproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Ten slotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen van het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Ik ben van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet instemmen met een winningsplan geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie of grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Ik vind dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren, althans daaraan uw instemming moet onthouden.
2. De toezegging van de NAM in het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U

stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

9.2 Afhandeling van schade

Van belang is een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet volgens een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Net als in het aardbevingsgebied Groningen zou u ook in onze regio een volledig onafhankelijk orgaan in moeten stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Ten slotte acht ik het van belang dat u in uw besluit opneemt dat bij een schademelding opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade. Hiermee kan de huidige wijze van onderzoek verbeterd worden.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Het is verheugend dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Ik ben echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Decentrale overheden hebben in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van hun inwoners.

Ik vind dat u:

- 1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. Zorg moet dragen dat als NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

5. **Net als u voor het Groningenveld heeft gedaan, het principe van omgekeerde bewijslast geldt voor deze gasvelden. De NAM moet dus aantonen dat de schade niet het gevolg is van bevingen.**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat u de toezegging heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor onder andere mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPa aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Ik constateer dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. Als inwoner moet ik het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Ik vind dat u:

1. **In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) ben ik ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Als u toch gaat winnen, is het daarom van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem wordt opgesteld voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Ik zie dat u in het ontwerpbesluit de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen en werken uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Ik constateer dat u de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad heeft overgenomen en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en schade aan gebouw en werken.

Het bijplaatsen van enkele meters is echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dan in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheerd door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

U verplicht de NAM een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Als inwoner moet ik kunnen zien of de NAM aan zijn

verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Tot slot vind ik dat de maatregelen die u voorschrijft (waaronder versnellingsmeters en een nulmeting) niet beperkt moeten blijven tot de velden Vries-Zuid en Eleveld, maar moeten gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Ik vind dat:

- 1. u in het kader van rechtszekerheid vooraf nauwkeurig aan moet geven hoe de representatieve nulmeting aan gebouwen en werken moet worden uitgevoerd en in welk gebied de nulmetingen moeten worden uitgevoerd. Bij dit laatste vinden wij dat er nulmetingen moeten worden uitgevoerd in het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen, zodanig dat bij registratie van een beving een causaal verband tussen beving en gemelde schade kan worden gelegd. Dit meetplan moet betrekking hebben op het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 3. in het kader van de rechtszekerheid in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 4. uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**
- 5. de voorgeschreven maatregelen niet beperkt moet blijven tot de velden Eleveld en Vries Zuid maar moet gelden voor alle producerende velden uit het winningsplan.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-instemmingsbesluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht ben ik van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld. Ik vind dat u duidelijk en concreet moet aangeven met welke delen (paragrafen) van het winningsplan u niet instemt.

Artikel 2:

Ik kan instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

In dit ontwerp-instemmingsbesluit zijn de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor alle producerende gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Een risicobeheersysteem is een cruciaal onderdeel van de besluitvorming over het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners. Het risicobeheersysteem moet gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 5:

Voor de afhandeling van schade legt u ten onrechte de verantwoordelijkheid primair neer bij de NAM in overleg met de decentrale overheden. Ik ben van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners en gaan gelden voor alle velden waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 7:

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren. Daarna moet opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden worden bezien.

Met vriendelijke groet,

Naam

Adres

Woonplaats

Datum

Handtekening

Date : 2-6-2017 14:03:27

From : "██████████@assen.nl"

To : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl"

Subject : RE: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Hoihoi ██████,

Ik heb het bestand vervangen.

Met vriendelijke groet,

██████████,
██████████, Gemeente Assen

werkdagen: ma/di/do/vr

██████████
www.assen.nl
██████████@assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 13:57

Aan: ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: RE: foutieve versie korte zienswijze inwoners

██████████
Toch nog een aanpassing van de lange versie.

Hierin wordt verwezen naar een bijlage maar die zit er niet bij en is voor inwoners ook niet van belang.

Bij deze de aangepast versie zonder de verwijzing naar deze bijlage. Zou je die ook op de website willen zetten?

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidspecialist gemeente Assen

██████████
██████████
Website: www@assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 9:44

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████ <██████████@assen.nl>

Onderwerp: RE: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dat is erg fijn om te horen. 😊 Ik zag ook erg veel positieve reacties via twitter binnenkomen.

Met goede communicatie komen we samen heel ver ;-) Jullie ook dank daarvoor.

Met vriendelijke groet,

██████████,
webmaster, Gemeente Assen

werkdagen: ma/di/do/vr

██████████
www.assen.nl
██████████@assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 9:07

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Re: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dank ██████████,

Raadsleden waren gisteravond zeer lovend over snelle publicatie.

Super

Groet
██████████

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 2 jun. 2017 om 09:01 heeft ██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Goedemorgen ██████████,

Ik heb het bestand vervangen, zie <https://www.assen.nl/gaswinning-assen>

Met vriendelijke groet,

██████████,
webmaster, Gemeente Assen

werkdagen: ma/di/do/vr

██████████
www.assen.nl
██████████@assen.nl

Van: ██████████
Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:36
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: FW: foutieve versie korte zienswijze inwoners

██████████ goedmorgen,

Zie onderstaande mail van collega ██████████. Zou jij het kunnen aanpassen? Bij voorbaat dank

Met vriendelijke groet
██████████
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
██████████
██████████@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████
Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:28
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dag ██████████,

Zag gisteravond dat er in de korte versie die op de website is geplaatst nog een paar storende tekstfoutjes staan die ik al wel had verbeterd. Ik heb gistermiddag waarschijnlijk een eerdere versie naar je gemaild.

Bij deze de juiste versie in word en pdf.
Zou je ervoor kunnen zorgen dat de huidige versie op de site wordt vervangen.

De lange versie is wel goed.

Alvast bedankt

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidspecialist gemeente Assen

██████████
██████████
Website: www@assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 2-6-2017 09:01:40

From : "[REDACTED]@assen.nl

To : "[REDACTED]@assen.nl

Cc : "[REDACTED]@assen.nl

Subject : RE: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Goedemorgen [REDACTED] en [REDACTED],

Ik heb het bestand vervangen, zie <https://www.assen.nl/gaswinning-assen>

Met vriendelijke groet,

[REDACTED],
webmaster, Gemeente Assen

werkdagen: ma/di/do/vr

[REDACTED]
www.assen.nl
[REDACTED]@assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:36

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: FW: foutieve versie korte zienswijze inwoners

[REDACTED] goedemorgen,

Zie onderstaande mail van collega [REDACTED]. Zou jij het kunnen aanpassen? Bij voorbaat dank

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 2 juni 2017 8:28

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: foutieve versie korte zienswijze inwoners

Dag [REDACTED],

Zag gisteravond dat er in de korte versie die op de website is geplaatst nog een paar storende tekstfoutjes staan die ik al wel had verbeterd. Ik heb gistermiddag waarschijnlijk een eerdere versie naar je gemailld.

Bij deze de juiste versie in word en pdf.

Zou je ervoor kunnen zorgen dat de huidige versie op de site wordt vervangen.

De lange versie is wel goed.

Alvast bedankt

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidspecialist gemeente Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
Website: www@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 25-2-2019 11:26:03
From : "██████████" <██████████@authentickejournalistiek.org>
To : "██████████" <██████████@assen.nl>
Subject : Re: FW: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Beste ██████████,

Hartelijk dank voor dit antwoord. Dan rest mijn vraag: Vindt dit overleg met provincie NAM plaats in overleggraden of klankborden en zo ja, welke? Bij voorbaat hartelijk dank voor uw reactie.

Met vriendelijke groet,
██████████
Onderzoeksjournalist
Platform Authentieke Journalistiek
██████████
Email: ██████████@authentickejournalistiek.org
Website: www.authentickejournalistiek.org

----- Original Message -----
On Wednesday, February 20, 2019 1:32 PM, ██████████@assen.nl wrote:

Dag ██████████

De NAM is gevestigd in Assen en tevens een van de grootste werkgevers van Assen. Samen met de NAM, maar ook met andere stakeholders als provincie, de gemeente Emmen en Rendo voeren wij overleg met het kabinet om het verlies aan werkgelegenheid (als gevolg van het stopzetten van gaswinning) gecompenseerd te krijgen. Op een ander front hebben wij bezwaar gemaakt tegen het voornemen van de NAM om onder een deel van Assen gas te winnen. Dus geen rechtstreekse relatie met Royal Dutch Shell, wel via de NAM.

Met vriendelijke groet

██████████

Bestuurscommunicatie, woordvoerder

██████████

██████████@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████ [mailto:██████████@authentickejournalistiek.org]
Verzonden: dinsdag 12 februari 2019 15:55
Aan: info <info@assen.nl>
Onderwerp: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Geachte heer/mevrouw,

Mijn naam is ██████████, onderzoeksjournalist voor Platform Authentieke Journalistiek en Follow the Money.

In verband met een van onze projecten onderzoeken we hoe Royal Dutch Shell zich verhoudt tot uw en andere bestuursorganen.

Kunt u antwoord geven op de volgende vraag?

In welke overlegorganen, organisaties, adviesraden en/of publiek private partnerschappen zijn zowel de Gemeente Assen als Shell vertegenwoordigd?

Met vriendelijke groet,

██████████

Onderzoeksjournalist
Platform Authentieke Journalistiek

██████████

Website: www.authentiekejournalistiek.org

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 25-2-2019 11:37:51
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@authentiekejournalistiek.org"
Subject : RE: FW: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Dag [REDACTED]

Dat gebeurt niet in overlegden of klankbordgroepen

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@authentiekejournalistiek.org]
Verzonden: maandag 25 februari 2019 11:26
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: Re: FW: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Beste [REDACTED],

Hartelijk dank voor dit antwoord. Dan rest mijn vraag: Vindt dit overleg met provincie NAM plaats in overlegden of klankborden en zo ja, welke? Bij voorbaat hartelijk dank voor uw reactie.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Onderzoeksjournalist
Platform Authentieke Journalistiek

[REDACTED]
Email: [REDACTED]@authentiekejournalistiek.org
Website: www.authentiekejournalistiek.org

----- Original Message -----

On Wednesday, February 20, 2019 1:32 PM, [REDACTED]@assen.nl> wrote:

Dag [REDACTED]

De NAM is gevestigd in Assen en tevens een van de grootste werkgevers van Assen. Samen met de NAM, maar ook met andere stakeholders als provincie, de gemeente Emmen en Rendo voeren wij overleg met het kabinet om het verlies aan werkgelegenheid (als gevolg van het stopzetten van gaswinning) gecompenseerd te krijgen. Op een ander front hebben wij bezwaar gemaakt tegen het voornemen van de NAM om onder een deel van Assen gas te winnen. Dus geen rechtstreekse relatie met Royal Dutch Shell, wel via de NAM.

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@authentiekejournalistiek.org]
Verzonden: dinsdag 12 februari 2019 15:55
Aan: info <info@assen.nl>
Onderwerp: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Geachte heer/mevrouw,

Mijn naam is [REDACTED], onderzoeksjournalist voor Platform Authentieke Journalistiek en Follow the Money.

In verband met een van onze projecten onderzoeken we hoe Royal Dutch Shell zich verhoudt tot uw en andere bestuursorganen.

Kunt u antwoord geven op de volgende vraag?

In welke overlegorganen, organisaties, adviesraden en/of publiek private partnerschappen zijn zowel de Gemeente Assen als Shell vertegenwoordigd?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Onderzoeksjournalist
Platform Authentieke Journalistiek

Website: www.authentiekejournalistiek.org

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-2-2018 18:19:15

From : "██████████@assen.nl"

To : "██████████@assen.nl"

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : Re: Gaswinning memo + afstemming

Beste ██████████,

Idd graag het voortouw nemen om afspraak in te plannen.

Memo svp aan college aanbieden. Ik zou het optionele stukje weglaten

Groet,
Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 26 feb. 2018 om 17:03 heeft ██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Beste Marco,

We hebben net ambtelijk bij elkaar gezeten met provincie, Aa en Hunze en Tynaarlo over o.a. het Tcbb advies. Dit heeft het volgende opgeleverd:

- Bijgevoegd memo wordt naar alle betrokken bestuurders gestuurd met het advies om te reageren zoals wordt voorgesteld. De provincie blijft bij het standpunt dat ze geen omgekeerde bewijslast willen. Ook al zegt de Tcbb dat het de inwoners helpt. Tjisse Stelpstra blijft bij zijn standpunt.
- Allen vinden het nuttig als de bestuurders van provincie, Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen op korte termijn (binnen 2 tot 3 weken) bij elkaar komen. De agenda van dit overleg kan er als volgt uitzien:
 - o Gezamenlijke reactie op het advies van de Tcbb. (Dit zou een reactie zijn in lijn met het memo. Er wordt door Assen en Tynaarlo een concept reactie gemaakt.)
 - o Wenselijkheid bespreken om het overleg over gaswinning (en andere mijnbouwactiviteiten) te verbreden naar heel Drenthe.
 - o Toelichting door Tynaarlo op het voornemen om een rechtszaak tegen de Staat te beginnen om de omgekeerde bewijslast af te dwingen buiten het Groningerveld.
 - o Overige zaken/ actualiteit
- Wij hebben aangegeven dat wij waarschijnlijk het Tcbb advies naar de raad sturen zodra het in de pers komt. Als wij dit doen, informeren wij de anderen daarover.

Vind je het goed als ik een overleg, zoals hierboven omschreven, laat inplannen?

Kijk jij of je het college nog wilt informeren? Het advies van de Tcbb heb ik nogmaals bijgevoegd.

Groet,
██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<memo verkenning Tcbb aanpak onafhankelijke schadeafhandeling 23-2-2018.docx>

<notitie_EZK_verkenning.pdf>

Date : 30-1-2018 14:00:48
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : Re: Gemiste gesprek met [REDACTED]

Trouwens [REDACTED],

Is Marco op de hoogte van het WOB-verzoek?

Groet
[REDACTED]

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: [REDACTED]<[REDACTED]@assen.nl>
Sent: Tuesday, January 30, 2018 11:43:47 AM
To: [REDACTED]
Subject: Gemiste gesprek met [REDACTED]

[REDACTED] 11:41:
Ha [REDACTED], graag even contact over de mail die ik je heb gestuurd. Groet, [REDACTED]

- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- Voor Assen speelt natuurlijk ook het werkgelegenheidsaspect. In het stuk van EZ wordt gesproken over kennis bij de mijnbouwmaatschappijen die nodig is voor de energietransitie. Dit is een belangrijke waarover we inmiddels het gesprek voeren met de NAM. Het is wenselijk dat we hier samen met NAM en EZ in optrekken. Misschien nog een punt om te bespreken in de zijlijn van de vergadering.

Ik hoop je hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. Als er meer nodig is, hoor ik dat graag. Morgen ben ik extern, maar houd mijn telefoon in de gaten.

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@assen.nl]
Verzonden: dinsdag 13 februari 2018 20:22
Aan: [REDACTED]@ziggo.nl
Onderwerp: Fwd: 2018-02-14, 19.00 uur: agenda en stukken platform gemeenten met kleine gasvelden

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: [REDACTED]
Sent: Tuesday, February 13, 2018 8:21:24 PM
To: [REDACTED]
Subject: Fwd: 2018-02-14, 19.00 uur: agenda en stukken platform gemeenten met kleine gasvelden

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: [REDACTED]
Sent: Tuesday, February 13, 2018 4:34:05 PM
To: Marco Out; [REDACTED]
Subject: FW: 2018-02-14, 19.00 uur: agenda en stukken platform gemeenten met kleine gasvelden

Hallo Marco en [REDACTED],

Bijgaande stukken/mail ontvangen voor het overleg van morgenavond.
Voor Marco in Ibabs gezet.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@heerenveen.nl]
Verzonden: dinsdag 13 februari 2018 16:28
Aan: [REDACTED]@hotmail.nl; [REDACTED]@minez.nl; [REDACTED]@vng.nl; [REDACTED]@woerden.nl; [REDACTED]@heerenveen.nl; [REDACTED]@zuidhorn.nl; [REDACTED]@minienm.nl; [REDACTED]@minez.nl; [REDACTED]@minez.nl; [REDACTED]@assen.nl; [REDACTED]@zuidhorn.nl; [REDACTED]@minez.nl; [REDACTED]@ommen-hardenberg.nl
CC: [REDACTED]@noaberkracht.nl; [REDACTED]@noaberkracht.nl; [REDACTED]@fryslan.nl; [REDACTED]@fryslan.nl
Onderwerp: 2018-02-14, 19.00 uur: agenda en stukken platform gemeenten met kleine gasvelden

Beste mensen,

voor de bijeenkomst woensdag 14 februari om 19.00 uur van het bestuurlijk platform mijnbouwgemeenten en EZK zijn twee hoofdonderwerpen geagendeerd.

Het eerste onderwerp betreft de procesgang en communicatie tussen EZK, gemeenten, operator en inwoners. Er zijn geregeld misverstanden. Vraag is hoe een en ander helder te krijgen. Om het gesprek hierover goed te kunnen voeren is op basis van de casus gemeente Zuidhorn een gespreksnotitie geschreven. Een notitie waarbij het perspectief van de gemeente en het perspectief van het ministerie als twee perspectieven is neergezet.

Twee onderwerp betreft het kleine gasvelden beleid. Specifiek gaan we in op het afkalvend draagvlak voor gaswinning en de effecten van stoppen met gaswinning op land. Daarbij zouden we ondermeer de volgende vragen kunnen beantwoorden:

Is het mogelijk dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning op land terugkomt?

1. Hoe zien de deelnemers aan de discussie de rol van gas in de energietransitie (gebruik daarbij de infographic van EBN) ?
2. Wat zijn de belangrijkste bezwaren van lokale gemeenschappen tegen de huidige gaswinning uit kleine velden ?
3. Hoe zouden die bezwaren weggenomen kunnen worden ?
4. Wat zouden elementen moeten zijn, die in een brief over de herijking van het kleine veldenbeleid opgenomen moeten worden ?

De vergadering begint om 19.00 uur bij Bilderberg Grand Hotel Wientjes, Stationsweg 7, Zwolle (incl. eten)

Met vriendelijke groet,
[REDACTED]

Proclaimer e-mail:
U vindt onze proclaimer op onze website: <http://www.heerenveen.nl/Proclaimer>

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Gespreksnotitie procesafstemming gemeenten EZK op basis van Casus Zuidhorn opm. █████.docx>

<maatschappelijk draagvlak en effecten winning op land opm. █████.docx>

Evaluatie Adviesrecht Winningsplannen kleine gasvelden

Versie 1.0

Datum	7 november 2017
Status	Definitief

Colofon

Projectnummer	111863/02
Versienummer	1.0
Contactpersoon	██████████ projectleider ██████████ ██████████@rvo.nl Directie Nationale Programma's Team Gebied en Ruimtelijke Ontwikkeling Croeselaan 15 3521 BJ Utrecht Postbus 8242 3503 RE Utrecht
Auteurs	██████████ ██████████

Inhoud

	Colofon—2
1	Inleiding—4
2	Aanpak—5
3	Verwachtingenmanagement—6
4	Omgevingsmanagement—7
4.1	Samenbinden van belanghebbenden—7
4.2	Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk—7
4.3	Transparantie en vertrouwen—8
4.4	Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid—10
4.5	Maatwerk—10
5	Kennis en ervaring—11
5.1	Informatie van het ministerie en de initiatiefnemer—11
5.2	SodM- en Tcbb advies—12
5.3	Ervaringen van andere organisaties—12
5.4	Samenwerking met de regionale partners—12
5.5	Het inzetten van omgevingsdiensten—13
5.6	Het inhuren van (contra)expertise—13
6	Planning en proces—14
7	Praktische zaken—15
7.1	Vertrouwelijkheid en openbaarheid—15
7.2	Kosten—15
7.3	Overige mijnbouwactiviteiten—15
8	Overzicht van de aanbevelingen—17
8.1	Voor de initiatiefnemer—17
8.2	Voor het ministerie—17
8.3	Voor de decentrale overheden—19
9	Ten slotte—20

1 Inleiding

Per 1 januari 2017 is de Mijnbouwwet veranderd en worden gemeenten, provincies en waterschappen o.a. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de instemming van de minister met winningsplannen. Voor zowel het ministerie als de betrokken overheden is het nog zoeken naar een zodanige invulling van de adviesrol, dat deze optimaal bijdraagt aan een goed onderbouwde besluitvorming door de minister. De eerste winningsplannen hebben nu de adviesprocedure doorlopen. De ervaringen vanuit deze procedures kunnen leerzaam zijn voor zowel het ministerie als gemeenten, provincies en waterschappen.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft om die reden aan RVO.nl gevraagd om met een aantal partijen te gaan praten om hun ervaringen tot nu toe te inventariseren. Dit met als doel om EZK te informeren over de bevindingen en waar nodig aanbevelingen te doen aan zowel EZK als de overige betrokken partijen over het proces.

In deze rapportage doen we verslag van onze bevindingen en delen we onze conclusies. In hoofdstuk twee beschrijven we de aanpak, waarbij we verwijzen naar de verslagen van de gevoerde gesprekken, die als bijlagen zijn bijgevoegd.

De gesprekken geven ons aanleiding tot een aantal constatering, die we in de hoofdstukken 3 tot en met 7 hebben weergegeven. Aan onze constatering hebben we zo veel mogelijk aanbevelingen verbonden voor de bij het adviesproces betrokken partijen.

De aanbevelingen hebben we in hoofdstuk 8 gegroepeerd naar acties voor de initiatiefnemers, het ministerie en vervolgens de decentrale overheden.

2 Aanpak

In overleg met EZK is een selectie gemaakt van winningsplannen waar de procedurestap van adviesaanvraag heeft plaatsgevonden.

Dit heeft geleid tot een selectie van de volgende 3 projecten

- Winningsplan Oudendijk
- Winningsplan Slootdorp
- Winningsplan Westerveld

Daarnaast is gesproken met provincie Noord-Brabant omdat ze bezig zijn om een werkwijze te ontwikkelen voor de provincies bij het doorlopen van de procedure bij mijnbouwactiviteiten.

De betrokken provincies, waterschappen en gemeenten zijn benaderd voor een gesprek. De bereidheid om deel te nemen aan het gesprek was groot. Dit heeft per winningsplan geleid tot een evaluatiegesprek met de betrokken partijen en 2 bilaterale gesprekken met betrokkenen die niet aanwezig konden zijn bij het gesprek.

Ter voorbereiding van het gesprek heeft RVO beknopt het dossier bekeken en een gesprek gehad met ██████████, de projectleider winningsplannen bij het ministerie van Economische Zaken.

De uitnodiging aan de deelnemers van het gesprek bevatte onder meer een agenda. Van het gesprek is een verslag gemaakt en deze is definitief gemaakt na accordering door de deelnemers.

Voor provincies, gemeenten en waterschappen is het de eerste keer dat ze een adviesaanvraag voor een winningsplan in behandeling hebben genomen. Door de partijen wordt daarmee verschillend omgegaan:

- 1) Er zijn partijen die geen advies hebben uitgebracht, omdat ze inhoudelijk geen op- en aanmerkingen hebben op het plan, door het vertrouwen dat EZK / SodM het winningsplan goed kan beoordelen en/of omdat ze onvoldoende inhoudelijke expertise hebben om een advies op te stellen.
- 2) Er zijn partijen die reageren, niet omdat ze inhoudelijk aanvullingen hebben, maar om een politiek statement te maken
- 3) Er zijn partijen die gereageerd hebben omdat ze met inhoudelijke vragen / zorgen zitten, dit in een aantal gevallen gevoed door onduidelijkheden / slordigheden in winningsplan.
- 4) Combinatie van punt 2 en 3.

Een overleg tussen EZK en provincies, gemeenten en waterschappen over deze evaluatie en inhoudelijk de adviezen wordt op prijs gesteld. Dit met name om in een vervolprocedure een betere inschatting te kunnen maken welke opmerkingen/adviezen effectief zijn en de wijze van afstemming tussen EZ en de decentrale overheden te verbeteren.

In de volgende hoofdstukken wordt, op basis van de gesprekken, een analyse gegeven van de uitkomsten en aanbevelingen gedaan voor het vervolg.

3 Verwachtingenmanagement

De goedkeuring van een (wijziging van een) winningsplan is één van de laatste stappen in de besluitvorming rond het winnen van delfstoffen in een gebied. Het besluit, dat er winning kan plaatsvinden is dan eigenlijk al genomen, het gaat dan met name om de wijze waarop. Dat beperkt de speelruimte in de advisering aanzienlijk. Dat knelt, met name als de gemeente en provincie bij de besluitvorming over de winningsvergunning niet of al lang geleden betrokken zijn.

In de mijnbouwwet is geen nadere invulling gegeven waar het advies van de decentrale overheden betrekking op kan hebben. Wel zijn er voor de minister kaders, waarbinnen het winningsplan moet worden beoordeeld verbinden: de afwegingsruimte in de Mijnbouwwet bevat redenen van het belang van veiligheid voor omwonenden en schade aan gebouwen, het planmatig beheer van delfstoffen en nadelige gevolgen voor het milieu en voor de natuur. In de EZ-brief met de adviesaanvraag is dit inmiddels scherper geformuleerd. De provincies kijken inhoudelijk met name naar effecten op drinkwater en natuur. De waterschappen kijken naar de effecten op waterveiligheid (waterkeringen), waterkwantiteit en waterkwaliteit. Voor de gemeente is het toetsingskader het meest lastige en wordt grotendeels bepaald door het effect/risico van de gaswinning voor de bewoners.

De minister vraagt advies aan de colleges van B en W, Gedeputeerde Staten en de dagelijkse besturen van de waterschappen. Daarmee is de advisering een bestuurlijk/politieke aangelegenheid geworden: de lokale en regionale besturen moeten zich politiek verantwoorden over het uitgebrachte advies, de minister over de wijze waarop hij met dit advies omgaat. Daarmee heeft de advisering een ander karakter dan de technische adviezen van de SodM en de Tccb. De advisering van de provincies en de gemeenten heeft naast een inhoudelijke component ook veelal een politiek/bestuurlijke component. Dit komt vooral aan de orde in de adviezen in gebieden, waar de maatschappelijke weerstand tegen winning en de ongerustheid over de gevolgen groot is.

Met name gemeenten nemen het maatschappelijk gevoel van onveiligheid mee in haar advies, ook al sluit dit niet direct aan op de gronden die weigeren van of het verbinden van voorwaarden aan de instemming met het winningsplan mogelijk maken. De decentrale overheden vinden dat de minister in zijn besluit aan moet geven hoe en in welke mate hij ook de subjectieve gevoelens van onveiligheid mee laat wegen in de goedkeuring van het winningsplan en de daaraan te verbinden voorwaarden.

Aanbevelingen

Voor de decentrale overheden:

- *Maak in het (gemeentelijk en provinciaal) advies duidelijk onderscheid tussen enerzijds de technisch/inhoudelijke aspecten (aanvulling op de gegevens, de gehanteerde uitgangspunten, de interpretatie van de conclusies, effectiviteit van de voorgestelde beheersmaatregelen) en de bestuurlijke beoordeling van veiligheid en risico's, mede in relatie tot de gevoelens die door het winningsplan worden opgeroepen.*
- *Laat zowel de inhoudelijk/technische reacties als de bestuurlijke beoordeling vergezeld gaan van duidelijke voorstellen met betrekking tot aanpassing van het winningsplan of de daaraan te verbinden voorwaarden.*

Voor het ministerie:

- *De minister motiveert of en in welke mate hij ook subjectieve gevoelens van onveiligheid laat meewegen in zijn besluit.*

4 Omgevingsmanagement

De minister heeft in een brief aan de Tweede Kamer uitgangspunten geformuleerd voor het omgevingsmanagement rond energieprojecten (Kamerstuk 31239, nr. 211). In de gesprekken vragen de decentrale overheden aandacht om dit in zowel het formele als het informele traject beter te ontwikkelen.

De uitgangspunten voor het omgevingsmanagement komen het beste tot hun recht, als deze al vanaf het begin af aan bij een energieproject door zowel de initiatiefnemer als het bevoegd gezag worden gehanteerd. De winningsplannen die nu in procedure zijn, betreffen echter vaak actualisaties van al lang lopende winningen. In ieder geval zijn de winningsvergunningen al verleend. Daarmee is ook de speelruimte voor het bevoegd gezag al sterk ingeperkt. Toch moeten de mogelijkheden om ook in deze situatie recht te doen aan de uitgangspunten van het omgevingsmanagement zoveel mogelijk worden benut.

4.1 Samenbinden van belanghebbenden

Bevoegd gezag en initiatiefnemer zoeken samen met belanghebbenden naar gemeenschappelijke belangen en geven projecten daarmee vorm.

Het is wenselijk dat de initiatiefnemer al bij het voornemen tot het indienen van een (gewijzigd of nieuw) winningsplan contact zoekt met de partijen in de regio en de effecten van de voorgenomen (aanpassing van de) winning bespreekt. Uit de onderzochte procedures blijkt dat dat nog geen gangbare praktijk is.

Aanbeveling

voor het ministerie:

- Vraag de initiatiefnemers bij de indiening van een winningsplan te laten zien welk overleg ze met belanghebbenden en organisaties hebben gevoerd.

4.2 Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk

Niet als initiatiefnemer of overheid zelf direct een plan presenteren, maar het plan samen met de omgeving vormgeven.

Het formele vragen van advies over een winningsplan gebeurt pas in een laat stadium in de procedure. Uit de gesprekken is gebleken, dat in een aantal gevallen zowel de decentrale overheden als bewoners van een gebied zich pas (weer) bewust worden van de aanwezigheid van een gaswinning, als een winningsplan in procedure wordt gebracht. Dan is er nog maar weinig ruimte om het plan mee vorm te geven.

Het betrekken van instanties en belanghebbenden vindt nu nog slechts sporadisch plaats op het moment van voorbereiding van een winningsplan. De technisch nogal complexe relatie tussen winning en effecten op de omgeving maken het betrekken van instanties en belanghebbenden bij het opstellen van een winningsplan niet makkelijk. Dit is echter geen reden om het niet te doen.

Voor een goed omgevingsmanagement is het namelijk wenselijk dat, het ministerie en/of initiatiefnemer de omgeving zo vroeg mogelijk betreft, ook als ze nog niet weten hoe het winningsplan en de procedure worden vormgegeven. Dit bevordert de vroegtijdige betrokkenheid en geeft ook ruimte voor partijen om mee te denken en hun inbreng te leveren. Het bevordert het vertrouwen en de relatie als ook de onzekerheden met de betrokkenen in het gebied worden gedeeld.

In de communicatie is het wel van belang de marges weer te geven waarbinnen aanpassingen mogelijk zijn. Als de winning zelf niet meer ter discussie kan staan beperkt het omgevingsmanagement zich vanzelf tot het zorgvuldig doorlopen van de procedures. Daarbij speelt altijd wel het vroegtijdig informeren van betrokkenen een belangrijke rol.

Aanbevelingen

Voor initiatiefnemer en ministerie:

- Communiceer ook in de fase waarin nog niet alles duidelijk is met de omgeving

Voor de initiatiefnemer:

- Bespreek voor het indienen van een winningsplan bij het ministerie het voorgenomen winningsplan met de betrokken overheden, rapporteer daarover bij de indiening van een winningsplan

Voor het ministerie

- Faciliteer enkele pilots voor het opstellen van winningsplannen in gezamenlijk overleg tussen initiatiefnemer en belanghebbenden, kies daarbij voor een wijziging van een lopende winning en opstarten van een nieuwe winning.

4.3 Transparantie en vertrouwen

Door het delen van informatie wordt een gelijke kennisbasis gecreëerd, zodat partijen elkaar niet verrassen en er onderling vertrouwen ontstaat.

Tot voor de wetwijziging waren de winningsplannen een technische onderbouwing van de wijze waarop gewonnen ging worden en de daaruit voortvloeiende effecten. De wetwijziging maakt de winningsplannen onderdeel van het publieke debat over de gaswinning, de veiligheid en de wenselijkheid daarvan. Dat stelt andere eisen aan het plan, de onderbouwing en de presentatie er van. Een adviesaanvraag (en later in de procedure een ter inzage legging) van een plan waarvan de onderbouwing niet na te volgen is, daardoor de conclusies niet zijn te begrijpen en dat ook nog eens niet duidelijk is in doel en strekking, tast het vertrouwen in de initiatiefnemer, het ministerie en de zin van de advisering aan. Zeker in een omgeving, waarin het vertrouwen in de overheid in zaken rond gaswinning en de gevolgen daarvan al onder druk staat, is begrijpelijke en inhoudelijk consistente informatie van groot belang.

Er is een ontwikkeling in gang gezet naar het meer begrijpelijk maken van het winningsplan voor een breder publiek. We constateren, dat nieuwere winningsplannen bij de partijen die om advies zijn gevraagd al minder onduidelijkheden oproepen dan de oudere. Het toevoegen van een samenvatting zoals bij Oudendijk, waarin overzichtelijk de stand van zaken, de plannen en de effecten zijn toegelicht, helpen de adviseurs bij het uitwerken van het advies en in de communicatie met de bestuurders.

We constateren dat in de adviesprocedure over de winningsplannen het ministerie de beschikbare informatie deelt met de betrokken overheden. Dat leidt echter nog niet tot een gelijke kennisbasis. Gemeenten en waterschappen geven aan niet over de juiste kennis te beschikken om de informatie volledig te kunnen interpreteren. Ze blijven daardoor afhankelijk van de conclusies, zoals die door de initiatiefnemer en

het ministerie worden gepresenteerd. Het toezenden van de adviezen van de SodM en Tcbb bevordert daarbij het vertrouwen in de gedeelde informatie. Onduidelijkheden en inconsequenties in de winningsplannen ondermijnen het vertrouwen. Het ministerie en de initiatiefnemers werken aan verbetering van de leesbaarheid van de winningsplannen. Uit de gesprekken blijkt dat die inspanning ook zijn vruchten afwerpt.

Aanbevelingen

Voor de initiatiefnemer:

- Ga door met het verbeteren van de leesbaarheid, het is nog te veel een (geo-)technisch rapport en daardoor alleen voor inhoudelijk deskundigen te beoordelen
- Bewaak de consistentie in de tekst, figuren en tabellen (ook in aanvullingen op het plan)
- Beschrijf de samenhang met effecten van andere winningsplannen in omgeving.
- Voeg een goede locatiekaart toe met een topografische ondergrond
- Maak expliciet wat de aanleiding is van de herziening en wat wijzigingen / nieuwe inzichten zijn ten opzichte van het vigerende winningsplan

Voor de initiatiefnemer en het ministerie:

- Voorzie het winningsplan van een samenvatting, waarin de relatie tussen het winningsplan met eerdere plannen of andere procedures duidelijk is weergegeven en waarin de gevolgen en de eventuele risico's daarvan helder en bondig worden samengevat. Deze samenvatting moet goed leesbaar zijn voor burgers en bestuurders.
- Besteed in de communicatie veel aandacht aan de begrijpelijkheid van de informatie en de bestaande gevoelens bij betrokkenen.

Voor het ministerie:

- Zorg dat in de brief, waarmee om advies wordt gevraagd, de volgende zaken aan de orde komen:
 - Uitleggen waar het adviesrecht betrekking op heeft
 - Korte samenvatting van het winningsplan
 - Relatie met andere winningsplannen in de omgeving
 - Relatie met vergunningenprocedures (opsporings-, winnings- en omgevingsvergunningen)
 - De gronden waarop de minister het goedkeuring aan het winningsplan kan onthouden of voorwaarden aan de goedkeuring kan verbinden

Het versterkt de kracht en daarmee het vertrouwen van de decentrale overheden als zij bij de beoordeling van de plannen zo nodig kunnen terugvallen op in eigen kring vergaarde kennis en ervaring bij de advisering. Platforms bij VNG, IPO en Waterschappen zouden die kennisuitwisseling kunnen organiseren.

Aanbevelingen

Voor de decentrale overheden:

- organiseer intern de afstemming rond het opstellen van een adviesaanvraagverzoek, zoek de afstemming met collega-decentrale overheden.
- Organiseer de kennisuitwisseling met andere decentrale overheden op landelijk niveau (VNG, IPO, Unie van Waterschappen)

Naast het delen van inhoudelijke informatie is er ook veel behoefte aan informatie over het proces, de planning daarvan en de speelruimte daar in. Voldoende ruimte om te reageren vergroot het vertrouwen, tijdig geïnformeerd zijn over een (komende) adviesaanvraag speelt daarbij een belangrijke rol.

Aanbeveling

Voor het ministerie:

- Informeer de betrokken partijen tijdig over een te verwachten adviesaanvraag en de planning daarvan.

4.4

Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid

Overheden en initiatiefnemers hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor omgevingsmanagement.

De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het omgevingsmanagement botst in de praktijk met de verschillende belangen, die de diverse overheden bij het goedkeuren van de winningsplannen hebben. Wat de gaswinning betreft zien de decentrale overheden het belang van omgevingsmanagement wel, maar voelen ze zich niet verantwoordelijk om het omgevingsmanagement vorm te geven.

De decentrale overheden zien de communicatie met omwonenden over het winningsplan als de verantwoordelijkheid van EZ. De adviezen die de decentrale overheden uitbrengen zijn openbaar en enkele gemeentes hebben ervoor gekozen om actief haar advies te communiceren met de gemeenteraad en met bewoners.

Een aandachtspunt voor de communicatie met de bewoners is dat rekening wordt gehouden met de belevingswereld van bewoners en dat de voorlichting/informatievoorziening zich niet te inhoudelijk richt op de juridische en technische aspecten. Er wordt (met name nabij gasveld Groningen) door bewoners veelal gereageerd vanuit wantrouwen, emotie en negatieve ervaringen met communicatie en schade-afhandeling. Het zal dan ook veel tijd en energie kosten van het ministerie en de initiatiefnemer om bij burgers het vertrouwen in de overheid ten aanzien van gaswinning weer terug te krijgen.

4.5

Maatwerk

Elk beleidstraject of project is uniek en vergt een eigen oplossing voor het betrekken van de omgeving.

De adviesprocedure over de winningsplannen is wettelijk vastgelegd en volgt daarmee een vast stramien. Toch blijkt er zoveel variatie te zitten in zowel de winningsplannen als de lokale verhoudingen en de lokale visie op gaswinning, dat de wijze waarop de adviezen worden opgesteld een grote variatie laat zien.

Aanbeveling

Voor alle partijen:

- Bespreek tijdig (bijvoorbeeld in de informatieve bijeenkomst) hoe de initiatiefnemer en de verschillende overheden in dit specifieke geval met elkaar en met de bewoners gaan communiceren

5 Kennis en ervaring

Het beoordelen van de effecten van het winningsplan vergt specialistische kennis van de winningstechnieken, de ondergrond en de onderlinge beïnvloeding van die twee. Het zelfde geldt voor de inschatting van de gevolgen en risico's van de effecten op bebouwing en andere zaken op de bovengrond.

De kennis van de ondergrond en de effecten van gaswinning is, met name voor gemeenten, niet als toereikend ervaren om tot een inhoudelijk advies te komen. Waterschappen hebben veelal wel een bodemkundige/geotechnicus in huis die bij het advies betrokken kan worden. Provincie heeft de meeste kennis in huis en kan veelal gebruik maken van expertise van een omgevingsdienst. Hoewel in de loop der jaren ervaring rond de advisering zal ontstaan, is het aantal adviesaanvragen met name voor gemeenten te beperkt om zelf specifieke deskundigheid op dit onderwerp te ontwikkelen of in stand te houden.

Om toch de gevolgen van een winningsplan goed te kunnen beoordelen en daarover te kunnen adviseren, hanteren de verschillende overheden een aantal strategieën:

- Vertrouwen op de informatie van het ministerie en de initiatiefnemer.
- De beoordeling van de technische aspecten aan het SodM en de Tcbb overlaten
- Het navragen van ervaringen van andere organisaties die advies hebben uitgebracht
- Het gezamenlijk met partners beoordelen van het plan en de gevolgen
- Het inzetten van omgevingsdiensten
- Het inhuren van (contra)expertise

In de praktijk blijkt dat alle strategieën worden gevolgd, soms ook een combinatie ervan.

5.1 Informatie van het ministerie en de initiatiefnemer

Heldere, eenduidige informatie maakt het voor de decentrale overheden makkelijker op de informatie uit de winningsplannen te vertrouwen. In de gesprekken kwam aan de orde dat dat bij minder ingrijpende plannen ook tot de conclusie leidt, om geen inhoudelijk advies uit te brengen.

De contacten met het ministerie verlopen over het algemeen plezierig en er wordt accuraat gereageerd op vragen/opmerkingen.

De organisatie van een informatieve bijeenkomst door EZK wordt op prijs gesteld, de datum voor deze bijeenkomst zou echter eerder moeten worden vastgelegd.

Aandachtspunt is dat op de bijeenkomst het advies van SodM beschikbaar is en de initiatiefnemer een toelichting kan geven die te begrijpen is voor ambtenaren en burgers.

Aanbeveling

Aanbeveling voor de initiatiefnemer en het ministerie:

- Blijf veel zorg besteden aan de duidelijkheid en leesbaarheid van het winningsplan en controleer het plan goed op fouten en inconsequenties
- Organiseer de informatieve bijeenkomst tijdig.

5.2 SodM- en Tcbb advies

Het vroegtijdig ontvangen van het SodM- en Tcbb-advies wordt als zeer nuttig ervaren omdat de SodM en de Tcbb vanuit hun onafhankelijke positie en deskundigheid kijken naar het winningsplan.

Aanbeveling

voor het ministerie

- Zend de adviezen SodM en Tcbb tijdig toe, zodat ze in de advisering kunnen worden betrokken.

5.3 Ervaringen van andere organisaties

De provincie hebben een gezamenlijk netwerk (IPO-DOG) waarin gesproken wordt over mijnbouwactiviteiten. De provincie Noord-Brabant werkt, in samenspraak met het IPO-overleg DOG, aan een werkwijze voor het informeren en afstemmen van mijnbouwactiviteiten met de partijen in de regio, en gaat daarin onder meer in op de adviesprocedure.

Gemeenten en waterschappen hebben geen gemeenschappelijk netwerk waarin specifiek gesproken wordt over mijnbouwactiviteiten. Een platform waar ervaringen kunnen worden uitgewisseld kan helpen in een soepele advisering.

Aanbeveling

voor de decentrale overheden

- Bouw gezamenlijk aan een netwerk om kennis en ervaringen over inhoud en proces te bundelen in een platform gebruik ondergrond, te gebruiken als vraagbaak in afzonderlijke procedures

5.4 Samenwerking met de regionale partners

Onderling overleg/afstemming tussen partijen over het uit te brengen advies wordt als zeer wenselijk ervaren. Waar samengewerkt is bij het opstellen van de adviezen heeft de provincie een coördinerende rol in gehad. In praktijk zal blijken of dit wenselijk en werkbaar is en of dit leidt een goede afstemming/kennisuitwisseling tussen partijen en zelfs kan leiden tot een gezamenlijk advies. Gezamenlijk advies wordt lastig als belangen/standpunten verschillen.

Aanbeveling

voor de provincies

- Coördineer in het adviesproces: gezamenlijk vragen verkennen en gevolgen beoordelen

Voor een goede afstemming tussen de partijen onderling is het wenselijk dat er een overzicht komt met organisaties en contactpersonen die betrokken zijn bij de adviesaanvraag, zowel vanuit het ministerie en de initiatiefnemer als in de regio. Het is wenselijk als EZK en initiatiefnemer deze communiceren zodat alle partijen de juiste personen kunnen betrekken. Dat vergt wel dat ook de decentrale overheden duidelijk weten wie in hun organisatie de adviesverzoeken afhandelt. Dat was in een aantal gevallen voor de betrokken organisaties nog zoeken.

5.5 **Het inzetten van omgevingsdiensten**

In Noord- en Zuid-Holland zijn de omgevingsdiensten ingezet in het kader van de advisering. De provincies hebben één van de omgevingsdiensten in hun provincie opdracht gegeven om te adviseren over de (diepe) ondergrond, de omgevingsdienst haaglanden is ook gemandateerd om namens GS advies uit te brengen. De gemeenten hebben de omgevingsdienst in hun eigen regio geen opdracht over advisering over de ondergrond gegeven. Deze diensten beschikken daardoor niet over specifieke deskundigheid en kunnen daar ook niet (zonder extra kosten) voor worden ingezet. Afstemming tussen de overheden over de inzet van de omgevingsdienst kan bijdragen tot een efficiëntere en effectievere advisering.

Aanbevelingen

voor de decentrale overheden

- bespreek gezamenlijk efficiënte inzet van de omgevingsdiensten

5.6 **Het inhuren van (contra)expertise**

Gemeenten hebben externe expertise ingehuurd om de winningsplannen te bestuderen en te helpen bij de adviesaanvraag. De ervaringen daarmee zijn wisselend, mede door de onduidelijkheid over de reikwijdte van de advisering. Het leidt voor gemeenten tot aanzienlijke kosten. Bij goede en betrouwbare informatievoorziening en toegankelijkheid van kennis voor de gemeenten zou externe expertise niet nodig moeten zijn. In complexere gevallen kan het gewenst zijn, dan helpt duidelijke vraagstelling de kosten te beperken en de adviezen bruikbaar te laten zijn.

6 Planning en proces

Een periode van 4 respectievelijk 10 weken voor het opstellen van een advies en de bestuurlijke afstemming hierover is kort en vergt een efficiënte planning van de betrokken overheden. Bestuurlijke besluitvorming vergt bij veel partijen de nodige tijd. Partijen kunnen alle bijdragen aan het soepel doorlopen van het adviesproces door een goede voorbereiding en stroomlijning van de informatievoorziening en het doorlopen van procedures.

Geconcludeerd is dat de verschillende dossierhouders van de decentrale overheden elkaar in een aantal gevallen nog niet kennen. Daarnaast blijkt intern bij een gemeente, provincie of waterschap niet altijd afgesproken wie de verantwoordelijkheid heeft om het advies op te stellen en hoe de mandatering is. De provincie ziet in een aantal gevallen voor zich zelf een rol om de contacten met de verschillende decentrale overheden te organiseren. Wat daarbij helpt is als EZK aangeeft welke organisaties/contactpersonen worden aangeschreven .

Aanbeveling

Voor de initiatiefnemer:

- Zorg dat de decentrale overheden bekend zijn met de gaswinning, weten dat een nieuw winningsplan in procedure komt en dat de effecten al zijn besproken

Voor het ministerie van EZ:

- Lever de betrokken overheden een overzicht van te verwachten winningsplannen
- Kondig de komst van een adviesaanvraag tijdig aan
- Plan tijdig de informatieve bijeenkomst
- Stuur geen adviesaanvragen tijdens de vakantieperiodes

Voor de decentrale overheden:

- Maak intern al afspraken over de wijze van behandeling van adviesaanvragen, wijs aan wie voor de afhandeling verantwoordelijk is
- Regel, waar mogelijk, ambtelijke mandatering, zodat wanneer mogelijk besluitvorming niet afhankelijk is van het bestuurlijke vergaderschema, bestuurlijke afstemming kan dan informeel plaatsvinden
- Informeer tijdig collega's die bij de advisering betrokken moeten worden
- Maak al afspraken met de andere betrokken overheden over samenwerking bij de advisering.

7 Praktische zaken

7.1 **Vertrouwelijkheid en openbaarheid**

Een deel van de bijlagen van het winningsplan bevat vertrouwelijke informatie. Indien stukken aan het bestuur moeten voorgelegd is het wenselijk dat helder is welke informatie wel/niet vertrouwelijk is. Na besluitvorming zijn ze immers in principe openbaar, tenzij vertrouwelijkheid is aangevraagd. Dan moet ook de termijn van de vertrouwelijkheid worden benoemd.

Aanbeveling

voor het ministerie:

- Toets of de vertrouwelijke informatie noodzakelijk is voor het uitbrengen van een advies. Stuur indien de vertrouwelijk informatie als achtergrondinformatie wenselijk is, de informatie los van de adviesaanvraag aan de decentrale overheden (of alleen onderhands aan de behandelende ambtenaren)
- Zorg dat er in de adviesaanvraag en de meegezonden bijlagen (winningsplan) geen vertrouwelijke informatie (zoals namen en adresgegevens) staan, zodat de aanvraag zonder problemen openbaar gemaakt kan worden
- Geef bij toegezonden vertrouwelijke informatie, die deel uit zou kunnen maken van de besluitvorming door de decentrale overheden, aan hoe lang de vertrouwelijkheid moet worden gehandhaafd

7.2 **Kosten**

Gemeenten geven aan, dat het uitbrengen van advies kosten met zich mee brengt: de eigen ambtelijke kosten en de kosten van de inschakeling van deskundigen (extern en van de omgevingsdiensten). Anders dan bij vergunningaanvragen worden dergelijke kosten niet uit de opbrengsten van leges gedekt. Gemeenten zouden deze kosten graag vergoed zien door de initiatiefnemer of het ministerie.

7.3 **Overige mijnbouwactiviteiten**

De gesprekken hebben zich toegespitst op de procedure rond de winningsplannen van kleine gasvelden. Maar daarbij is, met name vanuit de zijde van de provincies, ook de samenhang met andere mijnbouwactiviteiten aan de orde gesteld. Daarbij zijn de volgende opmerkingen naar voren gekomen:

- De algemene kennis bij decentrale overheden over de impact van mijnbouwactiviteiten vraagt aandacht. Met name kennis over Geothermie, waarvoor nu veel plannen worden ontwikkeld, is onvoldoende en er zal meer kennis moeten worden opgebouwd. Het zou wenselijk als daar landelijk een platform voor komt, waar de decentrale overheden terecht kunnen voor advies en kennisvragen
- De provincies zouden graag door EZK (bevoegd gezag) en/of initiatiefnemer op de hoogte worden gebracht van onvoorziene gebeurtenissen als gevolg van mijnbouwactiviteiten. Nu is de informatiebron veelal het nieuws

- Afstemming en kennisdeling met buurlanden is aanbevelingswaardig: ook daar zijn ontwikkelingen, met name op het gebied van geothermie, die ook de Nederlandse belangen kunnen raken. Daarnaast wordt ook daar kennis opgedaan, zowel inhoudelijk als met het omgevingsmanagement.

8 Overzicht van de aanbevelingen

Hieronder staan de aanbevelingen die in de vorige hoofdstukken zijn gedaan, per organisatie gerubriceerd

8.1 Voor de initiatiefnemer

De initiatiefnemer adviseren we om met name zorg te (blijven) besteden aan de leesbaarheid voor een brede doelgroep, zodat ook niet de technisch onderlegde ambtenaar het rapport kan lezen en op basis daarvan haar advies kan opstellen. Dit kan ondersteund worden door vroegtijdig overleg met de decentrale overheden over de (voorgenomen) winning.

Concreet hebben we hiervoor de volgende aanbevelingen:

- Bewaak de consistentie in de tekst, figuren en tabellen (ook in aanvullingen op het plan)
- Beschrijf de samenhang met effecten van andere winningsplannen in omgeving.
- Voeg een goede locatiekaart toe met een topografische ondergrond
- Maak expliciet wat de aanleiding is van de herziening en wat wijzigingen / nieuwe inzichten zijn ten opzichte van het vigerende winningsplan
- Voorzie het winningsplan van een samenvatting, waarin de verhouding van het winningsplan met eerdere plannen of andere procedures duidelijk is weergegeven en waarin de gevolgen en de eventuele risico's daarvan helder en bondig worden samengevat. Deze samenvatting moet goed leesbaar zijn voor burgers en bestuurders.
- Besteed in de communicatie veel aandacht aan de begrijpelijkheid van de informatie en de bestaande gevoelens bij betrokkenen.
- Blijf veel zorg besteden aan de duidelijkheid en leesbaarheid van het winningsplan en controleer het plan goed op fouten en inconsequentie
- Communiceer ook in de fase waarin nog niet alles duidelijk is met de omgeving
- Zorg dat de decentrale overheden bekend zijn met de gaswinning, weten dat een nieuw winningsplan in procedure komt en wat de wijziging is en wat de effecten (kunnen) zijn
- Rapporteer bij het indienen van het winningsplan hoe je de omgeving / decentrale overheden hebt betrokken bij het plan. Ga door met het verbeteren van de leesbaarheid, het is nog te veel een (geo-)technisch rapport en daardoor alleen voor inhoudelijk deskundigen te beoordelen

8.2 Voor het ministerie

Het ministerie adviseren we om met de decentrale overheden deze evaluatie te bespreken en met elkaar na te gaan hoe de adviesaanvraagprocedure effectiever kan worden benut. Wij adviseren met name de spanning te bespreken tussen de politieke gevoeligheid van het advies voor gemeenten en provincies enerzijds en anderzijds de (wettelijke beperkte) ruime voor de minister om het winningsplan niet goed te keuren of er voorwaarden aan te verbinden.

Daarnaast hebben we nog de volgende aanbevelingen:

- Motiveer of en in welke mate ook subjectieve gevoelens van onveiligheid worden meegewogen in besluit.
- Vraag de initiatiefnemers bij de indiening van een winningsplan te laten zien welk overleg ze met belanghebbenden en organisaties hebben gevoerd.
- Communiceer ook in de fase waarin nog niet alles duidelijk is met de omgeving
- Faciliteer enkele pilots voor het opstellen van winningsplannen in gezamenlijk overleg tussen initiatiefnemer en belanghebbenden, kies daarbij voor een wijziging van een lopende winning en opstarten van een nieuwe winning.
- Organiseer de informatieve bijeenkomst tijdig.
- Besteed in de communicatie veel aandacht aan de begrijpelijkheid van de informatie en de bestaande gevoelens bij betrokkenen. (lees: bewoners)
- Zorg dat in de brief, waarmee om advies wordt gevraagd, de volgende zaken aan de orde komen:
 - Uitleggen waar het adviesrecht betrekking op heeft
 - Korte samenvatting van het winningsplan
 - Relatie met andere winningsplannen in de omgeving
 - Relatie met vergunningenprocedures (opsporings-, winnings- en omgevingsvergunningen)
 - De gronden waarop de minister het goedkeuring aan het winningsplan kan onthouden of voorwaarden aan de goedkeuring kan verbinden
- Informeer de betrokken partijen tijdig over een te verwachten adviesaanvraag en de planning daarvan
- Bespreek tijdig (bijvoorbeeld in de informatieve bijeenkomst) hoe de initiatiefnemer en de verschillende overheden in dit specifieke geval met elkaar en met de bewoners wordt gecommuniceerd
- Zend de adviezen SodM en Tcbb tijdig toe, zodat ze in de advisering kunnen worden betrokken.
- Lever de betrokken overheden een overzicht van te verwachten winningsplannen
- Kondig de komst van een adviesaanvraag tijdig aan
- Plan tijdig de informatieve bijeenkomst
- Stuur geen adviesaanvragen tijdens de vakantieperiodes
- Besteed aandacht aan de vertrouwelijkheid van delen van het winningsplan, door :
 - Toets of de vertrouwelijke informatie noodzakelijk is voor het uitbrengen van een advies. Stuur indien de vertrouwelijk informatie als achtergrondinformatie wenselijk is, de informatie los van de adviesaanvraag aan de decentrale overheden (of alleen onderhands aan de behandelende ambtenaren)
 - Zorg dat er in de adviesaanvraag en de meegezonden bijlagen (winningsplan) geen vertrouwelijke informatie (zoals namen en adresgegevens) staan, zodat de aanvraag zonder problemen openbaar gemaakt kan worden
 - Geef bij toegezonden vertrouwelijke informatie, die deel uit zou kunnen maken van de besluitvorming door de decentrale overheden, aan hoe lang de vertrouwelijkheid moet worden gehandhaafd.

8.3 Voor de decentrale overheden

De decentrale overheden adviseren we om de kennis/expertise zowel landelijk (VNG, IPO en Unie van Waterschappen), als specifiek rond een winningsplan te bundelen, zodat optimaal gebruik kan worden van elkaars kennis.

En verder hebben we de volgende adviezen:

- Maak in het (gemeentelijk en provinciaal) advies duidelijk onderscheid tussen enerzijds de technisch/inhoudelijke aspecten (aanvulling op de gegevens, de gehanteerde uitgangspunten, de interpretatie van de conclusies, effectiviteit van de voorgestelde beheersmaatregelen) en de bestuurlijke beoordeling van veiligheid en risico's, mede in relatie tot de gevoelens die door het winningsplan worden opgeroepen.
- Laat de inhoudelijk/technische reacties als de bestuurlijke beoordeling vergezeld gaan van duidelijke voorstellen met betrekking tot aanpassing van het winningsplan of de daaraan te verbinden voorwaarden.
- Organiseer intern de afstemming rond het opstellen van een adviesaanvraagverzoek. Bespreek tijdig (bijvoorbeeld in de informatieve bijeenkomst) hoe de initiatiefnemer en de verschillende overheden in dit specifieke geval met elkaar en met de bewoners communiceren
- Bespreek gezamenlijk efficiënte inzet van de omgevingsdiensten
- Maak intern al afspraken over de wijze van behandeling van adviesaanvragen, wijs aan wie voor de afhandeling verantwoordelijk is
- Regel waar mogelijk ambtelijke mandatering, zodat wanneer mogelijk besluitvorming niet afhankelijk is van het bestuurlijke vergaderschema, bestuurlijke afstemming kan dan informeel plaatsvinden
- Informeer tijdig collega's die bij de advisering betrokken moeten worden

voor de provincies:

- Coördineer in het adviesproces: gezamenlijk vragen verkennen en gevolgen beoordelen.

9 Ten slotte

De rol van de decentrale overheden in de besluitvorming over mijnbouwactiviteiten is met de gewijzigde Mijnbouwwet groter geworden. Dit is mede het gevolg van het verzoek vanuit de regio om de omgeving en de decentrale overheden meer te betrekken.

Voor alle partijen is dit echter een nieuwe situatie en nog wennen.

De geïnterviewden hebben het op prijs gesteld dat EZK investeert in een vroegtijdige evaluatie van de nieuwe werkwijze. Ze werkten daar graag aan mee. Doordat gekozen is voor een gesprek over een specifiek dossier ontstond er interactie tussen de partijen.

In de gesprekken is een openheid ervaren in het gezamenlijk terug kijken naar hoe de adviesaanvraagprocedure is verlopen. Daarnaast zijn suggesties gedaan om het proces te verbeteren.

Hiermee is een basis gelegd om de praktische invulling van de adviesaanvraagprocedure te verbeteren. Dit draagt bij aan de samenwerking/afstemming in de toekomst.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@heerenveen.nl]

Verzonden: dinsdag 13 februari 2018 16:28

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@hotmail.nl>; [REDACTED]@minez.nl>; [REDACTED]@vng.nl>; [REDACTED]@woerden.nl>; [REDACTED]@heerenveen.nl>; [REDACTED]@zuidhorn.nl>; [REDACTED]@minienm.nl>; [REDACTED]@minez.nl>; [REDACTED]@minez.nl>; [REDACTED]@minez.nl>; [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@zuidhorn.nl>; [REDACTED]@minez.nl>; [REDACTED]@ommen-hardenberg.nl>

CC: [REDACTED]@noaberkracht.nl' [REDACTED]@noaberkracht.nl>; [REDACTED]@fryslan.nl' [REDACTED]@fryslan.nl>

Onderwerp: 2018-02-14, 19.00 uur: agenda en stukken platform gemeenten met kleine gasvelden

Beste mensen,

voor de bijeenkomst woensdag 14 februari om 19.00 uur van het bestuurlijk platform mijnbouwgemeenten en EZK zijn twee hoofdonderwerpen geagendeerd.

Het eerste onderwerp betreft de procesgang en communicatie tussen EZK, gemeenten, operator en inwoners. Er zijn geregeld misverstanden. Vraag is hoe een en ander helder te krijgen. Om het gesprek hierover goed te kunnen voeren is op basis van de casus gemeente Zuidhorn een gespreksnotitie geschreven. Een notitie waarbij het perspectief van de gemeente en het perspectief van het ministerie als twee perspectieven is neergezet.

Twee onderwerp betreft het kleine gasvelden beleid. Specifiek gaan we in op het afkalvend draagvlak voor gaswinning en de effecten van stoppen met gaswinning op land. Daarbij zouden we ondermeer de volgende vragen kunnen beantwoorden:

Is het mogelijk dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning op land terugkomt?

1. Hoe zien de deelnemers aan de discussie de rol van gas in de energietransitie (gebruik daarbij de infographic van EBN) ?
2. Wat zijn de belangrijkste bezwaren van lokale gemeenschappen tegen de huidige gaswinning uit kleine velden ?
3. Hoe zouden die bezwaren weggenomen kunnen worden ?
4. Wat zouden elementen moeten zijn, die in een brief over de herijking van het kleine veldenbeleid opgenomen moeten worden ?

De vergadering begint om 19.00 uur bij Bilderberg Grand Hotel Wientjes, Stationsweg 7, Zwolle (incl. eten)

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Proclaimer e-mail:

U vindt onze proclaimer op onze website: <http://www.heerenveen.nl/Proclaimer>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Gespreksnotitie procesafstemming gemeenten EZK op basis van Casus Zuidhorn opm. [REDACTED].docx>

<maatschappelijk draagvlak en effecten winning op land opm. [REDACTED].docx>

Date : 6-2-2018 14:21:49

From : "████████████████████@gmail.com

To : "████████████████████@assen.nl

Cc : "████████████████████@hetnet.nl, "████████████████████@kpnplanet.nl" █████████████████████@kpnplanet.nl, "████████████████████@assen.nl, "████████████████████@assen.nl

Subject : Re: gesproken met EZ

Beste ██████████,

Dank voor je bericht.

Met vriendelijke groet,

████████████████████
Voorzitter Dorpsbelangen Loon
████████████████████

Op 1 feb. 2018 om 20:54 heeft ██████████<████████████████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Heren,

Vandaag heb ik gesproken met ██████████ van het ministerie van EZ. Ze zijn nog hard bezig met het maken van het besluit op het winningsplan. Het is juridisch complex voor ze. EZ kan nog niet zeggen wanneer ze ermee klaar zijn.

Mochten jullie nog (andere) vragen hebben dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,
████████████████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 27-2-2018 14:14:27

From : "[REDACTED]@aaenhunze.nl

To : "[REDACTED]@assen.nl

Cc : "[REDACTED]@aaenhunze.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : RE: Gewijzigd inzicht

Hoi [REDACTED],

Ik heb het doorgezet naar [REDACTED]
[REDACTED] en ik zijn er beiden deze week alleen vandaag nog.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gielen
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gielen
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
[REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: dinsdag 27 februari 2018 14:01

Aan: [REDACTED]@bynaarlo.nl'; [REDACTED]@drenthe.nl'; [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Gewijzigd inzicht

Urgentie: Hoog

Heren,

Ik heb het net nog even met Marco Out en [REDACTED] gehad over de reactie op het Tcbb advies richting de pers. Marco wil het memo dat ik gistermiddag heb rondgestuurd, eerst dinsdag in het college behandeld hebben voordat hij inhoudelijk wil reageren. Als hij door de pers wordt benaderd, zal hij zeggen dat hij het stuk eerst gaat bestuderen. Nadat de reactielijn in het college is behandeld, wil hij inhoudelijk reageren conform wat er in het memo staat.

Ik geef jullie in overweging om te kiezen voor dezelfde aanpak.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

[REDACTED]
@ [REDACTED]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 27-2-2017 14:33:23

From : ██████████@assen.nl

To : "'Gerrit Eerland'" ██████████ ██████████

Cc : "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl"

Subject : RE: Gewijzigde planning EZ + handtekeningen

Beste Gerrit,

Gaan jullie nog de pers uitnodigen? Wij vinden het prima als er pers bij is, het is echter aan jullie (als initiatiefnemer) om dat te organiseren. Wij kunnen dat vanuit onze rol niet doen.

Groet,
██████████

Van: Gerrit Eerland [██████████@██████████]

Verzonden: maandag 27 februari 2017 13:48

Aan: ██████████@assen.nl >

Onderwerp: RE: Gewijzigde planning EZ + handtekeningen

Beste ██████████,

Bedankt voor je bericht.

Afspraak met Marco is gemaakt, aanstaande woensdag 1 maart 13.00 uur.

Groet

Gerrit

Van: ██████████@assen.nl

Verzonden: maandag 27 februari 2017 12:12

Aan: 'Gerrit Eerland' <██████████@netnet.nl>

Onderwerp: Gewijzigde planning EZ + handtekeningen

Beste Gerrit,

We hebben van het ministerie van EZ een nieuwe prognose gekregen voor de start van de zienswijze termijn voor het Winningsplan. Er wordt uitgegaan van publicatie van het ontwerpbesluit in week 16 (17-21 april).

Verder heb ik net Marco Out gesproken. Hij is graag bereid om de handtekeningen in ontvangst te nemen. Je kunt een afspraak maken via zijn secretaresse ██████████

Met vriendelijke groet,
██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Geen virus gevonden in dit bericht.

Gecontroleerd door AVG - www.avg.com

Versie: 2016.0.7998 / Virusdatabase: 4756/14033 - datum van uitgifte: 02/27/17

Date : 23-12-2016 15:26:54

From : ██████████

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl", "Theo Dijkstra" T.Dijkstra@assen.nl

Subject : Re: INF: brief EP201612207623 nav ons gesprek van 21 december j.l.

Ik ontwaar enige consistentie bij de NAM -)

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 23 dec. 2016 om 15:08 heeft Marco Out <M.Out@assen.nl> het volgende geschreven:

Ter info

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Marco Out <M.Out@assen.nl>

Datum: 23 december 2016 15:07:19 CET

Aan: ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl

Onderwerp: Doorst.:^[FSI] INF: brief EP201612207623 nav ons gesprek van 21 december j.l.^[PDI]

Tsja.

De eerste communicatie is alvast wederom beroerd.

Ze gaan starten maak ik uit de brief op, maar onduidelijk wanneer...

Wordt vervolgd.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: <██████████@shell.com>

Datum: 23 december 2016 14:09:09 CET

Aan: <██████████@aaenhurze.nl>, <bestuur@tynaarlo.nl>, <m.out@assen.nl>

Kopie: <██████████@shell.com>, <██████████@shell.com>, <██████████@shell.com>

Onderwerp: INF: brief EP201612207623 nav ons gesprek van 21 december j.l.

Geachte heer Out, heer Tijssen en heer Lambert,

Aangehecht onze brief naar aanleiding van het gesprek woensdag 21 december j.l.

Prettige feestdagen gewenst,

Met vriendelijke groet,

██████████

████████████████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Brief VRS-10 23 december 2016.pdf>

Date : 16-12-2016 13:07:46
 From : ██████████
 To : ██████████@assen.nl
 Subject : RE: Informatiecentrum NAM naar Marsdijk
 Attachment : image001.png;image002.jpg;

Hoi ██████,

Ik snap heel goed dat je dat vraagt. Maar ik ga het niet doen. De NAM kiest er structureel voor om communicatie zo klein mogelijk te houden. Laat er aub vooral niet te veel mensen op afkomen. Dat is de wens die leidend is. Hoe mobiliseer je met zo'n actie de mensen die zich zorgen maken? Waarom dit tijdstip als mensen werken? Ik zou het als punt van kritiek inbrengen bij het bestuurlijk overleg

Met vriendelijke groet

Bestuurscommunicatie, woordvoerder
 tel 06-██████████
 ██████████assen.nl
 Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████
 Verzonden: vrijdag 16 december 2016 13:04
 Aan: ██████████assen.nl>; P██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>
 Onderwerp: Fwd: Informatiecentrum NAM naar Marsdijk

Heren,
 Zie onderstaand bericht dat ik net van de Nam heb ontvangen.
 Dit is weer een actie op korte termijn die niet met ons is afgestemd.
 ██████████ il jij ██████████ hierover benaderen?

Groeten ██████

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: ██████████@shell.com>
 Datum: 16 december 2016 12:57:34 CET
 Aan: ██████████assen.nl>; <██████████@tynaarlo.nl>; <██████████@aaenhunze.nl>
 Onderwerp: Informatiecentrum NAM naar Marsdijk

Heren,
 Januari duurt nog best lang en gezien de beweging van deze en gene in de media over onze activiteiten in Assen-Noord en de aandacht die met name Marsdijk daarin heeft voor onze gaswinning, heb ik gemeend om een extra moment te organiseren om de wijk met ons in contact te laten komen.

We zijn daarom aanstaande dinsdagmiddag vanaf 13 uur bij het winkelcentrum aan de Kleuvenstee In Marsdijk te vinden.

Het is de bedoeling dat mensen uit Marsdijk die langslopen en vragen willen stellen, spontaan bij ons aan kunnen kloppen. Ik ga hier dus geen speciale mailing of mediacampagne voor opzetten. Ook om te voorkomen dat we heel Assen aantrekken, terwijl dit specifiek voor Marsdijk bedoeld is.

Uiteraard gebruiken we wel onze social-media-kanalen en ook de ondernemersvereniging werkt publicitair mee.

Ik hoor graag of hierover nog vragen zijn.

Met vriendelijke groet,

██████████
 ██████████
Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
 Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
 Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
 Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T +31 592 ██████████
 ██████████
 E ██████████@shell.com
 I www.nam.nl
 <http://www.twitter.com/namby>

 <https://www.linkedin.com/company/nam>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 24-1-2017 20:58:56
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : Re: Inloop bijeenkomst Loon

Hoi [REDACTED],

Bedankt voor je info. Goed dat beide clubs elkaar opzoeken. Dat geeft een goed tegenwicht aan de NAM.

Groet en fijne avond
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 24 jan. 2017 om 20:02 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Heren,

Ik ben van 16 tot 19 uur in Loon bij de inloop bijeenkomst van de NAM geweest. Er was een overmacht aan NAM-ers en er waren nauwelijks bezoekers. De sfeer was gemoedelijk. Ik heb nog een tijd gepraat met de heer [REDACTED] (voorzitter dorpsbelangen Loon). Hij zoekt naar samenwerking met de wijkvereniging Marsdijk om samen op te trekken in het aardgas dossier. Ik heb ook een tijd met het nieuwe hoofd communicatie NAM gesproken. Lijkt me wel een goeie. De pers heb ik niet gezien. Wie waren er: Harmke, [REDACTED] en Co Lambert.

Ik hoorde dat de handtekeningen actie in Marsdijk wordt georganiseerd door oud wethouders Eerland en Van Hoof.

Tot zover de berichtgeving.

Groet,
[REDACTED]

Verzonden met mijn Windows Phone

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-12-2016 09:17:05

From : ██████████

To : "██████████@assen.nl"

Subject : Re: Interview

31.194

Ben jij er om 10.15?

Stuk van gisteren moet nog naar de raad. Met een oplegger. Net overlegd met Marco

Groet

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 8 dec. 2016 om 09:12 heeft ██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Beste Marco,

Hierbij zoals beloofd het interview met minister Kamp.

Groet,

Verzonden met mijn Windows Phone

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<WP_20161208_001.jpg>

<WP_20161208_002.jpg>

Date : 24-1-2017 16:16:12

From : ██████████

To : "██████████@assen.nl"

Subject : Re: Komt er nog een bestuurder?

31.195

Tot hoe laat duurt het?

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 24 jan. 2017 om 16:15 heeft ██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag ██████████,

Ik ben in Loon. Komt er nog een bestuurder?

Groet,

██████████

Verzonden met mijn Windows Phone

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 17-7-2017 10:03:50

From : "██████████@tynaarlo.nl"

To : "██████████@assen.nl, "██████████@aaenhunze.nl, "██████████@gemeentenoordenveld.nl, "██████████@drenthe.nl"

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl"

Subject : RE: laatste versie brief ██████████

Dag allen,

Mijn bestuurder heeft mij vrijdag aangegeven in te kunnen stemmen met de brief, mede namens Tynaarlo.

Het gaat ons er ook niet perse om dat sprake is van dezelfde regeling als in Groningen, maar wel de gelijke rechten voor onze inwoners (met name de omgekeerde bewijslast).

Groet, ██████████

Van: ██████████ [mailto:██████████@assen.nl]

Verzonden: vrijdag 14 juli 2017 15:50

Aan: ██████████

CC: ██████████

Onderwerp: FW: laatste versie brief ██████████

Urgentie: Hoog

Heren,

Ik heb met Marco Out gesproken. Hij zag geen problemen in de laatste versie van de brief. Ik heb hem wel gewezen op de mogelijke overlap van regelingen die kan ontstaan voor de gemeenten in Drenthe die grenzen aan het Groningerveld. Als de regeling van Groningen van toepassing wordt op de randzone kan het lastig worden. Dan kan een huis de ene keer te maken hebben met beving als gevolg van het Groningerveld met Groninger Schadeprotocol en de andere keer met een beving van een klein veld en een ander protocol.

Marco geeft aan dat we wat hem betreft niet het Groninger protocol hoeven te hebben, maar iets vergelijkbaars.

Na het gesprek stuurde hij onderstaande mail. Ik vind het wat ingewikkeld worden. Maar de vraag is duidelijk: Kunnen jullie bestuurders instemmen met de laatste versie? Het was handig geweest als er een bestuurlijk oploopje was geweest. ☺

Ik hoor graag van jullie.

Groet,

██████████

Van: Marco Out

Verzonden: vrijdag 14 juli 2017 12:40

Aan: ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: FW: laatste versie brief ██████████

Besten,

Net met ██████████ gesproken.

Hij wil de brief ook prima namens de betrokken gemeenten sturen, maar dat moet niet tot tijdverlies leiden.

Hij polst zelf de Vermilliongemeenten.

Lukt het jullie om uiterlijk maandag een bestuurlijk akkoord te hebben op de brief namens Tynaarlo, Noordenveld en Aa en Hunze.

██████████ kijkt nog even naar de formulering inzake provinciegrens.

Hoor graag,

M.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-5-2017 08:03:29

From : "██████████@assen.nl

To : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : RE: memo college mei 2017

Beste Marco en Harmke,

We hebben straks om 12.30 uur een voorbespreking van het bestuurlijk overleg van 11 mei.
@Harmke. Kun jij dan aanschuiven?

Groet,

Van: Marco Out

Verzonden: maandag 8 mei 2017 7:26

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Fwd: memo college mei 2017

Beste ██████████,

Memo is wat mij betreft akkoord.

De krappe voorbereidingstijd kan wat mij betreft niet leiden tot een latere raadsbehandeling.

Ik vind het een goed voorstel om niet "overhaast" te reageren om de NAM-voornemens.

Donderdag zal Harmke het gesprek met de Drentse collega's doen.

Het lijkt me goed om voor die tijd de koppen even bij elkaar te steken.

Groet,

Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: ██████████@assen.nl>

Datum: 5 mei 2017 16:00:51 CEST

Aan: Marco Out <M.Out@assen.nl>

Kopie: ██████████@assen.nl>, ██████████@assen.nl>

Onderwerp: memo college mei 2017

Dag Marco,

Bijgevoegd vind je een concept memo over de gaswinning voor het college van a.s. dinsdag. Ben je het er mee eens dat ik het memo in het college breng? Ben je het eens met de inhoud van het memo?

Dat het memo zo laat is, heeft er mee te maken dat ik vandaag pas de vraagstelling van de NAM heb gekregen. Aangezien donderdag het overleg met Tynaarlo en Aa en Hunze is, leek het mij handig om het college voor donderdag al mee te nemen.

██████████ vult het maandag nog aan met een eerste indruk van het ontwerp instemmingsbesluit voor het Winningsplan.

██████████
██████████ De ambtenaar van
██████████

██████████
██████████
██████████
██████████

██████████
██████████ e naar Woerden? ☺

Fijn weekend.

Groet,

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 15-12-2016 21:53:37
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Cc : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : Re: memo en raadsvoorstel

Collega's

Prima stukken. Ik heb geen op- en aanmerkingen.

Groet
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 15 dec. 2016 om 20:06 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag [REDACTED] en [REDACTED],

Hier is een memo voor het college en een raadsvoorstel. Hebben jullie nog aanvullingen?

[REDACTED] wil jij het raadsvoorstel aanvullen? Wil je het raadsvoorstel en memo morgen middag samen met het casco-advies (na aanpassing) naar Marco sturen? Wil je [REDACTED] op de hoogte houden van de ontwikkelingen?

[REDACTED] ben je al klaar met het sensor verhaal?

Alvast bedankt.

Groet,
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<memo college bij collegevoorstel advies winningsplan.docx>

<raadsvoorstel advies winningsplan.docx>

Date : 14-2-2018 10:18:29

From : "██████████@assen.nl

To : "██████████@assen.nl

Subject : Re: Overleg in Zwolle

31.199

Hoi ██████

Dankjewel.

Groet,

██████

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: ██████████

Sent: Wednesday, February 14, 2018 10:09:28 AM

To: ██████████

Subject: RE: Overleg in Zwolle

Hoi ██████

Hoe belangrijk een vergadering of een bijeenkomst ook kan zijn, het lijkt me dat je altijd ruimte voor jezelf moet kunnen creëren om de goede afwegingen te maken. ██████████
██████████ Bovendien ligt er een duidelijke stellingname van college en raad. Die zijn voor ons leidend. Alles wat daar haaks op staat, heeft niet onze instemming. Daarbij geldt dat de risico's voor de kleine velden niet anders zijn dan in Groningen (Marsdijk 3,9).

IVan: ██████████

Verzonden: woensdag 14 februari 2018 10:02

Aan: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Overleg in Zwolle

Hoi ██████

Zie jij nog kans om te kijken naar de stukken die ik aan Marco heb gestuurd? Het lijkt er op dat EZ ons op een plek wil manoeuvreren die wij niet willen hebben. Ik heb dat al wel voorzichtig geformuleerd, maar het kan geen kwaad als jij het ook tegen hem zegt. □

Groet,

██████

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 14-2-2018 10:09:28
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : RE: Overleg in Zwolle

Hoi [REDACTED],

Hoe belangrijk een vergadering of een bijeenkomst ook kan zijn, het lijkt me dat je altijd ruimte voor jezelf moet kunnen creëren om de goede afwegingen te maken [REDACTED]. Bovendien ligt er een duidelijke stellingname van college en raad. Die zijn voor ons leidend. Alles wat daar haaks op staat, heeft niet onze instemming. Daarbij geldt dat de risico's voor de kleine velden niet anders zijn dan in Groningen (Marsdijk 3,9).

IVan: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 14 februari 2018 10:02
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: Overleg in Zwolle

Hoi [REDACTED],

Zie jij nog kans om te kijken naar de stukken die ik aan Marco heb gestuurd? Het lijkt er op dat EZ ons op een plek wil manoeuvreren die wij niet willen hebben. Ik heb dat al wel voorzichtig geformuleerd, maar het kan geen kwaad als jij het ook tegen hem zegt. □

Groet,
[REDACTED]

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 31-1-2018 19:17:46

From : "Marco Out" M.Out@assen.nl

To : ██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl"

Subject : Re: Overleg over gaswinning

Beste ████████,

Ik vind het een goed idee om de groep te verbreden. We moeten alleen het goede gremium bepalen. Bestuur VRD is burgemeestersgezelschap dus zouden we moeten polsen of er ook wethouders portefeuillehouder zijn. Ook even nadenken of de scope passend is, zou evt kunnen als we het onder crisisbeheersing scharen... Het BVD (bestuurlijk veiligheidsoverleg Drenthe) lijkt passender, maar zijn ook alleen bms. onderbrengen in een VDG commissie is ook een optie...

Interesse peilen morgen lijkt me prima.

Gr,M.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 31 jan. 2018 om 13:14 heeft ██████████@assen.nl het volgende geschreven:

Beste Marco,

Het onderwerp gaswinning uit kleine velden krijgt steeds meer aandacht. Ook bij andere gemeenten in Drenthe.

Tot nu toe hebben we vooral afstemming gezocht in Noord-Drenthe. Het valt echter te overwegen om het onderwerp te verbreden tot heel Drenthe. Is het een idee om het bijvoorbeeld tot gespreksonderwerp te maken binnen de Veiligheidsregio? Het zou dan kunnen gaan over diepe ondergrond zodat ook zaken als zoutwinning en CO2-opslag behandeld kunnen worden. Het gaat niet om echte veiligheid, maar je hebt wel de burgemeesters bij elkaar. Jij kunt mooi je rol pakken als zowel voorzitter Veiligheidsregio als lid van het VNG-clubje dat net in het leven is geroepen. Tjisse zou kunnen worden uitgenodigd met eventueel ook waterschapsbestuurders.

Morgen is er een ambtelijk overleg van alle gemeenten in Drenthe die te maken hebben met gas- en zoutwinning. Zal ik hier peilen of behoefte is aan een Drenthe breed bestuurlijk overleg over dit onderwerp? Of breng jij het in in het overleg van de Veiligheidsregio?

Ik heb dit idee nog niet met ██████████ kunnen afstemmen.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

T ██████████
M ██████████
@ ██████████@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 20-2-2019 12:45:25
From : "
To : "
Subject : Re: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Ik antwoord wel

Met vriendelijke groet,

Bestuurscommunicatie/woordvoerder

@assen.nl

Van: @assen.nl>
Verzonden: woensdag, februari 20, 2019 12:43 PM
Aan:
Onderwerp: FW: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Enig idee wat wij hiermee moeten?

Deze mijnheer belde net, heeft vorige week geen antwoord gekregen.

Van: info
Verzonden: woensdag 13 februari 2019 8:50
Aan: @assen.nl>
Onderwerp: FW: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Van: [mailto: @authentiekejournalistiek.org]
Verzonden: dinsdag 12 februari 2019 15:55
Aan: info <info@assen.nl>
Onderwerp: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Geachte heer/mevrouw,

Mijn naam is , onderzoeksjournalist voor Platform Authentieke Journalistiek en Follow the Money.

In verband met een van onze projecten onderzoeken we hoe Royal Dutch Shell zich verhoudt tot uw en andere bestuursorganen.

Kunt u antwoord geven op de volgende vraag?

In welke overlegorganen, organisaties, adviesraden en/of publiek private partnerschappen zijn zowel de Gemeente Assen als Shell vertegenwoordigd?

Met vriendelijke groet,

Onderzoeksjournalist
Platform Authentieke Journalistiek
Website: www.authentiekejournalistiek.org

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 20-2-2019 12:56:58
From : "[REDACTED]@assen.nl"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : RE: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Dank!

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 20 februari 2019 12:45
Aan: [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: Re: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Ik antwoord wel

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie/woordvoerder
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
[REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl
Verzonden: woensdag, februari 20, 2019 12:43 PM
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Enig idee wat wij hiermee moeten?

Deze mijnheer belde net, heeft vorige week geen antwoord gekregen.

Van: info
Verzonden: woensdag 13 februari 2019 8:50
Aan: [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: FW: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Van: [REDACTED]mailto:[REDACTED]@authentiekejournalistiek.org
Verzonden: dinsdag 12 februari 2019 15:55
Aan: info <info@assen.nl>
Onderwerp: Persvraag: Overlegvormen bestuursorgaan - Royal Dutch Shell

Geachte heer/mevrouw,

Mijn naam is [REDACTED], onderzoeksjournalist voor Platform Authentieke Journalistiek en Follow the Money.

In verband met een van onze projecten onderzoeken we hoe Royal Dutch Shell zich verhoudt tot uw en andere bestuursorganen.

Kunt u antwoord geven op de volgende vraag?

In welke overlegorganen, organisaties, adviesraden en/of publiek private partnerschappen zijn zowel de Gemeente Assen als Shell vertegenwoordigd?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Onderzoeksjournalist
Platform Authentieke Journalistiek
[REDACTED]
Website: www.authentiekejournalistiek.org

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 25-1-2017 10:37:01
From : [REDACTED]
To : "[REDACTED]@shell.com" [REDACTED]@shell.com
Cc : "[REDACTED]@assen.nl", [REDACTED]@assen.nl
Subject : RE: Pop-Up-Store
Attachment : image001.png;image002.jpg;

Dag [REDACTED],

Ik heb jouw verzoek met een aantal collega's besproken. Wij denken dat het verstandig is dat we ieder onze eigen rol te spelen in de communicatie rond de mogelijke gaswinning Marsdijk/Loon. Dat betekent dat wij het bericht niet via onze site zullen delen. Wij vinden de pop up store wel een goed initiatief om de inwoners van Marsdijk bij de mogelijke gaswinning te betrekken.

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]@shell.com [mailto:[REDACTED]@shell.com]
Verzonden: vrijdag 20 januari 2017 18:32
Aan: [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: Pop-Up-Store

Heren,
Aanstaande maandag gaan we van start met onze Pop-Up-Store (Office) in Marsdijk. Maar dat wisten jullie vast al wel.

De vraag is: kunnen jullie dit ook kwijt op jullie gemeente-site?
Of op een andere manier delen met de burgers van Assen?

Ik hoor het graag,

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

[REDACTED]
E [REDACTED]@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

Date : 19-12-2016 13:03:41
From : ██████████
To : "██████████@assen.nl"
Subject : RE: Provincie doet niet mee

Hoi ██████████,

Dat viel te verwachten, oliedomme actie van Stelpstra. Heel goed dat wij onze eigen koers varen. Beeld: de provincie komt niet op voor haar inwoners, de gemeente Assen wel voor haar inwoners.

Met vriendelijke groet

██████████
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
tel ██████████
██████████@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████
Verzonden: maandag 19 december 2016 12:57
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: Provincie doet niet mee

Hoi ██████████,

De provincie Drenthe doet niet meer mee. Afgezien van het NEE-deel vinden ze het advies te uitgebreid en de toonzetting niet goed. Ze gaan een eigen advies maken dat een soort samenvatting wordt van ons advies. Ze volgen wel onze grote lijn.

Ik ben net even bij Marco langs gelopen om hem te informeren. En heb hem voorgelegd of hij het bestuurlijk overleg van woensdag wil laten doorgaan. Dat wil hij.

Ik ben ook zo stout geweest om Harmke te vertellen hoe dom haar partijgenoot bezig is. ☺
Harmke gaat hem waarschijnlijk even bellen: Hee, Tjisse wat hoor ik nu

Groet,
██████████

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-5-2017 17:09:47
From : "██████████@assen.nl"
To : "██████████@assen.nl"
Cc : "██████████@assen.nl"
Subject : RE: quote flyer stopgaswinningmarsdijk

Beste ██████████,

Eens met ██████████.
Mooie tussenvorm lijkt mij om van de zin van ██████████ een quote te maken:

Burgemeester Marco Out:
"Binnenkort vergadert de gemeenteraad over het ontwerpbesluit gaswinningsplan Westerveld en het indienen van een zienswijze.
Rond 3/6 kunt ook u op de www.assen.nl een zienswijze downloaden. Deze moet voor 15/6 zijn ingediend."

Groet,
Marco

Van: ██████████
Verzonden: donderdag 18 mei 2017 9:36
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: RE: quote flyer stopgaswinningmarsdijk

Marco,

Mijn advies is om dit citaat niet te gebruiken op de flyer. Het is een tekst van bijna een half jaar geleden in de context van toen geldende omstandigheden. Mijn voorstel richting de actiegroep zou zijn om de tekst te vervangen door: Binnenkort vergadert de gemeenteraad over het ontwerpbesluit gaswinningsplan Westerveld en het indienen van een zienswijze. Rond drie juni kunt op de website van de gemeente een zienswijze downloaden. Deze moet voor 15 juni zijn ingediend.

Met vriendelijke groet
██████████
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
██████████
██████████@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████
Verzonden: donderdag 18 mei 2017 8:36
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: quote flyer stopgaswinningmarsdijk
Urgentie: Hoog

Dag Marco,

Ben je het eens met de quote op de flyer van stop gaswinning marsdijk?

Groet,
██████████

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-5-2017 19:38:17
From : "██████████@assen.nl"
To : "██████████@assen.nl"
Subject : RE: quote flyer stopgaswinningmarsdijk

Yes

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: ██████████
Verzonden: 18-5-2017 19:31
Aan: ██████████
Onderwerp: Fwd: quote flyer stopgaswinningmarsdijk

Hoi ██████████,

Breng jij deze quote van Marco onder de aandacht van het actiecomité?

Groet
██████████

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Marco Out <M.Out@assen.nl>
Datum: 18 mei 2017 17:09:46 CEST
Aan: ██████████@assen.nl
Kopie: ██████████@assen.nl
Onderwerp: Antw.: quote flyer stopgaswinningmarsdijk

Beste ██████████,

Eens met ██████████.
Mooie tussenvorm lijkt mij om van de zin van martin een quote te maken:

Burgemeester Marco Out:
"Binnenkort vergadert de gemeenteraad over het ontwerpbesluit gaswinningsplan Westerveld en het indienen van een zienswijze.
Rond 3/6 kunt ook u op de www.assen.nl een zienswijze downloaden. Deze moet voor 15/6 zijn ingediend."

Groet,
Marco

Van: ██████████
Verzonden: donderdag 18 mei 2017 9:36
Aan: ██████████@assen.nl
CC: ██████████@assen.nl
Onderwerp: RE: quote flyer stopgaswinningmarsdijk

Marco,

Mijn advies is om dit citaat niet te gebruiken op de flyer. Het is een tekst van bijna een half jaar geleden in de context van toen geldende omstandigheden. Mijn voorstel richting de actiegroep zou zijn om de tekst te vervangen door: Binnenkort vergadert de gemeenteraad over het ontwerpbesluit gaswinningsplan Westerveld en het indienen van een zienswijze. Rond drie juni kunt op de website van de gemeente een zienswijze downloaden. Deze moet voor 15 juni zijn ingediend.

Met vriendelijke groet
██████████
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
██████████
██████████@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████
Verzonden: donderdag 18 mei 2017 8:36
Aan: Marco Out <M.Out@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl
Onderwerp: quote flyer stopgaswinningmarsdijk
Urgentie: Hoog

Dag Marco,

Ben je het eens met de quote op de flyer van stop gaswinning marsdijk?

Groet,
██████████

Date : 18-5-2017 22:12:56
From : "██████████@assen.nl"
To : "██████████@assen.nl"
Cc : "██████████@assen.nl"
Subject : Re: quote flyer stopgaswinningmarsdijk

Thanks !

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 18 mei 2017 om 20:36 heeft ██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Beste Marco,

Is doorgegeven aan ██████████
We hebben een goed overleg gehad met de advocaat. ██████ praat je desgewenst morgen wel bij.
Veel fietsplezier morgen.

Groet,
██████████

Van: Marco Out
Verzonden: donderdag 18 mei 2017 17:10
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: RE: quote flyer stopgaswinningmarsdijk

Beste ██████████,

Eens met ██████████
Mooie tussenvorm lijkt mij om van de zin van ██████████ een quote te maken:

Burgemeester Marco Out:
"Binnenkort vergadert de gemeenteraad over het ontwerpbesluit gaswinningsplan Westerveld en het indienen van een zienswijze.
Rond 3/6 kunt ook u op de www.assen.nl een zienswijze downloaden. Deze moet voor 15/6 zijn ingediend."

Groet,
Marco

Van: ██████████
Verzonden: donderdag 18 mei 2017 9:36
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: RE: quote flyer stopgaswinningmarsdijk

Marco,

Mijn advies is om dit citaat niet te gebruiken op de flyer. Het is een tekst van bijna een half jaar geleden in de context van toen geldende omstandigheden. Mijn voorstel richting de actiegroep zou zijn om de tekst te vervangen door: Binnenkort vergadert de gemeenteraad over het ontwerpbesluit gaswinningsplan Westerveld en het indienen van een zienswijze. Rond drie juni kunt op de website van de gemeente een zienswijze downloaden. Deze moet voor 15 juni zijn ingediend.

Met vriendelijke groet
██████████
Bestuurscommunicatie, woordvoerder
██████████
██████████@assen.nl
Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████
Verzonden: donderdag 18 mei 2017 8:36
Aan: ██████████@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: quote flyer stopgaswinningmarsdijk
Urgentie: Hoog

Dag Marco,

Ben je het eens met de quote op de flyer van stop gaswinning marsdijk?

Groet,
██████████

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-5-2017 09:35:35
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Cc : "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : RE: quote flyer stopgaswinningmarsdijk

Marco,

Mijn advies is om dit citaat niet te gebruiken op de flyer. Het is een tekst van bijna een half jaar geleden in de context van toen geldende omstandigheden. Mijn voorstel richting de actiegroep zou zijn om de tekst te vervangen door: Binnenkort vergadert de gemeenteraad over het ontwerpbesluit gaswinningsplan Westerveld en het indienen van een zienswijze. Rond drie juni kunt op de website van de gemeente een zienswijze downloaden. Deze moet voor 15 juni zijn ingediend.

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 18 mei 2017 8:36
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
CC: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: quote flyer stopgaswinningmarsdijk
Urgentie: Hoog

Dag Marco,

Ben je het eens met de quote op de flyer van stop gaswinning marsdijk?

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 2-12-2016 15:37:51
 From : "[REDACTED]"
 To : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl"
 Subject : RE: Reactie NAM op uw verzoek tav gaswinning Assen-Noord
 Attachment : image001.png;image002.jpg;

Eerst even afwachten wat het overleg maandag oplevert en dan de vraag aan de NAM voorleggen of en hoe ze dit naar buiten willen brengen?

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
 Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
 [REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
 Verzonden: vrijdag 2 december 2016 15:36
 Aan: [REDACTED]@assen.nl; [REDACTED]@assen.nl
 Onderwerp: FW: Reactie NAM op uw verzoek tav gaswinning Assen-Noord

Ja, en gaan ze dat dan ook in een persbericht zetten? Of zullen wij dat voor ze doen ☺? [REDACTED] sluit jij nog even kort met NAM en Marco? Wie gaat de credits krijgen? Het liefst de gezamenlijk bestuurders. Als de NAM een persbericht maakt, is het m.i. wenselijk dat daarin staat dat het is gebeurd op verzoek van de 3 bestuurders met naam en toenaam.

Groet,

[REDACTED]
 Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [REDACTED]@shell.com
 Verzonden: 2-12-2016 14:58
 Aan: [REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]@tynaarlo.nl
 CC: [REDACTED]@tynaarlo.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]
 Onderwerp: Reactie NAM op uw verzoek tav gaswinning Assen-Noord

Geachte burgemeester Out, burgemeester Thijssen en wethouder Lambert,

We hebben het zeer op prijs gesteld dat u afgelopen woensdag op zo'n korte termijn gezamenlijk op ons kantoor kon overleggen over put Vries-10 en het Westerveld-winningsplan.

Dit naar aanleiding van een brief van Minister Kamp van Economische Zaken aan de Tweede Kamer. Deze brief is door het Ministerie gepubliceerd: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/11/22/kamerbrief-over-start-gaswinning-uit-put-vries-10>. Uit deze brief blijkt dat het Ministerie bij nader inzien ruimte ziet in het bestaande winningsplan Westerveld om winning uit NAM's nieuwste put in Assen-Noord, die in het najaar van 2015 is geboord en in het voorjaar van 2016 klaar voor gebruik is gemaakt, op te starten. Dit in tegenstelling tot eerdere berichten van het Ministerie waarbij de winning uit deze put samenhang met het aflopen van de nieuwe procedures rondom een update van het bestaande winningsplan. Nadat wij vorige week deze brief hebben ontvangen, hebben wij u per mail geïnformeerd over ons voornemen om de put in gebruik te nemen.

Afgelopen woensdag kwamen wij gezamenlijk tot de conclusie dat er verschillende processen door elkaar lopen, waardoor ook verschillende percepties (zijn) ontstaan en diverse verwachtingen doorkruist worden. U vroeg ons uiteindelijk om te wachten met de start van de gaswinning in dit blok van het al producerende gasveld 'Vries'.

Wij hebben de achtergronden van uw vraag uitgebreid met u allen besproken en u heeft het tijdpad waarin uw gemeenteraad zich op dit moment buigt over de gaswinning in uw gemeenten (door middel van uw adviesrol in het nieuwe winningsplan) geduid. Daarnaast luisterend, willen wij graag meewerken aan de tijd die u nodig heeft om uw raad volledig en juist te informeren over

- uw standpunt,
- de juridische achtergronden en feiten van het huidige winningsplan,
- het proces rondom het nieuwe winningsplan,
- NAM's achtergrond ten aanzien van de gaswinning in uw gemeente.

Dat betekent dat wij u graag de gelegenheid willen geven om ongestoord te reageren op de signalen en gevoelens die u vanuit uw gemeente krijgt, dat wij u graag de mogelijkheid geven om het toekomstige winningsplan met uw gemeenteraad te bespreken en dat wij daarom de productie van deze betreffende put (Vries-10) nog niet opstarten.

Maandag zouden we graag telefonisch even met u persoonlijk willen spreken of de verwachtingen die u heeft en de manier waarop we samen verder kunnen, voldoen aan ieders wensen. [REDACTED] neemt daarvoor contact op met uw bestuurssecretariaat.

Gezien de hoeveelheid informatie, de complexiteit van de processen rondom bestaande en nieuwe winningsplannen, en de gevoeligheden rondom gaswinning in Noord-Drenthe, geven wij u graag in een nadere mail nog relevante achtergrondinformatie over dit onderwerp mee.

Ik hoop dat wij u hiermee voldoende tegemoet komen voor dit moment. Mocht u dat anders zien, dan horen wij dat graag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
 [REDACTED]
 [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
 [REDACTED]

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
 Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
 Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
 Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

[REDACTED]
 [REDACTED]
 [REDACTED]@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 7-9-2017 17:17:42

From : "[REDACTED]"

To : "[REDACTED]@assen.nl, "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "[REDACTED]@assen.nl

Subject : RE: Stand van zaken besluit gaswinning

Marco,

Mijn advies zou zijn om [REDACTED] We zouden dit ook [REDACTED]

Groet
[REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 7 september 2017 14:16

Aan: Marco Out <M.Out@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl; [REDACTED]@assen.nl

Onderwerp: Stand van zaken besluit gaswinning

Beste Marco,

Het besluit van EZ over het winningsplan is vertraagd. Het idee was om het in of direct na de vakantie te publiceren. In onderstaande mail geeft EZ aan dat ze naar verwachting pas half oktober zicht krijgen op de besluitdatum.

Wil je de raad actief informeren (bijv. mededeling presidium) of wachten we tot de raad vraagt hoe het ermee staat?

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]@minez.nl

Verzonden: donderdag 7 september 2017 13:02

Aan: [REDACTED]@assen.nl

Onderwerp: RE: Stand van zaken

Beste [REDACTED]

Ik heb gisteren inderdaad een vraag van de gemeenteraad ontvangen. Die zal ik deze week nog beantwoorden. Dat lijkt me dan wel zo netjes om via hun te doen.

Alle afzonderlijke zienswijzen zijn geïnventariseerd en per onderdeel worden de antwoorden geschreven. Het geheel komt in een Nota van Antwoord. Het schrijven daarvan is door de hoeveelheid zienswijze-puntjes een hele klus.

Dat betekent ook dat ik nog geen idee heb wat de consequenties daarvan zijn voor het besluit.

Ik denk dat ik daar pas half oktober zicht op krijg.

Hartelijke groet,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken
DGETM-Directie Energie en Omgeving
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

[REDACTED]@minez.nl
[REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl

Verzonden: donderdag 7 september 2017 11:16

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Stand van zaken

Dag [REDACTED]

Kun je al aangeven van wat jullie planning is t.a.v. het besluit Winningsplan Westerveld? Dat mag indicatief zijn. Wij kunnen dan ook onze planningen daar op afstemmen.

Verder kreeg ik vanuit de gemeenteraad de vraag hoeveel zienswijzen er precies zijn binnengekomen. Kun je mij de eindstand doorgeven?

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te

verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Date : 7-9-2017 18:31:29

From : "██████████@assen.nl"

To : "██████████@assen.nl"

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : Re: Stand van zaken besluit gaswinning

Heren,

eens met ██████
Zie een concept graag tegemoet.

Gr,M,

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 7 sep. 2017 om 17:17 heeft ██████████@assen.nl het volgende geschreven:

Marco,

Mijn advies zou zijn om bescheiden procedurebriefje aan de raad te doen. We zouden dit ook actief kunnen communiceren met Dorpsbelangen Loon en de actiegroep Marsdijk.

Groet
██████

Van: ██████████

Verzonden: donderdag 7 september 2017 14:16

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Stand van zaken besluit gaswinning

Beste Marco,

Het besluit van EZ over het winningsplan is vertraagd. Het idee was om het in of direct na de vakantie te publiceren. In onderstaande mail geeft EZ aan dat ze naar verwachting pas half oktober zicht krijgen op de besluitdatum.

Wil je de raad actief informeren (bijv. mededeling presidium) of wachten we tot de raad vraagt hoe het ermee staat?

Groet,
██████

Van: ██████████ [mailto:██████████@minez.nl]

Verzonden: donderdag 7 september 2017 13:02

Aan: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: RE: Stand van zaken

Beste ██████,

Ik heb gisteren inderdaad een vraag van de gemeenteraad ontvangen. Die zal ik deze week nog beantwoorden. Dat lijkt me dan wel zo netjes om via hun te doen.

Alle afzonderlijke zienswijzen zijn geïnventariseerd en per onderdeel worden de antwoorden geschreven. Het geheel komt in een Nota van Antwoord. Het schrijven daarvan is door de hoeveelheid zienswijze-puntjes een hele klus. Dat betekent ook dat ik nog geen idee heb wat de consequenties daarvan zijn voor het besluit.

Ik denk dat ik daar pas half oktober zicht op krijg.

Hartelijke groet,

██████████
Ministerie van Economische Zaken
DGETM-Directie Energie en Omgeving
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

██████████@minez.nl
██████████

Van: ██████████@assen.nl

Verzonden: donderdag 7 september 2017 11:16

Aan: ██████████

Onderwerp: Stand van zaken

Dag ██████,

Kun je al aangeven van wat jullie planning is t.a.v. het besluit Winningsplan Westerveld? Dat mag indicatief zijn. Wij kunnen dan ook onze plannings daar op afstemmen.

Verder kreeg ik vanuit de gemeenteraad de vraag hoeveel zienswijzen er precies zijn binnengekomen. Kun je mij de eindstand doorgeven?

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

██████████
██████████
██████████@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Date : 12-9-2017 14:35:44

From : "[REDACTED]@hetnet.nl

To : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@kpnplanet.nl" "[REDACTED]@kpnplanet.nl", "[REDACTED]@home.nl" "[REDACTED]@home.nl"

Cc : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : RE: Stand van zaken besluitvorming winningsplan

Beste [REDACTED],

Ja, het vakantie seizoen is voorbij en iedereen gaat weer aan de slag.

Wel op het ministerie kunnen ze hun borst nat maken!!!

Bedankt voor je up date.

Als werkgroep komen wij binnenkort weer bijeen, mocht daar nog iets uitkomen dan stel ik je op de hoogte!

Groet

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: dinsdag 12 september 2017 11:37

Aan: [REDACTED]@hetnet.nl <[REDACTED]@hetnet.nl>; [REDACTED]@kpnplanet.nl; [REDACTED]@home.nl'

CC: [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Stand van zaken besluitvorming winningsplan

Goedemorgen heren,

Wij hebben het ministerie van Economische Zaken gevraagd naar de stand van zaken rond de besluitvorming over het Wonningsplan Westerveld. Het ministerie geeft aan dat de verwachting is dat er pas na half oktober een besluit wordt genomen. Dit wijkt af van de eerdere planning waarbij er in of direct na de zomervakantie een besluit zou liggen.

Verder kregen we bericht van het ministerie dat op het ontwerp-instemmingsbesluit binnen de inspraaktermijn 926 zienswijzen zijn binnengekomen, waarvan 83 uniek, en 11 reacties van overheden.

Mochten er nog vragen zijn dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Gemeente Assen

Postbus 30018

9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Virusvrij. www.avg.com

Date : 1-6-2017 12:09:24
From : "[REDACTED]"
To : [REDACTED]@assen.nl
Subject : RE: Stukken voor site

En daar komt de korte publieksversie nog bij?

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 1 juni 2017 12:07
Aan: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: Stukken voor site

Dag [REDACTED],

Deze stukken zijn voor op de site.

Groet,
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 23-5-2017 12:29:57

From : ██████████@assen.nl

To : "██████████" @assen.nl

Cc : "██████████" @assen.nl, "██████████" @assen.nl

Subject : RE: Tekst zienswijze nulmeting

Hallo ██████████,

Gelet op de discussie van gisteren ga ik voor B. Mocht de raad strakker willen, dan gebruiken we daarvoor onze brief. In het tweede tekstvoorstel zou ik het woordje volstrekt weglaten.

Gr,M.

Van: ██████████

Verzonden: dinsdag 23 mei 2017 11:00

Aan: ██████████t@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Tekst zienswijze nulmeting

Urgentie: Hoog

Beste Marco,

Naar aanleiding van de discussie van gisteren over de nulmeting, heb ik twee varianten gemaakt: A en B. Variant B ligt het meeste in lijn met wat gisteren besproken is. Variant A doet meer recht aan de beleving/verwachting van de inwoners.

A ██████████

██████████

En toen ik toch bezig was, heb ik gelijk de volgende ook aangepast (toevoeging in rood)

Wij vinden dat:

vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. **Dit meetplan moet betrekking op het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.** Het huidige aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een **nauwkeurig** causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.

Wat heeft jouw voorkeur?

Als jij een keuze hebt gemaakt, stuur ik deze naar in ieder geval Aa en Hunze en Tynaarlo voor commentaar.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

██████████
██████████
██████████@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 12-7-2017 14:59:06

From : "██████████@assen.nl"

To : "██████████@drenthe.nl"

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : RE: tweede concept brief aan EZ

Attachment : Conceptbrief aan EZ (002).docx;image001.png;

Dag ██████,

Hierbij onze aanvullingen. Over het einde van de brief moeten Marco en ██████ maar even praten.

Net hebben we het al even kort gehad over het verloop der dingen. Graag heb ik hier nog een apart gesprek over met jou. Dit lijkt mij van belang, er van uitgaande dat wij in de toekomst nog vaker moeten samenwerken.

Groet,

Van: ██████ [mailto:██████████@drenthe.nl]

Verzonden: dinsdag 11 juli 2017 16:53

Onderwerp: tweede concept brief aan EZ

Collega,

Hartelijk dank voor alle reacties! Het gaat vooral om nuances, accenten en tekstuele verbeteringen. Ze zijn heel waardevol en ik heb ze verwerkt in een nieuw concept dat ik bij deze toezendt. Voor de duidelijkheid heb ik alle wijzigingen bijgehouden zodat je kunt vergelijken met de oude versie. Conform bestuurlijke afspraak stelt Assen voor dat de brief van Assen en Drenthe samen is namens allen. Reacties kan ik morgen nog verwerken. Hartelijk dank nogmaals.

Groet, ██████

Van: ██████

Verzonden: maandag 10 juli 2017 16:20

Aan: ██████@noorderzijlvest.nl; ██████@aaenhunze.nl; ██████@coevorden.nl; ██████@dewoldenhoogeveen.nl; ██████@dewoldenhoogeveen.nl; ██████@hunzeenaas.nl; ██████@hunzeenaas.nl; ██████@vechtstromen.nl; ██████@wdodelta.nl; ██████@wdodelta.nl; ██████@wdodelta.nl; ██████@emmen.nl; ██████@borger-odoorn.nl; ██████@meppel.nl; ██████@middendrenthe.nl; ██████@gemeentenoordenveld.nl; ██████@tynaarlo.nl; ██████@assen.nl; ██████@gemeentewesterveld.nl; ██████@ruddrenthe.nl; ██████

Onderwerp: concept brief aan EZ

Urgentie: Hoog

Outlook lag er uit dus het duurde wat langer. Graag jullie reactie vandaag of morgen.
NB: dit is concept zet ik intern en extern tegelijk uitzet omdat ik anders te weinig tijd heb.

Bij voorbaat dank!

Van: ██████

Verzonden: maandag 10 juli 2017 14:06

Aan: ██████@noorderzijlvest.nl; ██████@aaenhunze.nl; ██████@coevorden.nl; ██████@dewoldenhoogeveen.nl; ██████@dewoldenhoogeveen.nl; ██████@hunzeenaas.nl; ██████@hunzeenaas.nl; ██████@vechtstromen.nl; ██████@wdodelta.nl; ██████@wdodelta.nl; ██████@wdodelta.nl; ██████@emmen.nl; ██████@borger-odoorn.nl; ██████@meppel.nl; ██████@middendrenthe.nl; ██████@gemeentenoordenveld.nl; ██████@tynaarlo.nl; ██████@assen.nl; ██████@gemeentewesterveld.nl; ██████@ruddrenthe.nl; ██████@ruddrenthe.nl

Onderwerp: RE: Afspraken-/actiepuntenlijstje overleg extern kennisnetwerk mijnbouwwet

Collega's,

Zopas kreeg ik te horen dat er woensdag naar verwachting een motie wordt ingediend over schade afhandeling en gelijke rechten daarbij zoals we besproken. De conceptbrief moet ik daarom donderdag aanleveren zodat hij volgende week dinsdag in het college kan. Het zou mooi zijn als ik dan weet of ik mag schrijven dat het mede namens jullie is. Ik probeer jullie straks het concept te sturen.

Groet, ██████

Van: ██████

Verzonden: vrijdag 7 juli 2017 13:19

Aan: ██████@noorderzijlvest.nl; ██████@aaenhunze.nl; ██████@coevorden.nl; ██████@dewoldenhoogeveen.nl; ██████@dewoldenhoogeveen.nl; ██████@hunzeenaas.nl; ██████@hunzeenaas.nl; ██████@vechtstromen.nl; ██████@wdodelta.nl; ██████@wdodelta.nl; ██████@wdodelta.nl; ██████@emmen.nl; ██████@borger-odoorn.nl; ██████@meppel.nl; ██████@middendrenthe.nl; ██████@gemeentenoordenveld.nl; ██████@tynaarlo.nl; ██████@assen.nl; ██████@gemeentewesterveld.nl; ██████@ruddrenthe.nl; ██████@ruddrenthe.nl; ██████@ruddrenthe.nl

Onderwerp: Afspraken-/actiepuntenlijstje overleg extern kennisnetwerk mijnbouwwet

Dag allemaal,

Bijgaand het afspraken-/actiepuntenlijstje van gisteren. Voor degenen die er niet bij waren: afgesproken is dat iedereen de naam van zijn/haar vervanger doorgeeft met mailadres en het telefoonnummer van hem/haarzelf en vervanger. Dit wordt in een contactpersonenlijst gezet door mij. Verder is afgesproken dat het concept schadeprotocol wat bijgevoegd was bij de agenda door iedereen besproken wordt met zijn/haar bestuurder en binnen 14 dagen de uitkomst terugkoppelt. Er volgt een datumprikker voor het volgende overleg.

Met vriendelijke groet,

Team Milieu, Bodem en Energie

www.provincie.drenthe.nl
provincie Drenthe

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen

aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Aan:
~~Het~~De ministerie van Economische Zaken
t.a.v. ~~d~~De heer Kamp
Postbus 123
123 's GRAVENHAGE

123 123

Assen, 10 juli 2017
Ons kenmerk
Behandeld door de heer [REDACTED]
Uw kenmerk
Onderwerp: Protocol onafhankelijke schade-afhandeling mijnbouwactiviteiten

Geachte minister,

In onze eerdere brief van 3 mei 2017 hebben wij u verzocht te zorgen voor gelijke behandeling en onafhankelijke afhandeling van (aardbeving)schade als gevolg van gaswinning. Wij ontvingen hier op nog geen reactie van u.
Voor schade als gevolg van het winnen van aardgas uit het Groningenveld stelt de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) een nieuw schadeprotocol ~~voervast~~. Op 20 juni 2017 presenteerde hij zijn voorstel. Bij de presentatie van de NCG hebben wij en de aanwezige gemeentelijke bestuurders onze zorgen geuit over het ontstaan van vormen van rechtsongelijkheid. Hierna-Vervolgens is in de vergadering van Provinciale Staten van Drenthe van 12 juli 2017 een motie aangenomen om bij u en de Tweede Kamer aan te dringen op gelijke rechtsbescherming en toegankelijkheid tot die rechtsbescherming voor gedupeerden, ~~zodat er niet opnieuw een verschil gaat ontstaan wanneer een nieuw schadeprotocol voor Groningen wordt ingevoerd. Als gevolg van het bovenstaande.~~ In meerdere colleges van burgemeester en wethouders is het belang onderstreept van een goede onafhankelijke schadeafhandeling. Om die reden schrijven wij u deze brief.

Voor alle Nederlanders geldt bij wet hetzelfde recht dat door mijnbouw veroorzaakte schade wordt vergoed door de veroorzaker. Wij ~~stellen u voor dat daarbij geldt vinden dat hierbij moet gelden~~ dat bij alle mijnbouwactiviteiten in Nederland dezelfde procedure-stappen worden doorlopen voor het bepalen en afhandelen van die schade, vergelijkbaar met het schadeprotocol dat voor de gaswinning in het Groningenveld ~~wordt afgesproken zal worden vastgesteld.~~ Gewenste gelijke rechten betreft drie schaalniveaus.

1. Bij gaswinning uit het Groningenveld komt de situatie voor dat voor een schademelding door een Drentse inwoner als gevolg van een aardbeving

andere regels gelden dan voor een zelfde soort melding van de Groningse buurman net aan de andere kant van de provinciegrens. Voor dergelijke schade dienen in Groningen en daarbuiten dezelfde rechten-procedure en rechtsgelijkheid te gelden. Dit punt is opgenomen in de presentatie van het voorstel van de NCG en is daarin tot ons genoeg geregeld.

2. In onze brief van 3 mei 2017 stelden wij u al voor dat behalve voor het Groningenveld ook voor de kleine gasvelden een onafhankelijke afhandeling van schademeldingen gewenst is. Voor schade door gaswinning in kleine gasvelden dient een gelijksoortig protocol te gelden als dat van Groningen, een protocol dat naast de organisatie en uitvoering van schade-afhandeling voor het Groningenveld kan worden georganiseerd en uitgevoerd. Per slot van rekening geven Sodm en Tcbb aan dat ook in kleine velden aanzienlijke bevingen kunnen voorkomen.
3. Gaswinning is slechts één mijnbouwactiviteit en er zijn diverse mijnbouwactiviteiten waardoor schade kan ontstaan. Ook voor deze schade, waar dan ook in Nederland, dienen dezelfde rechten en procedurestappen voor afhandeling te gelden bij melding daarvan.

Voor het specifieke geval van de schade door het winnen van aardgas uit het Groningenveld kunnen wij ons voorstellen dat door aard en omvang een aparte organisatie gewenst is met een schadefonds. Wij stellen u voorvinden dat naast het protocol voor het Groningenveld afzonderlijk daarvan gelijksoortige-gelijke afspraken en rechten gaan-moeten gelden voor alle schade als gevolg van alle andere mijnbouwactiviteiten overal in Nederland. Dit moet naar onze mening worden vastgelegd in Een protocol dat iswordt gebaseerd op dezelfde uitgangspunten, te weten dat de Staat financieel garant staat en aanvult wast nodig is om tot een ruimhartige met een schadefonds rechtvaardige schadebepaling plaats vindt op basis van aansprakelijkheid en bewijsvermoeden, de ongelijke positie van gedupeerden wordt opgeheven door zorgplicht en rechtvaardige procedure en de afhandeling van schade onafhankelijk van de veroorzaker wordt afgehandeld.schadevergoeding te komen. Daarbij dient de ongelijke positie van gedupeerden ten opzichte van de veroorzaker te worden opgeheven.

Wij vinden het van belang dat bij afhandeling van schade in hoofdzaak minimaalieder geval de volgende procedurestappen gelden:

- Geconstateerde schade melden wordt gemeld bij een in te stellen Onafhankelijke Commissie Schade (OCS)commissie.
- De sSchade-inspecteur komt en maakt een inspectieverslag.
- De OCS commissie beslist A. dat schade wordt toegekend of B. óf dat er komt aanvullend technisch onderzoek wordt uitgevoerd.
- Er is een zZienswijze-procedure van voor de schademelder en beoordeling van de zienswijze door de OCScommissie.
- De OCS commissie beslist A. dat schade wel of niet wordt hersteld of uitbetaald dat het herstel van deze schade of B. nietwel of niet wordt vergoed.
- Bij B. Indien de hiervoor genoemde schade niet wordt hersteld of vergoed, kan de schade-melder de zaak eventueel voorleggen aan een arbiter of rechter.

Onderdeel van een goede schade afhandeling is de uitvoering van onafhankelijke nu(l)metingen en een onafhankelijk dekkend meetsysteem waarmee in het gehele gebied waar schades kunnen ontstaan een relatie kan worden gelegd tussen (de bron van een) beving en schade.

~~- Uitspraak rechter of arbiter en op basis daarvan wel of niet herstel of uitbetaling van schade.~~

Wij overlegden over ~~de inhoud van~~ deze brief met ambtelijke vertegenwoordigers van de Drentse gemeenten en waterschappen en de inhoud wordt breed gedragen door deze overheden. Ter illustratie van die samenwerking zenden wij u samen met Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen deze brief.

Het bovenstaande ~~wil ik willen~~ wij u graag mondeling nader toelichten.

Hoogachtend,

Mede namens Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen als vertegenwoordigers van de Drentse overheden,

GS

Afschrift aan:

De Tweede Kamer der Staten-Generaal

Provinciale Staten van Drenthe

Burgemeester en wethouders van de Drentse gemeenten

Dagelijks Bestuur van de Drentse waterschappen

Vereniging Nederlandse Gemeenten

Unie van Waterschappen

Interprovinciaal Overleg

Date : 13-1-2017 13:49:03

From : "██████████@aaenhunze.nl"

To : "██████████@shell.com" "██████████@shell.com"

Cc : "██████████@tynaarlo.nl" "██████████@tynaarlo.nl", "██████████ assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : RE: Uitnodiging Marsdijk LR.pdf

Attachment : image001.png;image002.jpg;

Dag ██████████,

Ik begrijp dat gisteren de bezorging in Marsdijk pas is gestart. En die van Loon, Balloo, Taarlo?

Voorzitter dorpsbelangen Balloo sprak mij hierover nog aan bij de raadsvergadering gisteren.

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: ██████████

Van: ██████████@shell.com [mailto:██████████@shell.com]

Verzonden: donderdag 5 januari 2017 16:25

Aan: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl

CC: ██████████@tynaarlo.nl

Onderwerp: Uitnodiging Marsdijk LR.pdf

Heren,
Hierbij ter informatie de uitnodiging voor de informatiemiddag in Marsdijk op 17 januari 2017. Hij wordt vandaag, morgen en overmorgen bezorgd in Marsdijk door Alescon.

Met vriendelijke groet,

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T ██████████
M ██████████
E ██████████@shell.com
I www.nam.nl

 <http://www.twitter.com/nambv>

 <https://www.linkedin.com/companv/nam>

DISCLAIMER:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF CALIFORNIA

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF CALIFORNIA

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF CALIFORNIA

Date : 13-1-2017 14:24:35

From : ██████████@shell.com

To : "██████████@aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl

Cc : "██████████@tynaarlo.nl" ██████████@tynaarlo.nl, "██████████ assen.nl, "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl"

Subject : RE: Uitnodiging Marsdijk LR.pdf

Attachment : image001.png;image002.jpg;

Nou, Alescon was vorige week vrijdag al begonnen, maar ze dachten -ondanks de dringende instructies- dat ze alle tijd hadden. Sommige straten hebben daardoor wel een uitnodiging ontvangen, maar de meeste straten gisteren nog niet.

De uitnodigingen voor Loon, Balloo en Taarlo liggen ook al sinds afgelopen maandag bij hen.

Ze hebben deze week van ons te horen gekregen dat we 'not amused' zijn, maar daar heeft natuurlijk helemaal niemand iets aan.

Groeten,

██████████

From: ██████████@aaenhunze.nl]

Sent: vrijdag 13 januari 2017 13:49

To: ██████████@shell.com>

Cc: ██████████@tynaarlo.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl

Subject: RE: Uitnodiging Marsdijk LR.pdf

Dag ██████████,

Ik begrijp dat gisteren de bezorging in Marsdijk pas is gestart.
En die van Loon, Balloo, Taarlo?

Voorzitter dorpsbelangen Balloo sprak mij hierover nog aan bij de raadsvergadering gisteren.

Met vriendelijke groet,

██████████

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: ██████████

Van: ██████████@shell.com | ██████████@shell.com]

Verzonden: donderdag 5 januari 2017 16:25

Aan: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl

CC: ██████████@tynaarlo.nl

Onderwerp: Uitnodiging Marsdijk LR.pdf

Heren,
Hierbij ter informatie de uitnodiging voor de informatiemiddag in Marsdijk op 17 januari 2017. Hij wordt vandaag, morgen en overmorgen bezorgd in Marsdijk door Alescon.

Met vriendelijke groet,

██████████

██████████

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

██████████

██████████

E ██████████@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

Date : 24-4-2018 16:40:57

From : "██████████@assen.nl"

To : "██████████@assen.nl"

Subject : RE: Uitnodiging Open Huis NAM Assen

Attachment : image001.png;image002.jpg;

31.221

Doe ik. ☺

Van: ██████████

Verzonden: dinsdag 24 april 2018 16:33

Aan: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Fwd: Uitnodiging Open Huis NAM Assen

██████████,

Kun jij onderstaand oppakken?

Groet

██████████

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: ██████████@shell.com <██████████@shell.com>

Sent: Tuesday, April 24, 2018 4:30:27 PM

To: Marco Out; Harmke Vlieg; ██████████

Cc: ██████████

Subject: Uitnodiging Open Huis NAM Assen

Geachte burgemeester, Geachte wethouder, Geacht College,

Begin mei is het 50 jaar geleden dat de NAM naar de stad Assen verhuisde en haar intrek nam in een pand aan de Schepersmaat. Anno 2018 werken we een pand 'verderop' met circa 1500 mensen nog steeds aan de energievoorziening van Nederland, in de vorm van olie en gas. En, inmiddels werken we ook hard aan de energietransitie van de 21^e eeuw.

NAM doet dit echter niet alleen; u weet als geen ander dat wij dit samen met belangrijke bedrijven, organisaties en ingehuurde deskundigen doen. Belangrijk voor NAM, maar ook al 50 jaar belangrijk voor Drenthe en Assen. En dat willen we graag laten zien.

Wij houden daarom op zaterdag 26 mei een Open Huis in en om ons gebouw in Assen, van 10 tot 16 uur. Er is in de olie- en gasindustrie verschrikkelijk veel kennis en kunde, en we vinden een **Open Huis ter gelegenheid van 50 jaar NAM in Assen** een mooie manier om daarmee een tipje van de sluier op te lichten richting een breder publiek.

Wij willen u hierbij van harte uitnodigen om ook aan u en uw College te laten zien waarin deze gezamenlijke Assense en Drentse bedrijven uitblinken, en om hen te laten presenteren wat hún bijdrage aan de Noordelijke economie is.

Ik hoor graag of uw plannen en uw agenda hiervoor geschikt zijn.

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

██████████

██████████

██████████@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 15-2-2019 11:44:41

From : "██████████"

To : "██████████@shell.com" ██████████@shell.com

Subject : Re: Uitnodiging Samen energie, NAM in de regio

31.222

Dag ██████████,

Regel ik

Met vriendelijke groet,

██████████
Bestuurscommunicatie/woordvoerder

██████████@assen.nl

@██████████

Van: ██████████@shell.com

Verzonden: vrijdag, februari 15, 2019 11:39 AM

Aan: ██████████

Onderwerp: Uitnodiging Samen energie, NAM in de regio

Hi ██████████,

Zou jij er nog voor willen zorgen dat ook ██████████ deze uitnodiging krijgt? De vorige is denk ik naar Gea Smith gestuurd.

Zou fijn zijn!

Dank je,

██████████

UITNODIGING

EVENT
DATUM
TIJD
LOCATIE

Samen energie, NAM in de regio
vrijdag 1 maart 2019
16:15 – 19:00 uur
Stadion van FC Emmen

Geachte relatie,

Graag nodig ik u uit voor de NAM regiobijeenkomst in het FC Emmen stadion. Tijdens deze bijeenkomst wil ik, samen met mijn collega's, met u in gesprek gaan over de energietoekomst in deze regio. Wat zijn bijvoorbeeld uw ideeën over de energie-agenda in deze regio voor de komende jaren? De NAM is al decennia actief in Drenthe en Overijssel en dat willen we graag samen met u nog een aantal jaren blijven.

Dat de toekomst er voor de NAM anders uit gaat zien is een gegeven. Ook u speelt hierin een rol. De energietransitie in Nederland vraagt namelijk om samenwerking, samen nadenken over ideeën en mogelijkheden over de energiebronnen van de toekomst. Als directeur van de NAM wil ik mijn visie hierover met u delen maar wil ik ook graag uw ideeën horen, Samen energie in uw regio!

Ik hoop u op 1 maart te mogen begroeten in het stadion van FC Emmen om daar met u in gesprek te gaan. Hieronder treft u het programma aan:

PROGRAMMA
16:15 – 16:30 uur

Ontvangst bij de NAM, Samen energie in de

16:30 – 16:45 uur

regio

Welkomstwoord door Johan Atema

16:45 – 17:45 uur

In gesprek

– De rol van de NAM door de jaren heen

– Blik op de toekomst

– Samen met u

17:45 – 19:00 uur

Borrel

Wilt u voor 15 februari a.s. via [redacted]@NAM.nl aangeven of
wij u mogen verwelkomen op 1 maart?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Directeur NAM

Na aanmelding ontvangt u van ons meer informatie over de locatie en
route.

BRON VAN ONZE ENERGIE

Graag informeren wij u dat alle persoonsgegevens die verstrekt en gebruikt worden als onderdeel van de zakelijke relatie van de Shell business met haar klanten, leveranciers en partners, verwerkt worden in overeenstemming met het Shell Global Privacy beleid – Zakelijke Klanten, Leveranciers en Business Partners beschikbaar via de relevante webpagina onder de link www.shell.com, zoals aangevuld met enige verdere specifieke en/of lokale privacy statements. Voor vragen of zorgen omtrent de verwerking van de persoonsgegevens, verwijzen wij u graag naar het Shell Global Privacy beleid – Zakelijke Klanten, Leveranciers en Business Partners of kunt u contact opnemen met de voor uw relevante Klantenservicecentrum.

Date : 20-4-2017 11:31:46

From : "██████████@assen.nl

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : RE: verslag gaswinning Marsdijk

Attachment : vragen voor Marco interview 21 4 2017.docx;

Dag Marco,

In overleg met ██████████ heb ik bijgevoegde antwoorden gedacht.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: Marco Out

Verzonden: donderdag 20 april 2017 7:30

Aan: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl

CC: ██████████@assen.nl

Onderwerp: Fwd: verslag gaswinning Marsdijk

Heren,

Uiteraard heb ik op onderstaande vragen grotendeels mijn antwoord klaar. Maar wat zijn volgens jullie de antwoorden? Lukt het jullie om voor morgenochtend aan mij te reageren?

Vrgr Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: ██████████@assen.nl

Datum: 19 april 2017 16:38:28 CEST

Aan: Marco Out <M.Out@assen.nl>

Onderwerp: FW: verslag gaswinning Marsdijk

Hallo Marco,

Bijgaand de vragen voor het interview van vrijdag. Ik zal ze ook in ibabs zetten.

Groet, ██████.

Van: ██████████

Verzonden: woensdag 19 april 2017 14:14

Aan: ██████████@assen.nl

Onderwerp: FW: verslag gaswinning Marsdijk

Van: ██████████@gmail.com

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 18:43

Aan: ██████████@assen.nl

Onderwerp: verslag gaswinning Marsdijk

Geachte heer Out,

Ter voorbereiding op ons gesprek op vrijdag 21 april 2017, stuur ik u bij deze alvast de vragen toen. De vragen luiden als volgt:

1. Is er een kans dat de grond onder Marsdijk gaat verzakken? En wat voor ernstige gevolgen kan dit hebben?
2. Wat zijn de precieze plannen?
3. Wat denkt u dat de bewoners vinden van deze plannen?
4. Waarom moet het gas per se uit de grond worden gehaald?
5. Wat vindt u van het protest dat veel inwoners van Marsdijk geven?
6. Het gasveld is van Norg tot Marsdijk opgedeeld in vakken. In Groningen halen ze het hele gasveld in een keer leeg. Waarom is dat hier niet gedaan?
7. De vakken van Norg tot en met Marsdijk zijn al leeggehaald, hier is eigenlijk nooit protest over geweest. Waarom komen de inwoners er nu pas achter dat er gas geboord wordt, terwijl dit al veel langer aan de gang is?
8. Hoe wordt u door de NAM op de hoogte gehouden?

Met vriendelijke groet,

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

1. Is er een kans dat de grond onder Marsdijk gaat verzakken? En wat voor ernstige gevolgen kan dit hebben?

Volgens het winningsplan van de NAM dat is getoetst door Sodm (Staatstoezicht op de mijnen) zal als gevolg van de toekomstige gaswinning de bodem nog maximaal 2 cm kunnen dalen. De NAM geeft aan dat de bodemdaling geleidelijk zal verlopen waardoor schade aan gebouwen en infrastructuur niet wordt verwacht. Tevens is er kans op een beving. De Tcbb (Technische commissie bodembeweging) geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan optreden. Dit kan volgens de NAM leiden tot lichte schade aan meerdere en matige schade aan enkele gebouwen.

2. Wat zijn de precieze plannen?

De NAM is van plan om in Assen ter hoogte van Marsdijk en nabij Eleveld de komende jaren nog gas te gaan winnen. In Eleveld nog 2,0 miljard m³ en onder Marsdijk nog 0,6 miljard m³.

3. Wat denkt u dat de bewoners vinden van deze plannen?

De bewoners in Marsdijk vinden dit niet leuk en daar is een actiegroep opgericht "Stop Gaswinning Marsdijk Nu". Zij vrezen dezelfde toestanden als in Groningen en dat willen ze niet. Zij hebben een handtekeningen actie gehouden en meer dan 2000 handtekeningen aangeboden aan het Ministerie en de NAM.

4. Waarom moet het gas per se uit de grond worden gehaald?

De NAM heeft vanuit haar concessie de verplichting van het ministerie van EZ om maximale inspanning te leveren om het aanwezige gas uit de kleine velden te halen. Het gas heeft een hogere calorische waarde dan het gas uit Groningen.

5. Wat vind u van het protest dat veel inwoners van Marsdijk geven?

Ik kan me de reactie heel goed voorstellen. Je wilt niet dat je woning schade oploopt, je onveilig voelt in je eigen huis, dat in waarde verminderd en risico loopt dat je niks vergoed krijgt. De meeste inwoners denken toch bij gaswinning aan de situatie in Groningen ook al is de situatie in Assen niet vergelijkbaar.

6. Het gasveld is van Norg tot Marsdijk opgedeeld in vakken. In Groningen halen ze het hele gasveld in een keer leeg. Waarom is dat hier niet gedaan?

Geen idee dat moet je aan de NAM vragen.

7. De vakken van Norg tot en met Marsdijk zijn al leeggehaald, hier is eigenlijk nooit protest over geweest. Waarom komen de inwoners er nu pas achter dat er gas geboord wordt, terwijl dit al veel langer aan de gang is?

Ik denk dat mensen wel weten dat er al langer gas werd gewonnen. Door de NAM werd in het verleden hier nauwelijks over gecommuniceerd. Maar nu wordt het gas direct onder de woonwijk gewonnen. Door de zware beving in 2012 in het plaatsje Huizinge in de provincie Groningen zijn inwoners zich meer gaan realiseren dat gaswinning grote risico's met zich mee kan brengen.

Daarnaast is het zo dat de 2^e kamer het ministerie van EZ en de NAM heeft opgedragen het burgerperspectief mee te nemen in de besluitvorming. Hierdoor hebben we als gemeente maar ook de burgers positie gekregen in de besluitvorming over gaswinning. Daarvoor hadden we die positie niet.

8. Hoe wordt u door de NAM op de hoogte gehouden?

Tot nu toe niet actief. Ik heb samen met de bestuurders van de buurgemeenten het initiatief genomen om met de NAM in gesprek te gaan over de voorgenomen winning. Die gesprekken hebben tot nu toe weinig opgeleverd.

De NAM begint wel wat te bewegen. N.a.v. de reacties van de inwoners van Marsdijk op de plannen van de gaswinning heeft de NAM nu het signaal afgegeven actief in gesprek te willen gaan met de inwoners van Marsdijk.

Date : 19-4-2018 18:57:48

From : "██████████@assen.nl"

To : "██████████@assen.nl"

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : RE: Verzoek vanuit presidium

Hallo ██████████,

Plop is er in dit presidium niet mee gekomen. Mocht dit tzt wel gebeuren dan vind ik jouw voorstel een goed idee.

Gr,M.

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag 13 april 2018 12:14

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Verzoek vanuit presidium

Beste Marco,

Ik begrijp dat PLOP in het presidium gaat vragen om een informerende bijeenkomst voor de raad over de aardgaswinsten. Dit zodat de nieuwe raadsleden enigszins thuis zijn in de materie voor er een (ontwerp)besluit van de minister van EZK op de mat valt.

Wij kunnen ambtelijk een presentatie verzorgen. Gelet op de nieuwe werkwijze van de raad, zou je op het moment dat dit in het presidium voorbijkomt, de mogelijkheid kunnen benoemen om ook de actiegroep Marsdijk en Dorpsbelangen Loon uit te nodigen. Deze kunnen dan hun perspectief toelichten.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid
Postbus 30018, 9400 RA Assen
██████████ 06- 51295928

e-mail: ██████████@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 7-10-2016 20:32:51

From : "██████████"

To : "██████████@assen.nl"

Subject : Re: vooraankondiging adviesverzoek winningsplan Westerveld (NAM(aan de decentrale overheden en uitnodiging specifieke sessie

Hoi ██████,

Dank voor de update

Groet en goed weekend

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 7 okt. 2016 om 20:11 heeft ██████████@assen.nl het volgende geschreven:

Heren,

Voor het geval er iets gaat rond zingen en de pers belt. We hebben vanavond van EZ een voor aankondiging ontvangen voor een adviesverzoek voor het nieuwe winningsplan van de NAM. (zie onderstaande mail) Dit gaat o.a. over de winning bij Assen. We zijn al bezig met de voorbereiding van een advies. Hierbij trekken we als lagere overheden samen op. Zeer binnenkort is er een overleg tussen de portefeuillehouders van Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze. En een vervolg overleg met Stelpstra.

Op dit moment kunnen nog niet inhoudelijk reageren.

Mijn telefoon staat aan.

Groet,

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: ██████████

Verzonden: 7-10-2016 18:12

Aan: ██████████

CC: ██████████@shell.com

Onderwerp: vooraankondiging adviesverzoek winningsplan Westerveld (NAM(aan de decentrale overheden en uitnodiging specifieke sessie

Beste heer, mevrouw,

Op 12 juli jl. heb ik u geïnformeerd over het feit dat het winningsplan Westerveld (NAM) wordt aangehouden op advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Dit heeft tot gevolg gehad dat de specifieke sessie die stond gepland is geannuleerd. Ook heb ik u op de hoogte gebracht van de globale planning met betrekking tot het winningsplan Westerveld.

Huidige stand van zaken

Naar aanleiding van het advies van eind juni van SodM, heeft NAM half september jl. een aangepast winningsplan Westerveld ingediend. Dit winningsplan is als concept ingediend en vervolgens globaal getoetst door SodM. Het plan is volgens SodM van voldoende kwaliteit om de procedure doorgang te laten vinden. Daartoe heeft SodM TNO verzocht advies uit te brengen.

Adviestermijn

In het vorige bericht heb ik toegezegd dat ik u -parallel aan het adviesverzoek aan SodM- het winningsplan zou doen toekomen. Afhankelijk van het termijn waarbinnen SodM het advies oplevert, zou u vervolgens maximaal 14 weken de tijd hebben voor het opstellen van het advies. Door de snelheid waarmee het proces nu doorgang vindt, is het winningsplan echter nog niet verstuurd. Hoewel de verwachting is dat het advies van TNO deze week gereed is en SodM daarna nog 2 weken nodig heeft om het definitieve advies op te stellen, vinden wij het niet meer dan correct om de afgesproken termijn van 14 weken aan te houden.

Stukken ter informatie

Het door NAM aangepaste winningsplan Westerveld is te groot qua omvang om als bijlage bij deze e-mail te versturen. U ontvangt z.s.m. een link via WeTransfer. Met deze link kunt u het document downloaden. Mogelijk ten overvloede wijs ik u erop dat de bedrijfsgegevens in het winningsplan vertrouwelijk behandeld dienen te worden. Als bijlage bij deze mail, zit het (concept) verzoek tot advies. Uw bestuur mag op korte termijn het schriftelijke verzoek tot advies verwachten.

Wanneer het advies van SodM is ontvangen wordt dit direct aan u doorgestuurd en ook wordt er advies gevraagd aan de Technische commissie bodembescherming (Tcbb), die na ontvangst ook direct aan u zal worden verstuurd.

Specifieke sessie

Om u te ondersteunen in uw rol als adviseur organiseert EZ een specifieke sessie waar u vragen kunt stellen aan EZ, SodM of in dit geval NAM. Deze sessie is in overleg met de provincie Drenthe gepland op:

Dinsdag 8 november van 10 uur tot 12 uur op provinciehuis Drenthe, Westerbrink 1 in Assen

Gezien de beperkte ruimte verzoek ik u om per organisatie één afgevaardigde te laten deelnemen aan de specifieke sessie. Graag hoor ik van wie van uw organisatie dat zal zijn.

Globale (indicatie) planning:

Week 40 versturen winningsplan Westerveld en verzoek tot advies per mail
 Week 41 versturen schriftelijk verzoek tot advies aan bestuur
 Week 42 ontvangst advies SodM
 Week 43 versturen advies SodM aan decentrale overheden
 Week 43 verzoek tot advies Tcbb
 Week 45 specifieke sessie Winningsplan Westerveld
 Week 47 ontvangst advies Tcbb
 Week 48 versturen advies Tcbb aan decentrale overheden
 Week 02 ontvangst advies decentrale overheden

Heeft u nog vragen? U kunt mij bereiken op onderstaand nummer.

Met vriendelijke groeten,

██████████

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Energie & Omgeving
 Cluster Mijnbouw

Bezoekadres Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag

Postadres Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Telefoonnummer ██████████

Van: Salm, M.A.C. van der (Mirella)

Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 11:17

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: planning vervolg winningsplan Westerveld (NAM)

Urgentie: Hoog

Beste heer, mevrouw,

Naar aanleiding van het advies van Staatstoezicht op de Mijnen om het winningsplan Westerveld (NAM) aan te houden, wordt in deze dagen een brief aan de NAM verzonden, waarin wordt verzocht om binnen 8 weken na dagtekening van de brief het winningsplan aan te vullen met de gevraagde informatie. Zodra de aanvulling is ontvangen, wordt Staatstoezicht opnieuw om advies gevraagd. Hiervoor heeft Staatstoezicht maximaal 6 weken de tijd. Parallel hieraan stuur ik u het aangevulde winningsplan toe, met het verzoek tot het uitbrengen van advies. Het advies van Staatstoezicht wordt na ontvangst aan u toegestuurd, waarna u 8 weken de tijd heeft om advies uit te brengen. Dit houdt in dat u maximaal 14 weken de tijd heeft om het winningsplan te bestuderen en advies uit te brengen.

Indicatie globale planning:

- Week 36 ontvangst aangevuld winningsplan Westerveld door NAM en adviesverzoek aan SodM en decentrale overheden
- Week 42 ontvangst advies Staatstoezicht en doorsturen aan decentrale overheden en adviesverzoek aan Tcbb
- Week 44-45 specifieke sessie overheden
- Week 46 ontvangst advies Tcbb en doorsturen aan decentrale overheden
- Week 50 ontvangst advies overheden

Ter informatie stuur ik u ook het stroomschema toe. Hieruit kunt u afleiden hoe het proces nu is ingericht. In het geval van het winningsplan Westerveld, wordt deze lijn gevolgd.

Echter is, zoals u weet, de adviesrol van de overheden geheel nieuw. Dit betekent dat de inrichting van het proces ook aan verandering onderhevig kan zijn (los van de uitkomsten van het debat in de 2^e Kamer aangaande de voorgestelde wijzigingen in de Mijnbouwwet). Zo is bijvoorbeeld naar aanleiding van de informatiesessies die zijn gehouden, het adviestermijn van de overheden eerder al met 2 weken verlengd naar 8 weken. Mogelijk leiden nieuwe dienstverleningsafspraken met Staatstoezicht ook tot aanpassing van het proces (wanneer Staatstoezicht bijvoorbeeld binnen 4 weken advies kan uitbrengen, dan heeft u -uitgaande van de 8 weken adviestermijn na ontvangst advies Staatstoezicht- in totaal 12 weken).

Heeft u toch nog vragen? U kunt mij bereiken op onderstaand nummer. Ik heb verlof van 15 juli tot en met 20 juli.

Ik wens u –mocht u nog op vakantie gaan- een prettige vakantie toe.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie & Omgeving
Cluster Mijnbouw

Bezoekadres Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag

Postadres Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Telefoonnummer [REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 1 juli 2016 15:15

Aan: [REDACTED]

[REDACTED] Westerveld (NAM) 8 juli 2016

Urgentie: Hoog

Geachte heer, mevrouw,

Op 22 juni jl. heeft u een email ontvangen over het advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over het winningsplan Westerveld van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM). Dit advies zou samen met het winningsplan aan u worden toegestuurd met daarbij het verzoek om hierop advies uit te brengen. SodM heeft eind juni geadviseerd om het winningsplan met informatie aan te vullen en tot die tijd aan te houden. Om deze reden wil ik daarom de specifieke informatiesessie die gepland stond op 8 juli afzeggen.

Proces

Zoals u weet ligt er een voorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet voor aan de 2^e Kamer naar aanleiding van het rapport onderzoeksraad voor de veiligheid (OVV) over Groningen. Dit heeft tot gevolg dat de winningsplannen op een andere manier beoordeeld zullen worden. De afgelopen maanden is overleg met u geweest over de nieuwe aanpak van winningsplannen en uw rol daarin.

In het wetvoorstel wordt een aantal inhoudelijke wijzigingen voorgesteld. Het winningsplan Westerveld is het eerste plan dat naar aanleiding van de aanbevelingen van het OVV rapport en de daarop voorgestelde wijzigingen in de mijnbouwwet, is opgesteld. Ten tijde hiervan was de leidraad seismische risico analyse, die door SodM is opgesteld, nog niet gereed. Eerder is aangegeven dat het winningsplan Westerveld een pilotproject is.

Advies Staatstoezicht op de Mijnen

Eind juni 2016 hebben wij het advies van SodM over het winningsplan Westerveld ontvangen. SodM adviseert om het winningsplan aan te houden totdat NAM het winningsplan heeft aangevuld met de volgende gegevens:

1. Overzicht van de gemeten grondsnelheden en grondversnellingen;
2. Overzicht van de schademeldingen en de aard van de schade;
3. Analyse van de relatie tussen de grondsnelheden-/versnellingen en de aard en omvang van de gerapporteerde schade. Deze analyse zou geplaatst moeten worden in het kader van vergelijkbare analyses voor andere velden en de kalibratiestudie schade door aardbevingen (TNO rapport, TNO-034-DTM-2009-04435, 11. november 2009) en de SBR Richtlijn-A;
4. Analyse van de relatie tussen de bevingen en de productie(snelheid);
5. Rapportage van waargenomen relaties bij andere actieve velden;
6. Overige onderbouwende rapporten en analyses.

Wij hebben besloten, het advies van SodM over te nemen. Dat betekent dat het winningsplan formeel wordt aangehouden totdat NAM de gegevens heeft aangevuld.

Veiligheid gewaarborgd

SodM concludeert dat, op basis van de seismisch risico analyse in het ingediende winningsplan Westerveld, de veiligheid niet in het geding is en dat, in afwachting van de aanvullende gegevens, de gaswinning op basis van het huidige winningsplan kan doorgaan.

Sessie 8 juli 2016

Aangezien het winningsplan formeel wordt aangehouden, gaat de specifieke informatiesessie van 8 juli aanstaande niet door. Zodra de gegevens zijn aangevuld door NAM en na (een aanvullend) advies van SodM, ontvangt u opnieuw een uitnodiging voor een specifieke informatiesessie.

Langere adviesperiode

Zodra NAM het herziene winningsplan Westerveld indient, zullen wij parallel aan het verzoek tot advies aan SodM, u om advies vragen. U heeft hierdoor meer tijd om het winningsplan te bestuderen en advies uit te brengen. Zodra wij het advies van SodM hebben ontvangen, ontvangt u deze van ons. U heeft hierna nog 8 weken de tijd om advies uit te brengen. Parallel hieraan verzoeken wij de Technische commissie bodembescherming ook om advies. Wanneer dit advies binnen is zult u dit ook

van ons ontvangen.

Stukken ter informatie

U vindt het advies van SodM als bijlage bij deze mail. Het aangehouden winningsplan is te groot qua omvang, vandaar dat u deze via een link van WeTransfer kunt openen. U kunt het document dan downloaden.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Heeft u toch nog vragen dan kunt u mij bereiken via onderstaand telefoonnummer.

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■

■■■■■■■■■■

Ministerie van Economische Zaken

Directie Energie & Omgeving

Cluster Mijnbouw

Bezoekadres Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag

Postadres Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Telefoonnummer ■■■■■■■■■■

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<161007 concept_verzoek_tot_advies_decentrale_overheden_inzake_winningsplan_Westerveld_(NAM).pdf>

Date : 1-6-2017 13:47:40
From : "[REDACTED]@assen.nl"
To : "[REDACTED]@assen.nl"
Cc : "[REDACTED]@assen.nl", "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : Re: voorbeeld zienswijze voor inwoner Assen

Heren,

Wat mij betreft prima. Ik zou alleen in de uitgebreide variant (net als als in de beknopte variant is gedaan) de ondertekening toevoegen, zodat de kans het grootst is dat een inzender niet vanwege het ontbreken van een gegeven niet ontvankelijk wordt verklaard.

Groet,
Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 31 mei 2017 om 17:05 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag Marco,

Hierbij stuur ik je een korte en een uitgebreidere versie van een voorbeeld zienswijze die inwoners van Assen kunnen gebruiken en die op de website van Assen wordt geplaatst.

De korte is een samenvatting van de belangrijkste items voor een inwoner uit de gemeentelijke zienswijze.
De uitgebreide versie is de versie van de gemeente die is omgezet naar de ik-vorm.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<voorbeeld uitgebreide zienswijze inwoners Assen.docx>

<voorbeeld korte zienswijze inwoners Assen.docx>

Date : 1-6-2017 22:05:04

From : "████████████████████" @assen.nl

To : "████████████████████" @assen.nl

Subject : RE: voorbeeld zienswijzen voor onze inwoners

Hoi ██████████

Het bericht is geplaatst in de banner, zie www.assen.nl

Met vriendelijke groet,

████████████████████
webmaster, Gemeente Assen

werkdagen: ma/di/do/vr

████████████████████
www.assen.nl
████████████████████@assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: donderdag 1 juni 2017 21:15

Aan: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: FW: voorbeeld zienswijzen voor onze inwoners

Hoi ██████████,

Bijgevoegd alle bestanden tav de gaswinning. Zoals afgesproken kun je de zienswijzen invoegen in het bijgevoegde Word bestand Webtekst gaswinning Assen. Net over de helft begint de tekst over de zienswijzen. Daar kunnen ze geplaatst worden. Mocht je nog vragen hebben, bel gerust. Alvast hartstikke bedankt voor je inspanningen

Met vriendelijke groet

████████████████████
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

████████████████████
████████████████████@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: ██████████

Verzonden: donderdag 1 juni 2017 14:25

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: voorbeeld zienswijzen voor onze inwoners

Dag ██████████,

Hier de aangepaste voorbeeld zienswijzen (kort en lange versie) voor onze inwoners.
Zoals afgesproken in word en pdf

Opmerking Marco meegenomen in lange versie evenals omgekeerde bewijslast en Tcbb ipv Sodm in hfst 10.

Groeten, ██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

In het ontwerp instemmingsbesluit (bv via [link op nlog](#)) gaat de minister uitgebreid in op de toepassing van stimulatie.

Vraag 3.

Voor de andere velden geldt hetzelfde als ik op vraag 1 heb geantwoord.

Vraag 4.

Ja, daar is ook naar gekeken.

Ik hoop dat hiermee je vragen voldoende beantwoord zijn.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

.....
Senior Inspecteur

Staattoezicht op de Mijnen / State Supervision of Mines
Ministerie van Economische Zaken
Henri Faasdreef 312 | 2492 JP | Den Haag / The Hague
Postbus / P.O. Box 24037 | 2490 AA | Den Haag

.....
E [Redacted]@minez.nl

T [Redacted]

[Redacted]

Van: [Redacted]@assen.nl

Verzonden: maandag 29 mei 2017 14:41

Aan: [Redacted]

CC: [Redacted]

Onderwerp: RE: Gaswinning Eleveld / Assen-zuid

Beste [Redacted],

Bedankt voor de informatie. Toch nog even wat vragen:

Kun je mij ook aangeven hoeveel de NAM nog mag winnen binnen de vigerende vergunning voor het veld Eleveld?

Hoe is de toename te verklaren in de voorgenomen productie? [Redacted]

Kun je mij ook aangeven wat de productieruimte op basis van de vigerende vergunningen is in de andere velden in en rond Assen?

Ten aanzien van put Vries-10 begrijp ik dus, dat de Sodm alleen heeft gekeken naar de beschikbare productieruimte en niet nog een SRA heeft gedaan of heeft getoetst op een ander aspect. Klopt dit?

Alvast bedankt voor je reactie.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

Beleidsregisseur

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<brief EZ.pdf>

Date : 1-6-2017 13:54:37
From : "Marco Out" M.Out@assen.nl
To : "[REDACTED]@assen.nl
Cc : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl
Subject : Re: Weer nieuwe informatie

Besten,

Ik ben het eens met het voorstel om eventuele stappen pas te ondernemen, wanneer we inderdaad beschikken over een nadere analyse. Die svp in gang zetten.

Wat mij betreft worden de antwoorden inderdaad ambtelijk afgestemd. Mocht hieruit ruis lijken te ontstaan, dan bestuurlijk escaleren.

Groet,
Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 31 mei 2017 om 17:55 heeft [REDACTED]@assen.nl het volgende geschreven:

Beste Marco,

Graag breng ik je op de hoogte van twee dingen:

[REDACTED]

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]@minez.nl

Verzonden: woensdag 31 mei 2017 13:56

Aan: [REDACTED]@assen.nl

CC: SodM algemeen <SodM@minez.nl>

Onderwerp: RE: Gaswinning Eleveld / Assen-zuid

Beste [REDACTED],

Ik zie de volgende vragen in jouw email:

- 1) Hoeveel mag de NAM winnen uit het veld Eleveld onder de vigerende vergunning?
- 2) Waarom is de NAM van plan meer te winnen uit het veld Eleveld?
- 3) Als 1, maar dan voor alle velden in het winningsplan Assen.
- 4) Heeft SodM ook gekeken naar de seismische risico analyse bij het beoordelen of de put Vries-10 binnen het vigerende winningsplan viel?

Op elk van deze vragen probeer ik een antwoord te geven, zo mogelijk met verwijzing naar de openbare stukken die eraan ten grondslag liggen.

Vraag 1.

Hierbij is van belang precies te weten wat de vigerende vergunning is. Dat is primair de instemming met het winningsplan uit 2011.

Zoals ook te lezen is in het ontwerp instemmingsbesluit, heeft NAM in 2013 een gewijzigd winningsplan ingediend. Hier is geen besluit over genomen, maar de minister heeft wel gekeken of er nieuwe risico's waren. Op basis daarvan heeft de minister besloten niet tot handhaving over te gaan ten aanzien van winning die qua productievolume en/of winningsduur buiten het vigerende winningsplan liep, maar op 29 juni 2016 nog in afwachting was van instemming met de ingediende wijziging.

De minister heeft hierover recent een brief ([link naar kamerstuk](#)) gestuurd naar de betrokken provincies en gemeenten. Naar ik aanneem heeft ook de gemeente Assen deze brief ontvangen.

Voor Eleveld betekent dit dat de reeds gerealiseerde productie waarschijnlijk al het toegestane volume uit het winningsplan uit 2011 heeft overschreden. Op basis van de brief van 29 juni 2016 blijft handhaving achterwege, zolang er gewonnen wordt binnen de kaders van de ingediende wijziging van het winningsplan.

Vraag 2.

Het winningsplan beschrijft de voorgenomen productie, en met instemming door de minister krijg je dus ruimte op de voorgenomen productie te realiseren. Soms wordt in de loop van de tijd meer bekend over een veld, bijvoorbeeld dat er meer in zit dan verwacht.

In het ontwerp instemmingsbesluit (bv via [link op nlog](#)) gaat de minister uitgebreid in op de toepassing van stimulatie.

Vraag 3.

Voor de andere velden geldt hetzelfde als ik op vraag 1 heb geantwoord.

Vraag 4.

Ja, daar is ook naar gekeken.

Ik hoop dat hiermee je vragen voldoende beantwoord zijn.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

.....
[Redacted]
Senior Inspecteur

Staattoezicht op de Mijnen / State Supervision of Mines
Ministerie van Economische Zaken
Henri Faasdreef 312 | 2492 JP | Den Haag / The Hague
Postbus / P.O. Box 24037 | 2490 AA | Den Haag
.....

E [Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Van: [Redacted]@assen.nl
Verzonden: maandag 29 mei 2017 14:41
Aan: [Redacted]
CC: [Redacted]
Onderwerp: RE: Gaswinning Eleveld / Assen-zuid

Beste [Redacted],

Bedankt voor de informatie. Toch nog even wat vragen:

Kun je mij ook aangeven hoeveel de NAM nog mag winnen binnen de vigerende vergunning voor het veld Eleveld?

Hoe is de toename te verklaren in de voorgenomen productie? [Redacted]

Kun je mij ook aangeven wat de productieruimte op basis van de vigerende vergunningen is in de andere velden in en rond Assen?

Ten aanzien van put Vries-10 begrijp ik dus, dat de Sodm alleen heeft gekeken naar de beschikbare productieruimte en niet nog een SRA heeft gedaan of heeft getoetst op een ander aspect. Klopt dit?

Alvast bedankt voor je reactie.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
Beleidsregisseur

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<briefEZ.pdf>

Date : 11-7-2017 14:14:44
From : [REDACTED]
To : [REDACTED]@shell.com"; [REDACTED]@shell.com
Subject : RE: Werkzaamheden NAM-locatie nabij Kloosterveen
Attachment : image001.png;image002.jpg;

Dag [REDACTED]

Bedankt voor de info

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

tel 06-[REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]@shell.com]

Verzonden: dinsdag 11 juli 2017 14:13

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Werkzaamheden NAM-locatie nabij Kloosterveen

Heren,

Ik wil jullie graag even inwijden in onze werkzaamheden op onze locatie Assen-1. Dat is de locatie die tussen de A28 en de wijk Kloosterveen ligt.

We gaan daar onderhoudswerkzaamheden doen deze week. Om dat veilig te kunnen doen, moet het gas uit de leidingen. Dat kan door dat gas via de flare af te fakkelen, en daardoor is er op donderdag en vrijdag een grote vlam zichtbaar op deze locatie. Overigens alleen overdag.

De Veiligheidsregio (brandweer, politie) is geïnformeerd. Er zijn geen directe burens, dus we zullen communiceren via Twitter en Facebook en onze website, met duidelijke vermelding van de woorden 'vlam' en 'A28' en 'Kloosterveen'.

Mochten jullie nog vragen hebben, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T +31 592 [REDACTED]

M +316 [REDACTED]

E [REDACTED]@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

Date : 4-1-2017 11:28:33

From : ██████████@assen.nl

To : "██████████@aaenhunze.nl, ██████████@assen.nl, "██████████@tynaarlo.nl, "██████████@assen.nl

Subject : RE: Westerveld winningsplan en Vries-10 productie

Ha ██████████

Ja, ik had 'm gezien. Er staat niets in. Ik heb al geprobeerd om ██████████ te bereiken om te horen wanneer ze de winning willen hervatten. ZE heeft nog niet terug gebeld.

Ik heb Marco Out concept Kamervragen over put 10 gestuurd. Ik weet niet of die al doorgestuurd zijn naar een kamerlid.

Het lijkt mij overigens niet wenselijk als de NAM gaat communiceren via onze gemeentepagina. Dan wordt er onmogelijk een link gelegd tussen de gemeente en de NAM. Ik heb ook liever niet dat de NAM rechtstreeks communiceert met de communicatie afdeling van de gemeente. Ik kan mij niet herinneren dat Marco op dit punt iets heeft toegezegd.
@██████████: Kun jij even de reductie van BvdB benaderen?

Groet,
██████████

Verzonden met mijn Windows Phone

Va ██████████

Verzonden: 2-1-2017 15:58

Aan: ██████████

Onderwerp: FW: Westerveld winningsplan en Vries-10 productie

Hoi ██████████

Jullie hebben de laatste brief van NAM vorige week ongetwijfeld ook al gezien. Ik zo-even pas. Geen nieuws.
Enige aandachtspunt is de communicatie en dus dat dit tijdig op onze gemeentepagina's komt, zoals Marco Out aangaf.

<https://www.facebook.com/naminassen/>

Met vriendelijke groet,

██████████
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: ██████████

Van: ██████████

Verzonden: maandag 2 januari 2017 15:52

Aan: ██████████

CC: Communicatie; ██████████

Onderwerp: Westerveld winningsplan en Vries-10 productie

Dag ██████████,

Bijgaand de schriftelijke reactie van de NAM na ons laatste overleg op 21 december jl. (tijdens de kerstborrel).

Zoals al tijdens het overleg duidelijk was, gaat NAM zich niet vastleggen op een datum, waarop zij starten met productie uit Vries-10 (of wellicht zijn ze al gestart?).

Wel zullen ze extra aandacht besteden aan communicatie ter verduidelijking op een tweetal infobijeenkomsten in Marsdijk (17 jan) en Loon (24 jan. en ook voor inwoners Balloo en Taarlo).

De aankondiging daarvan stemt de NAM af via afdeling communicatie gemeente Assen met communicatie Aa en Hunze en Tynaarlo. Dat i.v.m. verschillende gemeentepagina's.

Met vriendelijke groet,

██████████
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: (0592) ██████████

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 1-3-2018 19:44:19

From : "██████████@assen.nl"

To : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Hoi,
Mee eens. Als deze groepen het doen, kunnen we natuurlijk wel een beetje helpen.

Overigens vernam ik dat het Tcbb advies bekend is bij het Drentse Platform. Zal dus ook wel in de pers opduiken.

Groet,
██████████

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: ██████████
Sent: Thursday, March 1, 2018 3:55:11 PM
To: ██████████
Subject: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Hoi ██████████,

Ik ben het met je eens. Volgens zouden Marsdijk (actiegroep) en Dorpsbelangen dit samen kunnen organiseren.

Groet
██████████

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: ██████████
Sent: Thursday, March 1, 2018 3:52:02 PM
To: ██████████
Cc: ██████████
Subject: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

██████████
Zie onderstaand verzoek van OMEM. Is ook gericht aan bestuurssecretariaat dus komt ook bij Marco terecht.

Mijn eerste reactie is om als gemeente Assen hiervoor niet in de schijnwerpers te komen. Het initiatief is beter te koppelen aan het Platform Mijnbouwschade Drenthe dat onlangs in Grolloo is gestart dan wel de actiegroep in Marsdijk.

Weet niet of ██████████ en ██████████ ook een vergelijkbaar verzoek hebben gehad van het Platform OMEM.

Zal ze eens vragen via de mail.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidspecialist gemeente Assen

██████████
Website: www@assen.nl

Van: ██████████@hotmail.com]
Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op. Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

drs. ██████████,

OMEM

Van: [REDACTED]@hotmail.com>

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33

Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

[REDACTED]
Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 5-3-2018 14:46:10

From : "██████████@assen.nl"

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl, "██████████@assen.nl"

Cc : "██████████@assen.nl"

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste Marco,

We worden niet echt heel enthousiast van OMEM. ██████████

Je zou als volgt kunnen reageren:

Hartelijk bedankt voor uw aanbod. Ik heb binnenkort een overleg met de collega bestuurders in Noord-Drenthe. In dit overleg zullen wij uw aanbod bespreken. Na dit overleg zoeken wij contact met u.

Dit geeft de mogelijkheid om te kijken hoe de andere bestuurders erin zitten. Na het bestuurlijkoverleg kunnen we dan eventueel ook contact zoeken met Marsdijk en Loon om te kijken of er behoefte aan is. Een vervolgvraag kan dan zijn: organiseren wij het congres of faciliteren wij een initiatief vanuit de bevolking?

Groet,
██████████

Van: Marco Out

Verzonden: vrijdag 2 maart 2018 12:08

Aan: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl

Onderwerp: Fwd: Winningsplan Westerveld/Assen

Heren,

Wat vinden jullie van dit aanbod?

██████████
Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

Datum: 1 maart 2018 16:09:57 CET

Aan: Marco Out <██████████@assen.nl>

Kopie: ██████████@assen.nl

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: ██████████@hotmail.com

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op. Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

██████████,
OMEM

Van: ██████████@hotmail.com

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33

Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl

CC: ██████████

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,

Date : 20-5-2017 22:40:49

From : "██████████"

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : Re: zienswijze gaswinning

Mijn reactie komt morgenvroeg. Probeer voor half elf te reageren.

Groet

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 20 mei 2017 om 21:27 heeft Marco Out <██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Beste ██████████,

Hulde en dank voor al het werk dat door jullie is verzet. Ik ben onder de indruk van hetgeen "geproduceerd" is.

Een kort reflectie op de stukken:

Memo> op dit moment geen opmerkingen

Aanbiedingsbrief>

Ik sla niet aan op de motie van afkeuring. Help me even... wat was het dictum van deze motie?

Er staat deels overgenomen. Deels moet volgens mij tussen haakjes.

Het woordje nog in de 5e alinea kan volgens mij beter weg

Collegevoorstel>

Svp vermelden "bij" communicatie dat de downloadbare zienswijze het om een aangepaste en voor inwoners geschikte gaat

Raadsvoorstel>

Idem als collegevoorstel

Zienswijze>

Algemeen: nogmaals hulde.

Toch vraag ik nog even te kijken naar de genoemde punten bij de "wij vinden dat's".

In sommige gevallen vragen we hierbij iets, of trekken we een conclusie. Maar in andere gevallen is het alleen een constatering. Wanneer we het bij een constatering houden, dan wordt het voor diegene die onze zienswijze moet beantwoorden/weerleggen te gemakkelijk gemaakt om hier niet veel mee te doen. Volgens mij moeten we iedere keer concreet iets vragen waarop een antwoord moet volgen.

Daarnaast is het wellicht een idee om deze kopjes qua lay-out te benadrukken.

Leeswijzer: In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij > woordje "in" mist

Leeswijzer: zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze. >woordje "maakt" mist

5.3: De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 > woordje "zoals" toevoegen

6.1: hoe zeker zijn we van het hervatten na 20 jaar? En als we dat vinden: wat gaan we nu verder tegen de hervatte winning doen?

7.1: De raad > vervangen door de onderzoeksraad

9.1: Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tebb, lokale overheden en de Mijnraad > de verbinding in deze zin mist. Ik vermoed dat we dit ook eerder hebben gevraagd, in dat geval zin svp in die trend aanpassen.

10: vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld > hoe komen we hier bij de bewoording "groot risico"?

Helemaal onderaan: wat doet die 3 hier?

Nogmaals dank en wordt vervolgd.

Goed weekend,

Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 mei 2017 om 16:51 heeft ██████████ <██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag Marco en ██████████,

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt.

Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief.

Lukt het jullie om hier zsm op te reageren?

Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekeind ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<AanbiedingsbriefEZ zienswijzen.docx>

<Collegevoorstel zienswijzen.docx>

<raadsvoorstel zienswijzen.docx>

<zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx>

Date : 20-5-2017 22:43:02

From : "██████████@assen.nl"

To : "██████████@assen.nl"

Cc : "██████████@assen.nl"

Subject : RE: zienswijze gaswinning

Ha ██████████,

Ik stuur je dan zo de versie met aanpassingen n.a.v. de opmerkingen van Marco. Ben ze nu aan het verwerken.

Groet,

Van: ██████████

Verzonden: zaterdag 20 mei 2017 22:41

Aan: Marco Out <M.Out@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl

Onderwerp: Re: zienswijze gaswinning

Mijn reactie komt morgenvroeg. Probeer voor half elf te reageren.

Groet

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 20 mei 2017 om 21:27 heeft Marco Out <M.Out@assen.nl> het volgende geschreven:

Beste ██████████,

Hulde en dank voor al het werk dat door jullie is verzet. Ik ben onder de indruk van hetgeen "geproduceerd" is.

Een kort reflectie op de stukken:

Memo> op dit moment geen opmerkingen

Aanbiedingsbrief>

Ik sla niet aan op de motie van afkeuring. Help me even... wat was het dictum van deze motie?

Er staat deels overgenomen. Deels moet volgens mij tussen haakjes.

Het woordje nog in de 5e alinea kan volgens mij beter weg

Collegevoorstel>

Svp vermelden "bij" communicatie dat de downloadbare zienswijze het om een aangepaste en voor inwoners geschikte gaat

Raadsvoorstel>

Idem als collegevoorstel

Zienswijze>

Algemeen: nogmaals hulde.

Toch vraag ik nog even te kijken naar de genoemde punten bij de "wij vinden dat's".

In sommige gevallen vragen we hierbij iets, of trekken we een conclusie. Maar in andere gevallen is het alleen een constatering. Wanneer we het bij een constatering houden, dan wordt het voor diegene die onze zienswijze moet beantwoorden/weerleggen te gemakkelijk gemaakt om hier niet veel mee te doen. Volgens mij moeten we iedere keer concreet iets vragen waarop een antwoord moet volgen.

Daarnaast is het wellicht een idee om deze kopjes qua lay-out te benadrukken.

Leeswijzer: In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij > woordje "in" mist

Leeswijzer: zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze. >woordje "maakt" mist

5.3: De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 > woordje "zoals" toevoegen

6.1: hoe zeker zijn we van het hervatten na 20 jaar? En als we dat vinden: wat gaan we nu verder tegen de hervatte winning doen?

7.1: De raad > vervangen door de onderzoeksraad

9.1: Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad > de verbinding in deze zin mist. Ik vermoed dat we dit ook eerder hebben gevraagd, in dat geval zin svp in die trend aanpassen.

10: vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld > hoe komen we hier bij de bewoording "groot risico"?

Helemaal onderaan: wat doet die 3 hier?

Nogmaals dank en wordt vervolgd.

Goed weekend,

Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 mei 2017 om 16:51 heeft ██████████@assen.nl het volgende geschreven:

Dag Marco en ██████████,

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt.

Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief.

Lukt het jullie om hier zsm op te reageren?

Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekeind ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

- <Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen.docx>
- <Collegevoorstel zienswijzen.docx>
- <raadsvoorstel zienswijzen.docx>
- <zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx>

Date : 20-5-2017 23:07:28
From : "**[REDACTED]**"
To : "**[REDACTED]**@assen.nl"
Cc : "**[REDACTED]**@assen.nl"
Subject : Re: zienswijze gaswinning

Prima **[REDACTED]**,

Kijk morgenvroeg meteen

Top inzet van jullie

Groet
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 20 mei 2017 om 22:43 heeft **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)> het volgende geschreven:

Ha **[REDACTED]**,

Ik stuur je dan zo de versie met aanpassingen n.a.v. de opmerkingen van Marco. Ben ze nu aan het verwerken.

Groet,
[REDACTED]

Van: **[REDACTED]**
Verzonden: zaterdag 20 mei 2017 22:41
Aan: Marco Out <M.Out@assen.nl>
CC: **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>; **[REDACTED]** <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>
Onderwerp: Re: zienswijze gaswinning

Mijn reactie komt morgenvroeg. Probeer voor half elf te reageren.

Groet
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 20 mei 2017 om 21:27 heeft Marco Out <M.Out@assen.nl> het volgende geschreven:

Beste **[REDACTED]**,

Hulde en dank voor al het werk dat door jullie is verzet. Ik ben onder de indruk van hetgeen "geproduceerd" is.

Een kort reflectie op de stukken:

Memo> op dit moment geen opmerkingen

Aanbiedingsbrief>
Ik sla niet aan op de motie van afkeuring. Help me even... wat was het dictum van deze motie?
Er staat deels overgenomen. Deels moet volgens mij tussen haakjes.
Het woordje nog in de 5e alinea kan volgens mij beter weg

Collegevoorstel>
Svp vermelden "bij" communicatie dat de downloadbare zienswijze het om een aangepaste en voor inwoners geschikte gaat

Raadsvoorstel>
Idem als collegevoorstel

Zienswijze>
Algemeen: nogmaals hulde.
Toch vraag ik nog even te kijken naar de genoemde punten bij de "wij vinden dat's".
In sommige gevallen vragen we hierbij iets, of trekken we een conclusie. Maar in andere gevallen is het alleen een constatering. Wanneer we het bij een constatering houden, dan wordt het voor diegene die onze zienswijze moet beantwoorden/weerleggen te gemakkelijk gemaakt om hier niet veel mee te doen. Volgens mij moeten we iedere keer concreet iets vragen waarop een antwoord moet volgen.
Daarnaast is het wellicht een idee om deze kopjes qua lay-out te benadrukken.

Leeswijzer: In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij > woordje "in" mist
Leeswijzer: zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze. >woordje "maakt" mist
5.3: De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 > woordje "zoals" toevoegen
6.1: hoe zeker zijn we van het hervatten na 20 jaar? En als we dat vinden: wat gaan we nu verder tegen de hervatte winning doen?
7.1: De raad > vervangen door de onderzoeksraad
9.1: Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijraad > de verbinding in deze zin mist. Ik vermoed dat we dit ook eerder hebben gevraagd, in dat geval zin svp in die trend aanpassen.
10: vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld > hoe komen we hier bij de bewoording "groot risico"?
Helemaal onderaan: wat doet die 3 hier?

Nogmaals dank en wordt vervolgd.

Goed weekend,

Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 mei 2017 om 16:51 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag Marco en [REDACTED],

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt. Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief. Lukt het jullie om hier zsm op te reageren? Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekeind ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen.docx>

<Collegevoorstel zienswijzen.docx>

<raadsvoorstel zienswijzen.docx>

<zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx>

Date : 20-5-2017 23:21:57

From : "██████████@assen.nl

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : RE: zienswijze gaswinning

Attachment : brief aan EZ motie van afkeuring.pdf;zienswijze winningsplan Westerveld 20mei aanpassingen Marco.docx;Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen 1.0.docx;Collegevoorstel zienswijzen.docx;memo college aanbieding zienswijzen.docx;raadsvoorstel zienswijzen.docx;

Beste Marco,

Hieronder heb ik aangegeven wat ik met je opmerkingen heb gedaan en geef ik antwoord op je vragen (*Gearceerde tekst*). Samenvatting: Je opmerkingen zijn naar beste vermogen verwerkt.

Ik stuur je bijgevoegd nog een keer de complete aangepaste set.

Martin gaat er morgenochtend doorheen.

Ik heb nog niet van ██████████ gehoord of je woensdag welkom bent.

Je krijgt van mij nog een memo ter voorbereiding op het overleg met de NAM. Ik hoop dat ik daar morgen aan toekom.

Goed weekend.

Groet,

██████████

Van: Marco Out

Verzonden: zaterdag 20 mei 2017 21:27

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl>; ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Re: zienswijze gaswinning

Beste ██████████,

Hulde en dank voor al het werk dat door jullie is verzet. Ik ben onder de indruk van hetgeen "geproduceerd" is.

☺

Een kort reflectie op de stukken:

Memo> op dit moment geen opmerkingen

Aanbiedingsbrief>

Ik sla niet aan op de motie van afkeuring. Help me even... wat was het dictum van deze motie?

Er staat deels overgenomen. Deels moet volgens mij tussen haakjes.

Het woordje nog in de 5e alinea kan volgens mij beter weg

De motie van afkeuring van de raad had betrekking op de handelswijze rond de put Vries-10. Er is een brief hierover naar de minister gestuurd (zie bijlage).

Ik heb het tekstblok aangevuld (vet):

"U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de winning uit put Vries-10."

De andere opmerkingen zijn verwerkt.

Collegevoorstel>

Svp vermelden "bij" communicatie dat de downloadbare zienswijze het om een aangepaste en voor inwoners geschikte gaat

Opmerking is verwerkt.

Raadsvoorstel>

Idem als collegevoorstel

Idem verwerkt.

Zienswijze>

Algemeen: nogmaals hulde.

Toch vraag ik nog even te kijken naar de genoemde punten bij de "wij vinden dat's".

In sommige gevallen vragen we hierbij iets, of trekken we een conclusie. Maar in andere gevallen is het alleen een constatering. Wanneer we het bij een constatering houden, dan wordt het voor diegene die onze zienswijze moet beantwoorden/weerleggen te gemakkelijk gemaakt om hier niet veel mee te doen. Volgens mij moeten we iedere keer concreet iets vragen waarop een antwoord moet volgen. *Is zoveel mogelijk aangepast. Gele markerings. Aangezien het veelal gaat om juridische conclusies zal de advocaat er nog naar moeten kijken. De ambtenaar van de gemeente Tynaarlo wilde juist zaken open laten, zodat EZ daar zelf conclusies aan kan verbinden.*

Daarnaast is het wellicht een idee om deze kopjes qua lay-out te benadrukken. *gedaan*

Leeswijzer: In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij > woordje "in" mist *verwerkt*.

Leeswijzer: zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze. >woordje "maakt" mist *verwerkt*

5.3: De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 > woordje "zoals" toevoegen *verwerkt*

6.1: hoe zeker zijn we van het hervatten na 20 jaar? *Wij baseren ons op de stukken van de NAM. En als we dat vinden: wat gaan we nu verder tegen de hervatte winning doen?*

Toegevoegd is: "Wij vinden dat u deze winning moet laten beëindigen." Hier moeten we het nog met je over hebben. Het gesprek met de advocaat heeft nieuwe inzichten opgeleverd.

7.1: De raad > vervangen door de onderzoeksraad *verwerkt*

9.1: Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijraad > de verbinding in deze zin mist. Ik vermoed dat we dit ook eerder hebben gevraagd, in dat geval zin svp in die trend aanpassen. *Klopt hadden we in ons advies omgevraagd. Verwerkt.*

10: vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld > hoe komen we hier bij de bewoording "groot risico"? *Is veranderd in: "vanwege de risico categorie"*

Helemaal onderaan: wat doet die 3 hier? *Is in mijn versie niet zichtbaar.*

Nogmaals dank en wordt vervolgd.

Goed weekend,
Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 mei 2017 om 16:51 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag Marco en [REDACTED],

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt.

Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief.

Lukt het jullie om hier zsm op te reageren?

Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekeind ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen.docx>

<Collegevoorstel zienswijzen.docx>

<raadsvoorstel zienswijzen.docx>

<zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx>

Hangenomen
2g voor 2 tegen

Motie

Onderwerp: Motie van treurnis communicatie en handelswijze NAM

De gemeenteraad van Assen, in vergadering bijeen op 2 februari 2017,

Constateerend dat:

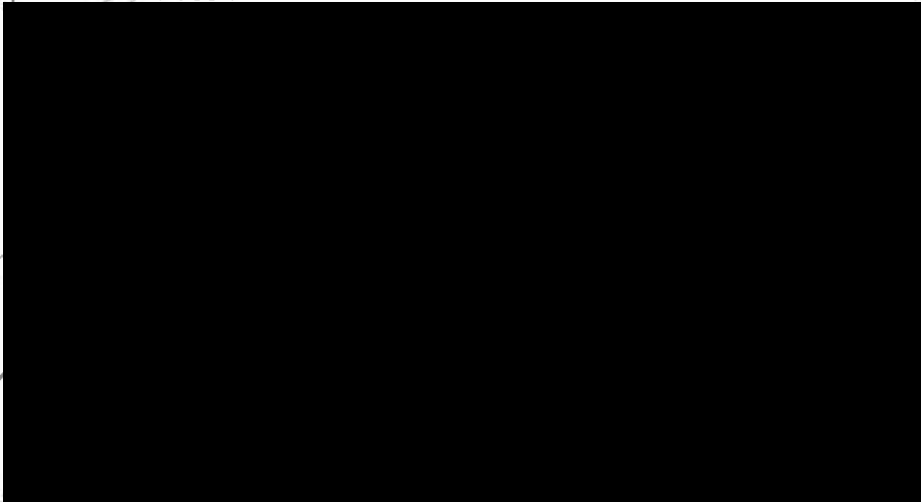
- de NAM zowel per mail als tijdens een bewonersbijeenkomst eerder in 2016 heeft aangegeven dat er geen gas zal worden gewonnen uit put Vries-10 zolang er geen besluit door EZ is genomen op het nieuwe winningsplan Westerveld;
- de NAM in een mail heeft bevestigd dat put Vries-10 tussen Kerst en Oud& Nieuw gebruiksklaar is gemaakt en dat sinds 2 weken de put dus definitief aan staat;
- dat de NAM hiermee in strijd met haar eigen toezegging voortijdig begonnen is met het winnen van gas;
- de NAM tijdens de informatie bijeenkomst op 17 januari jl. in Marsdijk (en in Loon) de onrust niet heeft kunnen wegnemen over de gaswinning en de mogelijke gevolgen voor de inwoners van Marsdijk en de inwoners niet heeft kunnen geruststellen;
- de inwoners van Marsdijk als gevolg een handtekeningenactie zijn gestart "*Stop Gaswinning Marsdijk Nu*";
- het college van B&W van Assen in zijn advies aan EZ over het winningsplan Westerveld heeft benadrukt: "voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde".

Spreekt uit :

- de handelwijze van de NAM om niet te wachten op het besluit van EZ en te beginnen met gaswinning uit put Vries-10, en de slechte c.q. het gebrek aan communicatie door de NAM ernstig te betreuren,
En verzoekt het college deze motie onder de aandacht te brengen van de NAM en van EZ.

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekend door:

Stemverhouding:

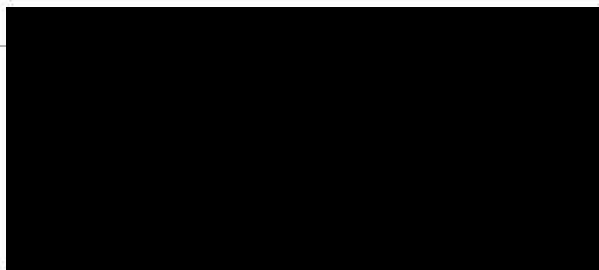
	PvdA	D66	Christen- Unie	SP	Stadspartij PLOP	CDA	VVD	Groen- Links	OpAssen
Voor	X	X	X	X	X	X		X	X
Tegen							X		

Deze motie is

Aangenomen

Verworpen

Ingetrokken

Raadsgriffier

20 Mei 2017

eindconcept

Zienswijze Winningsplan Westerveld

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
5.1 Doelmatigheid	11
5.2 Kadern schade	11
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	11
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	14
6.1 Productie put Vries-10	14
6.2 Productiesnelheid	15
6.3 Totale productie en fluctuaties	15
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	17
8 BODEM BEWEGING	19
8.1 Bodemdaling	19
8.2 Bodemtrilling	19
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
9 SCHADE	20
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
9.2 Afhandeling van schade	21
9.3 Lusten en lasten	22
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	23
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	25

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners op en nabij gasvelden. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en onderdeel uit maakt van de zienswijze.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw concept instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiar hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheersysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u onze advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het

burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, natuur en milieu, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische RisicoAnalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven

door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Voorts kunnen wij nergens in de tekst uw motivatie lezen over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

- 2. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 3. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor de veiligheid een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De raad wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil aan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerp instemmingsbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

1. het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriele toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadere schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook Recente Rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

Bij begrijpen uw motivatie en kunnen hiermee instemmen.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden. Wij

stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied zijn derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentse Aa is als uitloeiing van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitend moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit Winningsplan een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Wij vinden dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot niet-ontvankelijk verklaring van de aanvraag zijnde het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en derhalve niet ontvankelijk moet worden verklaard.**

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen.

Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat u:

Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

Wij vinden dat:

1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.
2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak uiterst onzorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.
3. Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Wij vinden dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.

- 4. de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is.**

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

- 1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en Sodm en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet worden onderbouwd. Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

- 2. De noodzaak van de gaswinnings uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De onderzoeksraad adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de Onderzoeksraad in 2015 aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is die de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

1. **In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
2. **Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011 en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA rekening wel is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd.

Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

3. **Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

4. **Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**

5. Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat uitwerking ervan onvoldoende en volgordelijke niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aan zien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

- 2. alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

- 3. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.**
- 4. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.**

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er als nog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze dient om advies voorgelegd te worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mbw vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mbw minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mbw maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mbw stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mbw onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. **U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren.**
2. De toezegging van NAM uit het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U

stelt dan ook ten onrechte dat door NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

- 1. als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**

- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPa aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

- 1. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEEHERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven

aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

- 1. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond een gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Het huidig aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.**
- 3. in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem incl een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 4. Uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-besluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerpbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor de gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 7:

Wij kunnen met inachtneming van de inhoud van onze zienswijze instemmen met dit artikel.

Ministerie van Economische Zaken
De heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon XXXXXXXXXX
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum 17 januari 2017
Verzenddatum

Onderwerp Zienswijzen Ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Geachte heer Kamp,

Hierbij ontvangt u onze zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld. Deze zienswijzen liggen in de lijn met het eerder door ons ingediende advies. Bij het opstellen van de zienswijzen hebben wij, net als bij het maken van het advies, intensief samengewerkt met de andere decentrale overheden in het gebied.

Wij lezen in uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u een aantal van onze adviezen (deels) heeft overgenomen. Tegelijkertijd lezen wij dat u voornemens bent om in te stemmen met het winningsplan.

Wanneer u daadwerkelijk besluit om in te stemmen betekent dit, dat u accepteert dat er een kans bestaat op bevingen in intensief bebouwd stedelijk gebied en dorpskernen. Bevingen die kunnen leiden tot schade. De Tcbb geeft zelfs aan dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de winning uit put Vries-10.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de Sodm over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in onze gemeente hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Gelet hierop en de onrust, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het winningsplan. Hier geldt het principe: *Better safe, than sorry.*

Indien u na een belangenafweging instemt met het winningsplan, kiest u bewust voor risico's en schade voor onze inwoners en een aantasting van hun recht op een ongestoord woongenot.

Overigens zien wij dusdanige onvolkomenheden en onzekerheden in het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u nu geen goede belangenafweging kunt maken die voldoet aan de wettelijke vereisten.

Uitzonderlijk belangrijk is een goede onafhankelijke schade afhandeling. Als gemeente vinden wij dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet

bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan dat u het principe niet wilt toepassen in het gebied Westerveld, omdat het alleen in Groningen gaat om grote aantallen schadegevallen. Wij kunnen deze conclusie niet rijmen met het door de Tcbb benoemde mogelijkheid dat zich bevingen kunnen voordoen die de grens van een magnitude 3,9 op de schaal van Richter overschrijden. Doet zich een dergelijke beving voor onder Assen, dan zal er sprake zijn van een groot aantal schadegevallen. Wij verzoeken u dan ook om de omgekeerde bewijslast wel toe te passen zodat er geen rechtsongelijkheid is.

Alles overziend zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

gemeentesecretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westeveld

Concept via : XXXXXXXXXX

Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 16 januari 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
Paraaf eenheids- :
/programmamanager

Origineel : 1	Brief nr.(docbase) :
Archiefexemplaren : 1	Procesnummer :
	(Docbase)
Afschriften : 3	Zaaknummer :
	(Docbase)
Totaal : 5	

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████
3. ██████████

Meezenden:

Advies Winningsplan Westerveld

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Beleid

Datum:
 Eenheidsmanager/ XXXXXXXXXX
 Progr. Manager:
 Opsteller: XXXXXXXXXX
 Telefoon: XXXX
 Portef. Houder: Out
 Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum

Paraaf XXXXXXXXXX:

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
 Bekendmakingplicht: Ja Nee
 O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
 Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
 Via lijst ter inzage liggende stukken
 Via brief en stuk(ken) ter inzage
 Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
 Via brief

Vervolprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
 Opiniërend
 Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
 Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit
 Winningsplan Westerveld

Voorstel:
 Bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief
 vaststellen

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienwijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Instemmen met bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Argumenten:

In het belang van inwoners en bedrijven in Assen is het nodig om zienswijzen in te dienen.

Kanttekeningen / risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

Na behandeling in de gemeenteraad worden de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl gezet zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen. Het gaat hierbij om een zienswijze die geschikt is gemaakt voor gebruik door inwoners.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

M e m o

Van : ██████████ en ██████████
Aan : B&W
Datum : zaterdag 20 mei 2017
Onderwerp : Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Hierbij ontvangt u de volgende stukken:

- Een concept zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld.
- Een raadsvoorstel.
- Een collegevoorstel
- Een aanbiedingsbrief aan de minister van EZ

Aangezien er nog dit weekend aan gewerkt moest worden, ontvangt u de stukken nu pas.

De zienswijzen zijn tot stand gekomen met bijdragen van de gemeenten Assen, Aa en Hunze, Tynaarlo en het waterschap Noorderzijlvest. Ook de provincie heeft input gegeven. De eindredactie (en het leeuwendeel van het schrijfwerk) berustte bij ons. Over de zienswijzen is in een eerdere conceptfase overleg geweest met de advocaat Plas Bossinade die ook de decentrale overheden in Groningen vertegenwoordigt.

De zienswijzen worden nog een keer beoordeeld door de advocaat. Dit lukt echter niet voor toezending aan u. Het kan zijn dat er nog juridische toevoegingen worden gedaan. Wij streven er naar om deze dinsdagochtend aan te leveren (maar kunnen u dit niet garanderen).

U kunt overwegen om de burgemeester mandaat te geven om na uw vergadering wijzigingen aan te brengen in de stukken.

Het streven is, om de zienswijzen door zoveel mogelijkheden decentrale overheden te laten vaststellen. Hierover vindt maandag aan het einde van de middag nog overleg plaats. Ook dit kan nog leiden tot wijzigingen in het stuk.

Onze verwachting is dat de provincie met eigen zienswijzen komt.

Een deel van de decentrale overheden wil een vriendelijke toon naar de minister. Daarom wordt op sommige plekken gezegd dat wij kunnen instemmen met het ontwerp-instemmingsbesluit. Voor de rest is de tekst zo zakelijk mogelijk geschreven.

De toon van de aanbiedingsbrief is vooral bestemd om tegemoet te komen aan de gevoelens binnen de raad en de inwoners.

Het raadsvoorstel en de zienswijzen worden besproken in de raadsvergadering van 1 juni. Het presidium heeft gevraagd om een informerende raadsbijeenkomst. Deze wordt door ons (██████████) verzorgd op 30 mei.

Aan de raad wordt gevraagd om: 'kennis te nemen van'. Er is wellicht echter ruimte om zaken die uit de raadsbehandeling naar voren komen mee te nemen in de aanbiedingsbrief. Het is,

gelet op het streven naar een gezamenlijke zienswijze, niet aan te bevelen om in de zienswijzen aanpassingen in te doen.

De andere overheden gaan de zienswijzen niet voorleggen aan hun raad/algemeen bestuur en hebben daardoor meer tijd voor besluitvorming (de zienswijzen kunnen tot 19 juni worden ingediend). Uw college zal dus als eerste een besluit nemen dat vervolgens z.s.m. op het openbare deel van de raadsstukken wordt geplaatst. In de communicatie met de media kan er dus alleen worden gezegd dat we als overheden intensief hebben samengewerkt en dat we niet weten wat de andere besturen gaan besluiten.

Vraag:

Het kan zijn dat de gemeenteraad vraagt of het college voornemens is om in beroep te gaan. Misschien een punt om het in uw vergadering over te hebben.

Hierbij is het van belang om te melden dat de minister misschien zelf besluit om de NAM niet ontvankelijk te verklaren of de procedure over te doen. De inschatting is, dat er fouten zijn gemaakt die hersteld moeten worden.

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking: 17 mei 2017

Besluitvormende raad: 17 mei 2017

Datum verzending: 17 mei 2017

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Achtergrond

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht. Dit advies is besproken in uw vergadering van 12 januari jl.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft ons echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen hebben wij nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en hebben wij gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Na uw vergadering zullen wij de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl zetten zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen. Het gaat hierbij om een zienswijze die geschikt is gemaakt voor gebruik door inwoners.

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
[Redacted]

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van mei 2017;

b e s l u i t :

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 1 juni 2017

> Raadsvoorstel

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

Date : 20-5-2017 21:27:12
 From : "Marco Out" M.Out@assen.nl
 To : "██████████@assen.nl"
 Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"
 Subject : Re: zienswijze gaswinning

Beste █████,

Hulde en dank voor al het werk dat door jullie is verzet. Ik ben onder de indruk van hetgeen "geproduceerd" is.

Een kort reflectie op de stukken:

Memo> op dit moment geen opmerkingen

Aanbiedingsbrief>

Ik sla niet aan op de motie van afkeuring. Help me even... wat was het dictum van deze motie?

Er staat deels overgenomen. Deels moet volgens mij tussen haakjes.

Het woordje nog in de 5e alinea kan volgens mij beter weg

Collegevoorstel>

Svp vermelden "bij" communicatie dat de downloadbare zienswijze het om een aangepaste en voor inwoners geschikte gaat

Raadsvoorstel>

Idem als collegevoorstel

Zienswijze>

Algemeen: nogmaals hulde.

Toch vraag ik nog even te kijken naar de genoemde punten bij de "wij vinden dat's".

In sommige gevallen vragen we hierbij iets, of trekken we een conclusie. Maar in andere gevallen is het alleen een constatering. Wanneer we het bij een constatering houden, dan wordt het voor diegene die onze zienswijze moet beantwoorden/weerleggen te gemakkelijk gemaakt om hier niet veel mee te doen. Volgens mij moeten we iedere keer concreet iets vragen waarop een antwoord moet volgen.

Daarnaast is het wellicht een idee om deze kopjes qua lay-out te benadrukken.

Leeswijzer: In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij > woordje "in" mist

Leeswijzer: zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze. >woordje "maakt" mist

5.3: De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 > woordje "zoals" toevoegen

6.1: hoe zeker zijn we van het hervatten na 20 jaar? En als we dat vinden: wat gaan we nu verder tegen de hervatte winning doen?

7.1: De raad > vervangen door de onderzoeksraad

9.1: Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad > de verbinding in deze zin mist. Ik vermoed dat we dit ook eerder hebben gevraagd, in dat geval zin svp in die trend aanpassen.

10: vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld > hoe komen we hier bij de bewoording "groot risico"?

Helemaal onderaan: wat doet die 3 hier?

Nogmaals dank en wordt vervolgd.

Goed weekend,

Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 mei 2017 om 16:51 heeft ██████████ [assen.nl](mailto:██████████@assen.nl)> het volgende geschreven:

Dag Marco en █████,

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt.

Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief.

Lukt het jullie om hier zsm op te reageren?

Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekend ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

██████████
 Beleidsspecialist

.....
 Gemeente Assen
 Noordersingel 33 | Assen
 Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
 ██████████
 ██████████
 ██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen.docx>

<Collegevoorstel zienswijzen.docx>

<raadsvoorstel zienswijzen.docx>

<zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx>

Date : 16-6-2017 14:17:52

From : "[REDACTED]@assen.nl

To : "[REDACTED]@assen.nl

Cc : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : RE: zienswijze provincie Winningsplan Westerveld

Dank, niet slim van de SP.

Gr,M.

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 14 juni 2017 14:08

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: zienswijze provincie Winningsplan Westerveld

Beste Marco,

Bijgevoegd ter kennisname de zienswijze van de provincie op het Winningsplan Westerveld. Deze is gisteren vastgesteld. Het is een positief geformuleerde, summiere brief met de strekking "Ja, mits". Er wordt verwezen naar de gemeentelijke zienswijze.

Inmiddels is de gezamenlijke zienswijze vastgesteld door: Aa en Hunze, Tynaarlo, Noordenveld, Midden-Drenthe en de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest. Dit geeft dus een krachtig signaal.

De provincie is nog bezig met de beantwoording van de vragen van de Statenfractie van de SP (waarbij de SP van alle punten uit onze zienswijze vraagt hoe GS daar over denkt). Dit wordt dan mosterd na de maaltijd, aangezien de zienswijze termijn maandag al sluit.

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 21-5-2017 09:31:45

From : ██████████@assen.nl

To : ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl

Subject : RE: zienswijze winningsplan Westerveld 20mei aanpassingen Marco

Ha ██████████

Super bedankt.

Ik ga er zo naar kijken.

Dan mag je nu weer in de tuin gaan zitten. ☺

Fijne zondag.

Groet,

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: ██████████

Verzonden: 21-5-2017 08:51

Aan: ██████████

CC: [Marco Out](#)

Onderwerp: zienswijze winningsplan Westerveld 20mei aanpassingen Marco

Goedemorgen ██████████

Ik ben door het hele stuk gegaan. Het is een helder en overzichtelijk verhaal. Wel vraag ik mij af of de bevindingen op pagina 11 onderaan (Natuurtoets) en pagina 12 (het ontbreken van een MER) niet steviger in de conclusies aan het begin van het stuk moeten worden verwerkt. Kijk ook nog even naar de telling op pagina 19. Daarnaast heb ik er nog kleine foutjes uitgevist en verbeterd.

Groet en nog een fijne zondag

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 12-6-2018 12:00:50

From : ██████████@shell.com

To : "Marco Out" ██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : Reactietermijn 'oude' schades NAM verlengd

Attachment : image001.png;image002.jpg;image003.png;

Geachte burgemeester,

Zoals u wellicht weet, doet NAM momenteel een aanbod aan mensen die vòòr maart 2017 een schade bij NAM gemeld hebben. Een aantal van die schademelders woont in uw gemeente. Ik wil u graag informeren over het volgende: morgen staat in de meest gebruikte huis-aan-huis-bladen een advertentie (zoals meegestuurd onderaan deze mail) waarin inwoners van uw gemeente geïnformeerd worden over een aantal verruiming in dit proces van schadeafhandeling.

Langere periode om te reageren

Op verzoek van de minister van Economische Zaken en Klimaat heeft NAM de bedenktijd verlengd voor het aanbod bij een schademelding van voor 31 maart 2017. Schademelders krijgen in elk geval tot en met 9 juli 2018 om te reageren. Naar de Arbiter kan tot 1 september. Ook melders die eerder het aanbod niet aangenomen hebben, kunnen tot en met 9 juli 2018 alsnog akkoord gaan.

Vragenloket Loppersum

Daarnaast heeft NAM een vragenloket in Loppersum geopend voor mensen die vragen hebben over het aanbod bij hun schademelding van voor 31 maart 2017. Zij kunnen bellen of mailen via de contactgegevens in hun brief. Ook een persoonlijke toelichting is uiteraard mogelijk.

De inloopmiddagen/avond van het vragenloket Loppersum zijn in juni op:

- Dinsdagen: 13.00 – 17.00 uur
- Woensdagen: 16.00 – 20.00 uur
- Donderdagen: 13.00 – 17.00 uur

in het NAM-kantoor aan de Molenweg 58 te Loppersum.

Meer informatie kunt u vinden op www.NAM.nl/6000 .

Ik hoop u hiermee van voldoende informatie te hebben voorzien. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u uiteraard bij mij terecht.

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

██████████
██████████

██████████@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

HEEFT U EEN OPENSTAANDE SCHADEMELDING EN DEZE GEMELD VÓÓR 31 MAART 2017?

De minister van Economische Zaken en Klimaat heeft verzocht om meer bedenktijd voor schademelders. NAM geeft hieraan graag gehoor.

- U krijgt in ieder geval tot en met 9 juli 2018 om te reageren op het aanbod van NAM.
- De reactietermijn voor de Arbitrer is verlengd tot 1 september 2018.
- Heeft u het aanbod afgewezen, maar zich bedacht? U kunt dan tot en met 9 juli 2018 alsnog akkoord gaan.

Zie voor verdere informatie
www.NAM.nl/6000

BRON VAN ONZE ENERGIE

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████
Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

██████████
██████████
██████████@shell.com

I www.nam.nl

 <http://www.twitter.com/nambv>

 <https://www.linkedin.com/company/nam>

Graag informeren wij u dat alle persoonsgegevens die verstrekt en gebruikt worden als onderdeel van de zakelijke relatie van de Shell business met haar klanten, leveranciers en partners, verwerkt worden in overeenstemming met het Shell Global Privacy beleid – Zakelijke Klanten, Leveranciers en Business Partners beschikbaar via de relevante webpagina onder de link www.shell.com, zoals aangevuld met enige verdere specifieke en/of lokale privacy statements. Voor vragen of zorgen omtrent de verwerking van de persoonsgegevens, verwijzen wij u graag naar het Shell Global Privacy beleid – Zakelijke Klanten, Leveranciers en Business Partners of kunt u contact opnemen met de voor uw relevante Klantenservicecentrum.

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

1900

HEEFT U EEN OPENSTAANDE SCHADEMELDING EN DEZE GEMELD VÓÓR 31 MAART 2017?

De minister van Economische Zaken en Klimaat heeft verzocht om meer bedenktijd voor schademelders. NAM geeft hieraan graag gehoor.

- U krijgt in ieder geval tot en met 9 juli 2018 om te reageren op het aanbod van NAM.
- De reactietermijn voor de Arbiters is verlengd tot 1 september 2018.
- Heeft u het aanbod afgewezen, maar zich bedacht? U kunt dan tot en met 9 juli 2018 alsnog akkoord gaan.

Zie voor verdere informatie
www.NAM.nl/6000

Date : 5-2-2017 10:52:03

From : "██████████@assen.nl"

To : "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl"

Subject : Stand van zaken actiegroep Marsdijk

Beste Marco en Harmke,
Ter kennisname. Hieronder een mail van de actiegroep Marsdijk over de stand van zaken.

Groet,

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: ██████████

Verzonden: 5-2-2017 09:54

Aan: ██████████

CC: ██████████; 'Henk van Hoof'; ██████████

Onderwerp: RE: termijnen besluit gaswinningsplan

Beste ██████████,

Gisteravond hebben we de actie afgesloten: 2055 handtekeningen.
Op de laatste dag hebben zowel RTV Drenthe als de Asser Courant aandacht aan de actie geschonken.
Waarschijnlijk zal de NOS zondag de reportage van RTV Drenthe uitzenden...

Nog wat losse informatie:

1. Van de voorzitter van de winkeliersvereniging begreep ik dat de beheerder die namens het spoorwegpensioenfonds het winkelcentrum en een woonflat in Marsdijk beheert zich oriënteert op de mogelijke gevolgen van gaswinning.
2. Dit doen evenzo de ondernemers verenigd in Parkmanagement Noord. Aanstaaende vrijdag komen die bijeen en krijgen een presentatie van een juriste ██████████ (ik ga op haar verzoek mee)
3. onze website is in de lucht, kijk maar eens op www.stopgaswinningmarsdijk.nu

Dat was het voor dit moment.

Groet

Van: ██████████@assen.nl]

Verzonden: dinsdag 31 januari 2017 08:35

Aan: '██████████@hetnet.nl' <██████████@hetnet.nl>

Onderwerp: termijnen besluit gaswinningsplan

Beste ██████████,

Bedankt voor de terugkoppeling van gisteren.

De planning die wij van het ministerie van EZ hebben gekregen ziet er als volgt uit:

- **19 januari** verstrijken adviestermijn lokale overheden;
- Dan 8 weken voor ontwerpbesluit (4 weken advies Mijnraad en 4 weken voor ontwerpbesluit). Dus **16 maart ontwerp besluit**;
- Vanaf 16 maart termijn van 6 weken voor indienen zienswijzen inwoners/belanghebbenden en overheid;
- Daarna definitief besluit.

We hebben deze planning gekregen voordat de minister ons advies ontving. Het kan zijn dat door de complexiteit en de vragen die we stellen (we stellen o.a. dat er zaken opnieuw moeten worden uitgezocht en voorgelegd aan de Sodm en Tcbb) de planning wijzigt.

Succes met Omroep Max.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

██████████
██████████
██████████@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Geen virus gevonden in dit bericht.

Gecontroleerd door AVG - www.avg.com

Versie: 2016.0.7998 / Virusdatabase: 4756/13868 - datum van uitgifte: 01/31/17

Date : 7-9-2017 14:16:12

From : "██████████@assen.nl"

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : Stand van zaken besluit gaswinning

Beste Marco,

Het besluit van EZ over het winningsplan is vertraagd. Het idee was om het in of direct na de vakantie te publiceren. In onderstaande mail geeft EZ aan dat ze naar verwachting pas half oktober zicht krijgen op de besluitdatum.

Wil je de raad actief informeren (bijv. mededeling presidium) of wachten we tot de raad vraagt hoe het ermee staat?

Groet,

Van: ██████████minez.nl]

Verzonden: donderdag 7 september 2017 13:02

Aan: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: RE: Stand van zaken

Beste ██████████

Ik heb gisteren inderdaad een vraag van de gemeenteraad ontvangen. Die zal ik deze week nog beantwoorden. Dat lijkt me dan wel zo netjes om via hun te doen.

Alle afzonderlijke zienswijzen zijn geïnventariseerd en per onderdeel worden de antwoorden geschreven. Het geheel komt in een Nota van Antwoord. Het schrijven daarvan is door de hoeveelheid zienswijze-puntjes een hele klus. Dat betekent ook dat ik nog geen idee heb wat de consequenties daarvan zijn voor het besluit.

Ik denk dat ik daar pas half oktober zicht op krijg.

Hartelijke groet,

██████████
Ministerie van Economische Zaken
DGETM-Directie Energie en Omgeving
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Van: ██████████@assen.nl]

Verzonden: donderdag 7 september 2017 11:16

Aan: ██████████

Onderwerp: Stand van zaken

Dag ██████████

Kun je al aangeven van wat jullie planning is t.a.v. het besluit Winningsplan Westerveld? Dat mag indicatief zijn. Wij kunnen dan ook onze plannen daar op afstemmen.

Verder kreeg ik vanuit de gemeenteraad de vraag hoeveel zienswijzen er precies zijn binnengekomen. Kun je mij de eindstand doorgeven?

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

██████████
assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Date : 12-9-2017 11:36:38

From : "[REDACTED]@assen.nl

To : "[REDACTED]@hetnet.nl" "[REDACTED]@hetnet.nl, "[REDACTED]@kpnplanet.nl" "[REDACTED]@kpnplanet.nl", "[REDACTED] home.nl" "[REDACTED]@home.nl'

Cc : "[REDACTED]assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : Stand van zaken besluitvorming winningsplan

Goedemorgen heren,

Wij hebben het ministerie van Economische Zaken gevraagd naar de stand van zaken rond de besluitvorming over het Winningsplan Westerveld. Het ministerie geeft aan dat de verwachting is dat er pas na half oktober een besluit wordt genomen. Dit wijkt af van de eerdere planning waarbij er in of direct na de zomervakantie een besluit zou liggen.

Verder kregen we bericht van het ministerie dat op het ontwerp-instemmingsbesluit binnen de inspraaktermijn 926 zienswijzen zijn binnengekomen, waarvan 83 uniek, en 11 reacties van overheden.

Mochten er nog vragen zijn dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Gemeente Assen

Postbus 30018

9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 30-5-2017 10:54:59
From : ██████████@assen.nl
To : "██████████" @assen.nl
Cc : "██████████" @assen.nl
Subject : stukje site

Hoi ██████████,

Wat denk je van onderstaande? Kun jij zorgen dat er met ingang van vrijdag een button op www.assen.nl staat (t/m 19 juni)?

Groet,
██████████

Gaswinning Assen

De NAM wil meer aardgas gaan winnen onder Assen. Hiervoor heeft de NAM een plan ingediend (Winningsplan Westerveld) bij de minister van Economische Zaken. De minister heeft een ontwerpbesluit genomen, waarin hij zegt dat hij van plan is om de NAM toestemming te geven voor het winnen van meer gas. Het winnen van gas kan leiden tot bevingen en schades aan woningen en andere gebouwen. Burgemeester en wethouders zijn het niet eens met het ontwerpbesluit. Ze hebben daarom besloten om een zienswijze in te dienen bij de minister. Hierin staat dat de minister geen toestemming moet geven en dat als hij toch toestemming geeft er moet worden voldaan aan allerlei voorwaarden zoals een goede schaderegeling, nulmetingen aan woningen en gebouwen en een goed meetsysteem inrichten.

U kunt als inwoner van de gemeente Assen ook aangeven wat u vindt van het ontwerpbesluit van de minister door een zogenaamde zienswijze in te dienen. Dit moet in de vorm van een stuk met uw naam, volledige adres en handtekening.

U kunt het tot uiterlijk 19 juni 2017 sturen naar:

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
Cluster vergunningen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

*Om het u makkelijk te maken, hebben wij voor u twee downloadbare zienswijze gemaakt. Een korte die op een dubbel A-4-tje past ***** en een langere die is afgeleid van de zienswijze van burgemeester en wethouders *****.*

*Wilt u de zienswijze samen met andere indienen, dan kunt u gebruik maken van deze handtekeningenlijst. ******

De minister zal uiteindelijk een definitief besluit nemen over de plannen van de NAM. Hierin zal hij de zienswijzen moeten meenemen.

Wilt u later bij de rechter in beroep gaan tegen het besluit van de minister, dan moet u nu een zienswijze indienen.

*Wilt u de volledige zienswijze lezen van burgemeester en wethouders met de aanbiedingsbrief aan de minister, dan vindt u die hier. ******

Alle stukken die betrekking hebben op het winningsplan vindt u op:

<http://www.nlog.nl/ter-inzage-legging-winningsplan-westerveld>

Hier staat ook het negatieve advies dat burgemeester en wethouders eerder hebben afgegeven en de publicatie van de minister met alle informatie over het indienen van een zienswijze.

Optioneel: De Werkgroep Stop Gaswinning Marsdijk heeft bij de receptie van wijkcentrum De Dissel en bij de informatiebalie van het gemeentekantoor dozen geplaatst waar u de zienswijze tot uiterlijk donderdag 15 juni in kunt stoppen. Ze worden dan voor u verzonden. Dit scheelt u portokosten.

Groet,
██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

31.246

Date : 1-6-2017 12:07:01

From : "████████████████████" @assen.nl

To : "████████████████████" @assen.nl

Subject : Stukken voor site

Attachment : brief minister EZ 23-5-17.pdf;zienswijze 23-5-17.pdf;

Dag ██████.

Deze stukken zijn voor op de site.

Groet,
██████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Ministerie van Economische Zaken
De heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon [REDACTED]
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk 2017-02115
Bijlagen 1
Datum
Verzenddatum

Onderwerp Zienswijzen Ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Geachte heer Kamp,

Hierbij ontvangt u onze zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld. Deze zienswijzen liggen in de lijn met het eerder door ons ingediende advies. Bij het opstellen van de zienswijzen hebben wij, net als bij het maken van het advies, intensief samengewerkt met de andere decentrale overheden in het gebied.

Wij lezen in uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u een aantal van onze adviezen (deels) heeft overgenomen. Tegelijkertijd lezen wij dat u voornemens bent om in te stemmen met het winningsplan. Wanneer u daadwerkelijk besluit om in te stemmen betekent dit, dat u accepteert dat er een kans bestaat op bevingen in intensief bebouwd stedelijk gebied en dorpskernen. Bevingen die kunnen leiden tot schade. De Tcbb geeft zelfs aan dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de hervatting van de winning uit put Vries-10.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de Sodm over de Groninger situatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in onze gemeente hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Gelet hierop en de onrust, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het winningsplan. Hier geldt het principe: Better safe, than sorry. Indien u na een belangenafweging instemt met het winningsplan, kiest u bewust voor risico's en schade voor onze inwoners en een aantasting van hun recht op een ongestoord woongenot.

Overigens zien wij dusdanige onvolkomenheden en onzekerheden in het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u nu geen goede belangenafweging kunt maken die voldoet aan de wettelijke vereisten.

Belangrijk is een goede onafhankelijke schade-afhandeling. Als gemeente vinden wij dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet bewijsvermoeden gas-

winning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan dat u het principe niet wilt toepassen in het gebied Westerveld, omdat het alleen in Groningen gaat om grote aantallen schadegevallen. Wij wijzen u in dit verband op de door de Tcbb benoemde mogelijkheid dat zich bevingen kunnen voordoen die de grens van een magnitude 3,9 op de schaal van Richter overschrijden. Doet zich een dergelijke beving voor onder Assen, dan zal er sprake zijn van een groot aantal schadegevallen. Wij verzoeken u dan ook om de omgekeerde bewijslast wel toe te passen zodat er geen rechtsongelijkheid is.

Alles overziend zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

gemeentesecretaris

23 Mei 2017

***Zienswijze Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	6
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
5.1 Doelmatigheid	11
5.2 Kadern schade	11
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	12
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	13
6 PRODUCTIE	14
6.1 Productie put Vries-10	14
6.2 Productiesnelheid	15
6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit	15
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	17
7.1 Onzekerheden	17
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	18
8 BODEM BEWEGING	19
8.1 Bodemdaling	19
8.2 Bodemtrilling	19
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
9 SCHADE	21
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	21
9.2 Afhandeling van schade	22
9.3 Lusten en lasten	23
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	24
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	26

BIJLAGE 1: ADVIES WINNINGSPLAN WESTERVELD

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u in januari geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken, maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners die op en nabij gasvelden wonen. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies maakt onderdeel uit van de zienswijze (Bijlage I).

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiar hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp-instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er weliswaar geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners, maar dat er wel schade – waaronder constructieve – kan ontstaan aan gebouwen. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Productieniveau, -snelheid en duur van het instemmingsbesluit

In het ontwerpbesluit is niet onderbouwd of en waarom de winning uit deze velden gedurende 10 jaren noodzakelijk is. Het lijkt er op dat winning uit deze velden als een gegeven wordt beschouwd. Dat zal echter nader onderzocht en gemotiveerd moeten worden. Wij vinden het onwenselijk dat het instemmingsbesluit een looptijd heeft van 10 jaren. Voorts dient het instemmingsbesluit beperkingen ten aanzien van productietempo (voorkomen van fluctuaties) te bevatten.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn voor advisering en inspraak door burgers en lokale overheden. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen, zie bijvoorbeeld artikel 33 Mbw, en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Wij vinden dat u het begrip schade ten onrechte beperkt tot enkel schade in de zin van het Burgerlijk wetboek (BW). Het schadebegrip in de Mijnbouwwet is veel breder. Dat heeft dus gevolgen voor uw toetsingskader.

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerpinstemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden het daarom, als u toch gaat winnen, van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens (dit zijn velden die eerder hebben gebeefd) op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus al bij het winningsplan ter instemming gevoegd moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheerssysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter aan welke paragrafen en passages van het winningsplan nu exact instemming is onthouden. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief in die situatie dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, u deels tegemoet komt aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV). Dat geeft aan dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied -en met name ook het voorkomen van die effecten- naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals het ontstaan van schade en nadelige effecten op natuur en milieu, het gevoel van veiligheid, leefbaarheid en economie.

In uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentsche Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet reparabel zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevloeid in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te benoemen en te betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven

door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Het valt ons op dat u in de instemmingsbesluiten inzake gaswinning uit het Groningenveld uitgebreid tracht te motiveren waarom de door u vergunde winningsniveaus nodig zijn in verband met de leveringszekerheid. In het onderhavige ontwerpbesluit lijkt u voetstoots aan te nemen dat de in het winningsplan Westerveld aangevraagde niveaus noodzakelijk zijn.

Wij lezen nergens in de tekst uw motivatie over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

- 1. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 2. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk hebben aangegeven tegen gaswinning te zijn en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de OvV een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De OvV wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en wilde dat er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil gaan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn om ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeekkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerpbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

- 1. Het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.**

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

In ons advies hebben we gevraagd om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet instemming met het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als de doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadere schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Uw opvatting over het begrip schade is naar onze mening te beperkt. Het begrip schade is in art. 1 sub b Mbb ruim gedefinieerd: iedere aantasting van één van de in art. 49 lid 2 en 3 Mbw genoemde belangen, waaronder veiligheid van omwonenden en de bescherming van het milieu. Het winningsplan moet daarover informatie bevatten (zie art. 35 lid 1 sub f Mbw en art. 24 lid 1 sub q en s en art. 24 lid 2 Mbb) en u dient het winningsplan daarop te beoordelen. Dat is een aanmerkelijk ruimere toets dan alleen de aanwezigheid of het voorkomen van schade in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook recente rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Wij stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa in strijd met art. 24 lid 1 sub q, r en s Mbb, nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied is derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentsche Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincies Groningen, Drenthe en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit winningsplan Westerveld een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Al met al zal uit hoofde van art. 24 Mbb en het Besluit MER nog veel onderzoek gedaan moeten worden naar de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu. Wij begrijpen niet hoe u – bij gebreke van die informatie – reeds nu een oordeel kunt hebben over de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu (art. 36 lid 1 sub c en d Mbw). Wij maken er bezwaar tegen dat die informatie niet reeds op dit moment bekend is en dus geen onderwerp kan zijn van zienswijzen/inspraak. U zult het ontwerpbesluit – aangepast aan en mét de nieuwe

milieuinformatie – daarom nogmaals in ontwerp ter inzage moeten leggen, zodat wij, burgers en belangenorganisaties in de gelegenheid zijn daarop overeenkomstig art. 34 lid 4 Mbw een zienswijze in te dienen.

Wij vinden dat:

1. **Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot het onthouden van instemming aan het winningsplan Westerveld.**
2. **Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
3. **Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en u derhalve het ontwerpbesluit incl. de MER-rapportage opnieuw ter inzage moet leggen.**

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat u:

1. **Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten.

Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Put Vries -10 zit dus niet in het vigerende winningsplan. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe correct om de NAM toe te staan op basis van het vigerende winningsplan voor het gasveld Vries-Zuid gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoen aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb). Zie bijvoorbeeld paragraaf B4.1 (plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden). Die zeer globale omschrijving voldoet geenszins aan de vereisten van art. 24 lid 1 sub e, f, g en h Mbb). Ook is, in strijd met art. 24 lid 1 sub e Mbb, niet vermeld hoeveel boorgaten bij de winning worden gebruikt. Integendeel, in B4 wordt dat juist uitdrukkelijk in het midden gelaten. Wij verzoeken u in het instemmingsbesluit heel concreet aan te geven welke boorgaten nu wel en welke niet in dit winningsplan zijn opgenomen.

Wij vinden dat:

- 1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**
- 2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak niet zorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**

3. **Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het niet begrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Wij vinden dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**
4. **De beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is, althans daaraan instemming moet worden onthouden.**

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn. Ook voor die velden geldt dan logischerwijs dat fluctuaties zoveel mogelijk voorkomen moeten worden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: “Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveldsysteem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid.” Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

1. **Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op moet dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en fluctuaties en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Gezien de negatieve effecten van gaswinning is zo'n motivering en onderbouwing van de noodzaak van gaswinning uit deze velden wel noodzakelijk. Gaswinning uit deze kleine velden is géén gegeven. U moet aantonen dat voortzetting van de winning uit deze velden onvermijdelijk is met het oog op de leveringszekerheid. Ook het winningsplan zelf zou daarover – vervolgens door u te toetsen – informatie moeten bevatten (art. 24 lid 1 sub a en lid 2 Mbb).

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien. Immers, het enkele feit dat gaswinning uit deze velden volgens de NAM tot 2028 technisch en economisch mogelijk is, wil niet zeggen dat dat maatschappelijk en tegen het licht van de doelstellingen van de Mbw (voorkomen van schade) en uw regering (zo spoedig mogelijk stoppen met fossiele brandstoffen) ook wenselijk is. Wij bepleiten daarom een ijkmoment over vijf jaren, in de vorm van een nieuw winningsplan per 2023, waarin de op dat moment meest recente inzichten over seismische risico's, schade, leveringszekerheid en energietransitie zijn meegenomen.

Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinningen uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**
- 2. De geldigheidsduur van een winningsvergunning terug moet brengen tot vijf jaren.**

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De OvV adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de OvV in 2015 u aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is dat de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

- 1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
- 2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011) en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, die deels samenvallen met de planperiode van voormeld bestemmingsplan, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA wel rekening is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd. Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

1. **Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

1. **Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**
2. **Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.**

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd, in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade, gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat de uitwerking ervan onvoldoende en volgordelijk niet correct is. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Bovendien heeft u een aantal maatregelen ten onrechte slechts voorgeschreven voor de velden Eleveld en Vries-Zuid. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aanzien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

- 1. alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu precies niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

- 1. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.**
- 2. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.**

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan (ex art. 35 lid 1 sub f en art. 24 lid 1 sub r, s en q Mbb) alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er als nog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze dient voor advies voorgelegd te worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen van het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet instemmen met een winningsplan geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

- 1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren, althans daaraan uw instemming moet onthouden.**

2. **De toezegging van de NAM in het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.**

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd, evenals in het aardbevingsgebied Groningen, een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

1. **Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
2. **Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**

3. **Zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
4. **In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat u de toezegging heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

1. **In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden het daarom, als u toch gaat winnen, van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies deels heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen en werken uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en schade aan gebouw en werken.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven

aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Tot slot zijn wij van mening dat door u voorgeschreven maatregelen (waaronder versnellingsmeters en een nul-meting) niet beperkt moeten blijven tot de velden Vries-Zuid en Eleveld, maar moeten gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Wij vinden dat:

- 1. u in het kader van rechtszekerheid vooraf nauwkeurig aan moet geven hoe de representatieve nulmeting aan gebouwen en werken moet worden uitgevoerd en in welk gebied de nulmetingen moeten worden uitgevoerd. Bij dit laatste vinden wij dat er nulmetingen moeten worden uitgevoerd in het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen, zodanig dat bij registratie van een beving een causaal verband tussen beving en gemelde schade kan worden gelegd. Dit meetplan moet betrekking hebben op het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 3. in het kader van de rechtszekerheid in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 4. Uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**
- 5. De voorgeschreven maatregelen niet beperkt moet blijven tot de velden Eleveld en Vries Zuid maar moet gelden voor alle producerende velden uit het winningsplan.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-instemmingsbesluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld. Wij vinden dat u duidelijk en concreet moet aangeven met welke delen (paragrafen) van het winningsplan u niet instemt.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerp-instemmingsbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor alle producerende gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners. Het risicobeheersysteem moet gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM in overleg met de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners. en gaan gelden voor alle velden waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 7:

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien.

Date : 24-5-2017 12:27:06

From : "Griffier" griffier@assen.nl

To : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : Stukken Winningsplan Westerveld

Dag heren,

De stukken Winningsplan Westerveld zijn geplaatst op RIS/BIS.

Groet ██████

Met hartelijke groet,

██████████
Griffiemedewerker gemeente Assen

██████████
griffier@assen.nl

Aanwezig op: ma, di-m,wo-o en do

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 30-1-2018 14:07:37

From : "██████████@assen.nl

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : stukken WOB verzoek rond schadeafhandeling

Attachment : Document3.docx;

Beste Marco,

De provincie Drenthe en de gemeente Tynaarlo hebben een WOB verzoek gekregen van RTV Drenthe over de schadeafhandeling in Zuidlaren. Dit verzoek wordt ingewilligd. In de stukken die provincie en Tynaarlo willen versturen, zitten ook ambtelijke mails van de gemeente Assen (ik heb geen mails van jou erbij gezien). Onze juristen zien geen gronden om de mails niet openbaar te maken.

Bijgevoegd is de mailwisseling. Onze mails zijn geel gemarkeerd. Er zit van onze kant niets inconsequents in. De mails bij elkaar geven echter geen beeld van grote eenheid onder de Noord Drentse gemeenten en provincie.

Tegen de tijd dat de stukken naar het RTV Drenthe gaan, komen we nog wel bij je langs om je voor te bereiden op vragen die je ongetwijfeld van de pers gaat krijgen.

Groet,

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Hoi [REDACTED],

Vanmorgen [REDACTED] bijgepraat ivm het bezoek van NAM a.s. woensdag 8 nov..

Ik begrijp dat [REDACTED] al contact heeft gehad met burgemeester Piet van Dijk.

[REDACTED] is positief vwb pilot afhandeling schades Zuidlaren zonder NAM (of op afstand).
Hij ziet op voorhand geen rol voor de gemeente. Onze suggestie: Pilot onder regie van EZ!

Ik ga zo naar Vries ivm VDG-bijeenkomsten (o.a. omgevingsvisie provincie).

Groeten,

[REDACTED]
Team beleid afdeling ruimte
Toestel: [REDACTED]

Van: [REDACTED]@tynaarlo.nl]

Verzonden: woensdag 8 november 2017 14:37

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl); [REDACTED]
([REDACTED]@assen.nl); [REDACTED]

Onderwerp: Re: concept

Hallo [REDACTED],

Zoals het concept er nu ligt hebben wij hier nog wel enkele opmerkingen bij [REDACTED].

Begin vindt ik prima, tweede helft ik persoonlijk wat minder. Vindt dat we wel wat meer de kans dat de schade (mede) wordt veroorzaakt door de beving mogen benadrukken. Ook mis ik de rol van EZ. Waarvan ook in bestuurlijk overleg is gezegd dat die hierbij betrokken dient te worden.

Morgenochtend overleg ik met mijn collega van communicatie hierover. Daarna komen we met een reactie.

Groet, [REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 nov. 2017 om 14:06 heeft [REDACTED]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

Hallo [REDACTED] en anderen,

Vorige week vond er bestuurlijk overleg plaats over de afhandeling van de schademeldingen in Zuidlaren.

Toen is afgesproken als overheden een gezamenlijke reactie te geven, waarvan ik een concept heb bijgevoegd.

Naar verwachting wordt morgen naar buiten getreden door de NAM en is dus dan ook onze reactie gewenst.

In verband met vakantie was ik niet bij het overleg maar ik neem aan dat we als Noord-Drenthe samen optrekken.

Ik ben daarom maar zo vrij dit tegelijkertijd aan Assen, Noordenveld en Aa en Hunze te zenden.
Vragen:

- a. Kunnen jullie instemmen met de inhoud of heb je verbetervoorstellen?
- b. Wordt het een reactie van gemeenten Noord-Drenthe en provincie?

Jullie antwoord ontvang ik graag vandaag of morgenochtend.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsmedewerker

██████████
Team Milieu, Bodem en Energie
██████████@drenthe.nl

<image001.jpg>
Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 36 55 55

Op 8 nov. 2017 om 15:35 heeft ██████████@aaenhunze.nl> het volgende geschreven:

Hallo ██████████,

Ik kom zojuist uit het bestuurlijk overleg ██████████ en ██████████ met NAM over dit onderwerp
Ik ben het met ██████████ eens over jouw notitie/persbericht? (begin prima tweede deel minder) .

Onze bestuurders reageerden uiterst terughoudend waar het gaat om de invulling van een commissie

Wij zien eerder dat EZ de regie neemt voor deze pilot.

Daarbij verwijs ik ook graag naar onze gezamenlijke gemeentelijke advies en zienswijze op het winningsplan Westerveld

- advies 10.2 pagina 20)
- zienswijze 9.2 pagina 22/23

Wij vinden dat u:

- 1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. Zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

Tot slot: NAM / W+B (Theo Salet) heeft morgenavond een mediamoment, voor zoals bekend op 10 nov. de betrokkenen worden ingelicht door W+B

NAM heeft desgevraagd wel toegezegd dat ze ons niet kwalijk zullen nemen als wij geen rol nemen in de uitwerking van de "pilot"

Met vriendelijke groet,

██████████

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: ██████████

Mobiel (geen voicemail): ██████████

Van: ██████████ [<mailto:██████████@drenthe.nl>]

Verzonden: woensdag 8 november 2017 16:10

Aan: ██████████ [@aaenhunze.nl](mailto:██████████@aaenhunze.nl)>

CC: ██████████ [@tynaarlo.nl](mailto:██████████@tynaarlo.nl)>; ██████████ [@drenthe.nl](mailto:██████████@drenthe.nl)>; ██████████ [@gemeentenoordenveld.nl](mailto:██████████@gemeentenoordenveld.nl)) <██████████@gemeentenoordenveld.nl>; ██████████ [@assen.nl](mailto:██████████@assen.nl)>; ██████████ [@assen.nl](mailto:██████████@assen.nl)>; ██████████ <██████████@drenthe.nl>; ██████████ [@aaenhunze.nl](mailto:██████████@aaenhunze.nl)>

Onderwerp: Re: concept

Beste mensen,

Alvast dank voor jullie reacties. Ik zal morgenochtend alles verzamelen en een nieuw voorstel doen. Het blijft inderdaad een verantwoordelijkheid van EZ. Ik benoem onze rol ook bewust en nadrukkelijk als adviseur.

Bestuurlijk is de vraag of hoe afzijdig we ons willen houden hiervan of dat we juist de beweging van de NAM gaan aangrijpen om te laten zien dat ze eindelijk onze inwoners eens een beetje tegemoet willen komen en serieus gaan nemen. Tot nu toe staan ze nog steeds met lege handen. Het kan voor onze bestuurders wel een moment zijn om te laten zien dat hun inspanningen en gesprekken eindelijk eens iets gaan opleveren wat misschien bruikbaar kan zijn voor de toekomst, zonder verantwoordelijkheid te nemen of toestemming te geven voor deze nieuwe wijze van schadeafhandeling.

Met vriendelijke groet,

██████████

Heren ter info ons advies aan Marco.

Met vriendelijke groet,

██████████

Beleidspecialist gemeente Assen

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 8 november 2017 16:55

Aan: [REDACTED]@assen.nl>; Marco Out <M.Out@assen.nl>; [REDACTED]

<[REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: FW: concept

Dag Marco, [REDACTED]

De provincie vraagt onze medewerking aan een gezamenlijke reactie op het initiatief van de NAM voor een onafhankelijk commissie voor de beoordeling van de schade van de beving van dec 2016 in Zuidlaren.

De NAM gaat de informatie over de schadeafhandeling en de bevindingen van Witteveen en Bos morgenavond in een persmoment naar voren brengen.

W+B komt tot de conclusie dat slechts 1/3 van de gemelde schades te relateren zijn aan de beving. De onafhankelijke commissie krijgt de taak te bepalen welk deel van die schade vergoed gaat worden. Voor alle duidelijkheid; mensen krijgen niet alles vergoed maar alleen dat deel dat toe te rekenen is aan de beving.

Dat wijkt behoorlijk af van het concept protocol van Groningen waar schades veel ruimhartiger wordt vergoed. In de concept tekst van de provincie krijgen we bovendien een rol toebedeeld bij de samenstelling van deze commissie. Het afbreukrisico is dus groot!!

In onze eerdere adviezen en zienswijze hebben we juist gepleit voor een onafhankelijke commissie ingesteld door EZ.

Aa en Hunze wil om die reden niet meedoen in een reactie. Van Tynaarlo weten we het standpunt nog niet. Tynaarlo lijkt wel mee te willen doen, zij hebben de meeste schadegevallen in de gemeente van de beving Zuidlaren.

De NAM heeft Aa en Hunze aangegeven het ze niet aan te rekenen als ze niet meedoen in de pilot Zuidlaren.

Ons advies is om mee te doen en de tekst dan positief in te steken en waardering aan de NAM uit te spreken maar geen rol te pakken in de vorming van de commissie.

Misschien goed dat gemeentebestuurders elkaar hierover nog bellen wat te doen.

[REDACTED] en [REDACTED]

Hoi [REDACTED], [REDACTED],

Ik had gisteren nog even gebeld met [REDACTED] en hij neemt vandaag het initiatief voor tekstaanpassingen.

Immers het gaat om de beving in Zuidlaren waar ook veruit de meeste schades zijn gemeld.

Nu jullie al in het concept van Arjan hebben gesleuteld zijn gegaan en dat al hebben voorgelegd aan Marco Out, moet ik toch ook een paar correcties aanbrengen.

Het lijkt me overigens prima dat de bestuurders even rechtstreeks contact hebben.

Met vriendelijke groet,

██████████

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: ██████████
Mobiel (geen voicemail): ██████████

Beste ██████████ en ██████████,

Ik heb even kort contact gehad met Marco Out en ██████████. Wij nemen even de tijd om te reageren.

Met het huidige voorstel kan Marco Out in ieder geval niet instemmen.

Groet,

██████████

Goedemorgen beste mensen,

Heb overlegd met burgemeester Smid en deze heeft nog telefonisch contact gehad met gedeputeerde ██████████.

Noordenveld neemt geen deel in een gezamenlijke reactie.

Met vriendelijke groet,

██████████
projectleider

Gemeente Noordenveld
Strategie en Ontwikkeling

Postbus 109
9300 AC RODEN

tel. 14 050

██████████@gemeentenoordenveld.nl www.gemeentenoordenveld.nl

Van: ██████████ [<mailto:██████████@assen.nl>]

Verzonden: donderdag 9 november 2017 13:13

Aan: '██████████@aaenhunze.nl' (██████████@aaenhunze.nl); ██████████

CC: ██████████

Onderwerp: Persbericht
Urgentie: Hoog

Heren,

en ik heb nog wat nagedacht en ook de tekst van de zienswijze herlezen. Wij gaan Marco Out adviseren om nu niet mee te doen. In onze beleving moet er eerst een bestuurlijk overleg komen waarin wordt besproken wat we gaan doen. Dus nu niet hals over kop persberichten maken. Een gedeeld en breed gedragen beeld, is belangrijker dan snelheid. Het gesloten houden van de gelederen is nog belangrijker. In het bestuurlijk overleg kan Noordenveld dan gelijk toelichting geven over waar zij mee bezig zijn.

Wat is jullie visie?

Groet,

Dag heren,

Volgens mij hebben wij de meest gevoelige passages uit het voorstel van de provincie geschrapt. We hebben de bal in onze reactie nadrukkelijk bij EZ gelegd. Ik vermoed dat het op prijs zal stellen als jullie bestuurders hem desgevraagd hierin niet helemaal alleen laten staan.

Maar goed, als iedere gemeente nu ineens zijn eigen plan trekt is dat niet anders. Komt echter niet overeen met het beeld van samen optrekken en een eenheid vormen, zoals die eerder ook wel vanuit Assen en Aa & Hunze werd gedeeld. Dat Noordenveld een eigen agenda heeft t.a.v. gasopslag Norg was al langer duidelijk. Ik denk dat wij als Tynaarlo wel namens de gemeenten als woordvoerende partij willen optreden, het betreft in de eerste en grootste deel ook onze gemeente. Echter is het volgens ons wel erg belangrijk om ook nu eenheid uit te stralen naar buiten toe, waaronder ook het rijk en NAM.

Met vriendelijke groet,

Beleidsadviseur Wonen en Ruimte

Gemeente Tynaarlo
Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Kornoeljeplein 1 Vries
T () F ()
E @tynaarlo.nl I www.tynaarlo.nl @ kornoeljeplein1
FB Gemeente Tynaarlo

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Hoi [REDACTED],

Ik ben het met je eens dat het goed is dat we zoveel mogelijk samen optrekken.

Ik ben het met [REDACTED] eens dat we niet overhaast met een statement moeten komen, danwel daar in aangeven dat we bestuurlijke afstemming zoeken.

Het concrete dossier en evt. pilot ligt bij Tynaarlo en klein deel bij ons.

Provincie (bestuurlijk betrokken) en Assen zijn relevant ivm afspraak 11 mei '17 inzet 'denkkracht' Provincie en Assen' toekomstige schadeafhandeling.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: [REDACTED]

Mobiel (geen voicemail): [REDACTED]

Goedemiddag,

Ik heb net overleg gehad met burgemeester Marco Out. Hij ziet graag eerst een ambtelijk gesprek gevolgd door een bestuurlijk gesprek over deze aangelegenheid. In dat gesprek kunnen de bestuurders het over de casus hebben, maar vooral ook over het eindbeeld en hoe deze casus daar in past. Marco Out geeft aan dat een eventuele reactie op de voornemens van de NAM ook later kan.

Dit betekent dat het persbericht niet namens Assen kan worden verzonden.

Mocht er bij bestuurders nog behoefte bestaan om met Marco Out te bellen, dan is hij alleen rond etenstijd bereikbaar. Vanavond is er begrotingsraad.

Plant de provincie de overleggen in?

Groet,

[REDACTED]

Date : 30-1-2018 14:02:02
From : "██████████@assen.nl"
To : "██████████@assen.nl"
Cc : "██████████@assen.nl"
Subject : stukken WOB verzoek rond schadeafhandeling
Attachment : Document3.docx;

██████████,

Wat denk je van onderstaande mail aan Marco?

Beste Marco,

De provincie Drenthe en de gemeente Tynaarlo hebben een WOB verzoek gekregen van RTV Drenthe over de schadeafhandeling in Zuidlaren. Dit verzoek wordt ingewilligd. In de stukken die provincie en Tynaarlo willen versturen, zitten ook mails van de gemeente Assen. Onze juristen zien geen gronden om de mails niet openbaar te maken.

Bijgevoegd is de mailwisseling. Onze mails zijn geel gemarkeerd. Er zit van onze kant niets inconsequents in. De mails bij elkaar geven echter geen beeld van grote eenheid onder de Noord Drentse gemeenten en provincie.

Tegen de tijd dat de stukken naar het RTV Drenthe gaat, komen we nog wel bij je langs om je voor te bereiden op vragen die je ongetwijfeld van de pers gaat krijgen.

Groet,

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Hoi [REDACTED],

Vanmorgen [REDACTED] bijgepraat ivm het bezoek van NAM a.s. woensdag 8 nov..

Ik begrijp dat [REDACTED] al contact heeft gehad met burgemeester Piet van Dijk.

[REDACTED] is positief vwb pilot afhandeling schades Zuidlaren zonder NAM (of op afstand).
Hij ziet op voorhand geen rol voor de gemeente. Onze suggestie: Pilot onder regie van EZ!

Ik ga zo naar Vries ivm VDG-bijeenkomsten (o.a. omgevingsvisie provincie).

Groeten,

[REDACTED]
Team beleid afdeling ruimte
Toestel: [REDACTED]

Van: [REDACTED]. [[mailto:\[REDACTED\]@tynaarlo.nl](mailto:[REDACTED]@tynaarlo.nl)]

Verzonden: woensdag 8 november 2017 14:37

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED] ([@gemeentenoordenveld.nl](mailto:[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl)); [REDACTED]
([@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)); P [REDACTED]

Onderwerp: Re: concept

Hallo [REDACTED],

Zoals het concept er nu ligt hebben wij hier nog wel enkele opmerkingen bij [REDACTED].

Begin vindt ik prima, tweede helft ik persoonlijk wat minder. Vindt dat we wel wat meer de kans dat de schade (mede) wordt veroorzaakt door de beving mogen benadrukken. Ook mis ik de rol van EZ. Waarvan ook in bestuurlijk overleg is gezegd dat die hierbij betrokken dient te worden.

Morgenochtend overleg ik met mijn collega van communicatie hierover. Daarna komen we met een reactie.

Groet, [REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 nov. 2017 om 14:06 heeft [REDACTED] ([@drenthe.nl](mailto:[REDACTED]@drenthe.nl)) het volgende geschreven:

Hallo [REDACTED] en anderen,

Vorige week vond er bestuurlijk overleg plaats over de afhandeling van de schademeldingen in Zuidlaren.

Toen is afgesproken als overheden een gezamenlijke reactie te geven, waarvan ik een concept heb bijgevoegd.

Naar verwachting wordt morgen naar buiten getreden door de NAM en is dus dan ook onze reactie gewenst.

In verband met vakantie was ik niet bij het overleg maar ik neem aan dat we als Noord-Drenthe samen optrekken.

Ik ben daarom maar zo vrij dit tegelijkertijd aan Assen, Noordenveld en Aa en Hunze te zenden.
Vragen:

- a. Kunnen jullie instemmen met de inhoud of heb je verbetervoorstellen?
- b. Wordt het een reactie van gemeenten Noord-Drenthe en provincie?

Jullie antwoord ontvang ik graag vandaag of morgenochtend.

Met vriendelijke groet,

██████████

Beleidsmedewerker

██████████

Team Milieu, Bodem en Energie

t ██████████ | @ ██████████@drenthe.nl

<image001.jpg>

Provincie Drenthe

Westerbrink 1

Postbus 122

9400 AC Assen

T (██████████)

Op 8 nov. 2017 om 15:35 heeft ██████████ <██████████@aaenhunze.nl> het volgende geschreven:

Hallo ████████, ████████,

Ik kom zojuist uit het bestuurlijk overleg ██████████ en ██████████ met NAM over dit onderwerp
Ik ben het met ████████ eens over jouw notitie/persbericht? (begin prima tweede deel minder) .

Onze bestuurders reageerden uiterst terughoudend waar het gaat om de invulling van een commissie

Wij zien eerder dat EZ de regie neemt voor deze pilot.

Daarbij verwijs ik ook graag naar onze gezamenlijke gemeentelijke advies en zienswijze op het winningsplan Westerveld

- advies 10.2 pagina 20)
- zienswijze 9.2 pagina 22/23

Wij vinden dat u:

- 1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. Zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

Tot slot: NAM / W+B (■■■■■■■■■■) heeft morgenavond een mediamoment, voor zoals bekend op 10 nov. de betrokkenen worden ingelicht door W+B

NAM heeft desgevraagd wel toegezegd dat ze ons niet kwalijk zullen nemen als wij geen rol nemen in de uitwerking van de "pilot"

Met vriendelijke groet,
■■■■■■■■■■

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: ■■■■■■■■■■

Mobiel (geen voicemail): ■■■■■■■■■■

Van: ■■■■■■■■■■ [<mailto:■■■■■■■■■■@drenthe.nl>]

Verzonden: woensdag 8 november 2017 16:10

Aan: ■■■■■■■■■■ [@aaenhunze.nl](mailto:■■■■■■■■■■@aaenhunze.nl)>

CC: ■■■■■■■■■■ [@tynaarlo.nl](mailto:■■■■■■■■■■@tynaarlo.nl)>; ■■■■■■■■■■ [@drenthe.nl](mailto:■■■■■■■■■■@drenthe.nl)>; ■■■■■■■■■■ [@gemeentenoordenveld.nl](mailto:■■■■■■■■■■@gemeentenoordenveld.nl)) <■■■■■■■■■■@gemeentenoordenveld.nl>; ■■■■■■■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■■■■■■■@assen.nl)>; ■■■■■■■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■■■■■■■@assen.nl)>; ■■■■■■■■■■ <■■■■■■■■■■@drenthe.nl>; ■■■■■■■■■■ [@aaenhunze.nl](mailto:■■■■■■■■■■@aaenhunze.nl)>

Onderwerp: Re: concept

Beste mensen,

Alvast dank voor jullie reacties. Ik zal morgenochtend alles verzamelen en een nieuw voorstel doen. Het blijft inderdaad een verantwoordelijkheid van EZ. Ik benoem onze rol ook bewust en nadrukkelijk als adviseur.

Bestuurlijk is de vraag of hoe afzijdig we ons willen houden hiervan of dat we juist de beweging van de NAM gaan aangrijpen om te laten zien dat ze eindelijk onze inwoners eens een beetje tegemoet willen komen en serieus gaan nemen. Tot nu toe staan ze nog steeds met lege handen. Het kan voor onze bestuurders wel een moment zijn om te laten zien dat hun inspanningen en gesprekken eindelijk eens iets gaan opleveren wat misschien bruikbaar kan zijn voor de toekomst, zonder verantwoordelijkheid te nemen of toestemming te geven voor deze nieuwe wijze van schadeafhandeling.

Met vriendelijke groet,
■■■■■■■■■■

Heren ter info ons advies aan Marco.

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist gemeente Assen

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 8 november 2017 16:55

Aan: [REDACTED]@assen.nl>; Marco Out <M.Out@assen.nl>; [REDACTED]

<[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

Onderwerp: FW: concept

Dag Marco, [REDACTED]

De provincie vraagt onze medewerking aan een gezamenlijke reactie op het initiatief van de NAM voor een onafhankelijk commissie voor de beoordeling van de schade van de beving van dec 2016 in Zuidlaren.

De NAM gaat de informatie over de schadeafhandeling en de bevindingen van [REDACTED] en [REDACTED] morgenavond in een persmoment naar voren brengen.

[REDACTED] komt tot de conclusie dat slechts 1/3 van de gemelde schades te relateren zijn aan de beving. De onafhankelijke commissie krijgt de taak te bepalen welk deel van die schade vergoed gaat worden. Voor alle duidelijkheid; mensen krijgen niet alles vergoed maar alleen dat deel dat toe te rekenen is aan de beving.

Dat wijkt behoorlijk af van het concept protocol van Groningen waar schades veel ruimhartiger wordt vergoed. In de concept tekst van de provincie krijgen we bovendien een rol toebedeeld bij de samenstelling van deze commissie. Het afbreukrisico is dus groot!!

In onze eerdere adviezen en zienswijze hebben we juist gepleit voor een onafhankelijke commissie ingesteld door EZ.

Aa en Hunze wil om die reden niet meedoen in een reactie. Van Tynaarlo weten we het standpunt nog niet. Tynaarlo lijkt wel mee te willen doen, zij hebben de meeste schadegevallen in de gemeente van de beving Zuidlaren.

De NAM heeft Aa en Hunze aangegeven het ze niet aan te rekenen als ze niet meedoen in de pilot Zuidlaren.

Ons advies is om mee te doen en de tekst dan positief in te steken en waardering aan de NAM uit te spreken maar geen rol te pakken in de vorming van de commissie.

Misschien goed dat gemeentebestuurders elkaar hierover nog bellen wat te doen.

[REDACTED] en [REDACTED]

Hoi [REDACTED], [REDACTED],

Ik had gisteren nog even gebeld met [REDACTED] en hij neemt vandaag het initiatief voor tekstaanpassingen.

Immers het gaat om de beving in Zuidlaren waar ook veruit de meeste schades zijn gemeld.

Nu jullie al in het concept van [REDACTED] hebben gesleuteld zijn gegaan en dat al hebben voorgelegd aan Marco Out, moet ik toch ook een paar correcties aanbrengen.

Het lijkt me overigens prima dat de bestuurders even rechtstreeks contact hebben.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: [REDACTED]
Mobiel (geen voicemail): [REDACTED]

Beste [REDACTED] en [REDACTED],

Ik heb even kort contact gehad met Marco Out en [REDACTED]. Wij nemen even de tijd om te reageren.

Met het huidige voorstel kan Marco Out in ieder geval niet instemmen.

Groet,

[REDACTED]

Goedemorgen beste mensen,

Heb overlegd met burgemeester Smid en deze heeft nog telefonisch contact gehad met gedeputeerde [REDACTED].

Noordenveld neemt geen deel in een gezamenlijke reactie.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
projectleider

Gemeente Noordenveld
Strategie en Ontwikkeling

Postbus 109
9300 AC RODEN

tel. 14 050

[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl www.gemeentenoordenveld.nl

Van: [REDACTED] [[mailto:\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)]

Verzonden: donderdag 9 november 2017 13:13

Aan: [REDACTED]@aaenhunze.nl' ([REDACTED]@aaenhunze.nl); [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Persbericht
Urgentie: Hoog

Heren,

Martin de Bruin en ik heb nog wat nagedacht en ook de tekst van de zienswijze herlezen. Wij gaan Marco Out adviseren om nu niet mee te doen. In onze beleving moet er eerst een bestuurlijk overleg komen waarin wordt besproken wat we gaan doen. Dus nu niet hals over kop persberichten maken. Een gedeeld en breed gedragen beeld, is belangrijker dan snelheid. Het gesloten houden van de gelederen is nog belangrijker. In het bestuurlijk overleg kan Noordenveld dan gelijk toelichting geven over waar zij mee bezig zijn.

Wat is jullie visie?

Groet,

Dag heren,

Volgens mij hebben wij de meest gevoelige passages uit het voorstel van de provincie geschrapt. We hebben de bal in onze reactie nadrukkelijk bij EZ gelegd. Ik vermoed dat [REDACTED] het op prijs zal stellen als jullie bestuurders hem desgevraagd hierin niet helemaal alleen laten staan.

Maar goed, als iedere gemeente nu ineens zijn eigen plan trekt is dat niet anders. Komt echter niet overeen met het beeld van samen optrekken en een eenheid vormen, zoals die eerder ook wel vanuit Assen en Aa & Hunze werd gedeeld. Dat Noordenveld een eigen agenda heeft t.a.v. gasopslag Norg was al langer duidelijk. Ik denk dat wij als Tynaarlo wel namens de gemeenten als woordvoerende partij willen optreden, het betreft in de eerste en grootste deel ook onze gemeente. Echter is het volgens ons wel erg belangrijk om ook nu eenheid uit te stralen naar buiten toe, waaronder ook het rijk en NAM.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur Wonen en Ruimte

Gemeente Tynaarlo
Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Kornoeljeplein 1 Vries
T [REDACTED] **F** [REDACTED]
E [REDACTED]@tynaarlo.nl **I** www.tynaarlo.nl **@** [kornoeljeplein1](https://www.facebook.com/kornoeljeplein1)
FB [Gemeente Tynaarlo](https://www.facebook.com/GemeenteTynaarlo)

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Hoi [REDACTED],

Ik ben het met je eens dat het goed is dat we zoveel mogelijk samen optrekken.

Ik ben het met [REDACTED] eens dat we niet overhaast met een statement moeten komen, danwel daar in aangeven dat we bestuurlijke afstemming zoeken.

Het concrete dossier en evt. pilot ligt bij Tynaarlo en klein deel bij ons.

Provincie (bestuurlijk betrokken) en Assen zijn relevant ivm afspraak 11 mei '17 inzet 'denkkracht' Provincie en Assen' toekomstige schadeafhandeling.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: [REDACTED]

Mobiel (geen voicemail): [REDACTED]

Goedemiddag,

Ik heb net overleg gehad met burgemeester Marco Out. Hij ziet graag eerst een ambtelijk gesprek gevolgd door een bestuurlijk gesprek over deze aangelegenheid. In dat gesprek kunnen de bestuurders het over de casus hebben, maar vooral ook over het eindbeeld en hoe deze casus daar in past. Marco Out geeft aan dat een eventuele reactie op de voornemens van de NAM ook later kan.

Dit betekent dat het persbericht niet namens Assen kan worden verzonden.

Mocht er bij bestuurders nog behoefte bestaan om met Marco Out te bellen, dan is hij alleen rond etenstijd bereikbaar. Vanavond is er begrotingsraad.

Plant de provincie de overleggen in?

Groet,

[REDACTED]

31.250

Date : 21-5-2017 10:35:50

From : "██████████@assen.nl"

To : "Marco Out" ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : Stukken zienswijze Winningsplan

Attachment : Collegevoorstel zienswijzen def concept.docx;raadsvoorstel zienswijzen def concept.docx;zienswijze winningsplan Westerveld 21 mei.docx;Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen 1.0.docx;memo college aanbidding zienswijzen 21 mei.docx;

Heren,

Hier zijn de stukken waarin ook de opmerkingen van ██████████ (hartelijke bedankt dat je hiervoor zo vroeg bent opgestaan ☺) zijn verwerkt. De advocaat gaat de zienswijze nog lezen. Zijn reactie is er echter niet eerder dan maandagmiddag.

@Marco: Vind je het goed dat ik dit pakket alvast naar het gehele college stuur? Het is nogal wat leeswerk.

Groet,

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Beleid

Datum:
 Eenheidsmanager/ [REDACTED]
 Progr. Manager:
 Opsteller: [REDACTED]
 Telefoon: [REDACTED]
 Portef. Houder: Out
 Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum

Paraaf [REDACTED]:

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
 Bekendmakingplicht: Ja Nee
 O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
 Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolgprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
 Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit
 Winningsplan Westerveld

Voorstel:
 Bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief
 vaststellen

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinnings in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeente- en waterschapsbesturen en worden vastgesteld.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Instemmen met bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinnings in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeente- en waterschapsbesturen en worden vastgesteld.

Argumenten:

In het belang van inwoners en bedrijven in Assen is het nodig om zienswijzen in te dienen.

Kanttekeningen / risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

Na behandeling in de gemeenteraad worden de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl gezet zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen. Het gaat hierbij om een zienswijze die geschikt is gemaakt voor gebruik door inwoners.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking: 1 juni 2017
Besluitvormende raad: 1 juni 2017
Datum verzending: 17 mei 2017

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Achtergrond

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht. Dit advies is besproken in uw vergadering van 12 januari jl.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft ons echter aanleiding om zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen hebben wij nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en hebben wij gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Na uw vergadering zullen wij de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl zetten zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen. Het gaat hierbij om een zienswijze die geschikt is gemaakt voor gebruik door inwoners.

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
dhr. T. Dijkstra

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van mei 2017;

b e s l u i t :

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 1 juni 2017

> Raadsvoorstel

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

21 Mei 2017

eindconcept

Zienswijze Winningsplan Westerveld

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
5.1 Doelmatigheid	11
5.2 Kadern schade	11
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	11
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	14
6.1 Productie put Vries-10	14
6.2 Productiesnelheid	15
6.3 Totale productie en fluctuaties	15
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	17
8 BODEM BEWEGING	19
8.1 Bodemdaling	19
8.2 Bodemtrilling	19
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
9 SCHADE	20
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
9.2 Afhandeling van schade	21
9.3 Lusten en lasten	22
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	23
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	25

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken, maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners op en nabij gasvelden. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en onderdeel uit maakt van de zienswijze.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw concept instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiar hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheersysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OVV). Dat geeft aan dat het

burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, natuur en milieu, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet reparabel zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven

door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Voorts kunnen wij nergens in de tekst uw motivatie lezen over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

2 .Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.

3. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor de veiligheid een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De raad wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil aan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerp instemmingsbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

1. het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadere schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook recente rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

Wij begrijpen uw motivatie en kunnen hiermee instemmen.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden. Wij

stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied zijn derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit Winningsplan een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Wij vinden dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot niet-ontvankelijk verklaring van de aanvraag zijnde het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en derhalve niet ontvankelijk moet worden verklaard.**

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen.

Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat u:

Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

Wij vinden dat:

- 1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**
- 2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak uiterst onzorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**
- 3. Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Wij vinden dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**

- 4. de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is.**

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

- 1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en Sodm en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinnings uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De Onderzoeksraad adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de Onderzoeksraad in 2015 aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is die de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

- 1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
- 2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011 en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA rekening wel is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd. Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.

Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat uitwerking ervan onvoldoende en volgorde niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aanzien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.

Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er als nog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze dient om advies voorgelegd te worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. **U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren.**

2. **De toezegging van de NAM uit het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.**

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichhoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

1. **als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
2. **uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**

3. zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.
4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPa aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven

aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

- 1. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond een gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.**
- 1. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Het huidig aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.**
- 2. in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 3. Uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-besluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerpbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor de gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 7:

Wij kunnen met inachtneming van de inhoud van onze zienswijze instemmen met dit artikel.

Ministerie van Economische Zaken
De heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon ██████████
Telefoon ██████████
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum 17 januari 2017
Verzenddatum

Onderwerp Zienswijzen Ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Geachte heer Kamp,

Hierbij ontvangt u onze zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld. Deze zienswijzen liggen in de lijn met het eerder door ons ingediende advies. Bij het opstellen van de zienswijzen hebben wij, net als bij het maken van het advies, intensief samengewerkt met de andere decentrale overheden in het gebied.

Wij lezen in uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u een aantal van onze adviezen (deels) heeft overgenomen. Tegelijkertijd lezen wij dat u voornemens bent om in te stemmen met het winningsplan.

Wanneer u daadwerkelijk besluit om in te stemmen betekent dit, dat u accepteert dat er een kans bestaat op bevingen in intensief bebouwd stedelijk gebied en dorpskernen. Bevingen die kunnen leiden tot schade. De Tcbb geeft zelfs aan dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de winning uit put Vries-10.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de Sodm over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in onze gemeente hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Gelet hierop en de onrust, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het winningsplan. Hier geldt het principe: *Better safe, than sorry.*

Indien u na een belangenafweging instemt met het winningsplan, kiest u bewust voor risico's en schade voor onze inwoners en een aantasting van hun recht op een ongestoord woongenot.

Overigens zien wij dusdanige onvolkomenheden en onzekerheden in het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u nu geen goede belangenafweging kunt maken die voldoet aan de wettelijke vereisten.

Uitzonderlijk belangrijk is een goede onafhankelijke schade afhandeling. Als gemeente vinden wij dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet

bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan dat u het principe niet wilt toepassen in het gebied Westerveld, omdat het alleen in Groningen gaat om grote aantallen schadegevallen. Wij kunnen deze conclusie niet rijmen met het door de Tcbb benoemde mogelijkheid dat zich bevingen kunnen voordoen die de grens van een magnitude 3,9 op de schaal van Richter overschrijden. Doet zich een dergelijke beving voor onder Assen, dan zal er sprake zijn van een groot aantal schadegevallen. Wij verzoeken u dan ook om de omgekeerde bewijslast wel toe te passen zodat er geen rechtsongelijkheid is.

Alles overziend zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

gemeentesecretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westeveld

Concept via : XXXXXXXXXX

Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 16 januari 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
**Paraaf eenheids-
/programmamanager :**

Origineel : 1
Archiefexemplaren : 1
Afschriften : 3

Brief nr.(docbase) :
Procesnummer :
(Docbase)
Zaaknummer :
(Docbase)

Totaal : 5

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████
3. ██████████

Meezenden:

Advies Winningsplan Westerveld

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

gelet op het streven naar een gezamenlijke zienswijze, niet aan te bevelen om de zienswijzen zelf aan te passen.

De andere overheden gaan de zienswijzen niet voorleggen aan hun raad/algemeen bestuur en hebben daardoor meer tijd voor besluitvorming (de zienswijzen kunnen tot 19 juni worden ingediend). Uw college zal dus als eerste een besluit nemen, dat vervolgens z.s.m. op het openbare deel van de raadsstukken wordt geplaatst. In de communicatie met de media kan er dus alleen worden gezegd dat we als overheden intensief hebben samengewerkt en dat we niet weten wat de andere besturen gaan besluiten.

Vraag:

Het kan zijn dat de gemeenteraad vraagt of het college voornemens is om in beroep te gaan. Misschien een punt om het in uw vergadering over te hebben.

Hierbij is het van belang om te melden dat de minister misschien zelf besluit om de NAM niet ontvankelijk te verklaren of de procedure over te doen. De inschatting is, dat er fouten zijn gemaakt die hersteld moeten worden.

31.251

Date : 20-12-2016 10:51:51

From : ██████████@assen.nl

To : "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl"

Subject : Stukken

Collega's

Alle stukken gaswinning akkoord en brede instemming

Groet

██████████

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Date : 12-1-2017 16:33:49

From : ██████████@assen.nl

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl"

Subject : svz besluitvorming advies winningsplan overige partijen

Dag Marco,

Heb even nog een ronde gedaan voor een update tav de besluitvorming:

Aa en Hunze : college besluit conform casco-advies; vanavond nog raadsvergadering
Midden Drenthe : collegebesluit conform casco-advies
Noordenveld : college neemt volgende week dinsdag besluit op basis van casco-advies
Tynaarlo : college heeft besluit genomen conform casco-advies
Ws Hunze en Aa's : neemt casco-advies over. Wordt geen bestuursbesluit.
Ws Noorderzijlvest : bestuur neemt besluit op basis van casco-advies

Gemeente Leek : neemt casco-advies niet over. Zijn niet tegen gaswinning uit kleine velden in Drenthe
Provincie Groningen : neemt casco-advies niet over. Zijn niet tegen gaswinning uit kleine velden in Drenthe
Ws Drents Overijsselse Delta: neemt casco-advies niet over
Provincie Fryslan : neemt casco-advies niet over
Provincie Drenthe : nemen casco-advies niet over.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T ██████████
M ██████████
E ██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 14-6-2017 08:33:05

From : ██████████@assen.nl

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, ██████████assen.nl

Subject : technische vraag SP gaswinning

Attachment : Zienswijzen productieverdeling gasveld Groningen.docx;image001.jpg;

Beste Marco,

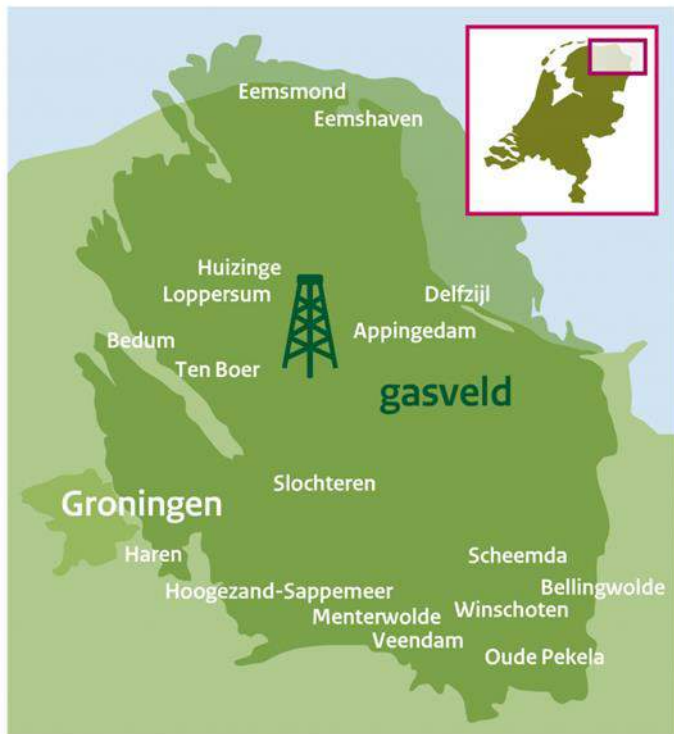
We hebben van de SP de volgende technische vraag gekregen:

De SP wil graag weten of de gemeente Assen ook een zienswijze heeft ingediend op het instemmingsbesluit winningsplan Groningerveld. De Gemeente Noordenveld, Aa en Hunze en de provincie Drenthe heb ik wel de zienswijze gevonden (zie bijlage). Met name de eventuele herverdeling naar een zuidelijk cluster (Noord Drenthe) is daarbij van belang.

Dit speelde vorig jaar. Half juli is de behandeling van de beroepszaak bij de RvS. Het zuidelijk cluster waar mogelijk meer gewonnen gaat worden, ligt niet in Noord-Drenthe, maar schurkt wel tegen Drenthe aan.

Ben je het eens met het volgende antwoord?:

De gemeente Assen heeft geen zienswijze ingediend tegen het instemmingsbesluit winningsplan Groningerveld. De dichtstbijzijnde uitloper van dit gasveld ligt net onder Kropswolde. Assen ligt hiermee buiten de invloedssfeer van het Groningerveld. Voor alle duidelijkheid, het zuidelijk cluster ligt binnen het Groningerveld en niet in Noord Drenthe. Hieronder vindt u een afbeelding van het Groningerveld.

Groet,
██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Zienswijze Gemeente Noordenveld 30-05-2017

Optimalisatie van de productieverdeling

Op verzoek van het rijk heeft de NAM onderzocht of er een andere productieverdeling over het Groningen Gasveld mogelijk is, die logischer/efficiënter is dan de huidige en waardoor mogelijk ook de seismische dreiging vermindert. Uit het winningsplan blijkt dat een andere verdeling mogelijk is. Hierbij zou een 'zuidelijke cluster' ('South area' volgens de nieuwe definitie) bijna de helft van de voorziene productie gaan leveren. Uit de modellering blijkt dat hiermee de bevangsdichtheid meer wordt uitgesmeerd naar het zuiden, waaronder ook richting Noord-Drenthe en dus de gemeente Noordenveld.

In geval van een eventuele wijziging van de productieverdeling zoals beschreven in het gaswinningsplan zal naar verwachting het aantal bevingen in het zuidelijke cluster toenemen. Dit wekt bij ons de indruk van het verplaatsen van het probleem. Tevens is het zeer wel denkbaar dat als gevolg hiervan in de gemeente Noordenveld de kans op schade zal toenemen in vergelijking met de huidige situatie. Een dergelijke toenemende kans op schade achten wij onacceptabel.

Wij adviseren de minister daarom:

- om vooralsnog goedkeuring te onthouden ten aanzien van toekomstige wijzigingen in de productieverdeling per cluster;
- pas na aanvullend en toereikend onderzoek (naar de mogelijke gevolgen) middels een separaat besluitvormingstraject hierover te beslissen;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorschriften op te nemen met betrekking tot (de potentiële gevolgen van) een dergelijke wijziging en hierin een relatie te leggen met de schaderegeling. Te denken valt aan inclusie in het gebied waarvoor de omgekeerde bewijslast geldt of zal gaan gelden.

Zienswijze Gemeente Aa en Hunze 27-05-2017

Optimalisatie van de productieverdeling

Op verzoek van het rijk heeft de NAM onderzocht of er een andere productieverdeling over het Groningenveld mogelijk is, die logischer/efficiënter is dan de huidige en waardoor mogelijk ook de seismische dreiging vermindert. Uit het winningsplan blijkt dat een andere verdeling mogelijk is. Hierbij zou een 'zuidelijk cluster' ('South area' volgens de nieuwe definitie) bijna de helft van de voorziene productie gaan leveren. Uit de modellering blijkt dat hiermee de bevangsdichtheid meer wordt uitgesmeerd naar het zuiden, waaronder ook richting Noord-Drenthe en de gemeente Aa en Hunze.

In geval van een eventuele wijziging van de productieverdeling zoals beschreven in het gaswinningsplan zal naar verwachting het aantal bevingen in het zuidelijk cluster toenemen. Dit wekt bij ons de indruk van het verplaatsen van het probleem. Tevens is het zeer wel denkbaar dat als gevolg hiervan in de gemeente Aa en Hunze de kans op schade zal toenemen in vergelijking met de huidige situatie. Een verhoging van schaderisico's achten wij alleen aanvaardbaar indien daar een sluitende schaderegeling tegenover staat. Inclusie in het gebied waarvoor de omgekeerde bewijslast geldt of zal gaan gelden ligt dan voor de hand. Ook omdat het voor gedupeerden in onze gemeente extra complex kan zijn de causaliteit van schades en oorzaken aan te tonen in verband met mogelijke cumulatie van effecten en andere oorzaken, zoals bodemdaling door zoutwinning, grondwaterwinning en verdroging.

Wij adviseren de minister om vooralsnog goedkeuring te onthouden ten aanzien van toekomstige wijzigingen in de productieverdeling per cluster.

Daarbij dringen wij er op aan om eerst na aanvullend en toereikend onderzoek (naar de mogelijke gevolgen) middels een separaat besluitvormingstraject hierover te beslissen.

Zienswijze Provincie Drenthe 10-05-2017

Productieverdeling

Wij onderschrijven het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen ten einde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden. Waar dit echter leidt tot een wijziging van de productieverdeling verzoeken wij u nogmaals bestuurders tijdig te informeren en te betrekken bij de vormgeving van deze verdeling, vanwege de mogelijke verschuiving van effecten.

Eemsmond
Eemshaven

Huizinge
Loppersum

Delfzijl

Bedum

Ten Boer

Appingedam

gasveld

Groningen

Slochteren

Haren

Scheemda

Hoogezand-Sappemeer

Bellingwolde

Menterwolde

Winschoten

Veendam

Oude Pekela

Date : 9-11-2017 11:58:55

From : ██████████@assen.nl

To : ██████████@assen.nl

Subject : tekst uit zienswijze gaswinning

31.254

Hoi ████████,

Dit staat in onze zienswijze.

Groet,
██████

Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd, evenals in het aardbevingsgebied Groningen, een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het herroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.
2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.
3. Zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.
4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

T ██████████
M ██████████
@ ██████████@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 23-5-2017 11:00:29
From : "[redacted]@assen.nl"
To : "Marco Out" [redacted]@assen.nl
Cc : "[redacted]@assen.nl", "[redacted]@assen.nl"
Subject : Tekst zienswijze nulmeting

Beste Marco,

Naar aanleiding van de discussie van gisteren over de nulmeting, heb ik twee varianten gemaakt: A en B. Variant B ligt het meeste in lijn met wat gisteren besproken is. Variant A doet meer recht aan de beleving/verwachting van de inwoners.

[redacted]

[redacted]

[redacted]

En toen ik toch bezig was, heb ik gelijk de volgende ook aangepast (toevoeging in rood)

Wij vinden dat:
vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Dit meetplan moet betrekking op het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen. Het huidig aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een nauwkeurig causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.

Wat heeft jouw voorkeur?

Als jij een keuze hebt gemaakt, stuur ik deze naar in ieder geval Aa en Hunze en Tynaarlo voor commentaar.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur

[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-6-2017 11:09:18

From : "██████████"

To : "██████████@assen.nl"

Subject : Teskt voor Berichten van de Brink bij advertentie

Attachment : Teskt voor Berichten van de Brink bij advertentie.docx;

Hoi ██████████

Hierbij de tekst die volgende week bij de advertentie in de Berichten van de Brink wordt geplaatst

Met vriendelijke gr ██████████

Bestuurscommunicatie, woordvoerder

tel ██████████

██████████@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Gaswinning Assen, zienswijze indienen kan tot 19 juni

De NAM wil meer aardgas gaan winnen onder Assen. Hiervoor heeft de NAM een plan ingediend (Winningsplan Westerveld) bij de minister van Economische Zaken. De minister heeft een ontwerpbesluit genomen, waarin hij zegt dat hij van plan is om de NAM toestemming te geven voor het winnen van meer gas. Het winnen van gas kan leiden tot bevingen en schades aan woningen en andere gebouwen.

Burgemeester en wethouders, daarin gesteund door de voltallige gemeenteraad, zijn het niet eens met het ontwerpbesluit en maken bezwaar. Ze hebben daarom besloten om een zienswijze in te dienen bij de minister. Hierin staat dat de minister geen toestemming moet geven. Als hij dat wel doet, dan moet er worden voldaan aan allerlei voorwaarden zoals een goede schaderegeling, nulmetingen aan woningen en gebouwen en een goed meetsysteem inrichten.

U kunt als inwoner van de gemeente Assen ook aangeven wat u vindt van het ontwerpbesluit van de minister door een zogenaamde zienswijze in te dienen. Het is mogelijk om gebruik te maken van een voorbeeld zienswijze die door de gemeente is opgesteld en die u op deze pagina aantreft. Deze moet, als u een zienswijze wilt indienen, zijn voorzien van uw naam, volledige adres en een handtekening. U kunt de zienswijze tot uiterlijk 19 juni 2017 sturen naar:

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
Cluster vergunningen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Meer info op:

<http://www.nlog.nl/ter-inzage-legging-winningsplan-westerveld>
<https://www.assen.nl/Gaswinning-Assen>

Date : 29-5-2017 10:27:14

From : ██████████@assen.nl

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : **trategische memo onafhankelijk schade-afhandeling mijnbouwactiviteiten**

Attachment : **17-05-24 Strategische memo onafhankelijk schade-afhandeling mijnbouwactiviteiten.docx;**

Beste Marco,

Ik heb vorige week met ██████████ van de provincie gesproken over het proces om te komen tot een onafhankelijke schadeafhandeling. Ik heb van hem een memo gekregen. Bijgevoegd vind je het memo met mijn opmerkingen. De provincie wil eerst een advies over een goede schadeafhandeling door de besturen laten vast stellen en hierna communiceren met o.a. inwoners. Mijn idee is om gemeenteraad en inwoners mee te nemen voor er een besluit wordt genomen.

Ben je accoord met het memo incl. mijn aanvullingen en opmerkingen?

Groet,

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Afhandeling schademeldingen mijnbouwactiviteiten.
Aanpak voor het opstellen van randvoorwaarden.

Aanleiding

- De NAM gaf aan zich terug te trekken uit de schade-afhandeling.
- Er was bestuurlijk overleg tussen provincie en Noord-Drentse gemeenten op 11 en 22 mei.
- Afspraak: provincie Drenthe en gemeente Assen doen een voorstel.
- Provincie, gemeenten en NAM overlegden over onafhankelijke schade-afhandeling op 22 mei.
- Ambtelijk overleg over de aanpak vond plaats op 23 mei 2017

Positie

Portefeuillehouders van Midden-Drenthe, Assen, Tynaarlo, Aa en Hunze, Noorderveld en provincie kozen in het voornoemde bestuurlijke overleg voor de volgende positionering bij dit dossier:

- a. De minister van Economische Zaken is bevoegd gezag en is beleidsmatig verantwoordelijk.
- b. Mijnbouwbedrijven zijn veroorzaker en wettelijk verantwoordelijk voor vergoeding van schade.
- c. Decentrale overheden zijn niet verantwoordelijk voor het organiseren van goede afhandeling.
- d. Wij geven onafhankelijk van EZ en mijnbouwbedrijven een gezamenlijke aanbeveling aan EZ
- e. Niet wij maar EZ is verantwoordelijk voor het zorgen voor onafhankelijke schade-afhandeling.

Samenwerking

Voor mijnbouwactiviteiten hebben decentrale overheden op grond van de per 1 januari 2017 gewijzigde Mijnbouwwet een adviserende rol aan de minister van EZ. De intentie is dat deze overheden namens de inwoners van Drenthe een gezamenlijk advies geven hoe onafhankelijke schade-afhandeling kan plaats vinden. De overheden in de provincie Drenthe werken daarbij samen.

Afbakening

Het gaat om de schade-afhandeling in Nederland door mijnbouwactiviteiten. Voor de gaswinning in Groningen geldt een specifieke regeling gezien aard en omvang van de problematiek. De overheden in Drenthe nemen het initiatief omdat hier, buiten Groningen, de meeste gevallen van schade zijn. De insteek is breed: alle schade gerelateerd aan mijnbouwactiviteiten.

Er wordt gekeken naar alle ingrediënten om te komen tot een goede schade-afhandeling incl. onafhankelijke nu(l)metingen en een onafhankelijk meetsysteem.

Beoogd resultaat is een opsomming van eisen en randvoorwaarden met als doel een zo goed mogelijke schaderegeling voor inwoners en eigenaren van gebouwen en werken.

Draagvlak

DNamens inwoners besluiten de bestuurders besluiten over het resultaat na de mening te hebben gehoord van inwoners vertegenwoordigers (zoals de Werkgroep Stop Gaswinning Marsdijk Nu) en gemeenteraden. Per overheid wordt naar eigen believen teruggekoppeld met eigen inwoners, belangengroeperingen en volksvertegenwoordigers.

Organisatie

In eerste instantie nemen provincie Drenthe en gemeente Assen het voortouw voor het proces.

Beoogde eerste stap: juridisch-bestuurlijk advies van wetenschappers vragen.

Ambtelijk terugkoppelen per stap met decentrale overheden via 'kennisnetwerk mijnbouwactiviteiten'.

Voorstel kerngroep: gemeente Assen (NAM-concessie), gemeente Westerveld (Vermilion-concessie), waterschap WDOD (bodemdaling) en provincie Drenthe (procesregie).

Met opmerkingen [PG1]: Wat mij betreft nemen we het aspect bodemdaling niet mee. Hiervoor is al een systematiek die functioneert in Groningen en Friesland.

Met opmerkingen [PG2]: Hoe moet ik dit lezen? Het dit betrekking op een soort rolverdeling? Wat mij betreft is de kerngroep integraal verantwoordelijk zonder rolverdeling.

■■■■■■ (Gemeente Assen) en ■■■■■■ (Provincie Drenthe) 24 mei 2017

17-05-24 strategische memo onafhankelijke schade-afhandeling mijnbouwactiviteiten 17-05-24 Strategische memo onafhankelijk schade-afhandeling mijnbouwactiviteiten

Gemeente Assen en provincie Drenthe leggen een concept (voor de opdracht aan wetenschappers om advies te geven) voor aan gemeenten en waterschappen om namens hen opdracht te geven. Op basis van het advies wordt een ambtelijk voorstel voor eisen en randvoorwaarden opgesteld. Hierover vindt dan bestuurlijk overleg plaats bijvoorbeeld in het pho-MEM van VDG voor afstemming. De besturen besluiten over een gezamenlijke brief aan de minister van EZ. De overheden van Drenthe vragen adhesiebetuiding aan UVW, VNG en IPO.

Met opmerkingen [PG3]: Of: nemen UVW, VNG en IPO mee in de randvoorwaarden.

Date : 11-5-2017 14:33:43

From : "SMO-Secretariaat" smo-secretariaat@assen.nl

To : "Griffier" griffier@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : uitgaande post - schadeafhandeling gaswinning (met spoed plaatsen op het RIS)

De volgende brief is uitgegaan en is in te zien via DocBase Online.
Als je op de link klikt ga je rechtstreeks naar DocBase Online.

Gebruikersnaam = eigen loginnaam in kleine letters
Wachtwoord = db of je eigen wachtwoord.

Jaar: 2017

Nummer: 01898

Omschrijving: schadeafhandeling gaswinning

Verzenddatum: 11-5-2017

Naam: de leden van de raad

<http://172.16.100.74/docbaseonline/templates/docbase.asp?action=SelViewDocument&Docname=00545724&Type=POST_UIT>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-6-2017 08:40:13

From : "SMO-Secretariaat" smo-secretariaat@assen.nl

To : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : uitgaande post

De volgende brief is uitgegaan en is in te zien via DocBase Online.
Als je op de link klikt ga je rechtstreeks naar DocBase Online.

Gebruikersnaam = eigen loginnaam in kleine letters
Wachtwoord = db of je eigen wachtwoord.

Jaar: 2017

Nummer: 02115

Omschrijving: Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Westerveld

Verzenddatum: 8-6-2017

Naam: Ministerie van Economische Zaken

<http://172.16.100.74/docbaseonline/templates/docbase.asp?action=SelViewDocument&Docname=00546237&Type=POST_UIT>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 16-6-2017 13:59:15

From : ██████████@assen.nl

To : ██████████@assen.nl

Subject : uitgangspunten protocol Groningen

Zie:

<http://www.rtvnoord.nl/nieuws/178563/Nieuw-schadeprotocol-is-stap-dichterbij>

Groet,

████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 5-1-2017 16:25:11

From : ██████████@shell.com

To : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Cc : "██████████@aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl, "██████████@tynaarlo.nl" ██████████@tynaarlo.nl

Subject : Uitnodiging Marsdijk LR.pdf

Attachment : Uitnodiging Marsdijk LR.pdf;image001.png;image002.jpg;

Heren,
Hierbij ter informatie de uitnodiging voor de informatiemiddag in Marsdijk op 17 januari 2017. Hij wordt vandaag, morgen en overmorgen bezorgd in Marsdijk door Alescon.

Met vriendelijke groet,

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T ██████████

M ██████████

E ██████████@shell.com

I www.nam.nl

 <http://www.twitter.com/namby>

 <https://www.linkedin.com/company/nam>

**Uitnodiging
WELKOM BIJ NAM
OP 17 JANUARI
IN DE DISSEL**

Beste buren uit Marsdijk,

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) heeft in november 2015 een boring verricht naar een blok in een al producerend gasveld in het noorden van Assen. NAM noemt dat het 'Vries-gasveld'. De 3 kilometer diepe put loopt vanaf onze locatie Vries-1 aan Het Kleuvenveld in de gemeente Assen naar het dorp Loon. Het aardgas kan inmiddels gewonnen worden via een productie-installatie.

Uitnodiging De Dissel

Hoe het gas uiteindelijk naar de installatie toestroomt en waar we aardgas voor gebruiken leggen we graag uit tijdens een inloopsessie. Deze inloopsessie houden we op

dinsdag 17 januari 2017 tussen 15.00 en 20.00 uur in een van de zalen van Wijkcentrum De Dissel aan de Kleuvenstee 2-4 in Assen.

Eveneens staan wij op die dag met een informatietruck op het parkeerterrein bij De Dissel.

Aanmelden informatiesessie

Omdat de ruimte in De Dissel beperkt is, maar wij u wel graag informatie willen geven in uw eigen wijk, helpt het om u vooraf op te geven voor een van de sessies. De sessies vinden plenair plaats en duren een half uur. Na of voorafgaand aan het plenaire gedeelte kunt u terecht met al uw vragen of gewoon voor een praatje in onze informatietruck.

Tijdstippen waarop de plenaire sessies beginnen zijn:

15.00 en 15.30 uur	18.00 en 18.30 uur
16.00 en 16.30 uur	19.00 en 19.30 uur
17.00 en 17.30 uur	20.00 en 20.30 uur

Geeft u bij uw aanmelding voor het bijwonen van de inloopsessie aan op welk tijdstip u wilt langskomen en met hoeveel personen u aanwezig wilt zijn? U kunt zich aanmelden via het e-mailadres: nam-communicatie@shell.com.

Heeft u **geen e-mail dan is een telefoontje naar 0592-368000** voldoende. Als het tijdstip waarop u zich voor een sessie aangemeld heeft vol zit dan komen wij met een ander voorstel bij u terug. U krijgt sowieso een bevestiging van uw aanmelding.

Nederland telt 175 gasvelden in de ondergrond

Een aantal van die gasvelden bevindt zich in en rondom Assen. Er zijn vier gasvelden in de gemeente Assen door NAM in gebruik: het gasveld Vries aan de noord-kant, het veld Assen aan de noordwest-kant, het veld Witten aan de zuidwest-kant en het veld Eleveld-Noord aan de zuidoost-kant. Een vijfde veld, onder het Asserbos, bevat te weinig gas om te kunnen produceren. Het gasveld Vries is veel dunner en veel kleiner dan het grote Groningen gasveld. Qua volume is het gasveld ten Noorden van Assen 400 keer kleiner. De bovengrond is anders, en de ondergrond is anders. De twee velden zijn dus geologisch niet met elkaar te vergelijken. Zelfs het gas is anders van kwaliteit.

Aardbevingsrisico laag in dit gasveld

Wij begrijpen dat u vragen heeft over eventuele nadelige gevolgen voor u. Dat begrijpen we, want er wordt veel over die gevolgen geschreven; over bodemdaling, aardbevingen en schade aan huizen. Vandaar dat wij het belangrijk vinden u goed te informeren. Een boring veroorzaakt geen aardbeving. Een eventuele beving ontstaat tijdens het proces daarna, het winnen van gas. Doordat het gas uit de steenlaag op drie kilometer diepte wordt gehaald, ontstaat er druk op dat gesteente waardoor de bodem wat kan dalen. Wanneer dat in één keer flink beweegt, kan er een beving ontstaan. NAM kijkt bij de winning van gas in nieuwe blokken van al producerende gasvelden naar wat mogelijke gevolgen voor u zouden kunnen zijn. We zijn echter al langer gas aan het winnen vanuit dit veld en tot nu toe verwachtten wij een bodemdaling van maximaal 2 centimeter over een periode van tientallen jaren. Voor dit veld was het risico op aardbevingen laag omdat het een kleine hoeveelheid gas uit een klein blok betreft. Daardoor is het risico op schade aan uw huizen nog kleiner. Echter, een aardbeving is nooit uit te sluiten. In elf van de 175 gasvelden in Nederland zijn er voelbare bevingen geweest. Mocht er ondanks alle verwachtingen van de experts toch schade aan uw huis ontstaan door onze activiteiten, dan vergoedt NAM die schade zondermeer. Heeft u vragen of twijfels, laat het ons alstublieft weten. Er is veel informatie over dit onderwerp beschikbaar; wij helpen u daar graag bij.

Goed om te weten

Voor alle kleine gasvelden van NAM in Nederland heeft NAM een speciale schadeprocedure. Dat betekent dat wanneer er een voelbare aardbeving is geweest en u vermoedt dat daardoor schade is ontstaan, u de schade bij NAM kunt melden. Wanneer NAM verantwoordelijk is voor de schade aan uw huis, wordt de schade zondermeer vergoed.

Waarom wordt er nog steeds aardgas uit de grond gehaald?

Omdat we als inwoners van Nederland aardgas gebruiken voor het verwarmen van huizen, douche- en badwater, voor het koken van eten en voor een groot deel voor het opwekken van elektriciteit.

Nederland is een land van energie. We verbruiken veel energie, maar we winnen ook heel veel in ons eigen land. De belangrijkste energiebron van Nederland is aardgas. Sinds de ontdekking van het grote Groningen gasveld in 1959 zijn er door mijnbouwbedrijven nog honderden kleine velden ontdekt die nog steeds worden aangeboord en waarvan het gas in ons energiesysteem wordt gebruikt. NAM voert het kleine-veldenbeleid van de Nederlandse regering uit. Dat betekent dat ook het gas uit de kleine gasvelden gewonnen moet worden.

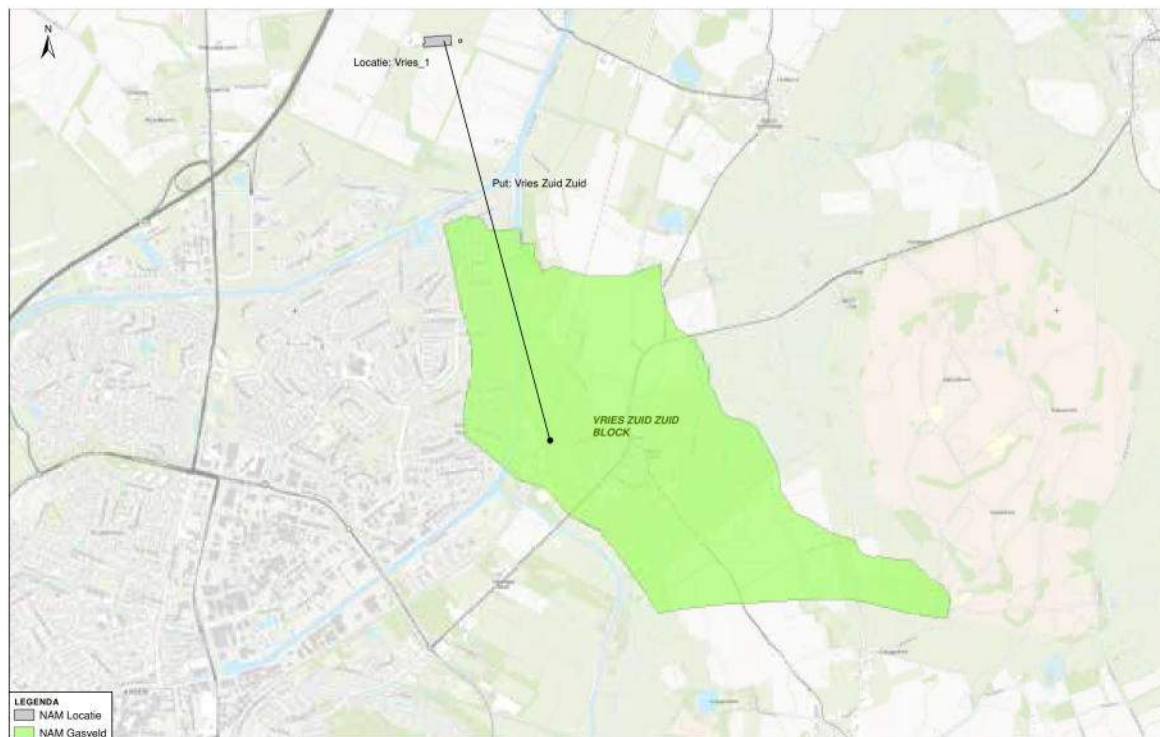
Meer informatie?

- Op www.nam.nl vindt u uitgebreide informatie over de activiteiten in Assen.
- Op Facebook zijn wij te vinden als: NAM in Assen.
- Twitter @NAMbv
- Ook op social media kunt u uiteraard met uw vragen terecht!

Heeft u hier nog vragen over?

Heeft u een vraag over onze NAM-locatie dan kunt u ze tijdens kantooruren stellen aan [REDACTED] van Vergunningen en Omgevingsmanagement op telefoonnummer [REDACTED]. Buiten kantooruren kunt u bellen met de Centrale Meldkamer van NAM op telefoonnummer 0592 364000. Deze meldkamer is 24 uur per dag bereikbaar.

NAM Gasveld Vries Zuid-Zuid

Met vriendelijke groet,
Afdeling communicatie
Nederlandse Aardolie Maatschappij BV

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY

Date : 8-6-2017 11:18:13

From : [REDACTED]@shell.com

To : [REDACTED]

Subject : Uitnodiging ontvangst Generation Discover Festival donderdag 15 juni 16.00 - 19.00 uur.
Attachment : image001.png;image002.jpg;image003.png;image005.jpg;

Dag allen,

Volgende week start het [Generation Discover Festival](#) in Emmen. Dat is -kort gezegd- een serie onvergetelijke ervaringen op het gebied van wetenschap en technologie. Voor scholieren, studenten en jonge ondernemers. Maar ook voor jullie!

Uitnodiging

Ik wil je daarom graag uitnodigen voor een speciale ontvangst en rondleiding op donderdag 15 juni 2017. Wat houdt dat in?

- Donderdag 15 juni ben jij een van de gasten die we tijdens het Generation Discover Festival mogen ontvangen.
- We beginnen om 16.00 uur met een hapje en drankje in Grand Café Karakter. Het Grand Café bevindt zich dichtbij het terrein waar de Hub van het Generation Discover Festival opgebouwd is, dus de Vreding in Emmen.
- Om 17.30 uur worden we verwacht in de Hub aan de Vreding. Daar gaan we samen beleven wat ook 30 groep 7 schoolklassen uit de Gemeente Emmen tussen 13 en 23 juni gaan beleven. Het programma draait om energievormen en nieuwe technieken die daarbij komen kijken. Voorafgaand aan het programma wordt door een Shell-collega een inleiding gegeven op het Generation Discover Festival. Dit gebeurt ook in de Hub.
- Het programma in de Hub duurt circa 1 ½ uur en eindigt om circa 19.00.

Waarom?

NAM is erg actief in jouw gemeente. Daarom hebben wij vaak contact, of informeren wij jullie regelmatig. De NAM is ook de komende jaren nog veel werkzaam, en zichtbaar, in jouw gemeente. Ik zou het daarom leuk vinden om je ook eens onder andere omstandigheden dan 'spoed' of 'issues' te spreken. Daarnaast is het Generation Discover Festival een rondreizend festival. In oktober staan ze in Den Haag. Er worden dan heel veel scholen uit het hele land uitgenodigd. Wellicht dat we er samen voor kunnen zorgen dat de scholen in jouw gemeente ook -ondersteund met een financiële bijdrage voor vervoer- die kant op kunnen gaan. Om te weten of het wat is, is het natuurlijk goed om eerst te kijken wat het is!

Lijkt het je wat?

Dan hoor ik dat graag. Je mag me dan mailen met het aantal personen dat je langs wilt komen. Ik hoop natuurlijk dat het lukt.

Adres gegevens Karakter:
Grand Café Karakter V.O.F.
Dalipassage 8
7811 DB Emmen
Tel: 05 91 - 76 91 85

Parkeren kan bij de Vreding of tegenover de Wildlands, bij de AH.

Ik hoor graag van je!
Met vriendelijke groet,

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T + [REDACTED]
M + [REDACTED]
E [REDACTED]@shell.com
I www.nam.nl

 <http://www.twitter.com/nambv>

 <https://www.linkedin.com/company/nam>

 <http://www.twitter.com/nambv>

 <https://www.linkedin.com/company/nam>

Date : 24-4-2018 16:30:51

From : ██████████@shell.com

To : ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, "Griffier" griffier@assen.nl

Cc : ██████████@assen.nl

Subject : Uitnodiging Open Huis NAM Assen

Attachment : image001.png;image002.jpg;

Geachte burgemeester, Geachte wethouder, Geacht College,

Begin mei is het 50 jaar geleden dat de NAM naar de stad Assen verhuisde en haar intrek nam in een pand aan de Schepersmaat. Anno 2018 werken we een pand 'verderop' met circa 1500 mensen nog steeds aan de energievoorziening van Nederland, in de vorm van olie en gas. En, inmiddels werken we ook hard aan de energietransitie van de 21^e eeuw.

NAM doet dit echter niet alleen; u weet als geen ander dat wij dit samen met belangrijke bedrijven, organisaties en ingehuurde deskundigen doen. Belangrijk voor NAM, maar ook al 50 jaar belangrijk voor Drenthe en Assen. En dat willen we graag laten zien.

Wij houden daarom op zaterdag 26 mei een Open Huis in en om ons gebouw in Assen, van 10 tot 16 uur. Er is in de olie- en gasindustrie verschrikkelijk veel kennis en kunde, en we vinden een **Open Huis ter gelegenheid van 50 jaar NAM in Assen** een mooie manier om daarmee een tipje van de sluier op te lichten richting een breder publiek.

Wij willen u hierbij van harte uitnodigen om ook aan u en uw College te laten zien waarin deze gezamenlijke Assense en Drentse bedrijven uitblinken, en om hen te laten presenteren wat hún bijdrage aan de Noordelijke economie is.

Ik hoor graag of uw plannen en uw agenda hiervoor geschikt zijn.

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

██████████
██████████

██████████@shell.com

1 www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

Date : 15-2-2019 11:39:36

31.264

From : ██████████@shell.com

To : "██████████" @assen.nl

Subject : Uitnodiging Samen energie, NAM in de regio

Hi ██████████,

Zou jij er nog voor willen zorgen dat ook Karin Dekker deze uitnodiging krijgt? De vorige is denk ik naar ██████████ gestuurd.

Zou fijn zijn!

Dank je,

██████████

UITNODIGING

EVENT

Samen energie, NAM in de regio

DATUM

vrijdag 1 maart 2019

TIJD

16:15 – 19:00 uur

LOCATIE

Stadion van FC Emmen

Geachte relatie,

Graag nodig ik u uit voor de NAM regiobijeenkomst in het FC Emmen stadion. Tijdens deze bijeenkomst wil ik, samen met mijn collega's, met u in gesprek gaan over de energietoekomst in deze regio. Wat zijn bijvoorbeeld uw ideeën over de energie-agenda in deze regio voor de komende jaren? De NAM is al decennia actief in Drenthe en Overijssel en dat willen we graag samen met u nog een aantal jaren blijven.

Dat de toekomst er voor de NAM anders uit gaat zien is een gegeven. Ook u speelt hierin een rol. De energietransitie in Nederland vraagt namelijk om samenwerking, samen nadenken over ideeën en mogelijkheden over de energiebronnen van de toekomst. Als directeur van de NAM wil ik mijn visie hierover met u delen maar wil ik ook graag uw ideeën horen, Samen energie in uw regio!

Ik hoop u op 1 maart te mogen begroeten in het stadion van FC Emmen om daar met u in gesprek te gaan. Hieronder treft u het programma aan:

PROGRAMMA

16:15 – 16:30 uur	Ontvangst bij de NAM, Samen energie in de regio
16:30 – 16:45 uur	Welkomstwoord door Johan Atema
16:45 – 17:45 uur	In gesprek <ul style="list-style-type: none">– De rol van de NAM door de jaren heen– Blik op de toekomst– Samen met u
17:45 – 19:00 uur	Borrel

Wilt u voor 15 februari a.s. via Communicatie@NAM.nl aangeven of wij u mogen verwelkomen op 1 maart?

Met vriendelijke groet,

██████████

██████████

Directeur NAM

Na aanmelding ontvangt u van ons meer informatie over de locatie en route.

BRON VAN ONZE ENERGIE

Graag informeren wij u dat alle persoonsgegevens die verstrekt en gebruikt worden als onderdeel van de zakelijke relatie van de Shell business met haar klanten, leveranciers en partners, verwerkt worden in overeenstemming met het Shell Global Privacy beleid – Zakelijke Klanten, Leveranciers en Business Partners beschikbaar via de relevante webpagina onder de link www.shell.com, zoals aangevuld met enige verdere specifieke en/of lokale privacy statements. Voor vragen of zorgen omtrent de verwerking van de persoonsgegevens, verwijzen wij u graag naar het Shell Global Privacy beleid – Zakelijke Klanten, Leveranciers en Business Partners of kunt u contact opnemen met de voor uw relevante Klantenservicecentrum.

Date : 6-1-2017 16:33:17

From : ██████████@shell.com

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl, "bestuur@tynaarlo.nl" bestuur@tynaarlo.nl, "CLambert@aaenhunze.nl" CLambert@aaenhunze.nl

Cc : ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, "████████@aaenhunze.nl"
 ██████████@aaenhunze.nl, "████████@tynaarlo.nl", ██████████aaenhunze.nl, "████████@aaenhunze.nl"
 ██████████@drenthe.nl

Subject : Update NAM begin 2017

Attachment : Uitnodiging Marsdijk LR.pdf;Uitnodiging Loon.pdf;image001.png;image004.jpg;

Geachte heer Out, Thijsen en Lambert,

In navolging van de NAM-brief die u op 23 december 2016 is gestuurd door de heer Herman Baars, bericht ik u het volgende.

De betreffende put waarover wij eind vorig jaar meerdere keren gesproken hebben, is tussen Kerst en Oud & Nieuw gebruiksklaar gemaakt en kan inmiddels elk moment gasproductie leveren. Deze Vries-10-put ligt met name onder het dorp Loon en voor een deel dichtbij het dorp Balloo en voor een deel onder Marsdijk. Zoals wij u hebben geschreven en zoals wij hebben besproken, hebben wij van het Ministerie van Economische Zaken toestemming om een bepaalde hoeveelheid gas (uit het blok van het Vries-gasveld) via deze put te produceren.

Wij hebben u in datzelfde kader één en ander beloofd.

- Vandaag en morgen worden door Alescon op alle huisadressen van Marsdijk uitnodigingen bezorgd voor een informatiemiddag en -avond in De Dissel op 17 januari 2017. De uitnodiging bevat tevens uitgebreide achtergrondinformatie over het blok waar put Vries-10 naartoe leidt. De brief is daardoor zowel een flyer als een uitnodiging.
- Begin volgende week worden uitnodigingen bezorgd op alle huisadressen in Loon, Balloo en Taarlo. Deze informatiebijeenkomst is op de middag en avond van 24 januari 2017 in de Herberg van Loon.
- Onze informatietruck is eveneens aanwezig op deze dagen.
- Daarnaast zijn wij bezig met een winkelpand in het winkelcentrum van Marsdijk. Het plan is om dit (DA-)pand voor een aantal weken te huren waardoor mensen op bepaalde (nog aan te geven) tijden spontaan binnen kunnen lopen. De verwachting is dat we vanaf 23 januari hier terecht kunnen. De uiteindelijke periode dat wij in Marsdijk blijven, is uiteraard mede afhankelijk van de aanloop in deze 'NAM-Pop-Up-Store'.
- Wij zijn hierover in contact met zowel de wijkraad als de ondernemersvereniging.
- Een en ander zal -wanneer er meer duidelijkheid is- worden bekendgemaakt via de wijkraad, via de ondernemersvereniging, op de informatieavonden en via (social) media.

In het kader van het winningsplan Westerveld, het parallel lopende proces, is wellicht voor u nog het volgende van belang. De Minister van Economische Zaken heeft twee dagen geleden een brief naar de Kamer gestuurd waarin wellicht ook voor u relevante informatie staat. Het gaat met name over de monitoring door het KNMI van bevingen en de afwikkeling van schade door mijnbouwbedrijven. Onder coördinatie van RVO is een schadeloket ontwikkeld, zodat schademelders niet hoeven te zoeken naar de verantwoordelijke mijnbouwbedrijven in het geval er schade ontstaat door mijnbouwactiviteiten. De verwachting is dat dit de duidelijkheid voor de burgers vergroot. De betreffende brief vindt u hier: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aardbevingen-in-groningen/documenten/kamerstukken/2017/01/04/kamerbrief-over-monitoring-aardbevingen-en-schadeafwikkeling>. Uiteraard blijven op www.nam.nl het NAM-schadeproces en het schadeformulier prominent aanwezig.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van deze acties of deze mail, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

██████████
 ██████████

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T +31 592 ██████████

M +316 ██████████

██████████@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/namby>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

**Uitnodiging
WELKOM BIJ NAM
OP 17 JANUARI
IN DE DISSEL**

Beste buren uit Marsdijk,

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) heeft in november 2015 een boring verricht naar een blok in een al producerend gasveld in het noorden van Assen. NAM noemt dat het 'Vries-gasveld'. De 3 kilometer diepe put loopt vanaf onze locatie Vries-1 aan Het Kleuvenveld in de gemeente Assen naar het dorp Loon. Het aardgas kan inmiddels gewonnen worden via een productie-installatie.

Uitnodiging De Dissel

Hoe het gas uiteindelijk naar de installatie toestroomt en waar we aardgas voor gebruiken leggen we graag uit tijdens een inloopsessie. Deze inloopsessie houden we op

dinsdag 17 januari 2017 tussen 15.00 en 20.00 uur in een van de zalen van Wijkcentrum De Dissel aan de Kleuvenstee 2-4 in Assen.

Eveneens staan wij op die dag met een informatietruck op het parkeerterrein bij De Dissel.

Aanmelden informatiesessie

Omdat de ruimte in De Dissel beperkt is, maar wij u wel graag informatie willen geven in uw eigen wijk, helpt het om u vooraf op te geven voor een van de sessies. De sessies vinden plenair plaats en duren een half uur. Na of voorafgaand aan het plenaire gedeelte kunt u terecht met al uw vragen of gewoon voor een praatje in onze informatietruck.

Tijdstippen waarop de plenaire sessies beginnen zijn:

15.00 en 15.30 uur	18.00 en 18.30 uur
16.00 en 16.30 uur	19.00 en 19.30 uur
17.00 en 17.30 uur	20.00 en 20.30 uur

Geeft u bij uw aanmelding voor het bijwonen van de inloopsessie aan op welk tijdstip u wilt langskomen en met hoeveel personen u aanwezig wilt zijn? U kunt zich aanmelden via het e-mailadres: nam-communicatie@shell.com.

Heeft u **geen e-mail dan is een telefoontje naar 0592-368000** voldoende. Als het tijdstip waarop u zich voor een sessie aangemeld heeft vol zit dan komen wij met een ander voorstel bij u terug. U krijgt sowieso een bevestiging van uw aanmelding.

Nederland telt 175 gasvelden in de ondergrond

Een aantal van die gasvelden bevindt zich in en rondom Assen. Er zijn vier gasvelden in de gemeente Assen door NAM in gebruik: het gasveld Vries aan de noord-kant, het veld Assen aan de noordwest-kant, het veld Witten aan de zuidwest-kant en het veld Eleveld-Noord aan de zuidoost-kant. Een vijfde veld, onder het Asserbos, bevat te weinig gas om te kunnen produceren. Het gasveld Vries is veel dunner en veel kleiner dan het grote Groningen gasveld. Qua volume is het gasveld ten Noorden van Assen 400 keer kleiner. De bovengrond is anders, en de ondergrond is anders. De twee velden zijn dus geologisch niet met elkaar te vergelijken. Zelfs het gas is anders van kwaliteit.

Aardbevingsrisico laag in dit gasveld

Wij begrijpen dat u vragen heeft over eventuele nadelige gevolgen voor u. Dat begrijpen we, want er wordt veel over die gevolgen geschreven; over bodemdaling, aardbevingen en schade aan huizen. Vandaar dat wij het belangrijk vinden u goed te informeren. Een boring veroorzaakt geen aardbeving. Een eventuele beving ontstaat tijdens het proces daarna, het winnen van gas. Doordat het gas uit de steenlaag op drie kilometer diepte wordt gehaald, ontstaat er druk op dat gesteente waardoor de bodem wat kan dalen. Wanneer dat in één keer flink beweegt, kan er een beving ontstaan. NAM kijkt bij de winning van gas in nieuwe blokken van al producerende gasvelden naar wat mogelijke gevolgen voor u zouden kunnen zijn. We zijn echter al langer gas aan het winnen vanuit dit veld en tot nu toe verwachtten wij een bodemdaling van maximaal 2 centimeter over een periode van tientallen jaren. Voor dit veld was het risico op aardbevingen laag omdat het een kleine hoeveelheid gas uit een klein blok betreft. Daardoor is het risico op schade aan uw huizen nog kleiner. Echter, een aardbeving is nooit uit te sluiten. In elf van de 175 gasvelden in Nederland zijn er voelbare bevingen geweest. Mocht er ondanks alle verwachtingen van de experts toch schade aan uw huis ontstaan door onze activiteiten, dan vergoedt NAM die schade zondermeer. Heeft u vragen of twijfels, laat het ons alstublieft weten. Er is veel informatie over dit onderwerp beschikbaar; wij helpen u daar graag bij.

Goed om te weten

Voor alle kleine gasvelden van NAM in Nederland heeft NAM een speciale schadeprocedure. Dat betekent dat wanneer er een voelbare aardbeving is geweest en u vermoedt dat daardoor schade is ontstaan, u de schade bij NAM kunt melden. Wanneer NAM verantwoordelijk is voor de schade aan uw huis, wordt de schade zondermeer vergoed.

Waarom wordt er nog steeds aardgas uit de grond gehaald?

Omdat we als inwoners van Nederland aardgas gebruiken voor het verwarmen van huizen, douche- en badwater, voor het koken van eten en voor een groot deel voor het opwekken van elektriciteit.

Nederland is een land van energie. We verbruiken veel energie, maar we winnen ook heel veel in ons eigen land. De belangrijkste energiebron van Nederland is aardgas. Sinds de ontdekking van het grote Groningen gasveld in 1959 zijn er door mijnbouwbedrijven nog honderden kleine velden ontdekt die nog steeds worden aangeboord en waarvan het gas in ons energiesysteem wordt gebruikt.

NAM voert het kleine-veldenbeleid van de Nederlandse regering uit. Dat betekent dat ook het gas uit de kleine gasvelden gewonnen moet worden.

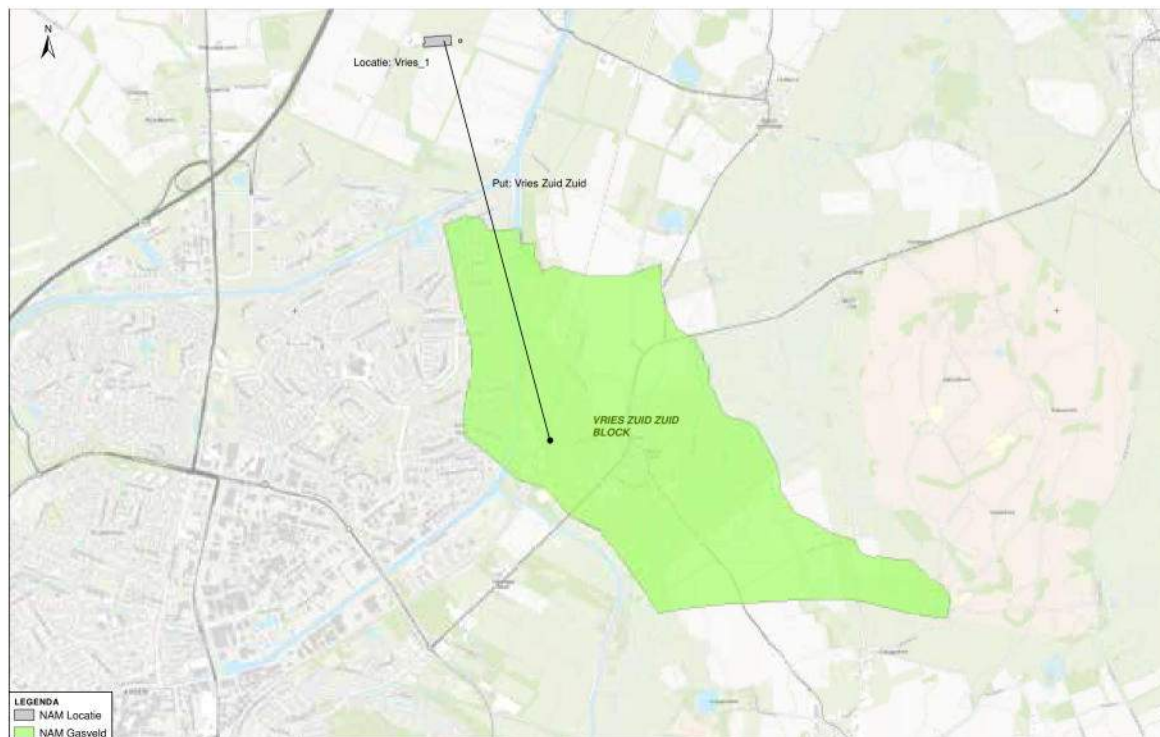
Meer informatie?

- Op www.nam.nl vindt u uitgebreide informatie over de activiteiten in Assen.
- Op Facebook zijn wij te vinden als: NAM in Assen.
- Twitter @NAMbv
- Ook op social media kunt u uiteraard met uw vragen terecht!

Heeft u hier nog vragen over?

Heeft u een vraag over onze NAM-locatie dan kunt u ze tijdens kantooruren stellen aan Martin Smit van Vergunningen en Omgevingsmanagement op telefoonnummer 0592 364757. Buiten kantooruren kunt u bellen met de Centrale Meldkamer van NAM op telefoonnummer 0592 364000. Deze meldkamer is 24 uur per dag bereikbaar.

NAM Gasveld Vries Zuid-Zuid

Met vriendelijke groet,
Afdeling communicatie
Nederlandse Aardolie Maatschappij BV

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

**Uitnodiging
WELKOM BIJ NAM
OP 24 JANUARI
IN DE HERBERG**

Beste buren uit Loon, Balloo en Taarlo,

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) heeft in november 2015 een boring verricht naar een blok in een al producerend gasveld in het noorden van Assen. NAM noemt dat het 'Vries-gasveld'. De 3 kilometer diepe put loopt vanaf onze locatie Vries-1 aan Het Kleuvenveld in de gemeente Assen naar het dorp Loon. Het aardgas kan inmiddels gewonnen worden via een productie-installatie.

Uitnodiging De Herberg van Loon

Hoe het gas uiteindelijk naar de installatie toestroomt en waar we aardgas voor gebruiken leggen we graag aan de inwoners van Loon, Balloo en Taarlo uit tijdens een inloopsessie. Deze inloopsessie houden we op

**dinsdag 24 januari 2017 tussen 16.00 en 20.00 uur
in de Herberg van Loon aan de Gasterenseweg 1 in Loon.**

Aanmelden voor de inloopsessie is niet nodig, u kunt zelf het tijdstip bepalen waarop u bij ons langkomt.

Nederland telt 175 gasvelden in de ondergrond

Een aantal van die gasvelden bevindt zich in en rondom Assen. Er zijn vier gasvelden in de gemeente Assen door NAM in gebruik: het gasveld Vries aan de noordkant, het veld Assen aan de noordwest-kant, het veld Witten aan de zuidwest-kant en het veld Eleveld-Noord aan de zuidoost-kant. Een vijfde veld, onder het Asserbos, bevat te weinig gas om te kunnen produceren. Het gasveld Vries is veel dunner en veel kleiner dan het grote Groningen gasveld. Qua volume is het gasveld ten Noorden van Assen 400 keer kleiner. De bovengrond is anders, en de ondergrond is anders. De twee velden zijn dus geologisch niet met elkaar te vergelijken. Zelfs het gas is anders van kwaliteit.

Aardbevingsrisico laag in dit gasveld

Wij begrijpen dat u vragen heeft over eventuele nadelige gevolgen voor u. Dat begrijpen we, want er wordt veel over die gevolgen geschreven; over bodemdaling, aardbevingen en schade aan huizen. Vandaar dat wij het belangrijk vinden u goed te informeren. Een boring veroorzaakt geen aardbeving. Een eventuele beving ontstaat tijdens het proces daarna, het winnen van gas. Doordat het gas uit de steenlaag op drie kilometer diepte wordt gehaald, ontstaat er druk op dat gesteente waardoor de bodem wat kan dalen. Wanneer dat in één keer flink beweegt, kan er een beving ontstaan. NAM kijkt bij de winning van gas in nieuwe blokken van al producerende gasvelden naar wat mogelijke gevolgen voor u zouden kunnen zijn. We zijn echter al langer gas aan het winnen vanuit dit veld en tot nu toe verwachtten wij een bodemdaling van maximaal 2 centimeter over een periode van tientallen jaren. Voor dit veld was het risico op aardbevingen laag omdat het een kleine hoeveelheid gas uit een klein blok betreft. Daardoor is het risico op schade aan uw huizen nog kleiner. Echter, een aardbeving is nooit uit te sluiten. In zeven van de 175 gasvelden in Nederland zijn er voelbare bevingen geweest. Heeft u vragen of twijfels, laat het ons alstublieft weten. Er is veel informatie over dit onderwerp beschikbaar; wij helpen u daar graag bij.

Goed om te weten

Voor alle kleine gasvelden van NAM in Nederland heeft NAM een speciale schadeprocedure. Dat betekent dat wanneer er een voelbare aardbeving is geweest en u vermoedt dat daardoor schade is ontstaan, u de schade bij NAM kunt melden. Wanneer NAM verantwoordelijk is voor de schade aan uw huis, wordt de schade zondermeer vergoed.

Waarom wordt er nog steeds aardgas uit de grond gehaald?

Omdat we als inwoners van Nederland aardgas gebruiken voor het verwarmen van huizen, douche- en badwater, voor het koken van eten en voor een groot deel voor het opwekken van elektriciteit. Nederland is een land van energie. We verbruiken veel energie, maar we winnen ook heel veel in ons eigen land. De belangrijkste energiebron van Nederland is aardgas. Sinds de ontdekking van het grote Groningen gasveld in 1959 zijn er door mijnbouwbedrijven nog honderden kleine velden ontdekt die nog steeds worden aangeboord en waarvan het gas in ons energiesysteem wordt gebruikt. NAM voert bovendien het kleine-veldenbeleid van de Nederlandse regering uit. Dat betekent dat ook het gas uit de kleine gasvelden gewonnen moet worden.

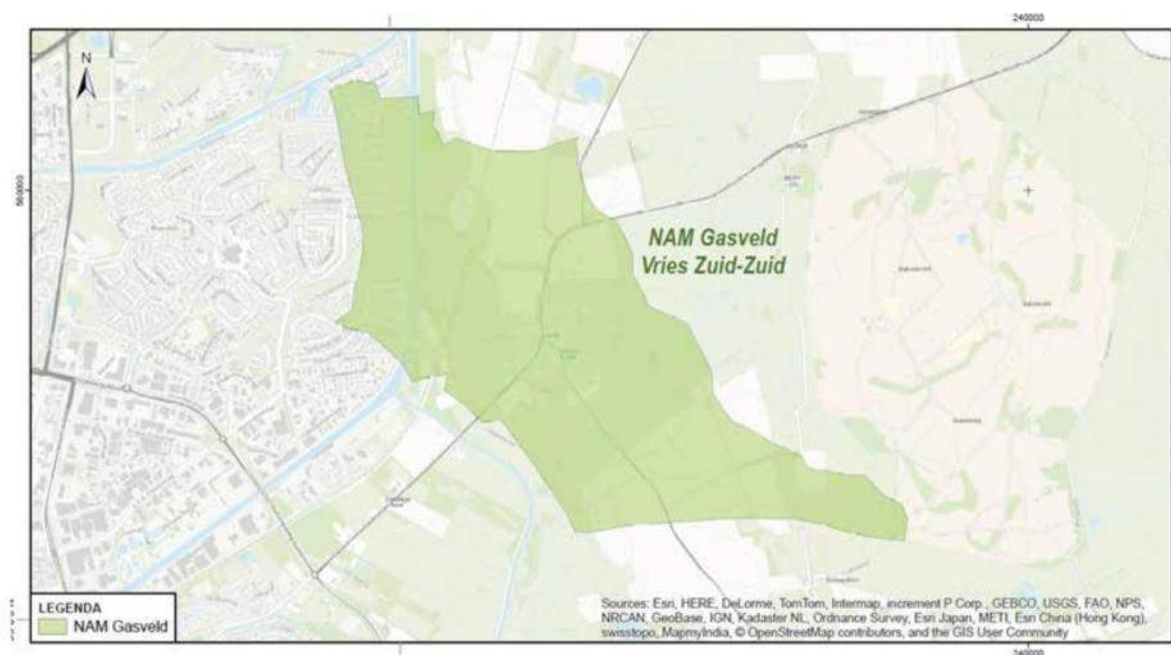

Meer informatie?

- Op www.nam.nl vindt u uitgebreide informatie over de activiteiten in Assen.
- Op Facebook zijn wij te vinden als: NAM in Assen.
- Twitter @NAMbv
- Ook op social media kunt u uiteraard met uw vragen terecht!

Heeft u hier nog vragen over?

Heeft u een vraag over onze NAM-locatie dan kunt u ze tijdens kantooruren stellen aan Martin Smit van Vergunningen en Omgevingsmanagement op telefoonnummer 0592 364757. Buiten kantooruren kunt u bellen met de Centrale Meldkamer van NAM op telefoonnummer 0592 364000. Deze meldkamer is 24-uur per dag bereikbaar.

Date : 23-2-2018 14:54:09

From : ██████████@assen.nl

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : ██████████assen.nl, ██████████ assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : verkenning Tcbb schadeafhandeling

Attachment : memo verkenning Tcbb aanpak onafhankelijke schadeafhandeling 23-2-2018.docx;notitie_EZK_verkenning.pdf;

Dag Marco,

Kun je je vinden in de inhoud van bijgevoegd memo?

Maandagmiddag gaan we in gesprek met onze buurgemeenten en provincie.

Zelf maar even bepalen of je de overige collegeleden hierover nog wilt informeren.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidspecialist gemeente Assen

T 0592-██████████

M 06-██████████

Website: www@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan : Marco Out
Datum : 23 februari 2018
Onderwerp : Reactie op verkenning Tcbb schadeafhandeling mijnbouwschade Nederland

Aanleiding

Onlangs is een door de minister een schadeprotocol voor het Groninger veld vastgesteld waarbij de NAM uit het proces van schadeafhandeling is gestapt. Deze geldt echter alleen voor schades veroorzaakt door gaswinning uit het Groninger veld. De rest van Nederland wil ook een goede onafhankelijke schadeafhandeling.

De Tcbb heeft op verzoek van de minister van EZK een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheid om te komen tot een uniforme wijze van afhandeling van schade veroorzaakt door mijnbouw voor de rest van Nederland. De Tcbb heeft hiervoor een aantal instanties geïnterviewd, waaronder de provincie en gemeenten in Noord Drenthe.

Woensdag 21 februari hebben wij ambtelijk een eindconcept van deze verkenning vertrouwelijk ontvangen van de Tcbb. Het rapport wordt 28 februari door de Tcbb aangeboden aan de minister.

Strekking van de Tcbb verkenning.

In de verkenning zijn de contouren geschetst van een mogelijk meer integrale, onafhankelijke aanpak van mijnbouwschades.

De Tcbb pleit voor een integrale aanpak van schaderisico's die moet bestaan uit:

- een integrale en transparante beoordeling van schaderisico's voorafgaand aan de gaswinning.
- transparante monitoring van schades tijdens de gaswinning.
- een adequate afhandeling van schades tijdens of na de gaswinning.

Er wordt in het rapport aangegeven dat het technisch erg lastig is om de relatie te leggen tussen schade en bodembeweging of bodemdaling. Daarom vindt de Tcbb het belangrijk dat er vooraf en tijdens de mijnbouwactiviteit lees: gaswinning goed gemonitord wordt.

Men pleit voor een gebiedsarrangement vastgelegd door de mijnbouwer en het lokaal bestuur voor afhandeling van met name kleine schades. Deze moet zorgen voor een basisvoorziening waarmee kleine schades snel en efficiënt worden afgehandeld.

Voor grote schades wil men een landelijk onafhankelijk instituut zoals die voor Groningen nu wordt ingericht.

Men erkent in de verkenning dat de omgekeerde bewijslast een betere uitgangspositie voor de inwoner verschaft maar er wordt in het advies niet voor gepleit.

Eerste indruk van het advies

De verkenning biedt goede aanknopingspunten voor een adequate en ruimhartige schadeafhandeling.

Er wordt door Tcbb gesteld dat in de verkenning de contouren zijn geschetst voor een uniforme wijze van afhandeling van schade veroorzaakt door mijnbouw voor de rest van Nederland. Er zijn nog veel zaken niet uitgewerkt en dat leidt nog tot vragen en onduidelijkheid. Het advies komt niet geheel overeen met ons advies en zienswijze op het winningsplan ten aanzien van schadeafhandeling.

Positief:

Men wil naar een onafhankelijke beoordeling van mijnbouwschade en de mijnbouwer uit het schadeafhandelingstraject. Er wordt aangegeven dat er veel meer aandacht moet zijn voor monitoring vooraf, tijdens en na beëindiging van de mijnbouwactiviteiten.

Kanttekeningen:

Er wordt niks gezegd over het voorkomen van schade; omgekeerde bewijslast zit niet in het advies en onduidelijk is wat bedoeld wordt met gebiedsarrangement en regionale aanpak. Wie vult de basisvoorziening voor kleine schades en wat is de gedachte van de Tcbb achter een rol voor het lokale bestuur in het schadetraject? Tot nu toe hebben we aangegeven wel te willen meedenken maar geen verantwoordelijkheid willen hebben. Dit hoort thuis bij het Rijk.

Menig andere gemeenten/provincie

Nog in te vullen na overleg.

Wat kunnen we doen?

We verwachten dat de aanbieding van het rapport gaat leiden tot vragen van gemeenteraad en pers. Het kan handig zijn om als noord-Drentse gemeenten en provincie met een afgestemde reactie te komen. Wij proberen maandag te overleggen met de noord-Drentse gemeenten en provincie. We koppelen dit met je terug.

- Mogelijk kun je op basis hiervan afstemming zoeken met de bestuurders.
- Als het rapport openbaar is, stellen we voor dit naar de gemeenteraad te sturen met de opmerking dat we nog met een inhoudelijke reactie komen.
- ██████████ adviseert niet actief de pers op te zoeken maar allen te reageren op vragen.
- In een later stadium kunnen we bepalen of er nog een reactie nodig is naar de minister van EZK en/of Tcbb.

NB:

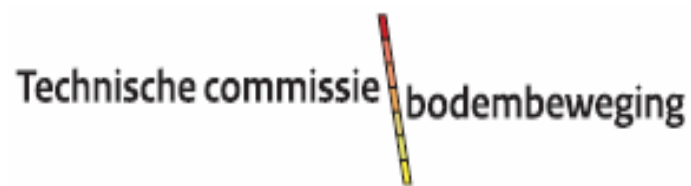
Tcbb stelt voor om een pilot te draaien in Zuidlaren. We moeten nog bepalen welke overheden hierin dan mee zouden moeten doen.

Dit advies heeft mogelijk ook invloed op het besluit rond het winningsplan Westerveld. Het ondersteunt voor een groot deel onze zienswijze. Het wordt interessant hoe EZK hiermee omgaat.

'Help, een scheur in mijn huis!'

Een verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland

(concept februari 2018)

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
secretaris@tcbb.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting

- 1. Inleiding; verzoek tot verkenning**
- 2. Mijnbouwschade in Nederland**
- 3. Lessen uit de huidige wijze van schadeafhandeling**
- 4. Naar een uniforme, onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschades in Nederland**
- 5. Nadere uitwerking**
- 6. En verder?**

Bijlagen

- 1. Lijst van geraadpleegde personen en instanties**
- 2. Notitie Tcbb 'Mijnbouw, bodembeweging en schade'**
- 3. Achtergrondstudies**

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders emoties op rond mogelijke risico's en afhandeling van schade, niet alleen in Groningen, maar ook daar buiten, zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

De vraag naar rechtsgelijkheid rond de afhandeling van mijnbouwschade in heel Nederland wordt luider. Daarbij zijn (bestuurlijke) keuzes nodig.

De Tcbb pleit voor een integrale aanpak van schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten. Deze integrale aanpak zou moeten bestaan uit:

- een integrale en transparante beoordeling van schaderisico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
- een transparante monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
- een adequate, efficiënte afhandeling van eventuele schades die tijdens of na beëindiging van de mijnbouwactiviteiten optreden.

Deze onderdelen zouden per mijnbouwactiviteit vooraf in een gebiedsarrangement moeten worden vastgelegd tussen mijnbouwer en bestuur van het betrokken gebied.

Voor de afhandeling van mijnbouwschades adviseert de Tcbb om te komen tot een uniforme **landelijke aanpak** voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een **basisvoorziening** voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades.

Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk **Instituut Mijnbouwschade** (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader. Om de kennis en ervaring met specifieke mijnbouwschades te bundelen beveelt de Tcbb aan om dit instituut in te richten in een aantal kamers:

- Gaswinning Groningenveld;
- Gaswinning Kleine Velden;
- Zoutwinning;
- Limburg;
- Geothermie.

1. Inleiding; verzoek tot verkenning

1.1 Inleiding

In Nederland vindt mijnbouw in vele vormen plaats: gaswinning uit het grote Groningenveld en uit verschillende kleinere gasvelden in Friesland, Drenthe, Noord- en Zuid-Holland; opslag voor gas en andere stoffen in de diepe ondergrond in Drenthe en Noord-Holland; olie- en gaswinning in de diepe zeebodem; oliewinning uit diverse putten in Groningen en Drenthe; zoutwinning in Friesland en Twente; geothermie in tot nu toe Zuid-Holland en voorheen (tot plm. 1970) kolenwinning in Limburg.

Als gevolg van mijnbouw in de diepe ondergrond kunnen bodembewegingen optreden, zowel bodemdaling of -stijging als bodemtrilling. Deze bodembewegingen kunnen tot schade aan gebouwen en installaties leiden.

Maar schade aan gebouwen en installaties kan ook andere oorzaken hebben: een 'slappe' ondergrond, grondwaterfluctuaties, bouwkundige gebreken, trillingen als gevolg van langsrijdend verkeer etc. In de praktijk is het vaak moeilijk om met zekerheid te bepalen of een schade aan een gebouw (bijvoorbeeld een scheur in een muur) veroorzaakt is door een mijnbouwactiviteit of (mede) door een andere omstandigheid.

Onder invloed van de grote publieke belangstelling voor de afhandeling van schades aan gebouwen en installaties na de aardbevingen in Groningen bestaat bij burgers en bestuurders steeds meer behoefte aan duidelijkheid en transparantie over de aanpak die gevolgd moet worden om vast te stellen welke schades wel, en welke schades niet het gevolg zijn van gaswinning of andere mijnbouwactiviteiten. Ook moet helder zijn hoe wordt omgegaan met schades waarvan niet met zekerheid kan worden vastgesteld of deze al dan niet zijn veroorzaakt door de mijnbouwactiviteit.

Verschillende aspecten vragen hierbij aandacht:

- de grote (economische) ongelijkheid tussen de schadelijdende burger en de mijnbouwer;
- de blijvende technische onzekerheden bij het vaststellen van het causaal verband tussen schade en mijnbouwactiviteit;
- de vraag voor wiens risico deze onzekerheden moeten komen bij de afhandeling van mijnbouwschades;
- de groeiende nadruk op de publieke zorgplicht van de Staat bij mijnbouwactiviteiten naast de aansprakelijkheid van de mijnbouwer;
- de grote maatschappelijke onrust bij het optreden van schades die mogelijk verband houden met mijnbouwactiviteiten, en in het verlengde daarvan;
- de groeiende weerstand bij burgers tegen nieuwe mijnbouwactiviteiten in hun omgeving.

1.2 Verzoek tot verkenning

Tegen deze achtergrond heeft het ministerie van EZK bij brief van 21 september 2017 (DGTEM-EO/1743792) aan de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) verzocht om - samen met de door haar relevant geachte partijen - een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden om te komen tot een verbeterde - en zo mogelijk uniforme - wijze van afhandeling van schade veroorzaakt door mijnbouw in Nederland.

Als onderdeel van deze verkenning heeft de Tcbb in de aanloop van het nieuwe schadeprotocol voor Groningen op 6 oktober 2017 een workshop met een aantal direct-betrokkenen gehouden. In de daarop volgende weken heeft de Tcbb met nog vele andere groepen en instanties gesproken (zie bijlage 1). Uiteraard heeft de Tcbb ook gebruik gemaakt van haar eigen langjarige ervaringen bij de afhandeling van mijnbouwschade.

Het ministerie heeft nadrukkelijk verzocht om bij deze verkenning ook de inhoud van het nieuwe schadeprotocol voor Groningen te betrekken. Van vele kanten wordt bepleit om burgers met mijnbouwschade in 'de rest van Nederland' niet anders te behandelen dan burgers in 'Groningen'. Alle redenen dus om te verkennen of de afhandeling van mijnbouwschade volgens het nieuwe Groninger schadeprotocol vertaald kan worden in een uniforme aanpak voor afhandeling van mijnbouwschade in heel Nederland.

2. Mijnbouwschade in Nederland

2.1 Vormen van mijnbouwschade

Mijnbouw is niet zonder risico's. Mijnbouw leidt tot bodembeweging en bodembeweging kan tot fysieke schade leiden aan gebouwen (huizen, bedrijfsgebouwen), installaties, werken (dijken, bruggen, wegen) en bijvoorbeeld agrarische gronden.

Bodembeweging door mijnbouwactiviteiten kan zich manifesteren in de vorm van bodemdaling, bodemstijging en/of bodemtrilling. In bijlage 2 bij deze verkenning is een nadere uiteenzetting opgenomen over de verschillende mijnbouwactiviteiten in Nederland en welke bodembewegingen en schade deze mijnbouwactiviteiten met zich mee (kunnen) brengen.

Gaswinning (en ook ondergrondse opslag) kan leiden tot aardbevingen. Deze aardbevingen veroorzaken bodemtrilling. Afhankelijk van de sterkte van de bodemtrilling aan het aardoppervlak en de samenstelling van de ondergrond kan dit tot fysieke schade aan gebouwen leiden. We zien dit natuurlijk in Groningen, maar ook bij een aantal kleinere gasvelden in Drenthe en Noord-Holland.

Gaswinning - maar bijvoorbeeld ook zoutwinning - leidt daarnaast tot bodemdaling. Zolang deze bodemdaling gelijkmatig plaatsvindt, 'zakken' gebouwen gelijkmatig mee, en bestaat er in beginsel geen risico op schade. Bij significante bodemdaling is het soms nodig dat waterschappen corrigerende maatregelen nemen ten aanzien van de waterstanden. Door deze maatregelen kan er - indirect - schade aan gebouwen ontstaan, zoals wateroverlast.

NB: bodemdaling kan ook tot schade leiden aan werken en/of agrarische gronden. Voor dergelijke schades bestaat tussen agrariërs, overheden en mijnbouwers een systeem voor schadeafhandeling via de Commissies bodemdaling Friesland en Groningen en de schadecommissies van waterschappen. Deze schades blijven in deze verkenning buiten beschouwing.

Bodemrijzing speelt met name in Limburg. Daar zijn rondom 1970 de kolenmijnen gesloten en is de kolenwinning gestaakt. In de jaren negentig zijn ook de pompen stilgezet, die zorgden voor het weghouden van het water uit de mijnen, stijgt de mijnwaterspiegel in Limburg. Dit leidt op verschillende plaatsen tot ongelijkmatige bodembewegingen, met schades tot gevolg aan daarop aanwezige gebouwen.

2.2 Aansprakelijkheid voor mijnbouwschade

In Nederland is op grond van artikel 6:177 BW de mijnbouwer aansprakelijk voor de schade die hij met zijn mijnbouwactiviteiten veroorzaakt aan gebouwen en installaties.

Dit betekent dat degene die schade aan zijn gebouw of installatie ondervindt in beginsel moet bewijzen dat deze schade veroorzaakt is door (het gevolg is van) de activiteit van de mijnbouwer.

Om de eigenaar bij deze bewijspositie tegemoet te komen is in de Mijnbouwwet erin voorzien dat:

- a. de mijnbouwer op eerste verzoek alle relevante informatie over zijn mijnbouwactiviteiten aan de eigenaar ter beschikking moet stellen (artikel 6:177 BW);
- b. de eigenaar zich kan wenden tot de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) om een advies te krijgen over het verband tussen die schade en de mijnbouwactiviteiten, en over de hoogte van het schadebedrag.

De Tcbb is een onafhankelijke commissie, die bij wet is ingesteld. De samenstelling, taak en werkwijze van deze commissie is nader geregeld in de artikelen 113 tot en met 122 van de Mijnbouwwet.

Bij de schades die zijn opgetreden na de aardbevingen in Groningen heeft de wetgever de (vele) eigenaren van gebouwen in Groningen nog verder tegemoet willen komen en is (per 1 januari 2017) voorzien in:

- c. een wettelijk bewijsvermoeden (ex artikel 6:177a BW). Op grond van dit bewijsvermoeden wordt een fysieke schade aan een gebouw of installatie, die naar zijn aard redelijkerwijs een schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningerveld zou kunnen zijn, vermoed veroorzaakt te zijn door die gaswinning. Als sprake is van zo'n schade zal de mijnbouwer (in Groningen: de NAM) aannemelijk moeten maken dat de betreffende schade niet veroorzaakt is door de gaswinning, maar een andere oorzaak heeft.

Op papier is hiermee de aansprakelijkheid voor mijnbouwschade goed geregeld. In de praktijk is het voor een burger toch vaak lastig om zijn schade bevredigend afgehandeld te krijgen. Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen.

2.3 Huidige loketten voor de afhandeling van mijnbouwschades

Waar kan een burger nu terecht met schade aan zijn huis, die mogelijk verband houdt met mijnbouwactiviteiten?

In Groningen konden burgers voor de afhandeling van hun schades aanvankelijk naar de NAM, en later naar het CVW, met eventueel een beroep op onafhankelijke arbiters. Daarmee was feitelijk sprake van een procedure tussen de burger en de NAM, waarbij de burger 'hulp' kreeg van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarnaast kunnen zij een beoordeling vragen aan de Tcbb, en uiteindelijk aan de civiele rechter. Met ingang van 19 maart 2018 zal de schadeafhandeling plaatsvinden door de nieuwe onafhankelijke Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG). Er zal dan geen sprake meer zijn van procedures tussen burgers en de NAM; de TCMG zal de schades onafhankelijk technisch en juridisch beoordelen, met de mogelijkheid van (bezwaar en uiteindelijk) beroep bij de bestuursrechter. In Groningen wachten op dit moment nog duizenden schademeldingen op afhandeling.

Burgers in de rest van Nederland zijn voor de afhandeling van hun schades aangewezen op de mijnbouwer, en uiteindelijk op de civiele rechter. Zij kunnen daarbij de schade laten onderzoeken door de Tcbb. Maar voor hen geldt daarbij geen wettelijk bewijsvermoeden, zodat zij uiteindelijk moeten aantonen dat hun schade het gevolg is van een specifieke mijnbouwactiviteit. De Tcbb geeft jaarlijks zo'n 50 adviezen over het causaal verband tussen schade aan een woning en een mijnbouwactiviteit. In afwachting van de ontwikkelingen rond het nieuwe schadeprotocol voor Groningen wachten met name in Drenthe (Emmen, Zuidlaren) nog vele honderden schademeldingen op afhandeling.

Voor burgers in Limburg komt daar nog bij dat op grond van de huidige wetgeving aanspraken op schadevergoeding in verband met de kolenwinning inmiddels zijn verjaard. Voor burgers die schade lijden als gevolg van de huidige bodembewegingen is door een aantal overheden een Stichting Calamiteitenfonds Mijnwaterschade opgericht, van waaruit schadevergoedingen kunnen worden uitgekeerd. De Tcbb onderzoekt - op verzoek van burgers - wel het causaal verband tussen schade aan een

woning en de bodembewegingen (plm. tien keer per jaar), maar burgers hebben nog altijd geen zicht op vergoeding van vastgestelde schades.

3. Lessen uit de huidige wijze van schadeafhandeling

Uit de huidige wijze van afhandeling van mijnbouwschade kan een aantal 'lessen' worden geleerd:

- schade aan gebouwen heeft vaak meerdere oorzaken;
- het is technisch lang niet altijd mogelijk om met een grote mate van zekerheid te bepalen dat een bepaalde schade aan een gebouw het gevolg is van een concrete mijnbouwactiviteit; 'technisch' deskundigen zijn het ook lang niet altijd met elkaar eens over het causaal verband tussen een bepaalde schade en een mijnbouwactiviteit;
- goede technische onderzoeken naar het causaal verband tussen schades en mijnbouwactiviteiten zijn door hun complexiteit (beoordeling van onder- en bovengrond en bouwkundige staat en bouwhistorie) duur en kosten veel tijd, terwijl de onzekerheid over het causaal verband daardoor vaak nauwelijks wordt verkleind;
- de (technische) kennis over de effecten van mijnbouwactiviteiten op gebouwen is voortdurend in ontwikkeling; bundeling en toegankelijkheid van die kennis is van groot belang;
- de technische en juridische onzekerheden bij mijnbouwschades vergen een onafhankelijke, en zo veel mogelijk uniforme technische en juridische beoordeling van deze schades;
- het 'wettelijk bewijsvermoeden', zoals dat voor Groningen van toepassing is helpt een burger vooral aan een betere bewijspositie ten opzichte van de mijnbouwer; bij een onafhankelijke schadebeoordeling zal de burger niet meer tegenover de mijnbouwer staan en komt het aan op een onafhankelijke weging van de mogelijke oorzaken van de schade;
- transparantie en zekerheid vooraf over een snelle en onafhankelijke beoordeling van mijnbouwschades dragen sterk bij aan de acceptatie van mogelijke risico's op schades bij nieuwe mijnbouwactiviteiten;
- daarnaast hechten burgers (en hun lokale bestuurders) aan transparantie bij de afweging van risico's op schades bij de beoordeling van (plannen voor) nieuwe mijnbouwactiviteiten en bij het monitoren van deze risico's, zowel tijdens als gedurende een zekere periode na beëindiging van de winningsactiviteiten;
- mijnbouwschade (zoals een scheur in een muur etc.) leidt 'naar zijn aard' vaak tot grote onzekerheid bij burgers, en is in zoverre niet vergelijkbaar met gewone vermogensschade. De afhandeling van dergelijke schades vergt oog voor deze bijzondere aard.

4. Naar een uniforme, onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschades in Nederland

4.1 Inleiding

Uit de vele gesprekken die de Tcbb gevoerd heeft blijkt dat er een breed begrip bestaat voor alle energie die gestoken is en wordt om tot een goede afwikkeling van de aardbevingsschades in Groningen te komen. Tegelijkertijd zijn burgers en bestuurders in andere mijnbouwgebieden in toenemende mate bevreesd voor schades à la Groningen, en ervaren zij een gevoel van rechtsongelijkheid ten opzichte van Groningen bij het voorkomen en afhandelen van hun schades.

Een uniforme landelijke aanpak voor de beoordeling van risico's op mijnbouwschade en de afhandeling van mijnbouwschades is wenselijk om deze gevoelens van vrees en ongelijke behandeling weg te nemen. Zij biedt bovendien kansen om mijnbouwactiviteiten niet slechts als een 'winning' voor de mijnbouwmaatschappij te organiseren, maar veeleer als een gezamenlijke bijdrage van gebied en mijnbouwer aan de energievoorziening voor ons land.

4.2 De manier van denken

Uitgangspunt is dat de Staat niet alleen in Groningen, maar ook in de rest van Nederland de verantwoordelijkheid draagt voor een rechtvaardige en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschades bij burgers, met oog voor de menselijke maat en doelmatigheid.

De afhandeling van mijnbouwschades hoort daarbij niet enkel en alleen een technische en juridische beoordeling te omvatten, maar dient onderdeel te zijn van een integrale aanpak van schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten. Deze integrale aanpak zou bij iedere nieuwe mijnbouwactiviteit moeten bestaan uit:

- een integrale en transparante beoordeling van schaderisico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten, en
- een transparante monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten en een adequate, efficiënte afhandeling van eventuele schades, die tijdens of na beëindiging van de mijnbouwactiviteit optreden.

De verschillende onderdelen van deze integrale aanpak zouden per mijnbouwactiviteit vooraf in een gebiedsarrangement moeten worden vastgelegd tussen mijnbouwer en bestuur van het betrokken gebied. Het tot stand komen van zo'n gebiedsarrangement zou voorwaarde voor instemming met de mijnbouwactiviteit moeten zijn.

NB De leden van de NOGEPa, branchevereniging voor de olie en gasindustrie, hebben in september 2017 een gedragscode gepubliceerd. In deze code wordt aanbevolen om bij nieuwe mijnbouwactiviteiten zo vroeg mogelijk samen met de omgeving een specifiek projectafstemmingsprogramma te maken. Zo'n programma zou onderdeel kunnen zijn van een 'integraal' gebiedsarrangement.

Voor de afhandeling van met name kleine schades zou in een gebiedsarrangement moeten worden voorzien in een zoveel mogelijk uniforme basisvoorziening. Binnen deze voorziening zouden kleine schades binnen een vooraf bepaald effectgebied eenvoudig moeten kunnen worden hersteld of vergoed (zonder dure en tijdrovende onderzoeken en procedures, bijvoorbeeld zoals bij schadeverzekeringen).

5. Nadere uitwerking

5.1 Risicoanalyse en preventie van mijnbouwschade

Mijnbouwers moeten nu reeds bij plannen voor nieuwe mijnbouwactiviteiten uitvoerig onderzoek doen naar de risico's op schade aan de omgeving van die activiteiten. De minister van EZK beoordeelt - mede op basis van adviezen van de Tcbb - deze risicoanalyses bij zijn beslissing over instemming met de betreffende activiteiten en betreft deze risico's bij de afweging van alle betrokken belangen. Deze risicoanalyses zijn nu veelal nog zeer technisch van aard en voor burgers nauwelijks te doorgronden. Voor een goed begrip én acceptatie van deze risico's zouden deze analyses, en de wijze waarop de risico's in de besluitvorming door de minister worden betrokken, aanmerkelijk transparanter moeten worden.

Vaste onderdelen van deze risicoanalyses zouden voorts moeten zijn een concrete beschrijving van de mogelijke maatregelen om eventuele schades te voorkomen en hoe het risico op schades tijdens de mijnbouwactiviteiten zal worden gemonitord.

Voor een adequate beoordeling van mijnbouwschades achteraf is het van belang om vooraf de relevante kenmerken van het betreffende gebied en de daarin aanwezige bebouwing in kaart te brengen. Het verdient aanbeveling om hiervoor een uniforme aanpak te ontwikkelen.

5.2 Monitoring van bodembeweging

Voor burgers is bodembeweging een ongrijpbaar, en daarom veelal beangstigend fenomeen. Transparantie over de feitelijke bodembeweging in een bepaald gebied kan onrustgevoelens wegnemen. Bovendien zijn goede monitorgegevens over de bodembeweging in een bepaald gebied essentieel om bij eventuele schades tot een goede beoordeling van een mogelijk causaal verband met een concrete mijnbouwactiviteit te kunnen komen.

Onderdeel van een gebiedsarrangement voor een nieuwe mijnbouwactiviteit zou dan ook moeten zijn de inrichting van een adequaat monitoringssysteem, met heldere afspraken over het beheer en de toegankelijkheid van de betreffende gegevens. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig in staat moet zijn om het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving te kunnen volgen.

5.3 Afhandeling van kleine schades

Schade aan een gebouw kan verschillende oorzaken hebben. Naast bodembeweging door mijnbouw zijn mogelijke oorzaken zettingen door een 'slappe' ondergrond, grondwaterfluctuaties, bouwkundige gebreken, temperatuurspanningen, trillingen als gevolg van langsrijdend verkeer etc. Vaak is er ook sprake van een combinatie van oorzaken.

De mate van schade kan ook sterk verschillen. Zeer lichte schade, zoals de zichtbare aanwezigheid van haarscheuren in muren, kan op esthetische bezwaren stuiten maar heeft meestal geen constructieve consequenties. Het herstel van dergelijke schades is over het algemeen relatief eenvoudig. Aan de andere kant van het spectrum is sprake van ernstige constructieve schade, waarbij er gevaar voor instorting kan zijn. De veiligheid is dan in het geding. Het herstel van deze schades is in het algemeen zeer ingrijpend.

De ervaringen met het beoordelen van schades in Groningen laten zien dat het met name bij de lichtere schades in de praktijk vaak niet goed mogelijk is om met voldoende zekerheid te bepalen of een schade in een gebouw (bijvoorbeeld een scheur in een muur) veroorzaakt is door mijnbouw of door een andere omstandigheid en ook dat vaak sprake is van een combinatie van oorzaken. De conclusie is dan op z'n best dat de betreffende schade (mede) veroorzaakt kan zijn door mijnbouw.

Schademeldingen betreffen (ook in Groningen) vaak relatief kleine schades. Diepgaand onderzoek naar de oorzaak van die schades lijkt dan niet proportioneel. In veel gevallen is het onder voorwaarden direct herstellen van die schades aanzienlijk efficiënter dan het uitvoeren van uitgebreid onderzoek, aangevuld met contra-expertises en beoordelingen door juristen.

Bij grote aantallen schades ligt een eerste marginale toetsing en afhandeling van de kleine schades meer voor de hand, zoals dat ook bij de afhandeling van kleine schades door verzekeringsmaatschappijen gebeurt. Dat bevordert ook een snelle afhandeling van alle schades. Bij de marginale toetsing wordt nagegaan of aan bepaalde, gebiedsafhankelijke voorwaarden wordt voldaan. De eerste drie voorwaarden kunnen zijn dat de schadelocatie in een (vooraf bepaald) effectgebied ligt, dat de schade naar aard, omvang en ontstaanstijdstip kan zijn veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de mijnbouwactiviteit en dat de schade niet evident het gevolg is van een andere oorzaak. Als niet aan deze voorwaarden wordt voldaan volgt afwijzing van de claim. Wordt wel aan deze voorwaarden voldaan dan wordt vervolgens nagegaan of het schadebedrag redelijk is in relatie tot de ge-

claimde schade en of het schadebedrag onder een vastgesteld drempelbedrag voor uitgebreide toetsing ligt. Wordt ook aan deze voorwaarden voldaan dan volgt direct vergoeding van de schade (in geld of in de vorm van herstel).

5.4 Afhandeling van grote(re) schades

Grote(re) schades rechtvaardigen nader onderzoek naar de oorzaak van deze schades, en naar een mogelijk causaal verband met een mijnbouwactiviteit.

Ook nader onderzoek naar de schade dient proportioneel te zijn. Als het bijvoorbeeld alleen gaat om de vraag welk schadebedrag behoort bij de geclaimde schade dan kan het onderzoek daartoe beperkt blijven. Een onafhankelijke kostendeskundige kan dan het schadebedrag vaststellen waarna tot schadevergoeding kan worden overgegaan.

Nader onderzoek naar de oorzaak van een schade en het causaal verband met een mijnbouwactiviteit moet door een onafhankelijke technische deskundige worden uitgevoerd en dient inzicht te verschaffen in de mate van (on)zekerheden. De resultaten van dit onderzoek moeten uiteindelijk de basis zijn voor een onafhankelijke beoordeling van een aanvraag tot schadevergoeding.

5.5 Een landelijk instituut mijnbouwschade

Reeds uit een oogpunt van bundeling van kennis en ervaring ligt het voor de hand om de afhandeling van mijnbouwschades onder te brengen bij een landelijk onafhankelijk Instituut Mijnbouwschade, zoals dit feitelijk nu reeds voor Groningen wordt ingericht in de vorm van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG). Om recht te doen aan eventuele specifieke kenmerken van schades bij de verschillende mijnbouwactiviteiten, zou overwogen kunnen worden om het Instituut Mijnbouwschade hiervoor in te richten met een aantal grotere en kleinere 'kamers', bijvoorbeeld:

- Gaswinning Groningenveld;
- Gaswinning Kleine Velden;
- Zoutwinning;
- Limburg;
- Geothermie.

Het Instituut Mijnbouwschade zou een vergelijkbaar discretionaire beoordelingsruimte moeten krijgen als de TCMG. Deze TCMG kan dan op termijn opgaan in de kamer Gaswinning Groningenveld van het Instituut Mijnbouwschade.

Voor de financiering van de schadevergoedingen en de kosten van schadeafhandeling zouden tussen de Staat en de mijnbouwers vergelijkbare afspraken gemaakt kunnen worden, als onlangs zijn gemaakt tussen de Staat en de NAM bij de instelling van de TCMG.

Verwacht mag worden dat de TCMG op korte termijn voor Groningen richtlijnen en procedures zal ontwikkelen voor het uitvoeren van technisch onderzoek naar de oorza(a)k(en) van geclaimde schades en de juridische beoordeling daarvan. Deze richtlijnen en procedures zullen dan ook als leidraad kunnen gelden bij de ontwikkeling van richtlijnen voor de afhandeling van mijnbouwschades door de andere kamers.

5.6 Positie overige 'loketten'

Wanneer mijnbouwschades ook in de rest van Nederland zullen worden afgehandeld door een onafhankelijk Instituut Mijnbouwschade bestaat daarnaast geen behoefte meer aan een afzonderlijke adviestaak van de Tcbb in individuele schadegevallen. De Tcbb zou zich dan kunnen toeleggen op bijvoorbeeld meer algemene adviezen over richtlijnen, werkwijzers en normeringen bij de afhandeling

van mijnbouwschades (naast haar wettelijke adviestaak over schaderisico's bij nieuwe mijnbouwactiviteiten).

Ook het aparte schadefonds van de Stichting Calamiteitenfonds Mijwaterschade Limburg zou in het Instituut Mijbouwschade kunnen opgaan, terwijl de bestaande Commissies Bodemdaling zich zouden kunnen beperken tot de afhandeling van schades aan overheidswerken en agrarische gronden.

Het huidige algemene - landelijke - informatiepunt over mijnbouwschade (Het Landelijk Loket Mijbouwschade) zou onderdeel kunnen worden van het Instituut Mijbouwschade.

Voor een burger met mijnbouwschade zou aldus daadwerkelijk één loket resteren, waar een efficiënte, onafhankelijke en deskundige afhandeling van zijn schade gewaarborgd is.

6. En verder?

In deze verkenning zijn slechts de contouren geschetst van een mogelijke meer integrale, uniforme en onafhankelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland.

Veel aspecten verdienen nadere studie en uitwerking, waar onder:

- instructies voor de inhoud en toegankelijkheid van risicoanalyses bij nieuwe mijnbouwactiviteiten;
- instructies voor de inventarisatie en beoordeling van gebiedskenmerken en de aanwezige bebouwing (nulmetingen);
- instructies voor de scope en beoordeling van mogelijke preventiemaatregelen bij nieuwe mijnbouwactiviteiten;
- instructies voor de wijze van monitoring en verzamelen, archiveren en beschikbaar stellen van monitorgegevens tijdens mijnbouwactiviteiten;
- richtlijnen/instructies voor het opnemen, technisch beoordelen en rapporteren van mijnbouwschades;
- richtlijnen voor de afhandeling van kleine schades in gebieden met mijnbouwactiviteiten;
- de invloed van waterpeil aanpassingen op bodembeweging en schades, en de wijze waarop dit bij de afhandeling van mijnbouwschades kan/moet worden betrokken;
- de invloed van meerdere mijnbouwactiviteiten en/of herhaalde bevingen in eenzelfde gebied op het schadebeeld bij gebouwen;
- de normstelling bij de afhandeling van mijnbouwschades (omvang effectgebieden, trillingsnelheden, mate van bodemdaling etc.);
- aspecten van privacy bij een meer uniforme afhandeling van schades.

Over een aantal van deze aspecten worden op dit moment nog nadere studies verricht door onder meer de TU Delft en TNO. Ook de Tijdelijke Commissie Mijbouwschade Groningen zal zich op korte termijn over een aantal van deze aspecten moeten buigen om te komen tot een eenduidige normering en afhandeling van de schadeclaims in Groningen.

De Tcbb kan zich voorstellen dat zij in de komende tijd één of meer workshops organiseert om met direct betrokkenen deze aspecten gezamenlijk nader uit te werken.

Tevens zou bezien kunnen worden of de schadegevallen in bijvoorbeeld Emmen of Zuidlaren zich lenen voor een pilot om de afhandeling van kleine en grote(re) schades daar effectief af te handelen.

Bij al het technische en juridische 'geweld' over de afhandeling van de mijnbouwschades moet de burger die schade lijdt of vreest voor schade, centraal blijven. Toegankelijke, betrouwbare informatie over de risico's op mijnbouwschade én de wijze van afhandeling van eventuele schades is daarvoor van groot belang. Ook op dit punt kan 'de mijnbouwwereld' nog veel winnen!

Bijlage 1. Lijst van geraadpleegde personen en instanties

Najaar 2017 Diverse overleggen NCG, Groningen

29-09-2017 EZ, Den Haag

06-10-2017 Workshop RAS, Amersfoort

26-10-2017 Mr. ██████████ Amersfoort

23-11-2017 Ir. ██████████ Amersfoort

28-11-2017 CVW, Appingedam

30-11-2017 Nogepa, Den Haag

11-12-2017 Arbiters, Groningen

21-12-2017 Gedeputeerde Provincie Drenthe, Assen

03-01-2018 Groninger BodemBeweging, Loppersum

08-01-2018 Burgemeester Heerenveen en VNG, Heerenveen

22-01-2018 Burgemeesters Aa en Hunze, Assen, Noordenveld, Tynaarlo, te Assen

31-01-2018 Commissie Bodemdaling Friesland, Rozendaal

01-02-2018 Onafhankelijk Raadsman, Loppersum

Mijnbouw, bodembeweging en schade

1. Mijnbouw en bodembeweging

1.1 Inleiding

Mijnbouw veroorzaakt in beginsel bodembeweging en bodembeweging kan leiden tot fysieke schade aan gebouwen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mijnbouwactiviteiten in Nederland die in het kader van deze verkenning van belang zijn en de bodembewegingen die daardoor kunnen worden veroorzaakt.

1.2 Mijnbouwactiviteiten

Voor deze verkenning maakt de Tcbb onderscheid tussen verschillende mijnbouwactiviteiten in Nederland waarbij sprake kan zijn van daaraan gerelateerde schades aan gebouwen en van knelpunten bij de afhandeling van deze schades. Deze mijnbouwactiviteiten zijn:

- gaswinning uit het Groningenveld;
- gaswinning uit de zogenaamde Kleine Velden;
- zoutwinning;
- steenkolenwinning in Limburg;
- geothermie.

Opgemerkt wordt dat de Tcbb bij de gaswinning ook de ondergrondse gasopslag, zoals bij Norg en Grijpskerk, betreft.

Gaswinning uit het Groningenveld

Dat de aardbevingen die worden veroorzaakt door de gaswinning uit het Groningenveld leiden tot schades aan gebouwen is genoegzaam bekend en ook onbetwist. Evenzo is bekend dat al geruime tijd sprake is van knelpunten bij de afhandeling van die schades. Op 31 januari 2018 heeft dat geleid tot de vaststelling bij ministerieel besluit van een nieuw schadeprotocol voor Groningen. Daarmee is een publiekrechtelijk kader gegeven voor een onafhankelijke afhandeling van schades. Op grond van het besluit worden Tijdelijke commissies en bijbehorende deelcommissies ingesteld die zorg zullen dragen voor de afhandeling van de schades met gebruikmaking van in te schakelen deskundigen. De wijze waarop de schade precies zal worden gaan afgehandeld is vooralsnog niet bekend.

Gaswinning uit de zogenaamde Kleine Velden

In Nederland wordt gas gewonnen uit een groot aantal zogenaamde Kleine Velden. Deze velden variëren sterk in omvang maar zijn elk aanzienlijk kleiner dan het Groningenveld. Bij het overgrote deel van deze velden is in het algemeen geen sprake van schade aan gebouwen. In een beperkt aantal gevallen is dat echter anders. Zo is bekend dat de aardbeving in Emmen op 30-09-2015 en de aardbeving in Zuidlaren op 23-12-2016 tot een beperkt aantal schades hebben geleid. Onduidelijk is hoe de afhandeling van die schades verloopt. Het gaat daarbij - in vergelijking met de situatie in Groningen - weliswaar om een relatief klein aantal schades van op zichzelf beperkte omvang, maar ook dat zijn schades die op een adequate manier afgehandeld zullen moeten worden.

Zoutwinning

In Twente, Groningen en Friesland wordt in Nederland zout gewonnen uit de ondergrond. In het algemeen veroorzaakt de zoutwinning geen schade aan gebouwen maar er kunnen uitzonderingen zijn die ook op een adequate manier zullen moeten worden afgehandeld.

Steenkolenwinning in Limburg

In Limburg is sprake van een bijzondere situatie. De steenkolenwinning begon in de Middeleeuwen in de open lucht (dagbouw) gevolgd door industriële mijnbouw vanaf het einde van de 19^e eeuw waarbij de diepte van de winning toenam tot circa 1 km. Om de steenkolen onder droge omstandigheden te kunnen winnen werd tot op grote diepte mijnwater afgepompt. Hoewel de steenkolenwinning omstreeks 1965 is gestopt is het afpompen van mijnwater gecontinueerd totdat in de jaren 1994/1995 ook in Duitsland de steenkolenwinning in de nabij gelegen mijnen is gestopt. Sindsdien stijgt het mijnwater langzaam en deze stijging gaat nog steeds door. Als gevolg hiervan zijn schades ontstaan en de verwachting is dat dit ook in de toekomst nog het geval zal zijn. Naar de mening van de Tcbb is hier sprake van mijnbouwschade omdat het stoppen van afpompen van mijnwater door haar gezien wordt als onlosmakelijk onderdeel van de mijnbouw. Er is dus sprake van naijlende gevolgen van de steenkolenwinning. Voor gedupeerden is vaak niet duidelijk hoe de veroorzaakte schades vergoed worden en in verschillende gevallen zijn deze schades niet vergoed.

Geothermie

Geothermie is in ontwikkeling. In de toekomst zal sprake zijn van geothermieprojecten waarbij geboord wordt tot op steeds grotere diepte (ultradiepe geothermie op meer dan 4.000 m diepte). Geothermie is onlosmakelijk verbonden met risico's voor veiligheid en milieu en die risico's zijn groter naarmate dieper geboord wordt. Het is van belang dat deze risico's worden onderkend en dat ter beperking van de risico's adequate kaders voor vergunningverlening en handhaving worden gegeven¹. Hoewel er op dit moment nog geen sprake is van schades aan gebouwen als gevolg van geothermie brengt de Tcbb deze in ontwikkeling zijnde mijnbouwactiviteit expliciet onder de aandacht, juist om toekomstige problemen zo goed mogelijk voor te zijn. In feite is de situatie nu enigszins vergelijkbaar met die bij het begin van de gaswinning in Groningen. Bij de gaswinning werden de risico's pas te laat onderkend. Bij geothermie zou dat beter moeten kunnen.

1.2 Mijnbouw en bodembeweging

Bodembeweging door mijnbouw is een algemene term waarbij voor een goed begrip van de relatie met mogelijke schade onderscheid moet worden gemaakt tussen bodemdaling, bodemrijzing en bodemtrilling. Op deze drie vormen van bodembeweging wordt hierna ingegaan.

Bodemdaling

Bodemdaling treedt op bij alle mijnbouwactiviteiten waarbij delfstoffen aan de bodem worden onttrokken. Door de onttrekking van de delfstof op grotere diepte wordt de betreffende laag samengedrukt door het gewicht van de bovengelegen aardlagen. Deze samendrukking manifesteert zich als een schotelvormige bodemdaling aan het aardoppervlak. Bij de gaswinning wordt de samendrukking (compactie) veroorzaakt doordat de gasdruk in het gashoudende reservoir door de winning afneemt (in Groningen van 300 bar aan het begin van de winning tot inmiddels minder dan 100 bar) waardoor de steendruk in de gashoudende laag toeneemt. Bij de zoutwinning worden zogenaamde cavernes (holtes) in de zoutlaag gevormd, waardoor de druk in het resterende deel van de zoutlaag toeneemt.

Meestal is sprake van een zeer langzaam verlopend proces. Zo is in Groningen door de gaswinning op 3 km diepte de bodem in het centrum van het Groningenveld bij Loppersum in 50 jaar tijd zeer geleidelijk ruim 0,3 m gedaald, d.w.z. gemiddeld 6 mm/jaar. Bij kleine gasvelden is de maximale bodemdaling aanzienlijk kleiner en vaak niet meer dan enkele centimeters. De zoutwinning in Friesland, tussen Franeker en Harlingen, vindt plaats op een diepte van 2,5 tot 3 km. Dit heeft in de periode 1995-2005 geleid tot een bodemdaling van ca. 0,35 m in het hart van het zoutwinningsgebied, d.w.z. gemiddeld 35 mm/jaar, dus vijf keer zo veel als in Groningen.

¹ Staat van de Sector Geothermie, Staatstoezicht op de Mijnen, 12 juli 2017.

Omdat er in het algemeen sprake is van een groot gebied waarover de schotelvormige bodemdaling optreedt leidt deze bodemdaling niet tot significante hoogteverschillen over kleine afstanden. De bodemdaling is dus meestal gelijkmatig. Bij zoutwinning is in het verleden wel sprake geweest van ongelijkmatige bodemdaling als gevolg van instabiele cavernes. Door de huidige monitoring van de bodembeweging en het op tijd treffen van maatregelen wordt dat voorkomen.

Bodemdaling treedt ook op bij het winnen van gas uit opslagreservoirs, omdat door de winning de gasdruk in het reservoir afneemt. In het algemeen is deze bodemdaling echter zeer gering en bovendien gelijkmatig.

Limburg betreft een bijzondere situatie omdat sprake kan zijn van lokale effecten met als gevolg ongelijkmatige bodemdaling. In de omgeving van voormalige mijnschachten en zogenaamde opwaartse boringen die destijds vanuit de mijngangen zijn gemaakt kan bodemmateriaal naar de nog aanwezige ruimtes in de ondergrond stromen. Dit kan uiteindelijk aan het aardoppervlak merkbaar zijn in de vorm van 'sinkholes'. Een voorbeeld daarvan is de sinkhole die in 2011 ontstond onder winkelcentrum 't Loon in Heerlen. Ook ter plaatse van drempels in het aardoppervlak en bij de aanwezige natuurlijke breuken in de ondergrond kan sprake zijn van lokale effecten. Door monitoring van de bodembeweging en het op tijd treffen van maatregelen kunnen de risico's als gevolg van deze lokale effecten worden beperkt.

Bodemrijzing

Bodemrijzing speelt met name in Limburg. Als gevolg van het stijgende mijnwater is sprake van langzame bodemrijzing met een huidige snelheid van ongeveer 2 mm/jaar. Deze bodemrijzing is in beginsel gelijkmatig en leidt niet tot significante hoogteverschillen over kleine afstanden. Ter plaatse van discontinuïteiten in het aardoppervlak, zoals bij natuurlijke breuken in de ondergrond, kunnen echter wel significante hoogteverschillen over kleine afstand ontstaan. Door monitoring van de bodembeweging en het op tijd treffen van maatregelen kunnen de risico's als gevolg van deze hoogteverschillen worden beperkt.

Bodemrijzing treedt ook op bij opslaan van gas in opslagreservoirs, omdat door de opslag de gasdruk in het reservoir toeneemt. Net als bij de bodemdaling die optreedt bij de winning van gas uit opslagreservoirs is de bodemrijzing bij het opslaan van gas in het algemeen zeer gering en gelijkmatig.

Bodemtrilling

Bodemtrillingen worden veroorzaakt door aardbevingen. Dit is het geval bij de gaswinning uit het Groningenveld en bij enkele van de kleinere gasvelden. Bij sommige gasopslagactiviteiten kan ook sprake zijn van het ontstaan van bodemtrillingen.

De aardbevingen worden veroorzaakt door plotseling optredende verschuivingen in natuurlijke breuken die zich in de gashoudende laag bevinden. Deze verschuivingen zijn het gevolg van de eerder besproken samendrukking van de gashoudende laag die door de gaswinning ontstaat. Of bij een bepaald gasveld aardbevingen zijn te verwachten hangt af van veel factoren, zoals de dikte en de geo-mechanische eigenschappen van de gashoudende laag en het al dan niet aanwezig zijn van natuurlijke breuken in die laag. Zoals eerder aangegeven is het risico op aardbevingen bij veel kleine gasvelden gering of zelfs niet aanwezig.

De sterkte van de bodemtrilling aan het aardoppervlak is bepalend voor de effecten aan het oppervlak, zoals het ontstaan van schade. De sterkte van de bodemtrilling aan het aardoppervlak hangt af van de magnitude van de aardbeving, de diepte waarop deze plaatsvindt en de voortplantingswijze van de trillingen door de bodem vanaf de bron (het hypocentrum) naar het aardoppervlak. Aan het aardoppervlak is de bodemtrilling het sterkst recht boven het hypocentrum (het epicentrum). Op grotere afstand van het epicentrum neemt de sterkte van de bodemtrilling sterk af.

Bij de wat zwaardere aardbevingen in Groningen is de maximale trillingsnelheid in de buurt van het epicentrum zo'n 5 à 10 mm/s. Bij de tot nu voorgekomen zwaarste aardbevingen in Groningen (magnitude 3,6 bij Huizinge op 16 augustus 2012 en magnitude 3,4 bij Zeerijp op 8 januari 2018) zijn de maximale trillingsnelheden bij het epicentrum nog aanzienlijk groter. Bij deze twee zwaarste aardbevingen waren de effecten dan ook tot op grotere afstand van het epicentrum merkbaar dan bij de kleinere aardbevingen.

De bodemtrillingen als gevolg van een aardbeving treden kortstondig op. Als gevolg van meer aardbevingen achter elkaar is er echter ook sprake van herhaalde trillingen. Dat is van belang voor de beoordeling van de kans op schade.

Overigens blijkt uit praktijkmetingen in Groningen (meetnetwerken van KNMI en van TNO) dat bij een bepaalde beving op verschillende locaties met dezelfde afstand tot het epicentrum aanzienlijke verschillen zijn waargenomen in de gemeten snelheden. De oorzaak daarvan is voor een belangrijk gedeelte dat de eigenschappen van de ondergrond niet overal hetzelfde zijn. Dat maakt het ook lastig zo niet onmogelijk om na een aardbeving vast te stellen welke trillingsnelheid op een bepaalde locatie precies is opgetreden als voor die locatie geen meetgegevens beschikbaar zijn. Met de hiervoor beschikbare berekeningsmodellen kunnen wel schattingen worden gemaakt van de bandbreedte waarbinnen de opgetreden trillingsnelheid zich waarschijnlijk heeft bevonden.

Bij geothermie zijn de te verwachten bodembewegingen nog niet goed bekend. Met name in gebieden met natuurlijke seismiciteit (zoals in Limburg) en in gebieden met seismiciteit door gaswinning is het ontstaan van bodemtrilling door geothermie niet denkbeeldig.

1.3 Samenvattend

In de volgende tabel is voor elke beschouwde mijnbouwactiviteit samenvattend aangegeven welke bodembeweging het gevolg kan zijn.

Mijnbouwactiviteit	Bodembeweging
Gaswinning uit Groningenveld	Gelijkmatige bodemdaling Bodemtrilling door aardbevingen Bij gasopslag: - Geringe gelijkmatige bodemdaling en -rijzing - Bij sommige opslagfaciliteiten bodemtrilling
Gaswinning Kleine Velden	Geringe gelijkmatige bodemdaling Bij enkele velden bodemtrilling door aardbevingen Bij gasopslag: - Geringe gelijkmatige bodemdaling en -rijzing - Bij sommige opslagfaciliteiten bodemtrilling
Zoutwinning	Gelijkmatige bodemdaling
Naijlende gevolgen steenkolenwinning	Gelijkmatige bodemrijzing Lokale bodemdaling (bijvoorbeeld sinkholes) Lokale bodemrijzing (bijvoorbeeld bij natuurlijke breuken)
Geothermie	In gebieden met seismiciteit is bodemtrilling niet denkbeeldig Opmerking: De risico's van geothermie zijn nog onvoldoende onderkend. Ook ontbreekt nog een adequaat kader voor vergunningen en handhaving.

2. Bodembeweging en schade

2.1 Inleiding

Door mijnbouw veroorzaakte bodembewegingen kunnen leiden tot fysieke schade aan gebouwen. Dat kan nieuwe schade zijn maar ook verergering van bestaande schade die al aanwezig was door andere oorzaken. In dit hoofdstuk wordt voor de verschillende typen bodembeweging ingegaan op de schade die daardoor veroorzaakt kan worden.

2.2 Schade door bodemdaling en -rijzing

Door gelijkmatige bodemdaling en -rijzing ontstaat in het algemeen geen schade aan gebouwen omdat over kleinere afstanden geen significante verschillen in hoogte ontstaan. De gebouwen zakken of rijzen als het ware in hun geheel mee met de gelijkmatig dalende of rijzende bodem.

Gelijkmatige bodemdaling kan wel leiden tot de noodzaak van aanpassingen in het beheer van het oppervlaktewater. Te denken valt daarbij aan het aanpassen van waterpeilen, dijkhoogtes en gemalen. Indien deze aanpassingen niet of te laat worden doorgevoerd dan kan dat leiden tot schade aan gebouwen zoals wateroverlast in kelders omdat door de bodemdaling de afstand tussen de gelijkblijvende grondwaterstand en het dalende maaiveld kleiner wordt.

Deze indirecte schade door gelijkmatige bodemdaling speelt overigens alleen in situaties waarin de bodemdaling substantieel is. Bij een geringe mate van bodemdaling, zoals bij de meeste kleine gasvelden en bij gasopslagactiviteiten, is deze indirecte schade niet te verwachten. Vaak is de bodemdaling door de mijnbouwactiviteit ondergeschikt aan de natuurlijke bodemdaling.

In uitzonderingssituaties is het mogelijk dat gelijkmatige bodemdaling wel leidt tot schade aan bouwconstructies. Een voorbeeld is een zeer diep gelegen kelderconstructie die in contact staat met een diep gelegen watervoerende laag in de ondergrond waarbij aanpassing van de peilen van het oppervlaktewater geen invloed hebben op de waterdruk in de diep gelegen watervoerende laag.

Als sprake is van ongelijkmatige bodemdaling of -rijzing, waarbij over kleinere afstanden significante hoogteverschillen ontstaan, dan kan dat effect hebben op gebouwen. Dat uit zich in de vorm van zettingsschade, namelijk zakking, scheefstand en/of scheurvorming. Deze schadevorm ontstaat alleen indien de door de bodembeweging veroorzaakte hoogteverschillen voldoende groot zijn in vergelijking met de afmetingen van het betreffende gebouw. Uiteraard spelen de sterkte en de funderingswijze van het gebouw daarbij ook een rol.

Buiten het gebied waar de bodemdaling of-rijzing optreedt is geen schade te verwachten. Daarmee is het effectgebied gedefinieerd. Binnen dat gebied kan schade optreden maar buiten dat gebied niet. Bij de verschillende mijnbouwactiviteiten zijn de effectgebieden bekend. Dat zijn namelijk de buitenste contouren van de dalingskommen die zijn vastgelegd in de betreffende winningsplannen. Bij de gas- en zoutwinningactiviteiten wordt de bodemdaling als onderdeel van de winning gemonitord. Eventuele afwijkingen van de verwachtingen komen daarbij in beeld zodat waar nodig maatregelen kunnen worden getroffen.

Voor Limburg zijn de effectgebieden eveneens bekend. Deze komen overeen met de risicozones die zijn gedefinieerd op basis van een in opdracht van het ministerie van EZ uitgevoerde studie². Ter beperking van toekomstige schade is van belang dat adequaat uitvoering wordt gegeven aan de in de studie aanbevolen monitoring van de bodembewegingen.

2.3 Schade door bodemtrilling

Door bodemtrilling kan schade ontstaan. Dat blijkt uit de ervaringen in Groningen en sommige van de kleinere gasvelden in Drenthe. Of bodemtrilling schade veroorzaakt aan een gebouw is in hoofdzaak

² Najlende gevolgen van de steenkolenwinning in Zuid-Limburg, consortium IHS e.a., 2016

afhankelijk van twee factoren. Enerzijds is de mate van de bodemtrilling aan het aardoppervlak op de betreffende locatie van belang, anderzijds is dat de sterkte of de gevoeligheid voor trillingen van het betreffende gebouw.

Eerder is toegelicht dat de mate van bodemtrilling, uitgedrukt in trillingssnelheden of -versnellingen, afhangt van de zwaarte van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum, de bodemeigenschappen en de afstand tot het epicentrum. Op basis van metingen of modellen kan worden aangegeven binnen welke bandbreedte de opgetreden snelheden of versnellingen op een bepaalde locatie zich waarschijnlijk hebben bevonden.

De sterkte of gevoeligheid voor trillingen van een gebouw is niet voor alle gebouwen hetzelfde. Bij voor trillingen gevoelige gebouwen zal bij lagere trillingssnelheden trillingsschade ontstaan dan bij gebouwen die minder gevoelig zijn voor trillingen. De meest gevoelige gebouwen zijn de oudere gebouwen van metselwerk. Dat is des te meer het geval als bij die gebouwen al schade aanwezig is door andere oorzaken en/of door eerdere aardbevingen. Informatie over de trillingssnelheid waarbij schade aan gebouwen te verwachten is, is beschikbaar in SBR Trillingsrichtlijn A³. In deze richtlijn zijn grenswaarden voor trillingen gegeven waarbij schade is te verwachten en waarbij onderscheid wordt gemaakt naar de gevoeligheid van een gebouw voor trillingen.

Ook voor bodemtrillingen door een aardbeving kan een effectgebied worden gedefinieerd. De omvang van dat effectgebied hoeft echter niet overeen te komen met het effectgebied van de bodemdaling. Hoe zwaarder de aardbeving hoe groter het effectgebied en omgekeerd. Een zware aardbeving in Groningen kan bijvoorbeeld relatief hoge trillingssnelheden veroorzaken buiten het effectgebied van de bodemdaling. Een lichte aardbeving daarentegen hoeft niet merkbaar te zijn binnen het gehele effectgebied voor de bodemdaling. Een praktische begrenzing van het effectgebied kan worden gebaseerd op de trillingssnelheden die in elk gebouw door andere oorzaken dan aardbevingen optreden. Deze trillingssnelheid ligt in de orde van 2 mm/s. Het effectgebied voor bodemtrillingen is dan begrensd tot het gebied waarin een aardbeving trillingssnelheden heeft veroorzaakt die groter zijn dan 2 mm/s. De omvang van het effectgebied is daarmee onder meer afhankelijk van de zwaarte van de aardbeving. De grenswaarde van 2 mm/s komt overigens overeen met de laagste trillingssnelheid waarbij volgens de SBR Trillingsrichtlijn A schade kan ontstaan aan gebouwen.

Vanwege de onzekerheden in enerzijds de feitelijk opgetreden trillingssnelheid op een bepaalde locatie en anderzijds de gevoeligheid voor trillingen van het gebouw op die locatie is de begrenzing van het effectgebied altijd enigszins arbitrair. Het is dus niet volledig uit te sluiten dat net buiten dat gebied toch trillingsschade is ontstaan. Naarmate het effectgebied ruimer wordt vastgesteld is de kans op trillingsschade daarbuiten uiteraard kleiner.

Voor het zo veel mogelijk verkleinen van onzekerheden in opgetreden trillingssnelheden in Groningen is het van belang dat informatie uit de meetnetwerken van KNMI en TNO zo goed mogelijk wordt geanalyseerd en beschikbaar wordt gemaakt ten behoeve van het beoordelen van schade.

In de discussies omtrent het schadeprotocol voor Groningen wordt ook wel gesproken over schadegebied. Dat is gedefinieerd als het gebied waarin schade kan optreden als gevolg van een aardbeving. In feite is dat dus het effectgebied gerelateerd aan de aardbeving.

³ SBR Trillingsrichtlijn A, Schade aan bouwwerken, december 2017

2.4 Samenvattend

In de volgende tabel is voor elk van de beschouwde types bodembeweging samenvattend aangegeven of schade aan gebouwen het gevolg kan zijn. Bij elk type bodembeweging is aangegeven bij welke mijnbouwactiviteit dat type bodembeweging ontstaat of kan ontstaan. Daarmee is de relatie tussen een specifieke mijnbouwactiviteit en het al dan niet kunnen ontstaan van schade daardoor eveneens inzichtelijk.

Type bodembeweging	Schade aan gebouwen
Gelijkmatige bodemdaling en -rijzing (door gaswinning, zoutwinning en door naijlende gevolgen steenkolenwinning Limburg)	Over het algemeen veroorzaakt dit geen schade. In bijzondere situaties kan schade ontstaan (incidenteel). Bij significante bodemdaling kan indirect schade ontstaan als gevolg van het niet (op tijd) aanpassen van waterpeilen. Schade kan alleen in het effectgebied optreden en niet daarbuiten.
Ongelijkmatige bodemdaling en -rijzing (door naijlende gevolgen steenkolenwinning Limburg)	Schade ontstaat alleen bij voldoende grote hoogteverschillen in vergelijking met de afmetingen van het gebouw. Schade kan alleen in het effectgebied optreden en niet daarbuiten.
Bodemtrilling (door gaswinning uit het Groningenveld, gaswinning uit enkele kleine gasvelden, en in mindere mate door gasopslag)	Schade ontstaat alleen als de trillingssnelheid ten gevolge van de aardbeving voldoende groot is in vergelijking met de gevoeligheid voor het ontstaan van trillingsschade aan het betreffende gebouw. Schade is in beginsel gelimiteerd tot het effectgebied.

Bijlage 3. Achtergrondstudies

- a. Observaties Workshop Robuuste Aanpak Schadeafhandeling, 6 oktober 2017 te Amersfoort (Secretariaat Tcbb).
- b. Rapport rechtsvergelijkend onderzoek UCALL naar de vergoeding van schade als gevolg van mijnbouwactiviteiten in Nederland, België en Duitsland (Tweede Kamer 23 juni 2016).
- c. Beoordelingsmethodiek mijnbouwschades, NCG/ TU Delft (verschillende versies).
- d. Alternatieve vergoedingssystemen in personenschadezaken en slachtofferbehoeften (R. Rijnhout, Nederlands Tijdschrift voor bestuursrecht, 2017/39).
- e. Aansprakelijkheid voor aardbevingsschade vanuit rechtseconomisch perspectief (F. Oldenhuis, Nederlands Juristenblad 2015/1251).
- f. De governance van de afhandeling van mijnbouwschade (RU Groningen, december 2016).
- g. Schadevoorkomingsplicht (A.L.M. Keirse, uitgeverij Boom, 2017).

Date : 24-5-2017 06:21:01

From : "██████████@assen.nl"

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl"

Subject : Verloop informatieavonden

Beste Marco,

Ik heb nu twee informatieavonden bezocht. De opkomst was matig: In Ekehaar ca 20 en in de Nieuwe Klok ca 45 bezoekers. De sfeer was rustig.

Ik heb heel wat informatiegesprekken bijgewoond en met een aantal deskundigen één op één gesprekken gevoerd. Dit leverde mij het volgende beeld op:

- Afhankelijk van wie je spreekt krijg je andere informatie.
- De toon van de boodschap van o.a. EZ en NAM was geruststellend en ging over leveringszekerheid, het belang van aardgas voor Nederland en de hele kleine risico's die er zijn voor kleine velden. De informatie bleef aan de oppervlakte en had een eigen inkleuring. Hier en daar kwamen de gesprekken tot de kern. Heb je het gas onder Assen echt nodig? Gaat het niet om economische belangen versus het recht van de inwoners op een ongestoord woongenot: "Wat geeft u het recht om schade aan mijn huis te veroorzaken?" Ik hoorde ook: "de NAM heeft aangetoond geen partij te zijn die betrouwbaar is. Hoe kan het dat juist de (oud) medewerkers van de NAM in Marsdijk nulmetingen laten doen aan hun huis. Als u zo zeker bent dat er niets gebeurt, zet dat dan op papier."
- Het verhaal over de kracht van bevingen werd deels gebracht als zekerheid, terwijl alles is gebaseerd op modellen (die een poging zijn om de werkelijk te benaderen) en er onderkend wordt dat ze nog niet alles weten. In Bergen heeft zich bijvoorbeeld een beving van 2,7 op de schaal van Richter voorgedaan die ze niet kunnen verklaren. Als je hier naar vraagt, komt het antwoord dat ze dat niet kunnen verklaren uit de modellen.
- De Sodm zegt dat er onder Marsdijk een beving van maximaal 3,2 en onder Eleveld van maximaal 3,3 kan komen. In het ontwerp-besluit van de minister lees ik dat niet. In het ontwerp-besluit staat wel: dat de Tcbb zegt dat er nog uit te voeren onderzoek aan het Groningerveld mogelijk kan blijken dat voor sommige kleine velden de magnitude van 3,9 overschreden kan worden. Maar dat voor de velden in dit plan de berekende maximale magnitude beneden de grens van 3,9 ligt.
- Een inwoner had van de NAM te horen gekregen dat ze alles wat de minister aan voorschriften wil opleggen, sowieso al van plan waren.
- Het is een kleine wereld, waar iedereen elkaar kent. Ik sprak een medewerker van TNO (die de onafhankelijke onderzoeken doet) die nu twee dagen in de week bij EZ werkt. Ik heb niet gevraagd hoe hij dan onafhankelijk kan adviseren. ☺
- De NAM doet pogingen om in gesprek te komen met de werkgroep Stop Gaswinning Marsdijk Nu over o.a. nulmetingen. Ze willen van de inwoners weten hoe ze de nulmetingen zien. Die zijn gelukkig zo verstandig om te zeggen dat ze niet deskundig zijn en houden de boot af.

Ik zag meerdere raadsleden. Oja, er liepen drie dames rond van de Partij voor de Dieren. Die willen ook iets doen met het onderwerp. Warmlopen voor de verkiezingen?

Tot zover.

Groet,

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 13-4-2018 12:13:53

From : "██████████@assen.nl"

To : "Marco Out" ██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : Verzoek vanuit presidium

Beste Marco,

Ik begrijp dat PLOP in het presidium gaat vragen om een informerende bijeenkomst voor de raad over de aardgaswinnings. Dit zodat de nieuwe raadsleden enigszins thuis zijn in de materie voor er een (ontwerp)besluit van de minister van EZK op de mat valt.

Wij kunnen ambtelijk een presentatie verzorgen. Gelet op de nieuwe werkwijze van de raad, zou je op het moment dat dit in het presidium voorbijkomt, de mogelijkheid kunnen benoemen om ook de actiegroep Marsdijk en Dorpsbelangen Loon uit te nodigen. Deze kunnen dan hun perspectief toelichten.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

Postbus 30018, 9400 RA Assen

tel: ██████████

e-mail: ██████████@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

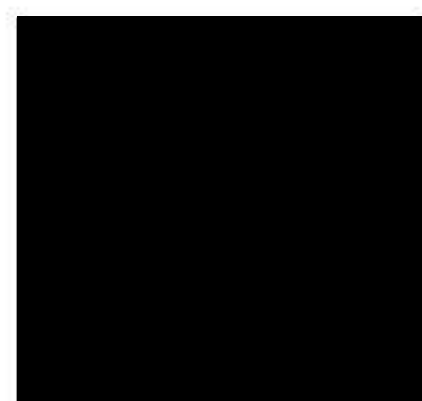
31.269

Date : 12-1-2017 08:38:09
From : "Marco Out" M.Out@assen.nl
To : "██████████y@assen.nl, "██████████@assen.nl
Cc : "██████████n" m.de.bruin@assen.nl
Subject : Volgens mij is deze voor jullie bedoeld
Attachment : image1.PNG;

Verstuurd vanaf mijn iPad

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

@ADDrenthe

Kan me zo voorstellen dat feedback op onze burgemeester er zo uit komt te zien [@RaadAssen](#) [@MarcoOut](#)

10:00 p.m. · 11 jan. 2017

Date : 31-5-2017 17:05:30

From : "██████████@assen.nl

To : "Marco Out" ██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : voorbeeld zienswijze voor inwoner Assen

Attachment : voorbeeld uitgebreide zienswijze inwoners Assen.docx;voorbeeld korte zienswijze inwoners Assen.docx;

Dag Marco,

Hierbij stuur ik je een korte en een uitgebreidere versie van een voorbeeld zienswijze die inwoners van Assen kunnen gebruiken en die op de website van Assen wordt geplaatst. De korte is een samenvatting van de belangrijkste items voor een inwoner uit de gemeentelijke zienswijze. De uitgebreide versie is de versie van de gemeente die is omgezet naar de ik-vorm.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T ██████████
M ██████████
E ██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

23 Mei 2017

***Zienswijze Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	10
5.1 Doelmatigheid	10
5.2 Kadern schade	10
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	10
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	13
6.1 Productie put Vries-10	13
6.2 Productiesnelheid	14
6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit	14
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
8 BODEMBEWEGING	18
8.1 Bodemdaling	18
8.2 Bodemtrilling	18
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	18
9 SCHADE	20
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
9.2 Afhandeling van schade	21
9.3 Lusten en lasten	22
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	23
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	25

BIJLAGE 1: ADVIES WINNINGSPLAN WESTERVELD

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat de gemeente Assen in januari 2017 op het winningsplan uitbracht.

Het advies was om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair is onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld.

Uw ontwerp-instemmingsbesluit komt op een aantal punten tegemoet aan dit advies. Het advies gaat niet alleen over de technisch juridische aspecten. Het winningsplan is ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners die op en nabij gasvelden wonen. Onder andere vanwege de zorgen over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dien ik deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat de gemeente in januari aan de minister uitbracht. Dit advies maakt onderdeel uit van de zienswijze (Bijlage I).

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling heb ik het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dien ik deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp-instemmingsbesluit kom ik tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maak ik op dat er weliswaar geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en de inwoners, maar dat er wel schade – waaronder constructieve – kan ontstaan aan gebouwen. In het advies van de gemeente is aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerde de gemeente met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningen van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Productieniveau, - snelheid en duur van het instemmingsbesluit

In het ontwerpbesluit is niet onderbouwd of en waarom de winning uit deze velden gedurende tien jaar noodzakelijk is. Het lijkt er op dat winning uit deze velden als een gegeven wordt beschouwd. Dat zal echter nader onderzocht en gemotiveerd moeten worden. Ik vind het onwenselijk dat het instemmingsbesluit een looptijd heeft van tien jaren. Voorts moet het instemmingsbesluit beperkingen aan het productietempo (voorkomen van fluctuaties) bevatten.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn voor advisering en inspraak door burgers en lokale overheden. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

In de Mijnbouwwet ligt vooral de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouw (preventief handelen, zie bijvoorbeeld artikel 33 Mbw, en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

U beperkt het begrip schade ten onrechte tot enkel schade in de zin van het Burgerlijk wetboek (BW). Het schadebegrip in de Mijnbouwwet is veel breder. Dat leidt dus tot een ander toetsingskader.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Het is goed dat u op dit punt de ideeën van de gemeente over afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Ik ben echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

Er zijn tal van onzekerheden bij berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Het is daarom, als u toch gaat winnen, van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem wordt opgesteld. De NAM is verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens (dit zijn velden die eerder hebben gebeefd) op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus al bij het winningsplan ter instemming gevoegd moeten zijn. Ook zou een risicobeheersysteem voor alle velden moeten worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

Fracken en zuurstimulatie zijn risicovolle technieken. Daarom ben ik verheugd dat u het advies van de gemeente heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter aan welke paragrafen en passages van het winningsplan nu exact instemming is onthouden. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend moet worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt het burgerperspectief in die situatie niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

In het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, komt u deels tegemoet aan het advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OVV). Dat geeft aan dat het burgerperspectief structureel

en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied -en met name ook het voorkomen van die effecten- onvoldoende meegenomen. Het gaat dan om de directe en indirecte gevolgen zoals het ontstaan van schade en nadelige effecten op natuur en milieu, het gevoel van veiligheid, leefbaarheid en economie.

In uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen moeten worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groninger situatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een zwaarte van meer dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat een dergelijke of veel zwaardere beving zich niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentsche Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Ten slotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet te herstellen zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt, is dit een ernstige aantasting van de rechtszekerheid van inwoners.

Dit alles overziend, vind ik dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Ik wil niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dit vertrouwen te herstellen. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit houdt u te weinig rekening met de maatschappelijke gevolgen.

Ik vind dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant moet benoemen en betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen zodat Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijs ik u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Noorwegen zou graag aardgas aan Nederland leveren. Ik kan geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet mij concluderen dat u een belangenafweging maakt tussen economie en inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Maar wees hier dan eerlijk en transparant over en neem dit op in de definitieve beschikking.

Het valt mij op dat u in de instemmingsbesluiten inzake gaswinning uit het Groningenveld uitgebreid tracht te motiveren waarom de door u vergunde winningsniveaus nodig zijn voor leveringszekerheid. In het onderhavige ontwerpbesluit lijkt u voetstoots aan te nemen dat de in het winningsplan Westerveld aangevraagde niveaus noodzakelijk zijn.

Ik lees nergens in de tekst uw motivatie over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld op plekken zonder stedelijke bebouwing of bebouwingsconcentraties?

Ik vind dat u:

- 1. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 2. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk hebben aangegeven tegen gaswinning te zijn en daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning hier zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de OvV vijf aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De OvV wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming. Ook zouden NAM en EZ meer moeten communiceren over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil gaan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn om ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. Uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Ik constateer dat deze nog niet gerealiseerd zijn en dat u enkel verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Van uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie komt nog weinig terecht in dit ontwerpbesluit. Vanuit de belangen van inwoners, verwacht ik dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker communiceren met de burgers. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven gebeurt op dit moment nog niet.

Het winningsplan is lastig te lezen voor niet-ingewijden. De nadere toelichting tijdens inloopavonden is naar mijn mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit, wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief. Hierdoor is het voor inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Ik vind dat:

- 1. Het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.**

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

Onduidelijk blijft aan welke kaders het winningsplan is getoetst. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneeming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en dat u daarom geen reden ziet instemming met het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Ik ben van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Ook vind ik dat als de doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit moet leiden. Ik licht dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toe.

5.2 Kadere schade

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Uw opvatting over het begrip schade is te beperkt. Het begrip schade is in art. 1 sub b Mbb ruim gedefinieerd: iedere aantasting van één van de in art. 49 lid 2 en 3 Mbw genoemde belangen, waaronder veiligheid van omwonenden en de bescherming van het milieu. Het winningsplan moet daarover informatie bevatten (zie art. 35 lid 1 sub f Mbw en art. 24 lid 1 sub q en s en art. 24 lid 2 Mbb) en u moet het winningsplan daarop beoordelen. Dat is een aanmerkelijk ruimere toets dan alleen de aanwezigheid of het voorkomen van schade in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

De gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa zijn in strijd met art. 24 lid 1 sub q, r en s Mbb, nog niet onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied is derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentsche Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket

van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincies Groningen, Drenthe en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan moet zich daarom niet beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitend moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts meen ik dat voor dit winningsplan Westerveld een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Al met al zal uit hoofde van art. 24 Mbb en het Besluit MER nog veel onderzoek gedaan moeten worden naar de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu. Ik begrijp niet hoe u zonder die informatie nu al een oordeel kunt hebben over de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu (art. 36 lid 1 sub c en d Mbw). Ik maak er bezwaar tegen dat die informatie niet reeds op dit moment bekend is en dus geen onderwerp kan zijn van zienswijzen/inspraak. U zult het ontwerpbesluit – aangepast aan en mét de nieuwe milieu-informatie – daarom nogmaals in ontwerp ter inzage moeten leggen, zodat burgers en belangenorganisaties in de gelegenheid zijn daarop overeenkomstig art. 34 lid 4 Mbw een zienswijze in te dienen.

Ik vind dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Dit gebrek zou feitelijk moeten leiden tot het onthouden van instemming aan het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en u derhalve het ontwerpbesluit incl. de MER-rapportage opnieuw ter inzage moet leggen.**

5.4 Reikwijdte winningsplan voor verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven de eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Ik vind dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

U stelt dat “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig is”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten.

Voor zover ik heb kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Put Vries -10 zit dus niet in het vigerende winningsplan. Volgens mij is daarom uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan staat dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Dit betekent dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe correct om de NAM toe te staan op basis van het vigerende winningsplan voor het gasveld Vries-Zuid gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens wijs ik u erop dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoen aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb). Zie bijvoorbeeld paragraaf B4.1 (plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden). Die zeer globale omschrijving voldoet geenszins aan de vereisten van art. 24 lid 1 sub e, f, g en h Mbb). Ook is, in strijd met art. 24 lid 1 sub e Mbb, niet vermeld hoeveel boorgaten bij de winning worden gebruikt. Integendeel, in B4 wordt dat juist uitdrukkelijk in het midden gelaten. Ik verzoek u in het instemmingsbesluit concreet aan te geven welke boorgaten nu wel en welke niet in dit winningsplan zijn opgenomen.

Ik vind dat:

1. **Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**
2. **Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak niet zorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**
3. **Vanuit burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar zonder gaswinning uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Ik vind dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**
4. **De beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is, althans daaraan instemming moet worden onthouden.**

6.2 Productiesnelheid

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn. Ook voor die velden geldt dan logischerwijs dat fluctuaties zo veel mogelijk voorkomen moeten worden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: “Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveldsysteem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid.” Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Ik vind dat u:

- 1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op moet dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en fluctuaties en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Daarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Ik constateer dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Gezien de negatieve effecten van gaswinning is zo'n motivering en onderbouwing van de noodzaak van gaswinning uit deze velden wel noodzakelijk. Gaswinning uit deze kleine velden is géén gegeven. U moet aantonen dat voortzetting van de winning uit deze velden onvermijdelijk is met het oog op de leveringszekerheid. Ook het winningsplan zelf zou daarover – vervolgens door u te toetsen – informatie moeten bevatten (art. 24 lid 1 sub a en lid 2 Mbb).

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaar, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien. Immers, het enkele feit dat gaswinning uit deze velden volgens de NAM tot 2028 technisch en economisch mogelijk is, wil niet zeggen dat dat maatschappelijk en tegen het licht van de doelstellingen van de Mbw (voorkomen van schade) en uw regering (zo spoedig mogelijk stoppen met fossiele brandstoffen) ook wenselijk is. Ik bepleit daarom een ijkmoment over vijf jaar in de vorm van een nieuw winningsplan per 2023, waarin de op dat moment meest recente inzichten over seismische risico's, schade, leveringszekerheid en energietransitie worden meegenomen.

Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveaus vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is volgens mij onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Ik vind dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinningen uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en ook aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**
- 2. De geldigheidsduur van een winningsvergunning terug moet brengen tot vijf jaren.**

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De OvV adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen in hoeverre u hiermee rekening houdt in de besluitvorming.

In uw ontwerpbesluit bent u ten onrechte weinig terughoudend is het verbinden van conclusies aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. Er zijn immers tal van onzekerheden als het gaat om de effecten van aardgaswinning.

Ook heeft de OvV in 2015 u aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is dat de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en vier jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkend.

Ik vind dat u:

- 1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
- 2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Ik dring er bij u op aan om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijs ik u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's

geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011). De infrastructuur voor dit plan is inmiddels gedeeltelijk gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, die deels samenvallen met de planperiode van dit bestemmingsplan, zou u deze nieuwe ontwikkelingen moeten meenemen in uw afweging.

Ik kan niet beoordelen of in de SRA wel rekening is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd.

De gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Ik vind dat u:

- 1. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

Het winningsplan is voor meerdere uitleg vatbaar. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. Onder andere over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Ik wijs u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Ik vind dat u:

- 1. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**
- 2. Niet kunt instemmen met een winningsplan dat niet nauwkeurig omschrijft waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.**

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

Ik ben verheugd dat u het advies van de gemeente ten aanzien van bodemdaling heeft overgenomen.

8.2 Bodemtrilling

Het advies om seismische meetapparatuur te plaatsen en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben heeft u onvoldoende uitgewerkt. Ook de volgorde van de uitwerking is niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Bovendien heeft u een aantal maatregelen ten onrechte slechts voorgeschreven voor de velden Eleveld en Vries-Zuid. In hoofdstuk 10 kom ik hierop terug.

Over vallende objecten biedt u onvoldoende duidelijkheid. Hierdoor is het niet mogelijk om te beoordelen in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Ik vind dat u:

- 1. Alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Er is weliswaar aandacht voor de risico's van deze technieken in artikel 1 van uw besluit, maar onduidelijk is welke paragraaf van het winningsplan nu precies niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend moet worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking stellen en niet de uitgebreide procedure volgen. Dit doet volgens mij geen recht aan het burgerperspectief.

Ik vind dat u:

- 1. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.**
- 2. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.**

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

De gemeente adviseerde u om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan (ex art. 35 lid 1 sub f en art. 24 lid 1 sub r, s en q Mbb) alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er alsnog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze moet voor advies voorgelegd worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uitgeproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Ten slotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen van het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Ik ben van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet instemmen met een winningsplan geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie of grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Ik vind dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren, althans daaraan uw instemming moet onthouden.
2. De toezegging van de NAM in het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U

stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

9.2 Afhandeling van schade

Van belang is een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet volgens een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Net als in het aardbevingsgebied Groningen zou u ook in onze regio een volledig onafhankelijk orgaan in moeten stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Ten slotte acht ik het van belang dat u in uw besluit opneemt dat bij een schademelding opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade. Hiermee kan de huidige wijze van onderzoek verbeterd worden.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Het is verheugend dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Ik ben echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Decentrale overheden hebben in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van hun inwoners.

Ik vind dat u:

- 1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. Zorg moet dragen dat als NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat u de toezegging heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor onder andere mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Ik constateer dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. Als inwoner moet ik het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Ik vind dat u:

- 1. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) ben ik ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Als u toch gaat winnen, is het daarom van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem wordt opgesteld voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Ik zie dat u in het ontwerpbesluit de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen en werken uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Ik constateer dat u de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad heeft overgenomen en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en schade aan gebouw en werken.

Het bijplaatsen van enkele meters is echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dan in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheerd door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

U verplicht de NAM een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Als inwoner moet ik kunnen zien of de NAM aan zijn

verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Tot slot vind ik dat de maatregelen die u voorschrijft (waaronder versnellingsmeters en een nulmeting) niet beperkt moeten blijven tot de velden Vries-Zuid en Eleveld, maar moeten gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Ik vind dat:

- 1. u in het kader van rechtszekerheid vooraf nauwkeurig aan moet geven hoe de representatieve nulmeting aan gebouwen en werken moet worden uitgevoerd en in welk gebied de nulmetingen moeten worden uitgevoerd. Bij dit laatste vinden wij dat er nulmetingen moeten worden uitgevoerd in het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen, zodanig dat bij registratie van een beving een causaal verband tussen beving en gemelde schade kan worden gelegd. Dit meetplan moet betrekking hebben op het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 3. in het kader van de rechtszekerheid in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 4. uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**
- 5. de voorgeschreven maatregelen niet beperkt moet blijven tot de velden Eleveld en Vries Zuid maar moet gelden voor alle producerende velden uit het winningsplan.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-instemmingsbesluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht ben ik van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld. Ik vind dat u duidelijk en concreet moet aangeven met welke delen (paragrafen) van het winningsplan u niet instemt.

Artikel 2:

Ik kan instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

In dit ontwerp-instemmingsbesluit zijn de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor alle producerende gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Een risicobeheersysteem is een cruciaal onderdeel van de besluitvorming over het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners. Het risicobeheersysteem moet gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 5:

Voor de afhandeling van schade legt u ten onrechte de verantwoordelijkheid primair neer bij de NAM in overleg met de decentrale overheden. Ik ben van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners en gaan gelden voor alle velden waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 7:

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren. Daarna moet opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden worden bezien.

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
Cluster vergunningen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Plaats, datum

Betreft: ontwerp-instemmingsbesluit gaswinning Westerveld

Geachte minister,

Als inwoner van Assen maak ik gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen over uw ontwerp-instemmingsbesluit gaswinning Westerveld.

De Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) heeft in 2015 u geadviseerd om het burgerperspectief structureel en herkenbaar mee te nemen in de besluitvorming. Ik vind dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, daar maar ten dele aan tegemoet komt.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. In het advies van de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) wordt genoemd dat er beving met een magnitude tot 3,9 mogelijk zijn. Wat we ook weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd. Bevingen met deze sterkte leiden volgens de Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) tot constructieve schade aan gebouwen.

Risicobeheersysteem

Ik vind daarom, als u toch gaat winnen, het van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Ik constateer dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Ik moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Nulmeting

Ik lees in het ontwerpbesluit dat u de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen en werken uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling. Ik wil dat voorafgaand aan de winning dat er een nulmeting van mijn woning wordt gemaakt.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Ik vind dat u als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor mij is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn. U kunt uw instemmingsbesluit pas van kracht laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is. U moet ervoor ook zorgen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. Ik wil dat, net als u voor het Groningenveld heeft gedaan, het principe van omgekeerde bewijslast geldt voor deze gasvelden. De NAM moet dus aantonen dat de schade niet het gevolg is van bevingen.

Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over onzekerheden. De OvV adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming. In de besluitvorming bent u niet transparant hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen. Gelet op deze onzekerheden kunt u naar mijn mening nu niet tot een afgewogen besluit komen.

Communicatie

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners. Het winningsplan en ontwerpbesluit voldoet op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet aan ministeriële toezeggingen.

Dit alles overziend, ben ik van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld. Ik sluit me verder aan bij de zienswijze van het college van B& W van Assen.

Met vriendelijke groet,

Naam

Adres

Woonplaats

Handtekening

31.271

Date : 1-6-2017 14:24:37

From : "██████████@assen.nl

To : "██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl

Subject : voorbeeld zienswijzen voor onze inwoners

Attachment : voorbeeld uitgebreide zienswijze inwoners Assen.pdf;voorbeeld korte zienswijze inwoners Assen.pdf;voorbeeld uitgebreide zienswijze inwoners Assen.docx;voorbeeld korte zienswijze inwoners Assen.docx;

Dag ██████,

Hier de aangepaste voorbeeld zienswijzen (kort en lange versie) voor onze inwoners.
Zoals afgesproken in word en pdf

Opmerking Marco meegenomen in lange versie evenals omgekeerde bewijslast en Tcbb ipv Sodm in hfst 10.

Groeten, ██████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

***Zienswijze Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	10
5.1 Doelmatigheid	10
5.2 Kadern schade	10
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	10
5.4 Reikwijdte winningsplan voor verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	13
6.1 Productie put Vries-10	13
6.2 Productiesnelheid	14
6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit	14
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
8 BODEM BEWEGING	18
8.1 Bodemdaling	18
8.2 Bodemtrilling	18
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	18
9 SCHADE	20
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
9.2 Afhandeling van schade	21
9.3 Lusten en lasten	22
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	23
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	25

BIJLAGE 1: ADVIES WINNINGSPLAN WESTERVELD

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat de gemeente Assen in januari 2017 op het winningsplan uitbracht.

Het advies was om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair is onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld.

Uw ontwerp-instemmingsbesluit komt op een aantal punten tegemoet aan dit advies. Het advies gaat niet alleen over de technisch juridische aspecten. Het winningsplan is ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners die op en nabij gasvelden wonen. Onder andere vanwege de zorgen over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dien ik deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat de gemeente in januari aan de minister uitbracht. Dit advies maakt onderdeel uit van de zienswijze (Bijlage I).

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling heb ik het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dien ik deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp-instemmingsbesluit kom ik tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maak ik op dat er weliswaar geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en de inwoners, maar dat er wel schade – waaronder constructieve – kan ontstaan aan gebouwen. In het advies van de gemeente is aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerde de gemeente met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningen van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Productieniveau, - snelheid en duur van het instemmingsbesluit

In het ontwerpbesluit is niet onderbouwd of en waarom de winning uit deze velden gedurende tien jaar noodzakelijk is. Het lijkt er op dat winning uit deze velden als een gegeven wordt beschouwd. Dat zal echter nader onderzocht en gemotiveerd moeten worden. Ik vind het onwenselijk dat het instemmingsbesluit een looptijd heeft van tien jaren. Voorts moet het instemmingsbesluit beperkingen aan het productietempo (voorkomen van fluctuaties) bevatten.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn voor advisering en inspraak door burgers en lokale overheden. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

In de Mijnbouwwet ligt vooral de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouw (preventief handelen, zie bijvoorbeeld artikel 33 Mbw, en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

U beperkt het begrip schade ten onrechte tot enkel schade in de zin van het Burgerlijk wetboek (BW). Het schadebegrip in de Mijnbouwwet is veel breder. Dat leidt dus tot een ander toetsingskader.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Het is goed dat u op dit punt de ideeën van de gemeente over afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Ik ben echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

Er zijn tal van onzekerheden bij berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Het is daarom, als u toch gaat winnen, van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem wordt opgesteld. De NAM is verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens (dit zijn velden die eerder hebben gebeefd) op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus al bij het winningsplan ter instemming gevoegd moeten zijn. Ook zou een risicobeheerssysteem voor alle velden moeten worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

Fracken en zuurstimulatie zijn risicovolle technieken. Daarom ben ik verheugd dat u het advies van de gemeente heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter aan welke paragrafen en passages van het winningsplan nu exact instemming is onthouden. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend moet worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt het burgerperspectief in die situatie niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

In het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, komt u deels tegemoet aan het advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV). Dat geeft aan dat het burgerperspectief structureel

en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied -en met name ook het voorkomen van die effecten- onvoldoende meegenomen. Het gaat dan om de directe en indirecte gevolgen zoals het ontstaan van schade en nadelige effecten op natuur en milieu, het gevoel van veiligheid, leefbaarheid en economie.

In uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen moeten worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groninger situatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een zwaarte van meer dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat een dergelijke of veel zwaardere beving zich niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentsche Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Ten slotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet te herstellen zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt, is dit een ernstige aantasting van de rechtszekerheid van inwoners.

Dit alles overziend, vind ik dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Ik wil niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevloeid in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dit vertrouwen te herstellen. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit houdt u te weinig rekening met de maatschappelijke gevolgen.

Ik vind dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant moet benoemen en betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen zodat Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijs ik u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Noorwegen zou graag aardgas aan Nederland leveren. Ik kan geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet mij concluderen dat u een belangenafweging maakt tussen economie en inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Maar wees hier dan eerlijk en transparant over en neem dit op in de definitieve beschikking.

Het valt mij op dat u in de instemmingsbesluiten inzake gaswinning uit het Groningenveld uitgebreid tracht te motiveren waarom de door u vergunde winningsniveaus nodig zijn voor leveringszekerheid. In het onderhavige ontwerpbesluit lijkt u voetstoots aan te nemen dat de in het winningsplan Westerveld aangevraagde niveaus noodzakelijk zijn.

Ik lees nergens in de tekst uw motivatie over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld op plekken zonder stedelijke bebouwing of bebouwingsconcentraties?

Ik vind dat u:

- 1. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 2. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk hebben aangegeven tegen gaswinning te zijn en daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning hier zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de OvV vijf aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De OvV wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming. Ook zouden NAM en EZ meer moeten communiceren over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil gaan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn om ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. Uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Ik constateer dat deze nog niet gerealiseerd zijn en dat u enkel verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Van uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie komt nog weinig terecht in dit ontwerpbesluit. Vanuit de belangen van inwoners, verwacht ik dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker communiceren met de burgers. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven gebeurt op dit moment nog niet.

Het winningsplan is lastig te lezen voor niet-ingewijden. De nadere toelichting tijdens inloopavonden is naar mijn mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit, wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief. Hierdoor is het voor inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Ik vind dat:

- 1. Het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.**

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

Onduidelijk blijft aan welke kaders het winningsplan is getoetst. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en dat u daarom geen reden ziet instemming met het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Ik ben van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Ook vind ik dat als de doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit moet leiden. Ik licht dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toe.

5.2 Kadern schade

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Uw opvatting over het begrip schade is te beperkt. Het begrip schade is in art. 1 sub b Mbb ruim gedefinieerd: iedere aantasting van één van de in art. 49 lid 2 en 3 Mbw genoemde belangen, waaronder veiligheid van omwonenden en de bescherming van het milieu. Het winningsplan moet daarover informatie bevatten (zie art. 35 lid 1 sub f Mbw en art. 24 lid 1 sub q en s en art. 24 lid 2 Mbb) en u moet het winningsplan daarop beoordelen. Dat is een aanmerkelijk ruimere toets dan alleen de aanwezigheid of het voorkomen van schade in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

De gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa zijn in strijd met art. 24 lid 1 sub q, r en s Mbb, nog niet onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied is derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentsche Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket

van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincies Groningen, Drenthe en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan moet zich daarom niet beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitend moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts meen ik dat voor dit winningsplan Westerveld een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Al met al zal uit hoofde van art. 24 Mbb en het Besluit MER nog veel onderzoek gedaan moeten worden naar de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu. Ik begrijp niet hoe u zonder die informatie nu al een oordeel kunt hebben over de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu (art. 36 lid 1 sub c en d Mbw). Ik maak er bezwaar tegen dat die informatie niet reeds op dit moment bekend is en dus geen onderwerp kan zijn van zienswijzen/inspraak. U zult het ontwerpbesluit – aangepast aan en mét de nieuwe milieu-informatie – daarom nogmaals in ontwerp ter inzage moeten leggen, zodat burgers en belangenorganisaties in de gelegenheid zijn daarop overeenkomstig art. 34 lid 4 Mbw een zienswijze in te dienen.

Ik vind dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Dit gebrek zou feitelijk moeten leiden tot het onthouden van instemming aan het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en u derhalve het ontwerpbesluit incl. de MER-rapportage opnieuw ter inzage moet leggen.**

5.4 Reikwijdte winningsplan voor verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven de eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Ik vind dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

U stelt dat “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig is”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten.

Voor zover ik heb kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Put Vries -10 zit dus niet in het vigerende winningsplan. Volgens mij is daarom uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan staat dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Dit betekent dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe correct om de NAM toe te staan op basis van het vigerende winningsplan voor het gasveld Vries-Zuid gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens wijs ik u erop dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoen aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb). Zie bijvoorbeeld paragraaf B4.1 (plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden). Die zeer globale omschrijving voldoet geenszins aan de vereisten van art. 24 lid 1 sub e, f, g en h Mbb). Ook is, in strijd met art. 24 lid 1 sub e Mbb, niet vermeld hoeveel boorgaten bij de winning worden gebruikt. Integendeel, in B4 wordt dat juist uitdrukkelijk in het midden gelaten. Ik verzoek u in het instemmingsbesluit concreet aan te geven welke boorgaten nu wel en welke niet in dit winningsplan zijn opgenomen.

Ik vind dat:

- 1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**
- 2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak niet zorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**
- 3. Vanuit burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar zonder gaswinning uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Ik vind dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**
- 4. De beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is, althans daaraan instemming moet worden onthouden.**

6.2 Productiesnelheid

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn. Ook voor die velden geldt dan logischerwijs dat fluctuaties zo veel mogelijk voorkomen moeten worden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: “Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveldsysteem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid.” Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Ik vind dat u:

- 1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op moet dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en fluctuaties en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Daarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Ik constateer dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Gezien de negatieve effecten van gaswinning is zo'n motivering en onderbouwing van de noodzaak van gaswinning uit deze velden wel noodzakelijk. Gaswinning uit deze kleine velden is géén gegeven. U moet aantonen dat voortzetting van de winning uit deze velden onvermijdelijk is met het oog op de leveringszekerheid. Ook het winningsplan zelf zou daarover – vervolgens door u te toetsen – informatie moeten bevatten (art. 24 lid 1 sub a en lid 2 Mbb).

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaar, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien. Immers, het enkele feit dat gaswinning uit deze velden volgens de NAM tot 2028 technisch en economisch mogelijk is, wil niet zeggen dat dat maatschappelijk en tegen het licht van de doelstellingen van de Mbw (voorkomen van schade) en uw regering (zo spoedig mogelijk stoppen met fossiele brandstoffen) ook wenselijk is. Ik bepleit daarom een ijkmoment over vijf jaar in de vorm van een nieuw winningsplan per 2023, waarin de op dat moment meest recente inzichten over seismische risico's, schade, leveringszekerheid en energietransitie worden meegenomen.

Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveaus vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is volgens mij onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Ik vind dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinningen uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en ook aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**
- 2. De geldigheidsduur van een winningsvergunning terug moet brengen tot vijf jaren.**

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De OvV adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen in hoeverre u hiermee rekening houdt in de besluitvorming.

In uw ontwerpbesluit bent u ten onrechte weinig terughoudend is het verbinden van conclusies aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. Er zijn immers tal van onzekerheden als het gaat om de effecten van aardgaswinning.

Ook heeft de OvV in 2015 u aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is dat de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en vier jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkend.

Ik vind dat u:

- 1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
- 2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Ik dring er bij u op aan om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijs ik u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's

geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011). De infrastructuur voor dit plan is inmiddels gedeeltelijk gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, die deels samenvallen met de planperiode van dit bestemmingsplan, zou u deze nieuwe ontwikkelingen moeten meenemen in uw afweging.

Ik kan niet beoordelen of in de SRA wel rekening is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd.

De gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Ik vind dat u:

- 1. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

Het winningsplan is voor meerdere uitleg vatbaar. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. Onder andere over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Ik wijs u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Ik vind dat u:

- 1. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**
- 2. Niet kunt instemmen met een winningsplan dat niet nauwkeurig omschrijft waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.**

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

Ik ben verheugd dat u het advies van de gemeente ten aanzien van bodemdaling heeft overgenomen.

8.2 Bodemtrilling

Het advies om seismische meetapparatuur te plaatsen en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben heeft u onvoldoende uitgewerkt. Ook de volgorde van de maatregelen is niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Bovendien heeft u een aantal maatregelen ten onrechte slechts voorgeschreven voor de velden Eleveld en Vries-Zuid. In hoofdstuk 10 kom ik hierop terug.

Over vallende objecten biedt u onvoldoende duidelijkheid. Hierdoor is het niet mogelijk om te beoordelen in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Ik vind dat u:

- 1. Alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Er is weliswaar aandacht voor de risico's van deze technieken in artikel 1 van uw besluit, maar onduidelijk is welke paragraaf van het winningsplan nu precies niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend moet worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking stellen en niet de uitgebreide procedure volgen. Dit doet volgens mij geen recht aan het burgerperspectief.

Ik vind dat u:

- 1. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.**
- 2. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.**

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

De gemeente adviseerde u om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan (ex art. 35 lid 1 sub f en art. 24 lid 1 sub r, s en q Mbb) alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er alsnog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze moet voor advies voorgelegd worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uitgeproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Ten slotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen van het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Ik ben van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet instemmen met een winningsplan geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie of grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Ik vind dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren, althans daaraan uw instemming moet onthouden.
2. De toezegging van de NAM in het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U

stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

9.2 Afhandeling van schade

Van belang is een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet volgens een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Net als in het aardbevingsgebied Groningen zou u ook in onze regio een volledig onafhankelijk orgaan in moeten stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Ten slotte acht ik het van belang dat u in uw besluit opneemt dat bij een schademelding opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade. Hiermee kan de huidige wijze van onderzoek verbeterd worden.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Het is verheugend dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Ik ben echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Decentrale overheden hebben in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van hun inwoners.

Ik vind dat u:

- 1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. Zorg moet dragen dat als NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

5. **Net als u voor het Groningenveld heeft gedaan, het principe van omgekeerde bewijslast geldt voor deze gasvelden. De NAM moet dus aantonen dat de schade niet het gevolg is van bevingen.**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat u de toezegging heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor onder andere mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPa aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Ik constateer dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. Als inwoner moet ik het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Ik vind dat u:

1. **In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) ben ik ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Als u toch gaat winnen, is het daarom van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem wordt opgesteld voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Ik zie dat u in het ontwerpbesluit de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen en werken uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Ik constateer dat u de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad heeft overgenomen en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen grondbeweging en schade aan gebouw en werken.

Het bijplaatsen van enkele meters is echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dan in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheerd door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

U verplicht de NAM een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Als inwoner moet ik kunnen zien of de NAM aan zijn

verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Tot slot vind ik dat de maatregelen die u voorschrijft (waaronder versnellingsmeters en een nulmeting) niet beperkt moeten blijven tot de velden Vries-Zuid en Eleveld, maar moeten gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Ik vind dat:

- 1. u in het kader van rechtszekerheid vooraf nauwkeurig aan moet geven hoe de representatieve nulmeting aan gebouwen en werken moet worden uitgevoerd en in welk gebied de nulmetingen moeten worden uitgevoerd. Bij dit laatste vinden wij dat er nulmetingen moeten worden uitgevoerd in het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen, zodanig dat bij registratie van een beving een causaal verband tussen beving en gemelde schade kan worden gelegd. Dit meetplan moet betrekking hebben op het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 3. in het kader van de rechtszekerheid in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 4. uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**
- 5. de voorgeschreven maatregelen niet beperkt moet blijven tot de velden Eleveld en Vries Zuid maar moet gelden voor alle producerende velden uit het winningsplan.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-instemmingsbesluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht ben ik van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld. Ik vind dat u duidelijk en concreet moet aangeven met welke delen (paragrafen) van het winningsplan u niet instemt.

Artikel 2:

Ik kan instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

In dit ontwerp-instemmingsbesluit zijn de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor alle producerende gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Een risicobeheersysteem is een cruciaal onderdeel van de besluitvorming over het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners. Het risicobeheersysteem moet gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 5:

Voor de afhandeling van schade legt u ten onrechte de verantwoordelijkheid primair neer bij de NAM in overleg met de decentrale overheden. Ik ben van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners en gaan gelden voor alle velden waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 7:

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren. Daarna moet opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden worden bezien.

Met vriendelijke groet,

Naam

Adres

Woonplaats

Datum

Handtekening

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
Cluster vergunningen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Plaats, datum

Betreft: ontwerp-instemmingsbesluit gaswinning Westerveld

Geachte minister,

Als inwoner van Assen maak ik gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen over uw ontwerp-instemmingsbesluit gaswinning Westerveld.

De Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) heeft in 2015 u geadviseerd om het burgerperspectief structureel en herkenbaar mee te nemen in de besluitvorming. Ik vind dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, daar maar ten dele aan tegemoet komt. In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. In het advies van de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) wordt genoemd dat er beving met een magnitude tot 3,9 mogelijk zijn. Wat we ook weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd. Bevingen met deze sterkte leiden volgens de Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) tot constructieve schade aan gebouwen.

Risicobeheersysteem

Ik vind daarom, als u toch gaat winnen, het van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Ik constateer dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Ik moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Nulmeting

Ik lees in het ontwerpbesluit dat u de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen en werken uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling. Ik wil dat voorafgaand aan de winning dat er een nulmeting van mijn woning wordt gemaakt.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Ik vind dat u als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor mij is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn. U kunt uw instemmingsbesluit pas van kracht laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is. U moet ervoor ook zorgen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. Ik wil dat, net als u voor het Groningenveld heeft gedaan, het principe van omgekeerde bewijslast geldt voor deze gasvelden. De NAM moet dus aantonen dat de schade niet het gevolg is van bevingen.

Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over onzekerheden. De OvV adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming. In de besluitvorming bent u niet transparant hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen. Gelet op deze onzekerheden kunt u naar mijn mening nu niet tot een afgewogen besluit komen.

Communicatie

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners. Het winningsplan en ontwerpbesluit voldoet op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet aan ministeriële toezeggingen.

Dit alles overziend, ben ik van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld. Ik sluit me verder aan bij de zienswijze van het college van B& W van Assen.

Met vriendelijke groet,

Naam

Adres

Woonplaats

Handtekening

***Zienswijze Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	10
5.1 Doelmatigheid	10
5.2 Kadern schade	10
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	10
5.4 Reikwijdte winningsplan voor verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	13
6.1 Productie put Vries-10	13
6.2 Productiesnelheid	14
6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit	14
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
8 BODEM BEWEGING	18
8.1 Bodemdaling	18
8.2 Bodemtrilling	18
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	18
9 SCHADE	20
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
9.2 Afhandeling van schade	21
9.3 Lusten en lasten	22
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	23
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	25

BIJLAGE 1: ADVIES WINNINGSPLAN WESTERVELD

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat de gemeente Assen in januari 2017 op het winningsplan uitbracht.

Het advies was om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair is onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld.

Uw ontwerp-instemmingsbesluit komt op een aantal punten tegemoet aan dit advies. Het advies gaat niet alleen over de technisch juridische aspecten. Het winningsplan is ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners die op en nabij gasvelden wonen. Onder andere vanwege de zorgen over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dien ik deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat de gemeente in januari aan de minister uitbracht. Dit advies maakt onderdeel uit van de zienswijze (Bijlage I).

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling heb ik het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dien ik deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp-instemmingsbesluit kom ik tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maak ik op dat er weliswaar geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en de inwoners, maar dat er wel schade – waaronder constructieve – kan ontstaan aan gebouwen. In het advies van de gemeente is aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerde de gemeente met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningen van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Productieniveau, - snelheid en duur van het instemmingsbesluit

In het ontwerpbesluit is niet onderbouwd of en waarom de winning uit deze velden gedurende tien jaar noodzakelijk is. Het lijkt er op dat winning uit deze velden als een gegeven wordt beschouwd. Dat zal echter nader onderzocht en gemotiveerd moeten worden. Ik vind het onwenselijk dat het instemmingsbesluit een looptijd heeft van tien jaren. Voorts moet het instemmingsbesluit beperkingen aan het productietempo (voorkomen van fluctuaties) bevatten.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn voor advisering en inspraak door burgers en lokale overheden. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

In de Mijnbouwwet ligt vooral de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouw (preventief handelen, zie bijvoorbeeld artikel 33 Mbw, en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

U beperkt het begrip schade ten onrechte tot enkel schade in de zin van het Burgerlijk wetboek (BW). Het schadebegrip in de Mijnbouwwet is veel breder. Dat leidt dus tot een ander toetsingskader.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Het is goed dat u op dit punt de ideeën van de gemeente over afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Ik ben echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

Er zijn tal van onzekerheden bij berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Het is daarom, als u toch gaat winnen, van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem wordt opgesteld. De NAM is verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens (dit zijn velden die eerder hebben gebeefd) op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus al bij het winningsplan ter instemming gevoegd moeten zijn. Ook zou een risicobeheersysteem voor alle velden moeten worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

Fracken en zuurstimulatie zijn risicovolle technieken. Daarom ben ik verheugd dat u het advies van de gemeente heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter aan welke paragrafen en passages van het winningsplan nu exact instemming is onthouden. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend moet worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt het burgerperspectief in die situatie niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

In het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, komt u deels tegemoet aan het advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OVV). Dat geeft aan dat het burgerperspectief structureel

en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied -en met name ook het voorkomen van die effecten- onvoldoende meegenomen. Het gaat dan om de directe en indirecte gevolgen zoals het ontstaan van schade en nadelige effecten op natuur en milieu, het gevoel van veiligheid, leefbaarheid en economie.

In uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen moeten worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groninger situatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een zwaarte van meer dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat een dergelijke of veel zwaardere beving zich niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentsche Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Ten slotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet te herstellen zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt, is dit een ernstige aantasting van de rechtszekerheid van inwoners.

Dit alles overziend, vind ik dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Ik wil niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dit vertrouwen te herstellen. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit houdt u te weinig rekening met de maatschappelijke gevolgen.

Ik vind dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant moet benoemen en betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen zodat Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijs ik u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Noorwegen zou graag aardgas aan Nederland leveren. Ik kan geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet mij concluderen dat u een belangenafweging maakt tussen economie en inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Maar wees hier dan eerlijk en transparant over en neem dit op in de definitieve beschikking.

Het valt mij op dat u in de instemmingsbesluiten inzake gaswinning uit het Groningenveld uitgebreid tracht te motiveren waarom de door u vergunde winningsniveaus nodig zijn voor leveringszekerheid. In het onderhavige ontwerpbesluit lijkt u voetstoots aan te nemen dat de in het winningsplan Westerveld aangevraagde niveaus noodzakelijk zijn.

Ik lees nergens in de tekst uw motivatie over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld op plekken zonder stedelijke bebouwing of bebouwingsconcentraties?

Ik vind dat u:

- 1. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 2. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk hebben aangegeven tegen gaswinning te zijn en daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning hier zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de OvV vijf aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De OvV wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming. Ook zouden NAM en EZ meer moeten communiceren over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil gaan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn om ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. Uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Ik constateer dat deze nog niet gerealiseerd zijn en dat u enkel verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Van uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie komt nog weinig terecht in dit ontwerpbesluit. Vanuit de belangen van inwoners, verwacht ik dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker communiceren met de burgers. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven gebeurt op dit moment nog niet.

Het winningsplan is lastig te lezen voor niet-ingewijden. De nadere toelichting tijdens inloopavonden is naar mijn mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit, wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief. Hierdoor is het voor inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Ik vind dat:

- 1. Het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.**

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

Onduidelijk blijft aan welke kaders het winningsplan is getoetst. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneeming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en dat u daarom geen reden ziet instemming met het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Ik ben van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Ook vind ik dat als de doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit moet leiden. Ik licht dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toe.

5.2 Kadern schade

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Uw opvatting over het begrip schade is te beperkt. Het begrip schade is in art. 1 sub b Mbb ruim gedefinieerd: iedere aantasting van één van de in art. 49 lid 2 en 3 Mbw genoemde belangen, waaronder veiligheid van omwonenden en de bescherming van het milieu. Het winningsplan moet daarover informatie bevatten (zie art. 35 lid 1 sub f Mbw en art. 24 lid 1 sub q en s en art. 24 lid 2 Mbb) en u moet het winningsplan daarop beoordelen. Dat is een aanmerkelijk ruimere toets dan alleen de aanwezigheid of het voorkomen van schade in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

De gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa zijn in strijd met art. 24 lid 1 sub q, r en s Mbb, nog niet onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied is derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentsche Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket

van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincies Groningen, Drenthe en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan moet zich daarom niet beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitend moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts meen ik dat voor dit winningsplan Westerveld een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Al met al zal uit hoofde van art. 24 Mbb en het Besluit MER nog veel onderzoek gedaan moeten worden naar de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu. Ik begrijp niet hoe u zonder die informatie nu al een oordeel kunt hebben over de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu (art. 36 lid 1 sub c en d Mbw). Ik maak er bezwaar tegen dat die informatie niet reeds op dit moment bekend is en dus geen onderwerp kan zijn van zienswijzen/inspraak. U zult het ontwerpbesluit – aangepast aan en mét de nieuwe milieu-informatie – daarom nogmaals in ontwerp ter inzage moeten leggen, zodat burgers en belangenorganisaties in de gelegenheid zijn daarop overeenkomstig art. 34 lid 4 Mbw een zienswijze in te dienen.

Ik vind dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Dit gebrek zou feitelijk moeten leiden tot het onthouden van instemming aan het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en u derhalve het ontwerpbesluit incl. de MER-rapportage opnieuw ter inzage moet leggen.**

5.4 Reikwijdte winningsplan voor verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven de eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Ik vind dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

U stelt dat “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig is”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten.

Voor zover ik heb kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Put Vries -10 zit dus niet in het vigerende winningsplan. Volgens mij is daarom uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan staat dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Dit betekent dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe correct om de NAM toe te staan op basis van het vigerende winningsplan voor het gasveld Vries-Zuid gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens wijs ik u erop dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoen aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb). Zie bijvoorbeeld paragraaf B4.1 (plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden). Die zeer globale omschrijving voldoet geenszins aan de vereisten van art. 24 lid 1 sub e, f, g en h Mbb). Ook is, in strijd met art. 24 lid 1 sub e Mbb, niet vermeld hoeveel boorgaten bij de winning worden gebruikt. Integendeel, in B4 wordt dat juist uitdrukkelijk in het midden gelaten. Ik verzoek u in het instemmingsbesluit concreet aan te geven welke boorgaten nu wel en welke niet in dit winningsplan zijn opgenomen.

Ik vind dat:

1. **Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**
2. **Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak niet zorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**
3. **Vanuit burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar zonder gaswinning uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Ik vind dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**
4. **De beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is, althans daaraan instemming moet worden onthouden.**

6.2 Productiesnelheid

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn. Ook voor die velden geldt dan logischerwijs dat fluctuaties zo veel mogelijk voorkomen moeten worden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: “Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveldsysteem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid.” Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Ik vind dat u:

- 1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op moet dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en fluctuaties en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Daarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Ik constateer dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Gezien de negatieve effecten van gaswinning is zo'n motivering en onderbouwing van de noodzaak van gaswinning uit deze velden wel noodzakelijk. Gaswinning uit deze kleine velden is géén gegeven. U moet aantonen dat voortzetting van de winning uit deze velden onvermijdelijk is met het oog op de leveringszekerheid. Ook het winningsplan zelf zou daarover – vervolgens door u te toetsen – informatie moeten bevatten (art. 24 lid 1 sub a en lid 2 Mbb).

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaar, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien. Immers, het enkele feit dat gaswinning uit deze velden volgens de NAM tot 2028 technisch en economisch mogelijk is, wil niet zeggen dat dat maatschappelijk en tegen het licht van de doelstellingen van de Mbw (voorkomen van schade) en uw regering (zo spoedig mogelijk stoppen met fossiele brandstoffen) ook wenselijk is. Ik bepleit daarom een ijkmoment over vijf jaar in de vorm van een nieuw winningsplan per 2023, waarin de op dat moment meest recente inzichten over seismische risico's, schade, leveringszekerheid en energietransitie worden meegenomen.

Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveaus vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is volgens mij onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Ik vind dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinningen uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en ook aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**
- 2. De geldigheidsduur van een winningsvergunning terug moet brengen tot vijf jaren.**

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De OvV adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen in hoeverre u hiermee rekening houdt in de besluitvorming.

In uw ontwerpbesluit bent u ten onrechte weinig terughoudend is het verbinden van conclusies aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. Er zijn immers tal van onzekerheden als het gaat om de effecten van aardgaswinning.

Ook heeft de OvV in 2015 u aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is dat de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en vier jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkend.

Ik vind dat u:

1. **In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
2. **Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Ik dring er bij u op aan om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijs ik u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's

geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011). De infrastructuur voor dit plan is inmiddels gedeeltelijk gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, die deels samenvallen met de planperiode van dit bestemmingsplan, zou u deze nieuwe ontwikkelingen moeten meenemen in uw afweging.

Ik kan niet beoordelen of in de SRA wel rekening is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd.

De gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Ik vind dat u:

- 1. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

Het winningsplan is voor meerdere uitleg vatbaar. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. Onder andere over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Ik wijs u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Ik vind dat u:

- 1. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**
- 2. Niet kunt instemmen met een winningsplan dat niet nauwkeurig omschrijft waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.**

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

Ik ben verheugd dat u het advies van de gemeente ten aanzien van bodemdaling heeft overgenomen.

8.2 Bodemtrilling

Het advies om seismische meetapparatuur te plaatsen en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben heeft u onvoldoende uitgewerkt. Ook de volgorde van de uitwerking is niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Bovendien heeft u een aantal maatregelen ten onrechte slechts voorgeschreven voor de velden Eleveld en Vries-Zuid. In hoofdstuk 10 kom ik hierop terug.

Over vallende objecten biedt u onvoldoende duidelijkheid. Hierdoor is het niet mogelijk om te beoordelen in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Ik vind dat u:

- 1. Alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Er is weliswaar aandacht voor de risico's van deze technieken in artikel 1 van uw besluit, maar onduidelijk is welke paragraaf van het winningsplan nu precies niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend moet worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking stellen en niet de uitgebreide procedure volgen. Dit doet volgens mij geen recht aan het burgerperspectief.

Ik vind dat u:

- 1. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.**
- 2. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.**

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

De gemeente adviseerde u om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan (ex art. 35 lid 1 sub f en art. 24 lid 1 sub r, s en q Mbb) alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er alsnog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze moet voor advies voorgelegd worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uitgeproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Ten slotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen van het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Ik ben van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet instemmen met een winningsplan geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie of grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Ik vind dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren, althans daaraan uw instemming moet onthouden.
2. De toezegging van de NAM in het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U

stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

9.2 Afhandeling van schade

Van belang is een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet volgens een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Net als in het aardbevingsgebied Groningen zou u ook in onze regio een volledig onafhankelijk orgaan in moeten stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Ten slotte acht ik het van belang dat u in uw besluit opneemt dat bij een schademelding opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade. Hiermee kan de huidige wijze van onderzoek verbeterd worden.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Het is verheugend dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Ik ben echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Decentrale overheden hebben in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van hun inwoners.

Ik vind dat u:

- 1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. Zorg moet dragen dat als NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

5. **Net als u voor het Groningenveld heeft gedaan, het principe van omgekeerde bewijslast geldt voor deze gasvelden. De NAM moet dus aantonen dat de schade niet het gevolg is van bevingen.**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat u de toezegging heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor onder andere mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPa aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Ik constateer dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. Als inwoner moet ik het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Ik vind dat u:

1. **In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) ben ik ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Als u toch gaat winnen, is het daarom van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem wordt opgesteld voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Ik zie dat u in het ontwerpbesluit de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen en werken uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Ik constateer dat u de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad heeft overgenomen en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en schade aan gebouw en werken.

Het bijplaatsen van enkele meters is echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dan in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheerd door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

U verplicht de NAM een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Als inwoner moet ik kunnen zien of de NAM aan zijn

verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Tot slot vind ik dat de maatregelen die u voorschrijft (waaronder versnellingsmeters en een nulmeting) niet beperkt moeten blijven tot de velden Vries-Zuid en Eleveld, maar moeten gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Ik vind dat:

- 1. u in het kader van rechtszekerheid vooraf nauwkeurig aan moet geven hoe de representatieve nulmeting aan gebouwen en werken moet worden uitgevoerd en in welk gebied de nulmetingen moeten worden uitgevoerd. Bij dit laatste vinden wij dat er nulmetingen moeten worden uitgevoerd in het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen, zodanig dat bij registratie van een beving een causaal verband tussen beving en gemelde schade kan worden gelegd. Dit meetplan moet betrekking hebben op het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 3. in het kader van de rechtszekerheid in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 4. uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**
- 5. de voorgeschreven maatregelen niet beperkt moet blijven tot de velden Eleveld en Vries Zuid maar moet gelden voor alle producerende velden uit het winningsplan.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-instemmingsbesluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht ben ik van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld. Ik vind dat u duidelijk en concreet moet aangeven met welke delen (paragrafen) van het winningsplan u niet instemt.

Artikel 2:

Ik kan instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

In dit ontwerp-instemmingsbesluit zijn de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor alle producerende gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Een risicobeheersysteem is een cruciaal onderdeel van de besluitvorming over het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners. Het risicobeheersysteem moet gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 5:

Voor de afhandeling van schade legt u ten onrechte de verantwoordelijkheid primair neer bij de NAM in overleg met de decentrale overheden. Ik ben van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van inwoners en gaan gelden voor alle velden waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 7:

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren. Daarna moet opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden worden bezien.

Met vriendelijke groet,

Naam

Adres

Woonplaats

Datum

Handtekening

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
Cluster vergunningen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Plaats, datum

Betreft: ontwerp-instemmingsbesluit gaswinning Westerveld

Geachte minister,

Als inwoner van Assen maak ik gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen over uw ontwerp-instemmingsbesluit gaswinning Westerveld.

De Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OVV) heeft in 2015 u geadviseerd om het burgerperspectief structureel en herkenbaar mee te nemen in de besluitvorming. Ik vind dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, daar maar ten dele aan tegemoet komt. In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. In het advies van de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) wordt genoemd dat er beving met een magnitude tot 3,9 mogelijk zijn. Wat we ook weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd. Bevingen met deze sterkte leiden volgens de Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) tot constructieve schade aan gebouwen.

Risicobeheersysteem

Ik vind daarom, als u toch gaat winnen, het van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Ik constateer dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Ik moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Nulmeting

Ik lees in het ontwerpbesluit dat u de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen en werken uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling. Ik wil dat voorafgaand aan de winning dat er een nulmeting van mijn woning wordt gemaakt.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u terecht aan dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Ik vind dat u als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor mij is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn. U kunt uw instemmingsbesluit pas van kracht laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is. U moet ervoor ook zorgen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. Ik wil dat, net als u voor het Groningenveld heeft gedaan, het principe van omgekeerde bewijslast geldt voor deze gasvelden. De NAM moet dus aantonen dat de schade niet het gevolg is van bevingen.

Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over onzekerheden. De OvV adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming. In de besluitvorming bent u niet transparant hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen. Gelet op deze onzekerheden kunt u naar mijn mening nu niet tot een afgewogen besluit komen.

Communicatie

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners. Het winningsplan en ontwerpbesluit voldoet op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet aan ministeriële toezeggingen.

Dit alles overziend, ben ik van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld. Ik sluit me verder aan bij de zienswijze van het college van B& W van Assen.

Met vriendelijke groet,

Naam

Adres

Woonplaats

Handtekening

Date : 12-5-2017 14:55:14

From : ██████████@assen.nl

To : "Harmke Vlieg" H.Vlieg@assen.nl, ██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl

Subject : Vragen Schadeafhandeling

Dag Harmke,

Kun jij je vinden in onderstaande mail? Ik wil hem graag zo snel mogelijk naar de provincie sturen. Het is eigenlijk een bestuurlijk verhaal, vermomd als ambtelijke mail. De strekking is: Tjisse doe rustig aan. Een andere boodschap is: Zet er nog iemand anders op, naast ██████████ ☺

Als je accoord bent verstuurt ik hem, met o.a. jou en Marco in cc. Het kan een overweging zijn dat jij hem vervolgens door stuurt naar Tjisse. (Misschien ook interessant voor ██████████)

Groet,
██████████

Beste ██████████,

In het bestuurlijk overleg van 11 mei over aardgaswinnings hebben we het gehad over de onafhankelijke schadeafhandeling. Hierbij zijn ideeën uitgewisseld die vooral betrekking hadden op de vorm. Verder is afgesproken dat de provincie en Assen hier "vanwege de aanwezige denkkraft" ☺ het voortouw nemen. Het zou fijn zijn als we op korte termijn als provincie en gemeente ambtelijk kunnen overleggen.

Uit het bestuurlijk overleg kreeg ik de indruk dat er sprake is van verschillende snelheden. Gedeputeerde Stelpstra noemde al de vorm van een onafhankelijke commissie. Ons college daarentegen, heeft in een brief aan de gemeenteraad het volgende laten weten:

Wij beschouwen het als positief dat de NAM wil overgaan naar een onafhankelijke schadeafhandeling. Wij constateren echter dat zich een complexe vraag aandient: Hoe kan de schadeafhandeling op een wijze gebeuren die zo veel mogelijk in het belang van onze inwoners en bedrijven is?

Hierbij ontstaan verschillende vragen:

- *Wat het juiste schaalniveau?*
- *Hoe zijn de belangen van de inwoners en bedrijven zo goed mogelijk geborgd?*
- *Wat zijn de zekerheden voor de inwoners en bedrijven?*
- *Wat is de omvang van de problematiek? Hoe vaak komen er buiten Groningen schades voor?*
- *Hoe zit het financieel en welke garanties zijn er?*

Wij hebben op dit moment geen direct antwoord op bovenstaande vragen. De beantwoording vraagt tijd. Er is onderzoek nodig; overleg met belangenorganisaties, met u als gemeenteraad, met andere overheden en de VNG; er is duidelijkheid nodig over financiën, garanties en rollen en verantwoordelijkheden.

Wij vragen u daarom ons tijd te geven om, samen met anderen te komen tot een goede oplossing. Wij zullen u op de hoogte houden van de voortgang.

Er zijn echter meer vragen. Rijp en groen door elkaar:

- Is het wenselijk dat we in de discussie over schadeafhandeling ook kijken naar onafhankelijke nu(l)-metingen en meten en monitoren?
- Wat is de rol en verantwoordelijkheid van het rijk? En in dit verband: Wie is er verantwoordelijk voor de het financieren van de schadeafhandeling op de langere termijn? (Schades kunnen zich ook nog over 20 jaar voordoen. Is de NAM er dan nog?)
- Wat is de rol van de andere eigenaren van de NAM?
- Wie betaalt de uitvoerings-/organisatiekosten van de schadeafhandeling?
- Hoe zorgen we dat we wij mee kunnen praten en niet de oplossing Groningen als enige oplossing krijgen voorgeschoteld?
- Wat is er nog voor rol voor gemeenten en provincies? Hoe gaan we bewaken dat de belangen van inwoners en bedrijven zijn geborgd? Iemand zal moeten sturen op de schadeafhandeling en er kan getwijfeld worden of directe of indirecte sturing vanuit het rijk wenselijk is?
- Wie moeten er betrokken zijn? Moeten wij dit wel als overheden gaan verzinnen? We gaan namelijk steeds meer toe naar een participatieve samenleving. Het gaat primair om de belangen van inwoners en bedrijven. Misschien moet de samenleving zelf bedenken wat de beste oplossing is. Denk bijvoorbeeld aan het model van de Iers burgertop. Als wij het verzinnen, is het ook onze schuld als het niet werkt.
- Wat voor checks and balances bouwen we in? Een eventuele uitvoeringsorganisatie zal gecontroleerd moeten worden: Worden de schade-inspecties correct uitgevoerd? Hoe snel wordt er gehandeld en hoe klantvriendelijk is de organisatie? Hoe is de efficiency? Doen we dit niet, dan kan de NAM op ieder moment roepen dat het niet deugt en bijvoorbeeld stoppen met betalen. Hoe dan ook moet in mijn beleving voorkomen worden dat de NAM nog zelf gaat toetsen of er terecht schades worden vergoed. Zal de NAM accepteren dat ze zonder sturing en garanties geld moeten weggeven?
- Komt er een aparte ombudsfunctie of moeten mensen die het niet eens met een besluit over schadevergoeding naar de rechter stappen?
- Gaat dit alleen over de NAM of ook over Vermilion? Gaat het ook over zoutwinning?
- Welke krachtenvelden gaan er ontstaan?
- Is er wetgeving nodig?

Ik kan zo nog wel even doorgaan. ☺

Volgens mij is het belangrijk om ambtelijk elkaar goed bij de hand te houden en als lokale overheden samen op te trekken (Hierbij zullen ook andere gemeenten waaronder Emmen betrokken moeten zijn). En te beginnen met een goede analyse die als basis kan dienen voor een advisering over traject/proces. We kunnen het maar een keer goed doen. Bij het samen optrekken horen ook afspraken over interne en externe communicatie. De samenleving en politiek staan op scherp, wat hoge eisen stelt aan wat we vertellen en aan verwachtingen management.

Ik ga mijn bestuur adviseren om voorlopig nog even geen uitspraken te doen.

Aangezien het proces dat we moeten gaan doorlopen brede expertise vraagt, ga ik intern kijken wie we nodig hebben. Kun jij aangeven welke programmeur of procesmanager er van jullie aanschuift? Dan kunnen we die ook uitnodigen voor een eerste afspraak.

Ik ga je maandag bellen. Fijn weekend.

Aangezien ik het van belang vindt om iedereen dicht bij het proces te houden, stuur ik deze mail ook naar mijn bestuurders en naar Arne en Frank.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

T ██████████
██████████
@ ██████████@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-6-2017 10:31:29

From : "██████████"

To : "██████████@assen.nl"

Subject : Webtekst Gaswinning Assen-def

Attachment : Webtekst Gaswinning Assen-def.docx;

Gaswinning Assen

De NAM wil meer aardgas gaan winnen onder Assen. Hiervoor heeft de NAM een plan ingediend (Winningsplan Westerveld) bij de minister van Economische Zaken. De minister heeft een ontwerpbesluit genomen, waarin hij zegt dat hij van plan is om de NAM toestemming te geven voor het winnen van meer gas. Het winnen van gas kan leiden tot bevingen en schades aan woningen en andere gebouwen.

Burgemeester en wethouders, daarin gesteund door de voltallige gemeenteraad, zijn het niet eens met het ontwerpbesluit en maken bezwaar. Ze hebben daarom besloten om een zienswijze in te dienen bij de minister. Hierin staat dat de minister geen toestemming moet geven. Als hij dat wel doet, dan moet er worden voldaan aan allerlei voorwaarden zoals een goede schaderegeling, nulmetingen aan woningen en gebouwen en een goed meetsysteem inrichten.

U kunt als inwoner van de gemeente Assen ook aangeven wat u vindt van het ontwerpbesluit van de minister door een zogenaamde zienswijze in te dienen. Deze moet zijn voorzien van uw naam, volledige adres en een handtekening. U kunt de zienswijze tot uiterlijk 19 juni 2017 sturen naar:

*Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
Cluster vergunningen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag*

Het is mogelijk om gebruik te maken van twee downloadbare zienswijzen die door de gemeente zijn opgesteld. Het gaat om een korte versie en langere zienswijze die is afgeleid van de zienswijze van burgemeester en wethouders. U kunt beide versies hieronder downloaden.

De korte en langere zienswijze zijn ook geprint beschikbaar aan de balie van het stadhuis.

De minister zal uiteindelijk een definitief besluit nemen over de plannen van de NAM. Hierin zal hij de zienswijzen moeten meenemen. Wilt u later bij de rechter in beroep gaan tegen het besluit van de minister, dan moet u nu een zienswijze indienen.

Alle stukken die betrekking hebben op het winningsplan vindt u op:

<http://www.nloq.nl/ter-inzage-legging-winningsplan-westerveld>

Hier staat ook het negatieve advies dat burgemeester en wethouders eerder hebben afgegeven en de publicatie van de minister met alle informatie over het indienen van een zienswijze.

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@assen.nl]
Verzonden: maandag 29 mei 2017 14:41
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: Gaswinning Eleveld / Assen-zuid

Beste [redacted],

Bedankt voor de informatie. Toch nog even wat vragen:

Kun je mij ook aangeven hoeveel de NAM nog mag winnen binnen de vigerende vergunning voor het veld Eleveld?
Hoe is de toename te verklaren in de voorgenomen productie? Ik zie een forse toename in de productie in 2017/18. Houdt dit verband met nieuwe ruimte die ontstaat met het winningsplan of met fracken/stimulatie?
Kun je mij ook aangeven wat de productieruimte op basis van de vigerende vergunningen is in de andere velden in en rond Assen?

Ten aanzien van put Vries-10 begrijp ik dus, dat de Sodm alleen heeft gekeken naar de beschikbare productieruimte en niet nog een SRA heeft gedaan of heeft getoetst op een ander aspect. Klopt dit?

Alvast bedankt voor je reactie.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur

[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Reg.nr.
2017/1859

Gemeente Assen
Ingekomen d.d.
24 APR. 2017
EH/Team EB
Behandelaar
Zaaknr.
Proces

Datum 14 april 2017
Betreft In behandeling zijnde winningsplannen

Geacht College, geacht Bestuur,

In de afgelopen weken zijn diverse berichten in de media gepubliceerd over gaswinning uit kleine velden op land waarvan een (wijziging van het) winningsplan bij mij in behandeling is, zoals de gaswinning bij Heerenveen. Uit deze berichtgeving en de reacties daarop maak ik op dat er geen duidelijk beeld is van de gevolgde procedures. Mijn ambtenaren zullen u in de aankomende periode specifiek ten aanzien van de in uw gebied voorliggende winningsplan(nen) toelichting geven op de te volgen procedure en uw rol als adviseur ten gevolge van de nieuwe Mijnbouwwet, die per 1 januari jl. in werking is getreden. Vooruitlopend op deze gesprekken informeer ik u over de beoordeling van voor de inwerkingtreding van de nieuwe Mijnbouwwet ingediende (wijzigingen van) winningsplannen en mijn handelswijze tot nu toe. Daarmee hoop ik eraan bij te dragen dat eventuele onduidelijkheden of zorgen bij omwonenden vanuit de verschillende betrokken overheidslagen op een gelijklopende manier worden beantwoord.

Het hoe en waarom van een winningsplan

Voor het winnen van gas zijn verschillende vergunningen nodig. Zo is er een winningsvergunning nodig waarbij een mijnbouwmaatschappij het alleenrecht krijgt om binnen een bepaald gebied mijnbouwactiviteiten te ontplooiën. Voordat daadwerkelijk gewonnen mag worden, zijn daarnaast omgevingsvergunningen nodig voor de locatie en de installaties. Bij de besluitvorming op deze vergunningen zijn wettelijke adviseurs zoals Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) en u als decentrale overheden betrokken. Voor de wijze waarop het gas gewonnen wordt, stelt het mijnbouwbedrijf vervolgens een winningsplan op. Gaswinning mag plaatsvinden conform het winningsplan waaraan ik mijn instemming heb gegeven. Het winningsplan gaat onder andere in op de wijze en de duur van de winning, de verwachte of gewonnen hoeveelheden en de verwachtingen ten aanzien van bodembeweging.

Onder de voorschriften in de Mijnbouwwet zoals die tot 1 januari 2017 golden, werd aan de hand van het winningsplan beoordeeld of de winning doelmatig, efficiënt en binnen veilige kaders ten aanzien van de bodembeweging geschiedt. In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) in het rapport

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

T [redacted]
[redacted]@minez.nl

Ons kenmerk
DGETM-EO / 17049086

'Aardbevingsrisico's in Groningen' aanbevelingen gedaan hoe in de besluitvorming omtrent gaswinning het aspect veiligheid een grotere rol kan spelen. Tevens werd aanbevolen om bij de besluitvorming over mijnbouwactiviteiten de andere overheden meer te betrekken. Deze aanbevelingen zijn geïmplementeerd in de herziening van de Mijnbouwwet die met ingang van 1 januari 2017 van kracht is. Ten aanzien van de winningsplannen is nu in de Mijnbouwwet geregeld dat aanvragen tevens worden getoetst op veiligheid en risico's voor gebouwen en dijken en omwonenden, en dat gemeenten, provincies en waterschappen om advies worden gevraagd. Daarnaast biedt de Mijnbouwwet sinds 1 januari 2017 meer ruimte om voorwaarden of beperkingen aan het instemmingsbesluit te verbinden, waar het bedrijf aan moet voldoen bij de gaswinning.

Implementatie wijzigingen van de Mijnbouwwet

Op 2 april 2015 heb ik de kabinetsreactie op het OVV-rapport aan de Tweede Kamer gestuurd. Ik heb toen aangegeven dat ik, vooruitlopend op inwerkingtreding van de voorgestelde wijzigingen in de Mijnbouwwet, ingediende (wijzigingen van) winningsplannen zoveel mogelijk in de geest van de aangekondigde wijziging van de Mijnbouwwet zou behandelen. Onder de Mijnbouwwet zoals die destijds gold, kon ik een instemmingsbesluit op winningsplannen slechts weigeren in het belang van een planmatig beheer van voorkomens van delfstoffen of in verband met het risico van schade ten gevolge van beweging van de aardbodem. Het uitgebreidere beoordelingskader van de herziene Mijnbouwwet werd pas van kracht op 1 januari 2017. Mede om die reden is er geen overgangsrecht opgenomen bij de inwerkingtreding van de gewijzigde Mijnbouwwet. In het afgelopen jaar is veel werk verzet, zodat de besluiten met ingang van 1 januari 2017 met de beoogde zorgvuldige voorbereiding genomen kunnen worden, rekening houdend met het ruimere afwegingskader ten aanzien van veiligheid en risico's. Hoe deze wijzigingen precies vorm gegeven zouden worden, was op het moment van het schrijven van de kabinetsreactie nog niet precies duidelijk. Wel stond in ieder geval vast dat decentrale overheden een adviesrol zouden krijgen.

Vorig jaar, toen de contouren van de wijzigingen in de Mijnbouwwet zich begonnen af te tekenen, zijn er algemene informatiesessies gehouden om u te informeren over het adviesrecht dat u in het kader van de winningsplannen zou krijgen. Ook de vorm waarin winningsplannen bij het ministerie werden ingediend, is tegen het licht gehouden. De winningsplannen werden destijds geschreven door experts voor experts. De plannen waren daarom ongeschikt om ter advisering aan de decentrale overheden voor te leggen. Om die reden heb ik samen met de sector gewerkt aan het verbeteren van de begrijpelijkheid van de winningsplannen voor eenieder. Daarnaast is samen met SodM gewerkt aan een methodiek om de veiligheid expliciet in het winningsplan op te nemen op een eenduidige en onderling vergelijkbare wijze, een zogeheten seismische risicoanalyse. Ik heb aangegeven dat ik pas over de winningsplannen of wijzigingen daarvan zou besluiten nadat TNO een analyse had uitgevoerd over het seismische risico van alle kleine velden op land (brief aan de Tweede Kamer van 21 april 2015, Kamerstuk 33 529, nr. 146).

Voor 29 juni 2016 ingediende winningsplannen

Op 29 juni 2016 waren er 28 (wijzigingen van) winningsplannen ingediend, waarover ik nog geen instemmingsbesluit had genomen. Daarbij waren vijf nieuwe winningsplannen waar geen vigerend winningsplan aan ten grondslag lag. Nieuwe winningsplannen beschrijven voorgenomen winningen. Bij het aanboren van een nieuw gasveld wordt vaak een zogeheten well-test uitgevoerd, wat feitelijk geregistreerd wordt als productie. Er wordt dan dus geproduceerd uit het veld om te onderzoeken hoe het veld zich vermoedelijk zal gaan gedragen en de productie zich zal ontwikkelen. Die productie heeft een tijdelijk karakter. De informatie uit de test kan gebruikt worden om het winningsplan te onderbouwen en om de gevolgen van de winning zo goed mogelijk in te kunnen schatten. Omdat de activiteit feitelijk als productie geregistreerd wordt, moet dit wel in nauw overleg met SodM. Op het moment van het versturen van de brief aan de mijnbouwbedrijven werden bij twee velden dergelijke well-tests uitgevoerd.

Bij bestaande winningen (met een instemmingsbesluit op een vigerend winningsplan) krijgt een mijnbouwmaatschappij tijdens de productie van gas meer gegevens en kennis over het veld. Deze kennis kan leiden tot een wijziging van het winningsplan. Mijnbouwmaatschappijen dienen tijdig wijzigingen in te dienen op een winningsplan, zodat men conform het dan nog geldende winningsplan kan blijven winnen terwijl de wijziging in behandeling wordt genomen. Conform deze praktijk zijn mijnbouwmaatschappijen gewijzigde winningsplannen blijven indienen. Zoals aangegeven had ik toegezegd om alle winningsplannen in de geest van de wijziging van de Mijnbouwwet, waar op dat moment aan werd gewerkt, te behandelen. Dit betekende niet dat in afwachting van de inwerkingtreding van de gewijzigde Mijnbouwwet alle winningen op land stilgelegd zouden moeten worden. De betrokken mijnbouwbedrijven hadden immers tijdig (een wijziging van) hun winningsplan ingediend en dienden derhalve helderheid te krijgen over de productie van het gas of de voortzetting ervan. Bij winningen waar zou worden aangetoond dat de veiligheid niet in het geding is, zou de productie niet worden stilgelegd. Voor het geven van deze helderheid was dus van belang om te weten of het voortzetten van de productie tot een andere beoordeling zou leiden van de effecten van de bodembeweging of van de risico's voor omwonenden. In overleg met SodM heb ik TNO gevraagd samen met mijn ambtenaren in kaart te brengen of er aan de ingediende (wijzigingen van de) winningsplannen risico's ten aanzien van de veiligheid zaten. Ook is op basis van door TNO uitgevoerde seismische risicoanalyses (het zogenoemde kleineveldenonderzoek, Kamerstuk 33259, nr. 275) bekeken of de veiligheid in het geding was. Op grond van deze analyses kwam ik tot de conclusie dat er bij gasproductie volgens de ingediende winningsplannen geen directe aanleiding tot zorg was.

Op basis van deze gegevens heb ik de desbetreffende mijnbouwmaatschappijen per brief van 29 juni 2016 laten weten dat zij, in afwachting van de formele behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van de gewijzigde wet, de productie mochten voortzetten. Hiermee kregen de mijnbouwmaatschappijen

- nadat uit analyses van TNO was gebleken dat de veiligheid niet in het geding was - dus de mogelijkheid om de productie voort te zetten. Met de voortzetting van de productie zouden zij voor wat betreft productievolume en productieduur buiten het instemmingsbesluit op het vigerende winningsplan terecht kunnen komen. Het eerdere instemmingsbesluit bood de basis voor het voortzetten van de productie. De overige voorwaarden van het instemmingsbesluit op het vigerende winningsplan bleven van kracht. Bij de voortgezette productie mocht niet getreden worden buiten het ingediende (gewijzigde) winningsplan.

Met deze formulering ben ik niet expliciet ingegaan op winningsplannen waarvoor geen eerder instemmingsbesluit aanwezig was. Deze nieuwe winningsplannen waren wel opgenomen in de bijlagen van de brief. Op basis daarvan konden de mijnbouwbedrijven die op dat moment in het kader van een well-test gas produceerden, de productie in dat kader voortzetten. Voor zover de productie buiten de hiervoor gegeven kaders plaatsvindt, kan SodM overgaan tot het nemen van handhavingsmaatregelen.

De verdere besluitvorming op de ingediende (wijzigingen van) winningsplannen heb ik uitgesteld tot inwerkingtreding van de nieuwe Mijnbouwwet, zodat deze getoetst en behandeld konden worden conform de nieuwe eisen die volgden uit de kabinetsreactie op het OVV-rapport. De gewijzigde Mijnbouwwet biedt meer ruimte om voorwaarden aan het instemmingsbesluit te verbinden, waar het bedrijf aan moet voldoen bij de gaswinning. De brief van 29 juni 2016, de reeds ingediende gewijzigde winningsplannen en de instemmingsbesluiten op de vigerende winningsplannen vormen het kader waarbinnen de bedrijven thans voorlopig gas winnen tot de definitieve besluitvorming op het winningsplan heeft plaatsgevonden.

Winningsplannen ingediend met ingang van 29 juni 2016

Ook op en na 29 juni 2016 zijn er nog nieuwe en gewijzigde winningsplannen ingediend. De brief van 29 juni 2016 geldt niet voor de winningsplannen die op en na die datum zijn ingediend. Voor de beoordeling van de aspecten ten aanzien van bodembeweging en veiligheid moeten alle winningsplannen die sinds die tijd zijn ingediend een seismische risicoanalyse bevatten. Die winningsplannen die reeds compleet waren met de seismische risicoanalyse heb ik in behandeling genomen.

Bij nieuwe winningsplannen wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Voor gewijzigde winningsplannen wordt in principe dezelfde voorbereidingsprocedure gevolgd, tenzij het een wijziging van het instemmingsbesluit van ondergeschikte aard is en niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van de bodembeweging of de risico's voor onder andere de omwonenden.

Betrokkenheid en communicatie

Vorig jaar heb ik een start gemaakt met het alsnog in behandeling nemen van de eerder ingediende winningsplannen conform de gewijzigde Mijnbouwwet. In dat kader heb ik diverse decentrale overheden de afgelopen maanden om advies

gevraagd aangaande een specifiek winningsplan in de desbetreffende regio. Ik realiseer mij echter dat er voor diegenen onder u die nu nog om advies gevraagd (gaan) worden, er ruim een half jaar is verstreken tussen het versturen van de brief aan de mijnbouwbedrijven op 29 juni 2016 en het uitzetten van de adviesverzoeken aan de provincies, gemeenten en waterschappen. Achteraf constateer ik dan ook dat het de duidelijkheid ten goede was gekomen als ik destijds direct de brief van 29 juni 2016 ook met u had gedeeld.

Voor de nieuw te volgen procedure is er een aanzienlijk grotere inzet van menskracht nodig, zowel binnen uw organisatie als mijn ministerie. Om de procedure voor elk winningsplan zorgvuldig te kunnen doorlopen, neem ik de winningsplannen niet allemaal tegelijkertijd in behandeling. Ik streef ernaar gedurende dit jaar alle 28 (wijzigingen van) winningsplannen die voor 29 juni 2016 zijn ingediend in behandeling te nemen. Vanwege de onbekendheid met het adviseren op het gebied van winningsplannen geef ik adviseurs thans een ruime adviestijd. De adviesronde en het volgen van de voorgeschreven uniforme openbare voorbereidingsprocedure samen duurt momenteel circa 9 maanden. Daardoor kan ik dit jaar niet alle procedures afronden.

Ik hecht eraan gedurende dit proces op een open en transparante wijze met u te communiceren. Bij de start van de behandeling van een winningsplan wordt u opnieuw geïnformeerd, maar dan specifiek over het desbetreffende winningsplan, de procedure en uw adviesrecht.

In de procedure van behandeling zijn eveneens mogelijkheden ingebouwd om uw burgers te betrekken en te informeren. Zo organiseert mijn ministerie in overleg met u informatiesessies voor bewoners, waarbij ter plekke de mogelijkheid bestaat tot het indienen van zienswijzen. Daarnaast communiceert mijn ministerie via de geëigende middelen, zoals kennisgeving van het ontwerpbesluit via de Staatscourant en lokale bladen van gemeenten waar het gasvoorkomen zich onder bevindt. Verder zal ik gedurende bij de terinzagelegging alle stukken, benodigd voor het tot stand komen van het besluit, online en bij decentrale overheden ontsluiten.

Het komende jaar zal ik een beroep doen op uw organisatie om mij van adviezen te voorzien die ik kan betrekken bij het besluit omtrent instemming met de winningsplannen. Mijn ambtenaren zullen u daarbij zo goed mogelijk van informatie voorzien.

Hoogachtend,

H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken

Date : 8-2-2019 08:52:57

From : "██████████@assen.nl"

To : "Marco Out" ██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl", "██████████ assen.nl"

Cc : "██████████ assen.nl", "██████████ assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████ assen.nl"

Subject : Werkbezoek Minister Wiebes aan Drenthe

Attachment : Afspraken EZK prov Drenthe 4.0 20190115def.docx;

8/2 ██████.

Hallo ██████,

Het exacte programma en 'instructies' volgen nog, maar het tijdstip van aanvang wordt 14.15 uur en de locatie is EMMTEC Emmen. Eindtijd voor dit onderdeel wordt 15.45 uur.

Met vriendelijke groet,

provincie Drenthe

Beleidscoördinator
Team Economie

Van: ██████████ [mailto:██████████@drenthe.nl]

Verzonden: donderdag 31 januari 2019 9:18

Aan: '██████████@shell.com' <██████████@shell.com>; '██████████@attero.nl' <██████████@attero.nl>; '██████████@emmen.nl' <██████████@emmen.nl>; '██████████@assen.nl' <██████████@assen.nl>; '██████████@drenthecollege.nl' <██████████@drenthecollege.nl>; '██████████@rendo.nl' <██████████@rendo.nl>; '██████████@drenthe.nl' <██████████@drenthe.nl>; '██████████@shell.com' <██████████@shell.com>; '██████████@shell.com' <██████████@shell.com>; '██████████@shell.com' <██████████@shell.com>; '██████████@assen.nl' <██████████@assen.nl>; '██████████@n-tra.nl' <██████████@n-tra.nl>; '██████████@emmen.nl' <██████████@emmen.nl>

CC: ██████████ <██████████@drenthe.nl>

Onderwerp: Drenthe 4.0: stand van zaken

Beste allemaal,

Alweer even geleden hebben we jullie geïnformeerd dat we op 15 januari een ambtelijk overleg hadden met het ministerie van EZK. Het doel van dat overleg was procesafspraken te maken om samen met EZK vervolg te geven aan Drenthe 4.0. Het inmiddels geaccordeerde verslag van dit overleg is bijgevoegd. Zoals jullie kunnen zien heeft EZK op verschillende punten aangegeven verder mee te willen denken. Het lijkt ons dan ook goed om binnenkort de verdiepingsslag te starten de stakeholders, aanvullende partijen en het ministerie van EZK. We zullen de verdere aanpak daarvoor overleggen met de trekkers van de programmaliijnen.

Verder willen we jullie graag informeren, dat minister Wiebes – onder voorbehoud – op 11 februari naar Drenthe komt voor een werkbezoek. Drenthe 4.0 zal daarbij één van de gesprekspunten zijn. De bestuurlijke stakeholders zullen voor dit overleg uitgenodigd worden.

Hopelijk zijn jullie hiermee voor nu voldoende geïnformeerd.

Mocht je vragen hebben, dan kun je contact opnemen met ██████████ of ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

provincie Drenthe

Beleidscoördinator
Team Economie
Postbus 122
9400 AC Assen

██████████@drenthe.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

MEMO

Aan : EZK [REDACTED], [REDACTED]
Afschrift : [REDACTED]
Van : [REDACTED]
Datum : 31 januari 2019
Onderwerp : Verslag en afspraken ambtelijk overleg Drenthe 4.0 dinsdag 15 januari jl.

Agenda

1. Doel van het gesprek (allen)
2. Terugblik: bestuurlijke bijeenkomst 21 november
3. Vooruitblik:
 - Voorbeelden ambities Drenthe 4.0 (provincie)
 - Toelichting ambtelijke ondersteuning EZK (EZK)
 - Bestuurlijk overleg Minister Wiebes 11 februari 2019
4. Afstemmen inrichting proces (allen)
5. Afspraken en afsluiting

1. Doel van het gesprek

Gezamenlijk bepalen hoe en op welke punten EZK kan samenwerken met de provincie om de werkgelegenheid in Drenthe te behouden.

2. Terugblik: bestuurlijke bijeenkomst 21 november

Hoe is het rapport en het plan Drenthe 4.0 ontvangen?

EZK erkent dat Drenthe gevolgen ondervindt en terecht aandacht hiervoor vraagt. Het is voor EZK een regionaal probleem, dat Drenthe wel een status aparte geeft.

3. Vooruitblik

- Bestuurlijk overleg Minister Wiebes 11 februari:

De Minister komt op werkbezoek.

- Toelichting ambtelijke ondersteuning EZK

EZK adviseert vooral verbinding te maken met de energietransitie, bijvoorbeeld de sporen die volgen uit de RES Maar inzet op werkgelegenheid in bredere zin kan ook.

Mogelijke ondersteuning vanuit directoraat (RES ondersteuning), dit wordt nu afgestemd via Tjisse Stelpstra.

Ondersteuning via EBN en TNO via RC.

Via de klimaatenvlop kunnen per direct al pilots worden gesteund, dus provincie kan nu al initiatieven pitchten.

➤ Hergebruik infrastructuur

De organisatie (Nextstep) die de ontmanteling van de gasinfrastructuur voorbereidt, richt zich op de Noordzee, onder leiding van [REDACTED]. Voor land is de verantwoordelijkheid van de infrastructuur over verschillende departementen verdeeld. EBN en Gasunie zouden hierbij aan kunnen sluiten. Relevante namen: [REDACTED] (EBN) en H [REDACTED] (Gasunie). RC kan meedenken over de benaderingswijze.

AvD heeft interesse in de ontwikkelingen van de waterstofwijk. De wijk kan een extra positie krijgen in het kader van de aardgasvrije wijken.

Invest NL kan mogelijk wat betekenen bij het financieren van GZI. AvD kan meedenken over de aanvliegroete (EFSI).

➤ **Kennisinstituut geothermie en ondergrond**

Voor ondergrond is er al de Geologische Dienst. TNO zou de kennis voor geothermie deels in Assen kunnen ontwikkelen. Is een kwestie van zoeken naar een niche, liefst gekoppeld aan toepassingen in de regio. RC heeft vraag om mee te denken voorgelegd aan TNO en EBN en komt hierop terug. Het bieden van infra/opslagfaciliteiten maakt Drenthe bijzonder. Afstemming met Entrance en RUG rondom kennisontwikkeling (aanvulling is uitgangspunt) is te zijner tijd raadzaam (contact met ██████████, Hanze Hogeschool Groningen). AvD denkt hierin graag mee.

➤ **Praktijkgericht technisch onderwijs**

Vraag is waar de witte vlekken zitten, er zijn al heel veel lopende initiatieven en aanvragen. De vraag om een scholingsfonds is ook niet nieuw. Wat ontbreekt, waar kan nog een kop op? Bijvoorbeeld omscholing van huidige werknemers, met baangarantie, enz. Nieuwe afspraak plannen met AvD om samenwerking verder uit te werken.

➤ **Sluiten van kringlopen**

Waterstof

Waterstof in gebouwde omgeving is interessante markt, maar voorlopig niet rendabel. ██████████ (TNO) kan meedenken in het onderwerp waterstof. ██████████ kan meedenken in de ontwikkeling voor smart grids (waterstof), evenals ██████████ Beide via RC. SDE+ wordt in verbrede vorm voortgezet maar met strengere eisen, namelijk met een strengere beoordeling op kosteneffectiviteit.

██████████ werkt aan herziening van het belastingstelsel voor gebouwde omgeving, warmte en duurzame bronnen. RC werkt aan herziening belastingstelsel voor waterstof. ██████████ (EZK) kan meedenken over waterstof, hierin kan RC een rol vervullen.

Kunststoffen

Samenwerking met OMRIN/Philips is interessant, link met Smart Industry. Kan AvD rol in vervullen. Er wordt nu gewerkt aan aanvullen NICE. ██████████ kan meedenken over concrete projecten. AvD kan in dit contact een rol vervullen.

4. Afstemmen inrichting proces

Aangestuurd wordt op een bestuurlijk overleg in april met ██████████ (DG EZK). ██████████ (B&I) wordt aangehaakt. Hiervoor moeten er concrete afspraken gemaakt kunnen worden. RC en AvD adviseren over het BO. De Minister is elke 2 weken in Groningen, dus die momenten kunnen ook worden aangegrepen om zaken bespreekbaar te maken.

Voorgenomen is verdieping van de plannen om de werkgelegenheid te behouden, onder meer middels een verdiepende stakeholderbijeenkomst waarin ook EZK wordt uitgenodigd.

5. Afspraken

Acties

- AvD stuurt het concept programma van het werkbezoek van Wiebes op 11 februari 2019 naar ML en DMB.
- RC koppelt reactie EBN en TNO terug aangaande kennisinstituut.
- Provincie koppelt afspraken terug.
- Provincie nodigt EZK uit bij vervolg stakeholderbijeenkomst

Date : 2-2-2019 11:25:35

From : ██████████@shell.com

To : "Marco Out" ██████████@assen.nl

Cc : ██████████@assen.nl

Subject : Werkzaamheden NAM in Assen

Attachment : image001.png;image002.jpg;

Geachte burgemeester,

Ik wil u hierbij graag informeren over werkzaamheden op onze locatie 'Vries-1' ten noorden van Marsdijk. Gezien de gevoeligheden rondom NAM en activiteiten van NAM in de buurt van Marsdijk, stuur ik u deze mail persoonlijk. Uiteraard informeer ik ook uw ambtelijke en communicatie-afdelingen.

De 9^e put in dit gasveld Vries produceert op dit moment niet optimaal. Voor de duidelijkheid: dit is niet de (10^e) put die naar de drie kilometer diepe ondergrond van Marsdijk leidt. Deze 9^e put komt uit in de ondergrond tussen onze locatie, Taarlo en Ubbena.

Om deze put weer goed te laten werken, is het nodig om ondergrondse onderhoudswerkzaamheden aan de put uit te voeren. Dat gaan we doen tussen 18 februari en begin maart 2019. Daarvoor komt er behoorlijk wat materieel op de locatie. Gezien de ligging van de locatie zijn de werkzaamheden goed te zien vanaf de A28. Wij houden daar extra rekening mee in onze communicatie. In het kort hebben de werkzaamheden de volgende effecten:

- Om veilig te kunnen werken worden de leidingen en de put gasvrij gemaakt; daardoor brandt er gedurende lange tijd een fakkel met een vrij grote vlam.
- Er wordt 24 uur per dag gewerkt, met in de nacht verlichting op de locatie.
- Er zijn extra transporten van en naar de locatie; we beperken deze zoveel mogelijk tot overdag-uren.
- We plaatsen een geluidsscherm tussen de directe buurman en onze locatie.

Wij communiceren rechtstreeks met omwonenden, de dorpsbelangen Taarlo, Loon en de wijkkrant Marsdijk. Daarnaast gebruiken wij de geijkte communicatiemiddelen zoals Twitter, Facebook en de websites. Ik begreep van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat dat ze een kennisgeving van de vergunning aanstaande week publiceren in de huis-aan-huis-kranten.

Uw wethouder krijgt de zelfde mail van mij.

Mocht u hier nog vragen over hebben, dan hoor ik het graag.

Ik hoop u hiermee voor nu voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T +31 9 ██████████

E ██████████@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Graag informeren wij u dat alle persoonsgegevens die verstrekt en gebruikt worden als onderdeel van de zakelijke relatie van de Shell business met haar klanten, leveranciers en partners, verwerkt worden in overeenstemming met het Shell Global Privacy beleid – Zakelijke Klanten, Leveranciers en Business Partners beschikbaar via de relevante webpagina onder de link www.shell.com zoals aangevuld met enige verdere specifieke en/of lokale privacy statements. Voor vragen of zorgen omtrent de verwerking van de persoonsgegevens, verwijzen wij u graag naar het Shell Global Privacy beleid – Zakelijke Klanten, Leveranciers en Business Partners of kunt u contact opnemen met de voor uw relevante Klantenservicecentrum.

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

Date : 11-7-2017 14:26:41
From : [REDACTED]
To : "info" info@assen.nl
Cc : [REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl
Subject : Werkzaamheden NAM-locatie nabij Kloosterveen
Attachment : image001.png;image002.jpg;

Collega's

Onderstaand bericht ontving ik van de NAM. Mochten jullie vragen over dit onderwerp krijgen, dan kun je onderstaande info aanhouden. Mochten mensen meer info willen, dan kunnen ze contact opnemen met de NAM.

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

tel 06-[REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]@shell.com]

Verzonden: dinsdag 11 juli 2017 14:13

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Werkzaamheden NAM-locatie nabij Kloosterveen

Heren,

Ik wil jullie graag even inwijden in onze werkzaamheden op onze locatie Assen-1. Dat is de locatie die tussen de A28 en de wijk Kloosterveen ligt.

We gaan daar onderhoudswerkzaamheden doen deze week. Om dat veilig te kunnen doen, moet het gas uit de leidingen. Dat kan door dat gas via de flare af te fakkelen, en daardoor is er op donderdag en vrijdag een grote vlam zichtbaar op deze locatie. Overigens alleen overdag.

De Veiligheidsregio (brandweer, politie) is geïnformeerd. Er zijn geen directe burens, dus we zullen communiceren via Twitter en Facebook en onze website, met duidelijke vermelding van de woorden 'vlam' en 'A28' en 'Kloosterveen'.

Mochten jullie nog vragen hebben, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T +31 592 [REDACTED]

[REDACTED]

E [REDACTED]@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Date : 11-7-2017 14:13:24

From : ██████████@shell.com

To : "██████████@assen.nl"

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : Werkzaamheden NAM-locatie nabij Kloosterveen

Attachment : image001.png;image002.jpg;

Heren,

Ik wil jullie graag even inwijden in onze werkzaamheden op onze locatie Assen-1. Dat is de locatie die tussen de A28 en de wijk Kloosterveen ligt.

We gaan daar onderhoudswerkzaamheden doen deze week. Om dat veilig te kunnen doen, moet het gas uit de leidingen. Dat kan door dat gas via de flare af te fakkelen, en daardoor is er op donderdag en vrijdag een grote vlam zichtbaar op deze locatie. Overigens alleen overdag.

De Veiligheidsregio (brandweer, politie) is geïnformeerd. Er zijn geen directe burens, dus we zullen communiceren via Twitter en Facebook en onze website, met duidelijke vermelding van de woorden 'vlam' en 'A28' en 'Kloosterveen'.

Mochten jullie nog vragen hebben, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T ██████████

M ██████████

E ██████████@shell.com

I www.nam.nl

 <http://www.twitter.com/nambv>

 <https://www.linkedin.com/company/nam>

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS

Date : 11-7-2017 14:26:41
From : "[REDACTED]"
To : "info" info@assen.nl
Cc : "[REDACTED]@assen.nl", "[REDACTED]@assen.nl"
Subject : Werkzaamheden NAM-locatie nabij Kloosterveen
Attachment : image001.png;image002.jpg;

Collega's

Onderstaand bericht ontving ik van de NAM. Mochten jullie vragen over dit onderwerp krijgen, dan kun je onderstaande info aanhouden. Mochten mensen meer info willen, dan kunnen ze contact opnemen met de NAM.

Met vriendelijke groet

[REDACTED]
Bestuurscommunicatie, woordvoerder

tel [REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl

Bezoekadres: Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Van: [REDACTED]@shell.com [mailto:[REDACTED]@shell.com]

Verzonden: dinsdag 11 juli 2017 14:13

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Werkzaamheden NAM-locatie nabij Kloosterveen

Heren,

Ik wil jullie graag even inwijden in onze werkzaamheden op onze locatie Assen-1. Dat is de locatie die tussen de A28 en de wijk Kloosterveen ligt.

We gaan daar onderhoudswerkzaamheden doen deze week. Om dat veilig te kunnen doen, moet het gas uit de leidingen. Dat kan door dat gas via de flare af te fakkelen, en daardoor is er op donderdag en vrijdag een grote vlam zichtbaar op deze locatie. Overigens alleen overdag.

De Veiligheidsregio (brandweer, politie) is geïnformeerd. Er zijn geen directe burens, dus we zullen communiceren via Twitter en Facebook en onze website, met duidelijke vermelding van de woorden 'vlam' en 'A28' en 'Kloosterveen'.

Mochten jullie nog vragen hebben, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T [REDACTED]

M [REDACTED]

E [REDACTED]@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Date : 20-5-2017 16:51:33

From : "██████████@assen.nl"

To : "Marco Out" ██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl"

Cc : "██████████@assen.nl"

Subject : zienswijze gaswinning

Attachment : Aanbiedingsbrief EZ.zienswijzen.docx;Collegevoorstel zienswijzen.docx;raadsvoorstel zienswijzen.docx;zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx;

Dag Marco en ██████████,

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt.

Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief.

Lukt het jullie om hier zsm op te reageren?

Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekeind ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....

T ██████████

M ██████████

E ██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Ministerie van Economische Zaken
De heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon ██████████
Telefoon ██████████
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum 17 januari 2017
Verzenddatum

Onderwerp Zienswijzen Ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Geachte heer Kamp,

Hierbij ontvangt u onze zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld. Deze zienswijzen liggen in de lijn met het eerder door ons ingediende advies. Bij het opstellen van de zienswijzen hebben wij, net als bij het maken van het advies, intensief samengewerkt met de andere decentrale overheden in het gebied.

Wij lezen in uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u een aantal van onze adviezen deels heeft overgenomen. Tegelijkertijd lezen wij dat u voornemens bent om in te stemmen met het winningsplan.

Wanneer u daadwerkelijk besluit om in te stemmen betekent dit, dat u accepteert dat er een kans bestaat op bevingen in intensief bebouwd stedelijk gebied en dorpskernen. Bevingen die kunnen leiden tot schade. De Tcbb geeft zelfs aan dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de Sodm over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in onze gemeente hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Gelet hierop en de onrust, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het winningsplan. Hier geldt het principe: *Better safe, than sorry.*

Indien u na een belangenafweging instemt met het winningsplan, kiest u bewust voor risico's en schade voor onze inwoners en een aantasting van hun recht op een ongestoord woongenot.

Overigens zien wij nog dusdanige onvolkomenheden en onzekerheden in het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u nu geen goede belangenafweging kunt maken die voldoet aan de wettelijke vereisten.

Uitzonderlijk belangrijk is een goede onafhankelijke schade afhandeling. Als gemeente vinden wij dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet

bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan dat u het principe niet wilt toepassen in het gebied Westerveld, omdat het alleen in Groningen gaat om grote aantallen schadegevallen. Wij kunnen deze conclusie niet rijmen met het door de Tcbb benoemde mogelijkheid dat zich bevingen kunnen voordoen die de grens van een magnitude 3,9 op de schaal van Richter overschrijden. Doet zich een dergelijke beving voor onder Assen, dan zal er sprake zijn van een groot aantal schadegevallen. Wij verzoeken u dan ook om de omgekeerde bewijslast wel toe te passen zodat er geen rechtsongelijkheid is.

Alles overziend zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

gemeentesecretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westeveld

Concept via : XXXXXXXXXX

Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 16 januari 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
**Paraaf eenheids-
/programmamanager**

Origineel : 1
Archiefexemplaren : 1
Afschriften : 3

Brief nr.(docbase) :
Procesnummer :
(Docbase)
Zaaknummer :
(Docbase)

Totaal : 5

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████
3. ██████████

Meezenden:

Advies Winningsplan Westerveld

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Beleid

Datum:
 Eenheidsmanager/ XXXXXXXXXX
 Progr. Manager:
 Opsteller: XXXXXXXXXX
 Telefoon: XXXX
 Portef. Houder: Out
 Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum

Paraaf XXXXXXXXXX:

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
 Bekendmakingplicht: Ja Nee
 O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
 Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
 Via lijst ter inzage liggende stukken
 Via brief en stuk(ken) ter inzage
 Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
 Via brief

Vervolgprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
 Opiniërend
 Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
 Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit
 Winningsplan Westerveld

Voorstel:
 Bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief
 vaststellen

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinnings in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Gemeente Assen

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Instemmen met bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Argumenten:

In het belang van inwoners en bedrijven in Assen is het nodig om zienswijzen in te dienen.

Kanttekeningen/ risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

Na behandeling in de gemeenteraad worden de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl gezet zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

Gemeente Assen

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking: 17 mei 2017

Besluitvormende raad: 17 mei 2017

Datum verzending: 17 mei 2017

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Achtergrond

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht. Dit advies is besproken in uw vergadering van 12 januari jl.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinnings in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft ons echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen hebben wij nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en hebben wij gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Na uw vergadering zullen wij de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl zetten zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
[Redacted]

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van mei 2017;

b e s l u i t :

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 1 juni 2017

> Raadsvoorstel

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

20 Mei 2017

eindconcept

Zienswijze Winningsplan Westerveld

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
5.1 Doelmatigheid	11
5.2 Kadern schade	11
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	11
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	14
6.1 Productie put Vries-10	14
6.2 Productiesnelheid	15
6.3 Totale productie en fluctuaties	15
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	17
8 BODEM BEWEGING	18
8.1 Bodemdaling	18
8.2 Bodemtrilling	18
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	18
9 SCHADE	19
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	19
9.2 Afhandeling van schade	20
9.3 Lusten en lasten	21
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	22
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	24

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners op en nabij gasvelden. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw concept instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiar hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheersysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u onze advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het

burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, natuur en milieu, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische RisicoAnalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven

door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Voorts kunnen wij nergens in de tekst uw motivatie lezen over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

2. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.
3. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor de veiligheid een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De raad wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil aan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerp instemmingsbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

1. het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriele toezeggingen.

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadere schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook Recente Rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

Bij begrijpen uw motivatie en kunnen hiermee instemmen.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden. Wij

stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied zijn derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentse Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit Winningsplan een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Wij vinden dat:

1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot niet-ontvankelijk verklaring van de aanvraag zijnde het winningsplan Westerveld.
2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.
3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming.

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingssommen, zoals die historisch werden

betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat:

Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

Wij vinden dat:

1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.
2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak uiterst onzorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.
3. Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd.
4. de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.

6.3 Totale productie en fluctuaties

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet worden onderbouwd. Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

2. De noodzaak van de gaswinnings uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De raad adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de Onderzoeksraad in 2015 aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is die de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.
2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011 en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA rekening wel is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd. Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

3. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

4. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.
5. Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat uitwerking ervan onvoldoende en volgordelijke niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aan zien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

2. Ons alsnog inzicht geeft op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

3. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.
4. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mbw vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mbw minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mbw maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mbw stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mbw onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning.
2. De toezegging van NAM uit het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U stelt dan ook ten onrechte dat door NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

1. als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.
2. uw instemmingsbesluit van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.
3. zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.
4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

1. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.

10 RISICOBEEHERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven

aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

1. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond een gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.
2. vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Het huidige aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.
3. in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem incl een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.
4. Uw instemmingsbesluit van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-besluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerpbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor de gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 7:

Wij kunnen met inachtneming van de inhoud van onze zienswijze instemmen met dit artikel.

Date : 21-5-2017 17:25:27

From : ██████████@assen.nl

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl, "Harmke Vlieg" H.Vlieg@assen.nl, "Albert Smit" A.Smit@assen.nl, "Ruud Wiersema" R.Wiersema@assen.nl, "Maurice Hoogeveen" M.Hoogeveen@assen.nl, "Theo Dijkstra" T.Dijkstra@assen.nl

Cc : ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, "SMO-Secretariaat" smo-secretariaat@assen.nl

Subject : Zienswijze gaswinningsplan stukken voor college vergadering

Attachment : Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen 1.0.docx;Collegevoorstel zienswijzen def concept.docx;raadsvoorstel zienswijzen def concept.docx;memo college aanbieding zienswijzen 21 mei.docx;zienswijze winningsplan Westerveld 21 mei incl opm advocaat.docx;definitief advies winningsplan Westerveld bijlage bij zienswijze.pdf;DOMUS_17049933-v3-Instemmingsbesluit_met_winningsplan_Westerveld.pdf;

Geacht college,

Met toestemming van Marco stuur ik alvast een pakket met stukken rond de zienswijze op het (gas)winningsplan Westerveld. De stukken zijn bedoeld voor de vergadering van dinsdag. Geadviseerd wordt om eerst de memo te lezen aangezien hierin wat uitleg wordt gegeven.

De pdf (definitief advies winningsplan) is een bijlage bij de zienswijze en is al eerder door het college vastgesteld. Deze hoeft u niet te lezen.

Het ontwerp-instemmingsbesluit van de minister is bijgevoegd als achtergrond en hoeft u in principe niet te lezen.

Groet,

Disclaimers:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Ministerie van Economische Zaken
De heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon XXXXXXXXXX
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum 17 januari 2017
Verzenddatum

Onderwerp Zienswijzen Ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Geachte heer Kamp,

Hierbij ontvangt u onze zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld. Deze zienswijzen liggen in de lijn met het eerder door ons ingediende advies. Bij het opstellen van de zienswijzen hebben wij, net als bij het maken van het advies, intensief samengewerkt met de andere decentrale overheden in het gebied.

Wij lezen in uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u een aantal van onze adviezen (deels) heeft overgenomen. Tegelijkertijd lezen wij dat u voornemens bent om in te stemmen met het winningsplan.

Wanneer u daadwerkelijk besluit om in te stemmen betekent dit, dat u accepteert dat er een kans bestaat op bevingen in intensief bebouwd stedelijk gebied en dorpskernen. Bevingen die kunnen leiden tot schade. De Tcbb geeft zelfs aan dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de winning uit put Vries-10.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de Sodm over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in onze gemeente hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Gelet hierop en de onrust, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het winningsplan. Hier geldt het principe: *Better safe, than sorry.*

Indien u na een belangenafweging instemt met het winningsplan, kiest u bewust voor risico's en schade voor onze inwoners en een aantasting van hun recht op een ongestoord woongenot.

Overigens zien wij dusdanige onvolkomenheden en onzekerheden in het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u nu geen goede belangenafweging kunt maken die voldoet aan de wettelijke vereisten.

Uitzonderlijk belangrijk is een goede onafhankelijke schade afhandeling. Als gemeente vinden wij dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet

bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan dat u het principe niet wilt toepassen in het gebied Westerveld, omdat het alleen in Groningen gaat om grote aantallen schadegevallen. Wij kunnen deze conclusie niet rijmen met het door de Tcbb benoemde mogelijkheid dat zich bevingen kunnen voordoen die de grens van een magnitude 3,9 op de schaal van Richter overschrijden. Doet zich een dergelijke beving voor onder Assen, dan zal er sprake zijn van een groot aantal schadegevallen. Wij verzoeken u dan ook om de omgekeerde bewijslast wel toe te passen zodat er geen rechtsongelijkheid is.

Alles overziend zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

gemeentesecretaris

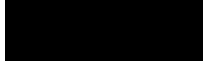

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westeveld

Concept via : Johan Dijkstra

Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

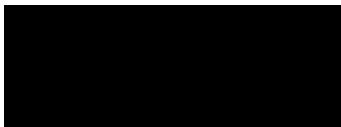
Concept d.d. : 16 januari 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller :
Toestel :
**Paraaf eenheids-
/programmamanager :**

Origineel : 1
Archiefexemplaren : 1
Afschriften : 3

Brief nr.(docbase) :
Procesnummer :
(Docbase)
Zaaknummer :
(Docbase)

Totaal : 5

Afschriften:

Meezenden:

Advies Winningsplan Westerveld

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Beleid

Datum:
Eenheidsmanager/ Lies de Klerk
Progr. Manager:
Opsteller: ██████████
Telefoon: ██████
Portef. Houder: Out
Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum

Paraaf Lies de Klerk:

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
Bekendmakingplicht: Ja Nee
O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolgprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Voorstel:
Bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief
vaststellen

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeente- en waterschapsbesturen en worden vastgesteld.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Instemmen met bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinnings in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeente- en waterschapsbesturen en worden vastgesteld.

Argumenten:

In het belang van inwoners en bedrijven in Assen is het nodig om zienswijzen in te dienen.

Kanttekeningen / risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

Na behandeling in de gemeenteraad worden de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl gezet zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen. Het gaat hierbij om een zienswijze die geschikt is gemaakt voor gebruik door inwoners.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking: 1 juni 2017
Besluitvormende raad: 1 juni 2017
Datum verzending: 17 mei 2017

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Achtergrond

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht. Dit advies is besproken in uw vergadering van 12 januari jl.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft ons echter aanleiding om zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen hebben wij nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en hebben wij gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Na uw vergadering zullen wij de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl zetten zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen. Het gaat hierbij om een zienswijze die geschikt is gemaakt voor gebruik door inwoners.

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
dhr. T. Dijkstra

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van mei 2017;

b e s l u i t :

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 1 juni 2017

> Raadsvoorstel

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

M e m o

Van [REDACTED]
Aan : B&W
Datum : Zondag 21 mei 2017
Onderwerp : Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Hierbij ontvangt u de volgende stukken:

- Een concept zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld.
- Een raadsvoorstel.
- Een collegevoorstel
- Een aanbiedingsbrief aan de minister van EZ

Aangezien er nog dit weekend aan gewerkt moest worden, ontvangt u de stukken nu pas.

De zienswijzen zijn tot stand gekomen met bijdragen van de gemeenten Assen, Aa en Hunze, Tynaarlo en het waterschap Noorderzijlvest. Ook de provincie heeft input gegeven. De eindredactie (en het leeuwendeel van het schrijfwerk) berustte bij ons. De advocaat van Plas Bossinade (die ook de decentrale overheden in Groningen in gaszaken vertegenwoordigt) is bij de voorbereiding betrokken en heeft het eindconcept beoordeeld.

Het streven is, om de zienswijzen door zoveel mogelijkheden decentrale overheden te laten vaststellen. Hierover vindt maandag aan het einde van de middag nog overleg plaats. Dit kan nog leiden tot wijzigingen in het stuk.

Onze verwachting is dat de provincie met eigen zienswijzen komt.

Een deel van de decentrale overheden wil een vriendelijke toon naar de minister. Daarom wordt op sommige plekken gezegd dat wij kunnen instemmen met het ontwerp-instemmingsbesluit. Voor de rest is de tekst zo zakelijk mogelijk geschreven.

De toon van de aanbiedingsbrief is vooral bestemd om tegemoet te komen aan de gevoelens binnen de raad en bij de inwoners.

Het raadsvoorstel en de zienswijzen worden besproken in de raadsvergadering van 1 juni. Het presidium heeft gevraagd om een informerende raadsbijeenkomst. Deze wordt door ons [REDACTED] verzorgd op 30 mei.

Aan de raad wordt gevraagd om: 'kennis te nemen van'. Er is wellicht echter ruimte om zaken die uit de raadsbehandeling naar voren komen mee te nemen in de aanbiedingsbrief. Het is, gelet op het streven naar een gezamenlijke zienswijze, niet aan te bevelen om de zienswijzen zelf aan te passen.

De andere overheden gaan de zienswijzen niet voorleggen aan hun raad/algemeen bestuur en hebben daardoor meer tijd voor besluitvorming (de zienswijzen kunnen tot 19 juni worden ingediend). Uw college zal dus als eerste een besluit nemen, dat vervolgens z.s.m. op het openbare deel van de raadsstukken wordt geplaatst. In de communicatie met de media

kan er dus alleen worden gezegd dat we als overheden intensief hebben samengewerkt en dat we niet weten wat de andere besturen gaan besluiten.

Vraag:

Het kan zijn dat de gemeenteraad vraagt of het college voornemens is om in beroep te gaan. Misschien een punt om het in uw vergadering over te hebben.

Hierbij is het van belang om te melden dat de minister misschien zelf besluit om de NAM niet ontvankelijk te verklaren of de procedure over te doen. De inschatting is, dat er fouten zijn gemaakt die hersteld moeten worden.

21 Mei 2017

eindconcept

Zienswijze Winningsplan Westerveld

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	7
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	8
4 COMMUNICATIE	10
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	12
5.1 Doelmatigheid	12
5.2 Kadern schade	12
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	13
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	14
6 PRODUCTIE	15
6.1 Productie put Vries-10	15
6.2 Productiesnelheid	16
6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit	16
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	17
7.1 Onzekerheden	17
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	18
8 BODEMBEWEGING	20
8.1 Bodemdaling	20
8.2 Bodemtrilling	20
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	20
9 SCHADE	22
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	22
9.2 Afhandeling van schade	23
9.3 Lusten en lasten	24
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	25
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	27

BIJLAGE 1: ADVIES WINNINGSPLAN WESTERVELD

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken, maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners op en nabij gasvelden. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en onderdeel uit maakt van de zienswijze.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw concept instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiar hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Productieniveau, - snelheid en duur van het instemmingsbesluit

In het ontwerpbesluit is niet onderbouwd of en waarom de winning uit deze velden gedurende 10 jaren noodzakelijk is. Het lijkt er op dat winning uit deze velden als een gegeven wordt beschouwd. Dat zal echter nader onderzocht en gemotiveerd moeten worden. Wij vinden het onwenselijk dat het instemmingsbesluit een looptijd heeft van 10 jaren. Voorts dient het instemmingsbesluit beperkingen ten aanzien van productievolume en productietempo (voorkomen van fluctuaties) te bevatten.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen, zie bijvoorbeeld artikel 33 Mbw), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Wij vinden dat u het begrip schade ten onrechte beperkt tot enkel schade in de zin van het BW. Het schadebegrip in de Mijnbouwwet is veel breder. Dat heeft dus gevolgen voor uw toetsingskader.

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerpinstemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus al bij het winningsplan ter instemming gevoegd moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheersysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter aan welke paragrafen en passages van het winningsplan nu exact instemming is onthouden. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de

bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, u deels tegemoet komt aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV). Dat geeft aan dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied -en met name ook het voorkomen van die effecten- naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, natuur en milieu, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

In uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet reparabel zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te benoemen en te betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Het valt ons op dat u in de instemmingsbesluiten inzake gaswinning uit het Groningenveld uitgebreid tracht te motiveren waarom de door u vergunde winningsniveaus nodig zijn in verband met de leveringszekerheid. In het onderhavige ontwerpbesluit lijkt u voetstoots aan te nemen dat de in het winningsplan Westerveld aangevraagde niveaus noodzakelijk zijn.

Wij lezen nergens in de tekst uw motivatie over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

- 2. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 3. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor de veiligheid een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De raad wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil aan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerp instemmingsbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

- 1. het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.**

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet instemming met het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadere schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Uw opvatting over het begrip schade is naar onze mening te beperkt. Het begrip schade is in art. 1 sub b Mbb ruim gedefinieerd: iedere aantasting van één van de in art. 49 lid 2 en 3 Mbw genoemde belangen, waaronder veiligheid van omwonenden en de bescherming van het milieu. Het winningsplan moet daarover informatie bevatten (zie art. 35 lid 1 sub f Mbw en art. 24 lid 1 sub q en s en art. 24 lid 2 Mbb) en u dient het winningsplan daarop te beoordelen. Dat is een aanmerkelijk ruimere toets dan alleen de aanwezigheid of het voorkomen van schade in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook recente rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Wij stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa in strijd met art. 24 lid 1 sub q, r en s Mbb, nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied is derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitend moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit Winningsplan een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Al met al zal uit hoofde van art. 24 Mbb en het Besluit MER nog veel onderzoek gedaan moeten worden naar de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu. Wij begrijpen niet hoe u

– bij gebreke van die informatie – reeds nu een oordeel kunt hebben over de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu (art. 36 lid 1 sub c en d Mbw). Wij maken er ernstig bezwaar tegen dat die informatie niet reeds op dit moment bekend is en dus geen onderwerp kan zijn van zienswijzen/inspraak. U zult het ontwerpbesluit – aangepast aan en mét de nieuwe milieuinformatie – dus nogmaals in ontwerp ter inzage moeten leggen, zodat wij, burgers en belangenorganisaties in de gelegenheid zijn daarop overeenkomstig art. 34 lid 4 Mbw een zienswijze in te dienen.

Wij vinden dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot het onthouden van instemming aan het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en derhalve niet ontvankelijk moet worden verklaard.**

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingsschotten, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Put Vries -10 zit dus niet in het vigerende winningsplan. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe correct om de NAM toe te staan op basis van het vigerende winningsplan voor het gasveld Vries-Zuid gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoen aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb). Zie bijvoorbeeld paragraaf B4.1 (plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden). Die zeer globale omschrijving voldoet geenszins aan de vereisten van art. 24 lid 1 sub e, f, g en h Mbb). Ook is in strijd met art. 24 lid 1 sub e Mbb niet vermeld hoeveel boorgaten bij de winning worden gebruikt. Integendeel, in B4) wordt dat juist uitdrukkelijk in het midden gelaten. Wij verzoeken u in het instemmingsbesluit heel concreet aan te geven welke boorgaten nu wel en welke niet in dit winningsplan zijn opgenomen.

Wij vinden dat:

- 1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**

2. **Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak uiterst onzorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**
3. **Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Wij vinden dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**
4. **de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is, althans daaraan instemming moet worden onthouden.**

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn. Ook voor die velden geldt logischerwijs dat fluctuaties zoveel mogelijk voorkomen moeten worden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

1. **Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op moet dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en fluctuaties en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Gezien de

negatieve effecten van gaswinning is zo'n motivering en onderbouwing van de noodzaak van gaswinning uit juist deze velden wel noodzakelijk. Gaswinning uit deze velden is géén gegeven. U zult moeten aantonen dat voortzetting van de winning uit deze velden onvermijdelijk is met het oog op de leveringszekerheid. Ook het winningsplan zelf zou daarover – vervolgens door u te toetsen – informatie moeten bevatten (art. 24 lid 1 sub a en lid 2 Mbb).

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden gezien. Immers, het enkele feit dat gaswinning uit deze velden volgens de NAM tot 2028 technisch en economisch mogelijk is, wil niet zeggen dat dat maatschappelijk en tegen het licht van de doelstellingen van de Mbw (voorkomen van schade) en uw regering (zo spoedig mogelijk stoppen met fossiele brandstoffen) ook wenselijk is. Wij bepleiten daarom een ijkmoment over vijf jaren, in de vorm van een nieuw winningsplan per 2023, waarin de op dat moment meest recente inzichten over seismische risico's, schade, leveringszekerheid en energietransitie zijn meegenomen

Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinningen uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**
- 2. De geldigheidsduur van een winningsvergunning terug te brengen tot vijf jaren.**

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De Onderzoeksraad adviseerde u om in de

communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de Onderzoeksraad in 2015 aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is dat de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

- 1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
- 2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u

op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011) en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, die deels samenvallen met de planperiode van voormeld bestemmingsplan, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA rekening wel is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd.

Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

- 1. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

- 1. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**
- 2. Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.**

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat uitwerking ervan onvoldoende en volgorde niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Bovendien heeft u een aantal maatregelen ten onrechte slechts voorgeschreven voor de velden Eleveld en Vries-Zuid. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aanzien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

- 1. alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu precies niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

- 1. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.**
- 2. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.**

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan (ex art. 35 lid 1 sub f en art. 24 lid 1 sub r, s en q Mbb) alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er als nog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze dient om advies voorgelegd te worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet instemmen met een winningsplan geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter

voorkoming van schade door gaswinning. U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren, althans daaraan uw instemming moet onthouden.

- 2. De toezegging van de NAM uit het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.**

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

- 1. als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de**

onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.

- 2. uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPa aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

- 1. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies deels heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Tot slot zijn wij van mening dat door u voorgeschreven maatregelen (waaronder versnellingsmeters en een nul-meting) niet beperkt moeten blijven tot de velden Vries-Zuid en Eleveld, maar moeten gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Wij vinden dat:

- 1. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond een gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Het huidig aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.**
- 3. in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 4. Uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**
- 5. De voorgeschreven maatregelen niet beperkt moet blijven tot de velden Eleveld en Vries Zuid maar moet gelden voor alle producerende velden uit het winningsplan.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-besluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld. Wij vinden dat u duidelijk en concreet moet aangeven met welke delen (paragrafen) van het winningsplan u niet instemt.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerpbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor alle producerende gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners. Het risicobeheersysteem moet gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM in overleg met de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners. en gaan gelden voor alle velden waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 7:

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien.

**Bijlage 1 bij zienswijze Winningsplan
Westerveld**

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEM BEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	22
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	23

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval “Better safe than sorry”. Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. “Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico’s worden beheerst en onzekerheden worden verkend?”. U hebt hierop gereageerd met: “De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt”. U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico’s bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmert nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen ncalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige geofoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum

Betreft: Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Westerveld

Ons kenmerk
DGETM-EO / 17049933

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Ontwerp-instemmingsbesluit

1. Aanvraag

Op 11 september 2016 is een aanvraag ontvangen, gedateerd 9 september 2016, van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: NAM) tot instemming met het gewijzigde winningsplan Westerveld (hierna: winningsplan Westerveld).

Het winningsplan Westerveld omvat 11 aardgasvoorkomens, te weten: Assen, Assen-Zuid, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witten, Witterdiep, Zevenhuizen en Zevenhuizen-West. Deze aardgasvoorkomens liggen binnen de gebieden van de winningsvergunningen Drenthe II en Groningen zoals verleend op basis van de Mijnbouwwet (hierna: Mbw). Geografisch gezien liggen de aardgasvoorkomens van het winningsplan Westerveld deels in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe, in de gemeenten Leek, Ooststellingwerf, Aa en Hunze, Noordenveld, Assen, Tynaarlo en Midden-Drenthe, en in de waterschappen Noorderzijlvest, Fryslân, Hunze en Aa's, en Drents Overijsselse Delta.

Het winningsplan Westerveld beschrijft op welke wijze NAM verwacht het resterende gas te winnen uit de betreffende aardgasvoorkomens en hoe de eventuele risico's daarvan zoveel mogelijk worden beperkt. Daarnaast bevat het winningsplan informatie over de verwachte gasproductie van de betreffende aardgasvoorkomens, een overzicht van het productiesysteem, de verwachte bodemdaling en de kans op aardbevingen, en de maatregelen die volgens NAM daaruit voortvloeien voor de boven- en ondergrond.

Het winningsplan Westerveld betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor de bestaande gaswinning. De redenen voor de actualisatie zijn: een (vernieuwde) seismische risicoanalyse, de stopzetting van de gasproductie uit de gasvelden Appelscha, Roden en Norg-Zuid, een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen, en voorziene activiteiten om de productie in stand te houden.

NAM verwacht dat de gaswinning op basis van het winningsplan Westerveld in 2023 beëindigd zal worden, met een uitloop tot 2028 in geval van het hoge productiescenario. Gaswinning uit het Westerveld systeem vindt al ruim dertig jaar plaats en bevindt zich thans in de eindfase.

De Minister van Economische Zaken (hierna: de minister) is op grond van artikel 34, derde lid, Mbw bevoegd te beslissen op deze aanvraag.

2. Beleid gaswinning in Nederland

In het Energierapport 2015 en de Energieagenda van december 2016 is de 'lange termijn'-visie ten aanzien van de Nederlandse brandstofmix, inclusief de transitie naar een duurzame energievoorziening, uiteengezet. Het in productie brengen van hernieuwbare energiebronnen maakt daar nadrukkelijk onderdeel van uit. Hoewel in de gebouwde omgeving stevig ingezet wordt op het geleidelijk uitfaseren van het gebruik van aardgas, speelt aardgas (als efficiënte energiedrager) komende decennia nog een essentiële rol in de Nederlandse energievoorziening.

Op dit moment is de Nederlandse energievoorziening nog voor meer dan 90% afhankelijk van fossiele brandstoffen (olie, gas, steenkool), waarbij aardgas voorziet in ruwweg 40% van onze primaire energiebehoefte. Van de fossiele brandstoffen is aardgas de schoonste brandstof, met de minste CO₂-uitstoot en dus het minst belastend voor het klimaat. In de transitie naar duurzaam is aardgas – voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en het realiseren van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening - de komende decennia nog steeds nodig.

Wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen is het wenselijk dit uit de Nederlandse bodem te winnen. Nederland is dan minder afhankelijk van gasimport en de schonere winning in Nederland beperkt ook de met de winning samenhangende mondiale uitstoot van CO₂.

3. Voorgeschiedenis

3.1 Wijziging Mijnbouwwet

Met het per 1 januari 2017 in werking treden van de gewijzigde Mbw is onder meer het toetsingskader van en de procedure om te komen tot een winningsplan gewijzigd.

3.1.1 Wijziging toetsingskader

Implementatie aanbevelingen OVV-rapport in de Mbw

De wijziging van de Mbw is allereerst het resultaat van de implementatie van de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (hierna: OVV) in zijn rapport over de aardbevingsrisico's in Groningen (Kamerstukken II 2014/15, 33 529, nr. 123) van 18 februari 2015. In de kabinetsreactie van 2 april 2015 (Kamerstukken II 2014/2015, 33 529, nr. 143) is aangegeven dat het kabinet alle aanbevelingen uit dit OVV-rapport zal overnemen.

Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het OVV-rapport richt zich op de veiligheid van burgers en infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft het betrekken van de andere overheden bij de besluitvorming over mijnbouwactiviteiten en het hebben van meer aandacht voor het burgerperspectief. Deze en andere aanbevelingen hebben op verschillende onderdelen geleid tot wijziging van de Mbw; deze wijziging is per 1 januari 2017 in werking getreden. Voorafgaand aan deze wetwijziging heeft de minister bij brief van 21 april 2015 (Kamerstukken II 2014/2015, 33 529, nr. 146) aangegeven om de toentertijd ingediende (wijzigingen van) winnings- en opslagplannen op land, niet in behandeling te nemen.

Met het per 1 januari 2017 in werking treden van de gewijzigde Mbw is er nu ook een wettelijke grondslag voor het in de procedure in acht nemen van de aanbevelingen uit het OVV-rapport.

In het winningsplan is met het oog hierop dan ook expliciet aandacht besteed aan het belang van veiligheid en risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructuur. Dit gebeurt volgens een samen met SodM opgestelde methodiek¹: de seismische risicoanalyse (SRA). Dit betekent dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer wordt beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging), maar wordt uitgebreid naar het daadwerkelijke seismische risico (effecten voor omwonenden).

Natuur en milieu

Tijdens de parlementaire behandeling van de implementatie van het OVV-rapport in de Mbw zijn naast het belang van veiligheid en risico's voor omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken, ook de gevolgen voor milieu en natuur door de wijziging van de Mbw toegevoegd aan het toetsingskader voor winningsplannen.

3.1.2 Wijziging procedure

Op basis van de aanbevelingen van het OVV-rapport, zoals overgenomen door het kabinet (Kamerstukken II 2014/2015, 33 529, nr. 143), dienen de andere overheden betrokken te worden en dient er meer aandacht voor het burgerperspectief te zijn in de besluitvorming. In dit verband is een samenhangend pakket aan wijzigingen in de Mbw doorgevoerd dat recht doet aan de maatschappelijke vraagstukken rond mijnbouwactiviteiten. Zo is nu ook bij een wijziging van het winningsplan in principe afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing verklaard, waardoor de mogelijkheid van het indienen van zienswijzen is ontstaan. Daarnaast gaat het voor de instemmingsprocedure met het winningsplan onder andere om het adviesrecht voor decentrale overheden. Alvorens te besluiten over een winningsplan wordt door de minister advies gevraagd aan: Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM), de Technische commissie bodembeweging (hierna: Tcbb), de Mijnraad, alsook de provincie(s), gemeente(n) en waterschap(pen).

Ten behoeve van de advisering door de decentrale overheden is op 8 november 2016 door de minister een informatiebijeenkomst georganiseerd over het winningsplan ten behoeve van de betrokken decentrale overheden. Daarnaast bestaat voor een ieder de, reguliere wettelijk geregelde, mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit met het winningsplan conform afdeling 3.4 van de Awb. In de periode waarin het ontwerp-instemmingsbesluit ter inzage ligt, worden door de minister ook een aantal informatiebijeenkomsten in de regio georganiseerd. Tijdens deze informatiebijeenkomsten zal het ook mogelijk zijn om mondeling zienswijzen in te dienen. Deze werkwijze is erop gericht de andere overheden en het burgerperspectief nadrukkelijker mee te nemen in het door de minister te nemen besluit op een verzoek om in te stemmen met een winningsplan.

¹ 'Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning', SodM, 1 februari 2016. Te vinden op www.rijksoverheid.nl.

3.2 Procedure winningsplan Westerveld

NAM heeft op 20 december 2013 een wijziging van het winningsplan Westerveld ingediend. Dit winningsplan heeft NAM aangevuld op 27 mei 2014, waarna SodM en TNO op 15 september 2014 advies hebben uitgebracht aan de minister. Gelet op de toenemende vragen vanuit de samenleving en de indertijd voorziene wijziging van de Mbw is er geen besluit omtrent instemming over het winningsplan Westerveld genomen. In navolging van de kabinetsreactie op het OVV-rapport is, vooruitlopend op de inwerkingtreding van de betreffende wijziging van de Mbw, vanaf april 2015 de beleidslijn gevolgd om winningsplannen uit te breiden met een SRA waardoor er expliciet aandacht uitgaat in het winningsplan naar de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructuur.

NAM heeft op 23 februari 2016 een bijgewerkt winningsplan Westerveld ingediend. Op 30 mei 2016 heeft de minister aan SodM gevraagd om deze nieuwe beoordeling van het seismische risico te toetsen en om na te gaan of de geactualiseerde tekst invloed heeft op het eerdere advies van 15 september 2014. Het resultaat van deze beoordeling heeft SodM per brief van 12 juli 2016 kenbaar gemaakt aan de minister. In deze brief is geadviseerd om aanvullende gegevens op te vragen bij NAM zodat een aantal stellingen in het winningsplan onderbouwd konden worden. Naar aanleiding van de brief van SodM en verder overleg met het ministerie, heeft NAM op 11 september 2016 het definitieve winningsplan Westerveld ingediend.

De in hoofdstuk 5 genoemde adviezen zien op dit definitieve winningsplan.

4. Juridisch kader

4.1 Mijnbouwregelgeving

Het winningsplan dient te worden getoetst aan de Mbw en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34, 35 en 36 van de Mbw en de artikelen 24, 30 en 31 van het Mijnbouwbesluit (hierna: Mbb) vormen het juridisch kader waaraan het winningsplan wordt getoetst.

Alvorens op basis van de Mbw over te mogen gaan tot winning is, op grond van artikel 34, derde lid, van de Mbw, de instemming vereist van de minister met een winningsplan. Het winningsplan geeft concreet inzicht in de wijze waarop de winning wordt uitgevoerd en de effecten daarvan en dient te voldoen aan de eisen genoemd in artikel 35 van de Mbw. Artikel 24 Mbb bevat een aantal nadere eisen die aan een winningsplan worden gesteld.

Ter beoordeling of met een winningsplan kan worden ingestemd, wordt het winningsplan getoetst aan artikel 36, eerste lid, van de Mbw. De minister kan slechts geheel of gedeeltelijk instemming weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden:

- a. indien het in het winningsplan aangeduide gebied door de minister niet geschikt wordt geacht voor de in het winningsplan vermelde activiteit om reden van het belang van de veiligheid voor omwonende of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan,
- b. in het belang van het planmatig beheer van voorkomens van delfstoffen,
- c. indien nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan, of
- d. indien nadelige gevolgen voor de natuur worden veroorzaakt.

Artikel 36, tweede lid, van de Mbw bepaalt voorts dat de minister de instemming kan verlenen onder beperkingen of daaraan voorschriften kan verbinden, indien deze gerechtvaardigd worden door een grond als genoemd in artikel 36, eerste lid of, voor zover het belang van de veiligheid voor omwonende of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan daardoor niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast, door het belang van leveringszekerheid.

4.2 Voorbereidingsprocedure

Gelet op artikel 34, vierde lid, van de Mbw is dit besluit tot instemming met het winningsplan voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Awb. Tevens is naast SodM en Tcbb op grond van artikel 34, vijfde lid, van de Mbw ook advies gevraagd aan alle betrokken decentrale overheden. en op grond van artikel 105, derde lid, van de Mbw aan de Mijnsraad.

Onderhavig besluit is als volgt voorbereid:

- op [datum] is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen, regionale dagbladen en langs elektronische weg;
- op [datum] is door de minister een ontwerp van het besluit aan NAM gezonden;
- het ontwerp van het besluit heeft van [datum] tot en met [datum] ter inzage gelegen bij [locatie];
- er zijn [aantal] informatieavonden georganiseerd, op [data], waarbij de mogelijkheid werd geboden mondeling zienswijze naar voren te brengen.

Zienswijzen op dit ontwerpbesluit kunnen, gedurende een periode van zes weken vanaf het moment dat dit ontwerpbesluit ter inzage wordt gelegd, worden ingediend bij:

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
Cluster vergunningen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

5. Adviezen naar aanleiding van de aanvraag

Over het winningsplan Westerveld hebben de volgende adviseurs, op verzoek van de minister, advies uitgebracht:

- SodM heeft bij brief van 13 oktober 2016 advies uitgebracht (kenmerk: 16152380). Voor de beoordeling van het winningsplan Westerveld heeft SodM advies gevraagd aan TNO-AGE voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatige winning, bodemdaling en de SRA;
- de Tcbb heeft bij brief van 6 december 2016 advies uitgebracht (kenmerk: TCBB/16189114);
- Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen (hierna: de provincie Groningen) heeft bij brief van 10 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 2016-76.098/2/A.10, OM);
- Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân (hierna: de provincie Fryslân) heeft bij brief van 11 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 01378391);

- Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe (hierna: de provincie Drenthe) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 3/3.3/2017000089);
- het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Leek (hierna: de gemeente Leek) heeft bij brief van 19 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 2017000013);
- het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Aa en Hunze (hierna: de gemeente Aa en Hunze) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 163447);
- het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Noordenveld (hierna: de gemeente Noordenveld) heeft bij brief van 18 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: Z16/03588);
- het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen (hierna: de gemeente Assen) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 2016-04865);
- het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Tynaarlo (hierna: de gemeente Tynaarlo) heeft bij brief van 10 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 2016/35584, 2017/223);
- het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Midden-Drenthe (hierna: de gemeente Midden-Drenthe) heeft bij brief van 19 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 777689);
- het bestuur van het waterschap Noorderzijlvest (hierna: het waterschap Noorderzijlvest) heeft bij brief van 13 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: Z/17/003896);
- het bestuur van Wetterskip Fryslân (hierna: Wetterskip Fryslân) heeft bij brief van 18 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: WFN1616221);
- het bestuur van het waterschap Hunze en Aa's (hierna: het waterschap Hunze en Aa's) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: IN16-2078/17-0083);
- het bestuur van het waterschap Drents Overijsselse Delta (hierna: het waterschap Drents Overijsselse Delta) heeft bij brief van 16 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: Z/16/007757-12169);
- de Mijnraad heeft bij brief van 3 maart 2017 advies uitgebracht (kenmerk: MIJR/17035516).

In aanvulling op het winningsplan hebben de adviseurs, indien adviezen van anderen reeds waren uitgebracht of ten tijde van de adviesperiode werden uitgebracht, deze adviezen ook ontvangen.

6. Winningsplan en uitgebrachte adviezen

Hieronder wordt per inhoudelijk thema op hoofdlijnen beschreven wat NAM hierover in het winningsplan heeft opgenomen, evenals wat de adviseurs (indien van toepassing) hierover hebben geadviseerd.

De inhoudelijke thema's zijn:

1. algemene adviezen;
2. specifieke adviezen ten aanzien van planmatig beheer;
3. specifieke adviezen ten aanzien van de veiligheid voor omwonenden, het voorkómen van schade of negatieve gevolgen voor milieu of natuur. De

adviezen ten aanzien van deze aspecten kunnen worden onverdeeld in adviezen die betrekking hebben op zuur- en hydraulische stimulatie, bodemdaling, bodemtrilling en schade door bodembeweging.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 7 een reactie op de adviezen gegeven en wordt aangegeven of het advies wordt overgenomen.

6.1 Algemene adviezen

De decentrale overheden constateren dat het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in Nederland afneemt. Dit als gevolg van de aardbevingen in Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving en de decentrale overheden adviseren om met spoed het kabinetsbeleid te richten op duurzame energie.

De decentrale overheden vinden dat het winningsplan Westerveld grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen bevat en adviseren om die reden om niet hiermee in te stemmen. De decentrale overheden geven aan dat als de minister toch zou willen instemmen met het winningsplan, hij dan het voorzorgsbeginsel dient te hanteren en het (hieronder in onderdelen genoemde) gezamenlijke advies van de decentrale overheden dient mee te nemen.

De decentrale overheden geven aan dat bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten in het instemmingsbesluit moet worden uitgegaan van een integrale belangenafweging waarbij nut en noodzaak in de volle breedte met de maatschappelijke impact aan de orde komt. Zij geven aan dat het hierbij niet past om deze afweging te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

De decentrale overheden wijzen erop dat de communicatie van zowel NAM als het ministerie van EZ, naar burgers zorgvuldiger en publieksvriendelijker moet dan tot nu toe is gebeurd. Burgers moeten gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning; hen moet ook duidelijk zijn dat gaswinning alleen plaatsvindt onder voorwaarden waarbij nadelige gevolgen worden bewaakt en zoveel mogelijk worden voorkomen. Advies is om dit te borgen in het instemmingsbesluit.

De decentrale overheden geven aan dat het winningsplan lastig leesbaar is voor inwoners. Het indienen van een zienswijze hierop is pas zinvol als inwoners de inhoud ervan kunnen doorgronden. Daarom wordt geadviseerd om voorafgaand aan het maken van het ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen. Daarbij kan tevens worden aangegeven op basis van welke kenmerken (zoals inrichting gebied of bodemopbouw) de gasvelden Vries-Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen.

De decentrale overheden geven vanwege de transparantie de voorkeur aan één gasveld per winningsplan. Zij vragen zich af waarom het winningsplan Westerveld zoveel kleine gasvelden bevat.

De decentrale overheden adviseren om de toezegging van de minister jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put

Vries-10 in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavig winningsplan af te wachten. Het vigerende winningsplan is namelijk niet getoetst op de veiligheid van burgers (SRA), waardoor er niet op kan worden teruggevallen.

De decentrale overheden geven aan dat gaswinning gepaard kan gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Het verzoek is om zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten (het laten terugvloeien van baten naar het gebied), waarbij tevens wordt aangegeven *hoe* de baten terugvloeien naar het gebied.

De provincie Groningen en gemeente Leek adviseren ten aanzien van het gasveld Zevenhuizen-West om in het instemmingsbesluit aan te geven dat dit gasveld niet ontwikkeld mag worden. Dit vanwege de provinciale stellingname tegen de ontwikkeling van nieuwe kleine gasvelden in de provincie Groningen vanwege de maatschappelijke onrust die er op dit moment is in Groningen.

De Mijnraad wijst erop dat NAM in het winningsplan verwijst naar rapporten van TNO, waarbij het kan gaan om verschillende onderdelen van TNO, die overigens volledig onafhankelijk van elkaar opereren. Waar het gaat om rapporten die betrekking hebben op de relatie gaswinning-aardbevingsschade, betreft dit TNO-NITG. Waar het gaat om advisering door TNO ten behoeve van SodM of EZ, betreft dit TNO-AGE (Advies Groep EZ), een apart TNO-organisatieonderdeel dat zich uitsluitend richt op advisering aan de Rijksoverheid en onafhankelijk opereert van de rest van de TNO-organisatie. Geadviseerd wordt om telkens te expliciteren welk TNO-onderdeel het betreft.

6.2 Planmatig beheer

Winningsplan NAM

De in het winningsplan Westerveld opgenomen gasvelden (ook wel aangeduid als het Westerveld systeem) hebben uiteenlopende reservoirkarakteristieken. Op basis hiervan onderkent NAM verschillende productieprofielen, waaronder een Mid Case en een High Case. NAM verwacht dat de productie van de velden in het Westerveld systeem tot het jaar 2023 zal voortduren in het meest waarschijnlijke productiescenario (Mid Case) en tot het jaar 2028 in het hoge, optimistische productiescenario (High Case).

NAM schat het resterende nog te winnen gasvolume in het Westerveld systeem op ca. 1,3 miljard Nm³ (Mid Case) tot ca. 3,5 miljard Nm³ (High Case).

Advies SodM

TNO-AGE (hierna: TNO) constateert dat de variërende reservoirkwaliteit en de waterproductie in de diverse velden een grote invloed hebben op de winningspercentages. De nog te winnen gasvolumes komen voornamelijk uit de velden Eleveld (nog ca. 700 miljoen Nm³) en Vries-Zuid (nog ca. 400 miljoen Nm³). NAM bestudeert de mogelijkheden om de productie van een aantal velden te verhogen. Hieronder vallen de drie velden Zevenhuizen-West, Assen-Zuid en Witten. TNO is van mening dat de winning doelmatig is, gezien de reservoirkwaliteit en het productiegedrag van de betrokken velden. Verder vindt TNO dat NAM voldoende initiatieven onderneemt om de productie te optimaliseren. SodM onderschrijft de conclusie van TNO en vindt de winning van de diverse velden in overeenstemming met de principes van planmatig beheer.

Gezamenlijk advies decentrale overheden

De decentrale overheden verzoeken de minister om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

6.3 Veiligheid voor omwonenden, voorkómen van schade en negatieve gevolgen voor milieu of natuur

6.3.1 Zuur- en hydraulische stimulatie

Winningsplan NAM

NAM vermeldt dat zij kortdurende zuur- en hydraulische stimulatie kan gaan toepassen om de productiviteit van een slecht producerende put te verbeteren. De kans op bodembeweging als gevolg van deze stimulatie behandelingen wordt als verwaarloosbaar ingeschat. Indien NAM in de toekomst concrete plannen heeft om een put te gaan stimuleren zal zij een locatiespecifieke risicoanalyse uitvoeren en deze opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden.

Advies SodM

SodM kan de uitspraak van NAM ten aanzien van het veiligheidsrisico en het risico op schade niet verifiëren omdat het winningsplan onvoldoende onderbouwing bevat. NAM vermeldt dat zij de specifieke risicoanalyse zal uitvoeren en deze zal opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden. In de nieuwe Mbw wordt een gedetailleerde risicoanalyse gevraagd voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten. De minimale eisen van het werkprogramma worden beschreven in de bijbehorende nieuwe Mijnbouwregeling (Mbr). SodM adviseert om, vooruitlopend op de wijziging van de Mbw en Mbr, een voorwaarde op te nemen in het instemmingsbesluit met het winningsplan waarin wordt voorgeschreven dat NAM uiterlijk vier weken vóór aanvang van de zuur- en/of hydraulische stimulatie, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, een locatiespecifieke risicoanalyse indient. Deze dient in te gaan op: status en integriteit van de te behandelen put, integriteit van de afdekkende lagen, hydraulische- of zuurvolumes en vloeistofsamenstelling van de te gebruiken chemicaliën, injectiedrukken en gevolgen voor spanningscondities in het reservoir, afstanden tot gekarteerde breuken en het seismisch risico van de operatie, locatie van de put ten opzichte van drink- en grondwatergebieden, geochemische interacties tussen de gebruikte vloeistoffen en gesteente/afsluitende lagen (incl. oplossingsverschijnselen) en het afvoerplan van de uitgewerkte chemicaliën (uitgewerkt zuur en/of stimulatievloeistoffen).

Advies Tcbb

Ook de Tcbb onderschrijft het advies van SodM om voorafgaand aan de eventuele toepassing van zuur- en hydraulische reservoirstimulatie een risicoanalyse uit te voeren, alsmede de eis op te nemen om alvorens reservoirstimulatie toe te passen seismisch meetinstrumentarium boven of nabij het te stimuleren voorkomen te plaatsen en in werking te hebben.

Gezamenlijk advies decentrale overheden

De decentrale overheden adviseren om, vanwege de mogelijke gevolgen, geen technieken zoals zuurstimulatie en fracken, die door hen worden aangemerkt als omstreden, toe te staan. De kans op deze mogelijke gevolgen willen zij geheel uitsluiten. De decentrale overheden adviseren om te zijner tijd bij een dergelijke beslissing ook lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij

Drenthe een stem in deze afweging te geven met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

6.3.2 Bodemdaling

Winningsplan NAM

In onderdeel C2, pagina 22 van het winningsplan, geeft NAM de verwachte bodemdaling, veroorzaakt door de gaswinning (tussen 2016 en 2023) uit het Westerveld systeem. De verwachte bodemdaling voor ieder individueel voorkomen wordt geschat op minder dan 2 cm.

Ook geeft NAM in het winningsplan een prognose van de totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit het Westerveld systeem en de omliggende voorkomens (waaronder het Groningenveld in het noordoosten) voor 2025. De verwachte totale bodemdaling in 2025 ligt tussen 2 cm (Een) en 10 cm (Vries-Noord).

Daarnaast heeft NAM in het winningsplan weergegeven de verwachte eindsituatie in 2080 van de totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit het Westerveld systeem en de omliggende voorkomens. De totale bodemdaling in 2080 ligt tussen 2 cm (Een) en 12 cm (Vries-Noord).

Advies SodM

NAM heeft in 2013 een bodemdalingsmeting uitgevoerd in het winningsgebied van het Westerveld systeem. Het resultaat van deze meting heeft NAM weergegeven in figuur C1 van het winningsplan. Het bodemdalingsmodel heeft NAM geactualiseerd met de meeste recente reservoirparameters, productieprofielen en geijkt aan de bodemdalingsmetingen tussen 1975 en 2013. Met dit geactualiseerde en geverifieerde model heeft NAM een prognose van de te verwachten bodemdaling tot het jaar 2025 (Figuur C4, einde van de winning) en het jaar 2080 (Figuur C5, verwachte eindsituatie) gemaakt. De nog te verwachten bodemdaling in de periode 2016 tot 2023, veroorzaakt door de resterende productie uit het Westerveld systeem, wordt door NAM geschat op minder dan 2 cm. Hiervoor heeft NAM de onzekerheden in het gedrag van de aquifers (waterdragende lagen) in haar analyse meegenomen.

TNO kan zich voor het Mid Case scenario vinden in de resultaten en onderschrijft deze waarden als de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt niet wordt meegenomen. TNO heeft voor de bepaling van haar 'worst case' scenario de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt gecombineerd met het High Case scenario. In dit geval bedraagt de maximale nog te verwachten bodemdaling tot het einde van de winningsperiode voor het veld Zevenhuizen minder dan 3 cm en voor alle overige velden uit het winningsplan minder dan 2 cm.

Op basis van de verificatie door TNO onderschrijft SodM de bodemdalingsanalyses in het winningsplan. SodM is het eens met NAM dat het effect van de resterende bodemdaling gering zal zijn en dat in principe geen extra maatregelen noodzakelijk zijn. In het winningsplan wordt echter niet inzichtelijk gemaakt welke maatregelen zijn getroffen voor de gevolgen van de reeds opgetreden bodemdaling voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen. SodM adviseert om NAM inzichtelijk te laten maken welke afspraken hiertoe met het waterschap zijn gemaakt.

Verder adviseert SodM om NAM aan te laten geven bij welke bodemdaling er additionele maatregelen noodzakelijk zijn om de nadelige gevolgen van de bodemdaling te voorkomen of beperken en welke maatregelen dan zullen worden genomen.

Advies Tcbb

De Tcbb concludeert dat het aannemelijk is dat de bodemdaling in het diepste punt van de bodemdalingsskom van de voorkomens Assen, Assen- Zuid, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witten, Witterdiep, Zevenhuizen en Zevenhuizen-West in de periode tussen 2016 en 2023 niet meer dan 2-3 cm bedraagt.

Omdat de te verwachten bodemdaling geleidelijk en gelijkmatig optreedt, wordt er door de Tcbb geen directe schade aan infrastructuur, bebouwing of natuur en milieu verwacht. De Tcbb sluit echter niet uit dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen. De Tcbb onderschrijft dan ook bovengenoemd advies van SodM hierover.

Gezamenlijk advies decentrale overheden

Ook de decentrale overheden constateren dat de uiteindelijke totale bodemdaling die voortkomt uit de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld, gevolgen kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen. De decentrale overheden adviseren om NAM deze gevolgen in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren, waarbij tevens inzichtelijk gemaakt dient te worden welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen dienen te worden. Het instemmingsbesluit dient NAM te verplichten om de kosten van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige uit deze bodemdaling voortvloeiende schade te vergoeden.

Daarnaast wordt gesteld dat NAM de bodemdalingcomponent die het gevolg is van het leegproduceren van het gasveld Norg (na beëindiging van de gasopslag Norg) weer moet opnemen in de bodemdalingprognose voor de jaren 2050 en 2080. Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses omdat NAM er vanuit gaat dat de gasopslag tot 2080 in gebruik zal blijven. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening vinden de decentrale overheden dit niet terecht. Zij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan verwacht door NAM) nog verdisconteerd moet gaan worden.

De decentrale overheden verzoeken om in het instemmingsbesluit op te nemen dat als NAM het High Case scenario overschrijdt, NAM dan een nieuw winningsplan moet indienen waarover dan opnieuw besloten moet worden.

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa wordt geadviseerd om:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in het instemmingsbesluit met het winningsplan op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld, het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien resp. voldoende wordt beschermd.

Advies Waterschap Drents Overijsselse Delta

De verwachte bodemdaling is berekend op basis van de Mid Case en zal maximaal 2 cm bedragen in het beheergebied van het waterschap. Dit zou betekenen dat de

omgevingseffecten gering zijn. Om maximaal rekening te kunnen houden met de gevolgen voor de objecten van het waterschap en het watersysteem, adviseert het waterschap om ook de bodemdaling voor de High Case in beeld te brengen. Het waterschap merkt verder op dat bodemdaling leidt tot bergingsverlies in de bodem waardoor deze minder water kan bergen. Gevolg is dat, hoe klein de bodemdaling in een gebied ook is, een peilaanpassing moet plaatsvinden. Dit heeft ook effect op de functies natuur en landbouw. Het waterschap vraagt om een berekening uit te voeren van de toekomstige hydrologische situatie en een monitoringsplan. Zo kunnen negatieve effecten tijdig worden geconstateerd en kunnen maatregelen worden getroffen. Het waterschap adviseert om het effect van de bodemdaling op zowel het oppervlaktewater als het grondwater in beeld te brengen.

Advies provincie Drenthe

In het instemmingsbesluit dient, bij verdere ontwikkelingen rond de gasvelden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid, rekening te worden gehouden met de grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones die in hetzelfde gebied aanwezig zijn.

Advies van de Mijnraad

De Mijnraad merkt op dat het winningsplan een bijzondere context kent: Allereerst is er het Groningenveld; de bodemdaling ten gevolge van de gaswinning uit het Groningenveld overtreft op veel locaties de effecten van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld. Daarnaast is er de gasopslag Norg; mocht het gasveld Norg ooit leeggeproduceerd worden, dan heeft ook dat bodemdalingseffecten bovenop de effecten van het winningsplan Westerveld. De velden van het winningsplan Westerveld zelf zijn daarentegen al geruime tijd in productie. Sommige velden zijn al uitgeproduceerd, sommige zullen alleen in het meest optimistische scenario nog produceren. De totale hoeveelheid nog te winnen gas is daarmee beperkt (tot eind 2015 is er 25,2 miljard Nm³ gewonnen, in dit winningsplan komt daar in het meest waarschijnlijke productiescenario nog 1,3 miljard Nm³ bij, in het optimistische productiescenario nog 3,5 miljard Nm³). Het winningsplan Westerveld moet gelezen worden in deze context.

6.3.3 Bodemtrilling

Winningsplan NAM

NAM heeft een SRA gemaakt voor de gaswinning uit de elf gasvelden zoals opgenomen in het winningsplan. Hiervoor heeft NAM gebruik gemaakt van de leidraad "Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning" (bijlage bij Kamerstukken II 2015/2016, 33 529, nr. 275).

De gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte Mid Case scenario niet produceren, waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. NAM verwacht in het High Case productiescenario voor deze velden dat de drukdaling gering zal zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario "verwaarloosbaar" is. Volgens de methodiek is verdere analyse (Stap 2 van de SRA) voor deze velden niet nodig.

Voor het beoordelen van het seismische risico voor de gasvelden Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen, is het wel nodig om de risicomatrix te gebruiken (Stap 2 van de SRA). Uit de analyse van NAM volgt – na het plotten van de uitkomsten in de risicomatrix – dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I).

Advies SodM

TNO heeft op verzoek van SodM het seismisch risico geverifieerd dat door NAM voor de gasvelden zoals opgenomen in het winningsplan in kaart is gebracht.

Voor de (in het Mid Case scenario niet-producerende) gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West kan TNO zich vinden in de SRA van NAM. Mocht de productie uit deze velden in de toekomst het High Case scenario overschrijden, dan adviseert TNO om de SRA voor deze velden opnieuw uit te voeren. SodM onderschrijft de analyse van TNO ten aanzien van deze velden. SodM adviseert om bij overschrijding van de productie in het High Case productiescenario van de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West, NAM de SRA te laten actualiseren en een wijziging van het winningsplan in te laten dienen.

Voor het beoordelen van het seismische risico voor de overige gasvelden uit het winningsplan Westerveld (Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen) is het nodig om de risicomatrix te gebruiken (Stap 2 van de SRA). TNO constateert dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid dicht bij de grens met categorie II liggen. Voor categorie I geldt dat seismisch monitoren met het bestaande KNMI netwerk volstaat. Het huidige KNMI-monitoringsnetwerk kan aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter lokaliseren. NAM geeft aan dat zij bereid is aanvullende metingen te doen.

SodM stelt vast dat er in het gasveld Eleveld historisch gezien en nog in het recente verleden, veelvuldig bevingen zijn opgetreden. De zwaarste daarvan (magnitude groter dan 2,0) zijn in de omgeving duidelijk gevoeld en hebben tot schademeldingen geleid. Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) door middel van de put Vries-10 weer opgestart.

SodM adviseert om NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden, aanvullende monitoring te laten uitvoeren in de vorm van het plaatsen van enkele versnellingsopnemers. Daarnaast adviseert SodM om NAM een risicobeheers-systeem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren.

Advies Tcbb

De Tcbb merkt op dat uit de nog uit te voeren onderzoeken inzake het Groningen-veld mogelijk kan blijken dat ook voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter kan worden overschreden. Als er ook voor het winningsplan Westerveld redenen blijken te zijn om de Mmax van 3,9 te herzien, dan zal NAM het winningsplan hiervoor moeten wijzigen.

De Tcbb concludeert dat de SRA is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad, en onderschrijft de indeling in categorie I van de velden die reeds bevingen hebben vertoond. Op grond hiervan heeft de Tcbb geen bezwaar om onder voorwaarden in te stemmen met het winningsplan Westerveld.

De Tcbb adviseert om aan de instemming de voorwaarden te verbinden zoals door SodM geadviseerd.

Gezamenlijk advies decentrale overheden

De decentrale overheden constateren dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid dicht liggen bij de grens met risicocategorie II. De decentrale overheden vinden het een goede zaak dat SodM om die reden adviseert om voor deze velden enkele aanvullende maatregelen te nemen. Het gaat dan om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem dat is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De decentrale overheden vinden dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen instemming. Daarbij dienen de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in dit risicobeheerssysteem goed te zijn onderbouwd alvorens dit systeem wordt goedgekeurd.

De decentrale overheden adviseren om, vanwege de onduidelijkheden rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken, met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

De decentrale overheden verzoeken om in het instemmingsbesluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling versus bodemtrilling.

De decentrale overheden stellen dat de uitgevoerde SRA berekening ten onrechte geen rekening houdt met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en ook niet met de correcte bevolkingsdichtheid van het stedelijk gebied rond het gasveld Eleveld. Geadviseerd wordt om dit te herstellen.

Advies van de Mijnraad

De Mijnraad geeft aan dat in het gasveld Eleveld veelvuldig bevingen zijn opgetreden; soms met een magnitude groter dan twee, met schademeldingen als gevolg. De productie uit het gasveld Vries-Zuid wordt weer opgestart, terwijl ook hier bevingen zijn opgetreden (maximale gemeten magnitude 1,5).

In de SRA blijken beide velden desondanks in de laagste categorie (I) te vallen, zij het dicht bij de grens met categorie II. SodM adviseert om NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden aanvullende monitoring te laten uitvoeren door het plaatsen van enkele versnellingsmeters en om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren. De Mijnraad onderschrijft deze SodM-aanbevelingen.

6.3.4 Schade door bodembeweging

Winningsplan NAM

NAM kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. NAM zegt dat dit wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG. In deze studie geven berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden voor de Vries en Eleveld gasvelden aan dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen.

Advies SodM

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving, de lokale grond-

samenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het rapport van TNO-NITG en is ook meegenomen in de gevolgde leidraad voor de bepaling van het seismisch risico. NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze is of wordt vergoed wanneer duidelijk is dat de schade is veroorzaakt door de gaswinning van NAM.

Advies Tcbb

De Tcbb geeft aan dat, verwijzend naar het onderzoek van Deltares over schade aan buisleidingen door aardbeving uit 2010, de kans op schade door geïnduceerde aardbevingen aan buisleidingen klein zal zijn.

De Tcbb sluit niet uit dat de bodemtrilling gevolgen kan hebben voor schade aan gebouwen. Dit kan betekenen dat in de nabijheid van een gasvoorkomen mogelijk tot matige schade (scheuren in muren tot constructieve schade) kan optreden aan gebouwen, afhankelijk van de kwetsbaarheid (type en onderhoud) van het gebouw en de intensiteit van de beving. De resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG uit 2012 bevestigen de berekeningen dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bodemtrillingen boven of rondom de Eleveld en Vries gasvoorkomens. Uit het historisch overzicht in het winningsplan komt naar voren dat er voor het gasvoorkomen Eleveld zestien schademeldingen zijn geweest, gerelateerd aan bodemtrilling door productie uit dit voorkomen.

Gezamenlijk advies decentrale overheden

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat precies onder 'schade' wordt verstaan.

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkómen beschouwd. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkómen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift is in de Mbw. Decentrale overheden willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen.

Geadviseerd wordt om een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten als een harde voorwaarde op te nemen in het instemmingsbesluit.

De decentrale overheden geven aan dat zij net als in het aardbevingsgebied Groningen willen dat er op voorhand een volledig onafhankelijk orgaan actief is voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

De decentrale overheden adviseren om NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries-Zuid.

Advies provincie Groningen en/of gemeente Leek

Vanwege mogelijke schade als gevolg van bodemtrillingen wordt geadviseerd aan het instemmingsbesluit de voorwaarde te verbinden dat schadeclaims door NAM vlot en adequaat afgehandeld zullen worden.

Daarbij dient NAM opgedragen te worden het proces van schademelding, onderzoek en afhandeling, publiek toegankelijk vast te leggen.

Advies gemeente Assen

Onderdeel van de hiervoor genoemde vlotte en soepel schaderegeling is de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groningenveld; deze zou – op basis van het gelijkheidsbeginsel - ook voor het effectgebied van het winningsplan Westerveld moeten gelden.

Advies gemeente Leek

Vanwege mogelijke schade als gevolg van bodemtrillingen dient NAM alternatieve winningstechnieken te onderzoeken die uiteindelijk de kans op het ontstaan van schade aan gebouwen verkleinen of voorkomen.

Advies Waterschap Drents Overijsselse Delta

Waterschappen keren schadevergoedingen uit wanneer er sprake is van droogte- of natschade veroorzaakt door een verandering van het waterschap in het watersysteem. Mocht blijken dan deze schade veroorzaakt is door daling/compactie als gevolg van de gaswinning dan ziet het waterschap NAM als verantwoordelijk voor de afhandeling en uitbetaling van schades. In het winningsplan staat opgenomen dat NAM de kosten zal dragen van effecten zoals bodemdaling en bodemtrilling die optreden door de gaswinning. Het waterschap verzoekt om in het instemmingsbesluit expliciet aan te geven welke kosten hieronder worden verstaan.

Daarnaast adviseert het waterschap de verplichting tot vergoeding van schade en eventuele compenserende maatregelen (onkosten) voortvloeiend uit deze bodemdaling, als voorschrift op te nemen in het instemmingsbesluit. Hieronder valt onder andere natschade voor agrariërs waardoor bijvoorbeeld een peilaanpassing in een gebied nodig is.

7. Beoordeling van de ingediende adviezen

In dit hoofdstuk geeft de minister een reactie op de ingediende adviezen. Daarbij is aangegeven of het advies wordt overgenomen en of het advies of het aspect waarop het advies ziet reden is voor de minister om zijn instemming aan het winningsplan te onthouden dan wel deze te verlenen onder het daaraan verbinden van voorschriften of beperkingen.

Het betreft hier een voorlopige conclusie omdat er nog zienswijzen door een ieder kunnen worden ingediend. Het zienswijze deel wordt aan dit hoofdstuk toegevoegd na afloop van de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit.

7.1 Algemeen

Afgenomen maatschappelijk draagvlak voor gaswinning; transitie naar duurzaam

Het beleid voor gaswinning in Nederland, binnen het kader van de energietransitie, is uiteengezet in hoofdstuk 2. De strekking daarvan is dat aardgas in de transitie naar duurzaam – voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en het realiseren van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening - de komende decennia nog steeds nodig is.

De verbetering van het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning is voor het kabinet een belangrijk aandachtspunt. Naast alle acties ten aanzien van de gaswinning in Groningen, zijn de doorvertaling van de aanbevelingen uit het OVV-rapport in de per 1 januari 2017 gewijzigde Mbw en het beter betrekken van de omgeving daarbij essentieel.

Advies decentrale overheden om niet in te stemmen met het winningsplan en uit te gaan van integrale belangenafweging incl. maatschappelijke impact

De uiteenzetting van nut en noodzaak en de relatie met de maatschappelijke impact is in het begin van deze paragraaf en in hoofdstuk 2 geadresseerd. Het juridische kader voor de beoordeling van een winningsplan is geschetst in hoofdstuk 4 en daarbij is aangegeven op basis van welke gronden de minister zijn instemming kan weigeren. Aan de daar genoemde belangen heeft de minister in dit besluit integraal getoetst.

De minister ziet geen aanleiding in de door de decentrale overheden genoemde grote onzekerheden (bijv. ten aanzien van de maximaal te verwachten seismische activiteit) en ontbrekende onderdelen (bijv. de niet meegenomen toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen) om instemming met het winningsplan te weigeren met uitzondering van de toepassing van zuur- of hydraulische stimulatie (zie paragraaf 7.3 en artikel 1). Voor de onderbouwing wordt verwezen naar de paragrafen waarin wordt ingegaan op de door de decentrale overheden genoemde onzekerheden of ontbrekende onderdelen.

Op basis van alle ingewonnen adviezen verbindt de minister wel de nodige voorschriften aan zijn instemming, zodat de gaswinning op een verantwoorde en veilige manier kan plaatsvinden. Daarbij zijn diverse adviezen van de decentrale overheden opgevolgd.

Op 7 april 2017 zijn door de Assense actiegroep Stop Gaswinning Marsdijk Nu ruim 2000 handtekeningen tegen de gaswinning Westerveld overhandigd aan een vertegenwoordiger van de minister van EZ. Tijdens de periode van terinzagelegging van het ontwerp-instemmingsbesluit kunnen deze inwoners bezien of de gestelde voorschriften en beperkingen voldoende tegemoetgekomen aan hun zorg; zij kunnen zich ook verder laten informeren tijdens één van de informatie-bijeenkomsten of eventueel een zienswijze indienen.

Betere communicatie naar burgers borgen in instemmingsbesluit

De minister onderschrijft dat inzake het winningsplan Westerveld de communicatie vanuit zowel NAM, als de minister naar burgers zorgvuldig en publieksvriendelijk moet, zodat burgers gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van de) gaswinning. De inzet van de minister is erop gericht om dit te doen in samenwerking met NAM en de betrokken decentrale overheden, waarbij de betrokken partijen hierover nadere afspraken dienen te maken. De advisering van de decentrale overheden over het winningsplan en de reactie van de minister daarop, kunnen mogelijk ook behulpzaam zijn in de communicatie met de burger.

Overigens wordt er in dit verband ook vanuit de koepelorganisatie van Nederlandse gasproducenten (NOGEPA), waar ook NAM bij is aangesloten, gewerkt aan een 'maatschappelijke licentie voor het produceren van aardgas in Nederland'.

Opstellen publieksvriendelijke oplegger voor winningsplan

De decentrale overheden geven aan dat het winningsplan lastig leesbaar is voor inwoners. Zij vragen, met het oog op de indiening van eventuele zienswijzen door inwoners, om voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerpbesluit een

publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen. Daarin kan dan tevens worden aangegeven op basis van welke kenmerken (zoals inrichting gebied of bodemopbouw) de gasvelden Vries-Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen.

Door de minister wordt momenteel samen met de sector gewerkt aan het, al dan niet door een publieksvriendelijke oplegger, verbeteren van de begrijpelijkheid van de winningsplannen voor eenieder. Een nadere toelichting op het winningsplan en het ontwerpbesluit zal worden gegeven tijdens de informatiebijeenkomsten die in de regio worden georganiseerd tijdens de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit.

Het feit dat de gasvelden Vries-Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen, komt door de hoge score op bovengrondse factoren. Voor Eleveld komt dit door de aanwezige industriële inrichtingen en voor Vries-Zuid door de bevolkingsdichtheid.

Waarom bevat winningsplan Westerveld zoveel kleine gasvelden?

Het winningsplan Westerveld omvat (elf) gasvoorkomens die vanaf verschillende locaties produceren naar de locatie Westerveld, daarmee onderdeel uitmaken van het zogenoemde Westerveld systeem en als geheel zijn opgenomen in het winningsplan Westerveld. Voor deze aanpak is in het verleden vaker gekozen wanneer bodemdalingen sterk overlappen. Gegeven het feit dat de productie uit het Westerveld systeem thans de eindfase ingaat, ziet de minister geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

EZ-vergunning Vries-10 intrekken; toestemming koppelen aan dit besluit

Zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van de put Vries-10, is er na een nieuwe boring geen wijziging van het winningsplan nodig. In dit geval wordt dat veroorzaakt door het feit dat de put Vries-10 een oudere niet meer werkende put vervangt, waarvan de productie al in het vigerende winningsplan was opgenomen. Binnen het vigerende winningsplan is nog ruimte voor ongeveer twee jaar productie. SodM kan er, als onafhankelijk toezichthouder, op toezien dat de productie uit de put Vries-10 en de effecten daarvan op de bodembeweging blijven binnen hetgeen is vastgelegd in het vigerende winningsplan. Alhoewel er in de gewijzigde MbW additionele eisen worden gesteld aan een (gewijzigd) winningsplan, is het niet zo dat het vigerende winningsplan indertijd niet is getoetst op de veiligheid van burgers.

Na vaststelling van het instemmingsbesluit met het thans in procedure zijnde winningsplan Westerveld, kan de productie uit de put Vries-10 ook na deze twee jaar doorgaan. In dit winningsplan is ook een SRA opgenomen. Uit deze risicoanalyse blijkt dat door de voorgenomen productie uit de put Vries-10 het seismisch risico niet verandert ten opzichte van het vigerende winningsplan. Ook de verwachte bodemdaling (<2 cm) blijft binnen het vigerende winningsplan. Er is dan ook geen aanleiding om de reeds eerder verleende instemming met het vigerende winningsplan in te trekken, of om het opstarten van de productie uit de put Vries-10 aan te houden tot na de vaststelling van het thans in procedure zijnde instemmingsbesluit.

Lusten-lasten

De decentrale overheden adviseren om zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij er ook baten terugvloeien naar het gebied. In zijn brieven aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2015/2016, 31 239, nrs. 211 en 254) heeft de minister de toezegging gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de

lusten-lastenverdeling voor mijnbouw, hernieuwbare energie en het hoogspannings- en gastransportnet te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie van Nederlandse gasproducenten (NOGEPA) momenteel aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Verbieden ontwikkeling gasveld Zevenhuizen-West vanwege provinciaal beleid
In het Energierapport 2015 en in de Energieagenda van december 2016 geeft het kabinet aan dat aardgas van groot belang is voor de Nederlandse voorzieningszekerheid en voor de transitie naar een duurzame energiehuishouding. Inzet van de Nederlandse overheid is daarom om binnen de randvoorwaarden van wet- en regelgeving (zoals veiligheid), gas uit de Nederlandse bodem optimaal te benutten. Een provinciale stellingname tegen de ontwikkeling van nieuwe kleine gasvelden vanwege maatschappelijke onrust leidt niet per se tot een uitzondering hierop. In het kader van de besluitvorming over het winningsplan worden alle voor de ontwikkeling van een nieuw gasveld relevante aspecten, zoals het veiligheidsrisico en eventueel te nemen maatregelen, nauwlettend beoordeeld en getoetst aan het voor een winningsplan geldende juridische kader (zoals genoemd in hoofdstuk 4). Overigens is er al een (niet-succesvolle) put aanwezig in het gasveld Zevenhuizen-West.

Mogelijke spraakverwarring door betrokkenheid verschillende onderdelen van TNO
De Mijnraad wijst erop dat NAM in het winningsplan verwijst naar rapporten van TNO, waarbij het kan gaan om verschillende onderdelen van TNO, die overigens volledig onafhankelijk van elkaar opereren. In dit instemmingsbesluit wordt TNO-AGE (Advies Groep EZ) afgekort tot TNO; als wordt gerefereerd aan een rapport over aardbevingsschade van TNO-NITG, dan wordt dit aangegeven. Hierdoor wordt mogelijke spraakverwarring over het betreffende TNO-onderdeel ondervangen.

Conclusie

In hetgeen in algemene zin is geadviseerd ziet de minister geen aanleiding om de instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren of om hieraan voorschriften of beperkingen te verbinden.

7.2 Planmatig beheer

SodM en TNO hebben het winningsplan Westerveld volgens de gebruikelijke methode getoetst op planmatig beheer en concluderen (zoals uiteengezet in paragraaf 6.2) dat het winningsplan voldoet aan de wettelijke eisen. SodM vindt de winning van de diverse velden in overeenstemming met de principes van planmatig beheer.

De decentrale overheden verzoeken de minister om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

De beoordeling van de doelmatigheid van de gaswinning draait vooral om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir. Zaken die hierbij een belangrijke rol spelen zijn onder andere de hoeveelheid gas die oorspronkelijk aanwezig is in het reservoir (GIIP), het soort reservoir en de permeabiliteit ervan.

Conclusie

Planmatig beheer ziet toe op een goed beheer van de nationale bodemschatten. Er dient sprake te zijn van een efficiënte winning van de delfstof. Het gaat hier om de wijze waarop en het tempo waarmee een delfstof wordt gewonnen, waarbij ook de hoeveelheid te winnen delfstof moet worden beschreven.

De minister stelt vast dat SodM, mede op basis van een hiertoe door TNO uitgebracht advies, concludeert dat het winningsplan Westerveld voldoet aan de wettelijke eisen en overeenstemt met de principes van planmatig beheer. Gelet hierop ziet de minister geen aanleiding om in het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen de instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren of om hieraan voorschriften of beperkingen te verbinden.

7.3 Veiligheid voor omwonenden, voorkómen van schade of negatieve gevolgen voor milieu of natuur

7.3.1 Zuur- en hydraulische stimulatie

SodM heeft geconstateerd dat de uitspraak van de NAM ten aanzien van het veiligheidsrisico en het risico op schade bij deze vorm van stimulatie niet te verifiëren is omdat er onvoldoende onderbouwing is gegeven. De NAM vermeldt dat zij de specifieke risicoanalyse zal uitvoeren en deze zal opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden.

De minister stelt vast dat op basis van artikel 35, eerste lid, onderdelen c, f en g, van de Mbw de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie dient te zijn beschreven in het winningsplan. Het voorliggende winningsplan Westerveld geeft onvoldoende beschrijving van de wijze waarop de eventuele zuur- en hydraulische stimulatie zal plaatsvinden en de risico's daarvan. Gelet hierop kan de minister geen instemming verlenen met het winningsplan voor zover dat de toepassing van zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk maakt. In artikel 1 is dit verwoord. Dit betekent dat, zodra blijkt dat de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie daadwerkelijk aan de orde is, door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden. Bij de indiening hiervan zal, afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten worden welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden.

Het advies van SodM om in het instemmingsbesluit met het winningsplan voor te schrijven dat NAM voor aanvang van de zuur- en/of hydraulische stimulatie een locatiespecifieke risicoanalyse moet uitvoeren evenals de onderwerpen die daarin aan de orde dienen te komen, is opgevolgd. Dit is gebeurd door de door SodM hiervoor genoemde richtlijnen op te nemen in de considerans van dit besluit (zie paragraaf 6.3.1) en de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie uit te zonderen van de verleende instemming met het winningsplan (artikel 1).

Overigens merkt de minister op dat de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie bij conventionele olie- en gaswinning, anders dan de decentrale overheden stellen, geen omstreden methode is. SodM heeft een inventarisatie uitgevoerd van alle frackwerkzaamheden en de scenario's waarbij frackwerkzaamheden kunnen leiden tot negatieve consequenties voor mens en milieu. SodM komt daarin tot de conclusie dat, voor zover bekend bij SodM, er als gevolg van alle tot nu toe gedane frackwerkzaamheden in Nederland (ruim 200 op land), geen nadelige gevolgen voor mens en milieu zijn opgetreden (Kamerstukken II 2015/2016, 32 849, nr. 46).

Conclusie

Gegeven de onvoldoende beschrijving van de wijze waarop de eventuele zuur- en hydraulische stimulatie zal plaatsvinden, kan de minister niet instemmen met het winningsplan voor zover dat de toepassing hiervan mogelijk maakt. Deze gedeeltelijke weigering van de instemming met het winningsplan is verwoord in artikel 1.

7.3.2 Bodemdaling

SodM en de Tcbb concluderen dat het aannemelijk is dat de bodemdaling in het diepste punt van de bodemdalingssom van de elf gasvelden zoals opgenomen in het winningsplan Westerveld, in de periode tussen 2016 en 2023, niet meer bedraagt dan 2-3 cm.

Noodzaak afspraken over benodigde waterhuishoudkundige maatregelen

SodM is het eens met de analyse van NAM dat het effect van de resterende bodemdaling gering zal zijn en dat in principe geen extra maatregelen noodzakelijk zijn. SodM merkt in aanvulling daarop op dat in het winningsplan echter niet inzichtelijk wordt gemaakt welke maatregelen er zijn getroffen voor de gevolgen van de reeds opgetreden bodemdaling voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen. SodM adviseert om NAM inzichtelijk te laten maken welke afspraken hiertoe met het waterschap zijn gemaakt en NAM aan te laten geven bij welke bodemdaling er maatregelen noodzakelijk worden om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken. De Tcbb geeft in haar advies aan het belangrijk te vinden dat NAM overeenstemming bereikt met het betreffende waterschap over de te nemen maatregelen.

De decentrale overheden stellen dat NAM inzichtelijk dient te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van het winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Deze adviezen van SodM, Tcbb en decentrale overheden zijn overgenomen en hebben geleid tot een voorschrift in dit instemmingsbesluit (artikel 2).

Vergoeding kosten van de benodigde waterhuishoudkundige maatregelen

Daarnaast zijn decentrale overheden van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van de te nemen (waterhuishoudkundige) maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit de bodemdaling die optreedt als gevolg van de gaswinning van NAM.

In reactie hierop is van belang dat NAM op basis van de Mbw een zorgplicht heeft ten aanzien van de uitvoering van zijn mijnbouwactiviteiten en maatregelen dient te nemen om mijnbouwschade en onveilige situaties te voorkomen.

Dit omvat tevens vergoeding van de kosten voor de waterhuishoudkundige maatregelen die noodzakelijk zijn vanwege de door de gaswinning veroorzaakte bodemdaling. Als er desondanks toch schade ontstaat door de gaswinning, dan dient NAM - op basis van de aansprakelijkheid zoals geregeld in het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. De door decentrale overheden gevraagde verplichting is dus al, via wetgeving, geregeld.

Bodemdalingscomponent gasopslag Norg

Verder stellen decentrale overheden dat NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het, na beëindigen van de gasopslag Norg, leegproduceren van het

gasveld Norg, weer moet opnemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080. Reden hiervoor is dat het tijdpad van de energietransitie onzeker is, dat de gasopslag Norg mogelijk eerder gesloten wordt dan het door NAM genoemde jaar 2080 en dat decentrale overheden graag vroegtijdig rekening willen houden met de bodemdaling die samenhangt met het leegproduceren van het gasveld Norg.

Aangezien dit instemmingsbesluit slechts een doorlooptijd heeft tot 31 december 2028 en de beoogde gebruiksduur van de gasopslag Norg aanzienlijk langer is, gaat de minister niet mee in genoemde stellingname. Voorafgaand aan het leegproduceren van het gasveld Norg en de daarmee samenhangende bodemdaling, zullen decentrale overheden voldoende tijd hebben om de hierdoor noodzakelijke (waterhuishoudkundige) maatregelen te nemen.

Nieuw winningsplan bij overschrijding High Case productiescenario

De decentrale overheden verzoeken om in het instemmingsbesluit op te nemen dat als NAM het High Case productiescenario overschrijdt, NAM dan een nieuw winningsplan moet indienen waarover dan opnieuw besloten moet worden. De instemming met het winningsplan beperkt zich tot de reikwijdte van het winningsplan. Voor het winningsplan Westerveld betekent dit dat de eventuele instemming geldt voor de Mid Case en High Case productiescenario's. Mocht NAM mogelijkheden zien om meer te produceren dan als totale winning voor het betreffende gasvoorkomen is aangegeven in het High Case productiescenario, dan dient NAM opnieuw een gewijzigd winningsplan in procedure te brengen, waarover dan opnieuw besloten zal moeten worden.

Natuurtoets voor Nationale Park Drentse Aa

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa (Natura2000) adviseren decentrale overheden om het winningsplan te toetsen op (inter)nationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming en als voorschrift op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid en Eleveld, het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk te ontzien resp. voldoende te beschermen. Op basis van de gewijzigde Mbw dient de vraag beantwoord te worden of verwacht wordt dat de gaswinningsactiviteit als gevolg van het winningsplan Westerveld nadelige gevolgen zal veroorzaken op de natuur in het effectgebied. De minister vraagt NAM om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Verwachte bodemdaling voor High Case productiescenario

Het waterschap Drents Overijsselse Delta stelt dat de verwachte bodemdaling door NAM is berekend op basis van de Mid Case en vraagt de minister om ook de bodemdaling voor het High Case productiescenario in beeld te brengen. Zoals aangegeven in het advies van SodM heeft TNO bij haar analyse van het winningsplan voor de bepaling van het "worst case"-scenario de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt gecombineerd met het High Case productiescenario. Daaruit volgt dat de maximale nog te verwachten bodemdaling tot het einde van de winningsperiode voor het veld Zevenhuizen minder dan 3 cm en voor alle overige velden uit het winningsplan minder dan 2 cm bedraagt. Het advies van het waterschap om ook de bodemdaling voor de High Case in beeld te brengen, is dus al ingewilligd door TNO.

Toekomstige hydrologische situatie

Het waterschap Drents Overijsselse Delta vraagt daarnaast de minister om NAM te verplichten een berekening uit te voeren voor de toekomstige hydrologische situatie, alsmede hiervoor een monitoringsplan op te stellen. Het bepalen van de invloed van de bodemdaling op de hydrologische situatie, alsmede het implementeren van mitigerende maatregelen vormt primair een zaak tussen het waterschap en NAM. Voor zover de hydrologische situatie ziet op de waterkwantiteit zal dit worden onderzocht op grond van artikel 2 en zullen op basis van de uitkomsten afspraken worden gemaakt over de te treffen maatregelen, eveneens op grond van artikel 2.

Grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones

De provincie Drenthe vraagt om in het instemmingsbesluit, bij verdere ontwikkelingen rond de gasvelden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid, rekening te houden met de grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones die in hetzelfde gebied aanwezig zijn.

Het feit dat bij verdere ontwikkelingen rond genoemde gasvelden rekening gehouden dient te worden met de in hetzelfde gebied aanwezige grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones, wordt door de minister onderkend. Per 1 mei 2017 is een wijziging doorgevoerd in het Besluit algemene regels mijnbouw milieu (Barmm) waardoor, waar dit eerder een melding betrof, een vergunningplicht ontstaat voor een boring. In de nieuwe situatie, die geldt vanaf 1 maart 2018, wordt met het gevraagde rekening gehouden in de omgevingsvergunning waarin toestemming wordt gegeven voor de aanleg van de boorlocatie of in de omgevingsvergunning voor de uitvoering van de boring.

Conclusie

De minister stelt vast dat SodM en TNO concluderen dat de maximale nog te verwachten bodemdaling tot het einde van de winningsperiode voor het gasveld Zevenhuizen minder bedraagt dan 3 cm en voor alle overige gasvelden uit het winningsplan minder bedraagt dan 2 cm. SodM is het eens met de analyse van NAM dat het effect van de resterende bodemdaling gering zal zijn. Omdat de te verwachten bodemdaling geleidelijk en gelijkmatig optreedt, wordt er door de Tcbb geen directe schade aan infrastructuur, bebouwing of natuur en milieu verwacht. Het waterschap Drents Overijsselse Delta geeft aan dat de omgevings-effecten van een bodemdaling van maximaal 2 cm in haar beheergebied gering zijn.

SodM merkt echter wel op dat in het winningsplan niet inzichtelijk wordt gemaakt welke maatregelen er zijn getroffen voor de gevolgen van de reeds opgetreden bodemdaling voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en adviseert om NAM binnen afzienbare termijn met de betreffende waterschappen afspraken te laten maken over de benodigde maatregelen om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken. Ook de Tcbb en de decentrale overheden onderschrijven deze handwijze.

Naar aanleiding van de adviezen heeft de minister artikel 2 opgenomen. Dit om te borgen dat de afspraken tussen NAM en de waterschappen over de te nemen maatregelen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen door de door de gaswinning veroorzaakte bodemdaling voor de waterhuishouding, binnen drie maanden na vaststelling van dit besluit worden gemaakt.

Gelet op bovenstaande ziet de minister geen aanleiding om in het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan, of in het belang van de

gevolgen voor milieu of natuur, de instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren, zoals hierboven is toegelicht.

7.3.3 Bodemtrilling

Actualisering SRA bij overschrijding High Case productiescenario

SodM adviseert om bij overschrijding van de productie in het High Case productie-scenario van de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West, NAM de SRA te laten actualiseren en een wijziging van het winningsplan in te laten dienen.

Dit advies wordt door de minister onderschreven. Aangezien NAM in dit geval uitgaat boven het productieniveau van het winningsplan waaraan instemming is verleend, dient op dat moment door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan (inclusief een actualisering van de SRA) in procedure te worden gebracht. Het is dan ook niet nodig om dit advies van SodM als voorschrift op te nemen in dit instemmingsbesluit.

Aanvullende monitoring voor bevende voorkomens

SodM adviseert om NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden, aanvullende monitoring te laten uitvoeren in de vorm van het plaatsen van enkele versnellingsopnemers. Dit om in deze omgeving de groundbewegingen aan het oppervlak te registreren die de schade aan bouwwerken veroorzaken. Deze registratie dient zodanig plaats te vinden dat de beoordeling van het causale verband tussen een geïnduceerde beving door de gaswinning en gebouwschade hierdoor wordt vereenvoudigd. De Tcbb, de decentrale overheden en de Mijnraad sluiten zich hierbij aan. Dit advies is als voorschrift overgenomen in dit instemmingsbesluit (artikel 3).

Risicobeheerssysteem voor bevende voorkomens

Daarnaast adviseert SodM om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren. De Tcbb, de decentrale overheden en de Mijnraad sluiten zich hierbij aan. Dit advies is als voorschrift overgenomen in dit instemmingsbesluit (artikel 4).

De decentrale overheden voegen daar nog aan toe dat de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in dit risicobeheerssysteem goed dienen te zijn onderbouwd alvorens dit systeem wordt goedgekeurd. Dit advies is ingewilligd door in artikel 4 op te nemen dat het door NAM op te stellen en te implementeren risicobeheerssysteem "ten genoegen van de Inspecteur-generaal der mijnen" dient te zijn.

Mogelijke uitkomst onderzoeken Groningenveld

De Tcbb merkt op dat uit de nog uit te voeren onderzoeken inzake het Groningenveld mogelijk kan blijken dat ook voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter kan worden overschreden. Mocht dit voor het winningsplan Westerveld het geval blijken te zijn, dan zal NAM het winningsplan hiervoor moeten wijzigen.

In het winningsplan is echter conform de door SodM opgestelde richtlijn voor de SRA de maximale magnitude berekend. Deze berekende maximale magnitude ligt beneden de grens van 3,9 op de schaal van Richter en ligt ten grondslag aan dit instemmingsbesluit.

Terughoudendheid bij verbinden conclusies aan berekende seismische activiteit

In het winningsplan Westerveld is door NAM een SRA opgenomen. Deze is vervolgens getoetst door onder andere SodM en de Tcbb. Daarbij is nadrukkelijk

rekening gehouden met onzekerheidsmarges die inherent zijn aan dit soort analyses. Dit heeft de informatie opgeleverd op basis waarvan besluitvorming kan plaatsvinden. Mocht in de toekomst blijken dat de bodemdaling of seismische risicoanalyse afwijkt van de prognose zoals beschreven in het winningsplan, of als voorzien wordt dat de cumulatieve productie uit een voorkomen gaat uitkomen boven de prognose van de maximale cumulatieve productie zoals in het winningsplan beschreven, dan dient NAM hiervoor een nieuwe wijziging van het winningsplan in te dienen, waarover dan opnieuw besluitvorming dient plaats te vinden.

Relatie drukdalingssnelheid - bodemtrilling

De decentrale overheden geven aan dat het lijkt alsof door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening is gehouden met de relatie tussen de drukdalingssnelheid versus de bodemtrilling.

De relatie tussen de snelheid van drukdaling in de gasvoorkomens en de bodemtrilling is in het winningsplan inderdaad niet meegenomen. Voor het uitvoeren van de SRA en het, voor elk van de gasvoorkomens afzonderlijk, bepalen van de waarde voor de realistisch sterkste beving (M_{max}) is deze drukdalingssnelheid ook niet nodig. In deze analyse wordt voor de drukdaling uitsluitend gerekend met de verhouding tussen het drukverschil en de initiële druk in het gasvoorkomen. Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingssnelheid. Er is dan ook geen aanleiding om in het instemmingsbesluit een nadere voorwaarde te verbinden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden.

Tekortkomingen in de seismische risicoanalyse

De decentrale overheden stellen dat de uitgevoerde SRA berekening ten onrechte geen rekening houdt met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en ook niet met de correcte bevolkingsdichtheid van het stedelijk gebied rond het gasveld Eleveld. Geadviseerd wordt om dit te herstellen.

NAM heeft de SRA opgesteld volgens de daarvoor geldende SRA-leidraad. Het invullen van de juiste bevolkingsdichtheid maakt daar onderdeel van uit. Deze SRA is getoetst en goed bevonden door SodM en TNO. De SRA-leidraad houdt, mede vanwege het feit dat beelden van toekomstige ontwikkelingen vaak nog aan verandering onderhevig kunnen zijn, geen rekening met toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

Overigens hebben SodM, Tcbb en de Mijnraad, terwijl het winningsplan Westerveld is ingedeeld in risicoklasse 1, enkele maatregelen voorgeschreven die normaalgesproken uitsluitend gelden voor een gaswinning uit risicoklasse 2 (die bij een hogere bevolkingsdichtheid aan de orde zou zijn).

Conclusie

De minister stelt vast dat TNO constateert dat NAM voor het winningsplan Westerveld de SRA heeft uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en dat TNO zich kan vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). De indeling in categorie I betekent dat de kans op schade door aardbevingen als gevolg van de gaswinning, in dit geval uit het Westerveld systeem, betrekkelijk gering is. SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid dicht bij de grens met categorie II liggen. Voor categorie I geldt dat seismisch monitoren met het bestaande KNMI netwerk volstaat.

SodM adviseert om NAM in de omgeving van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid, aanvullende monitoring te laten uitvoeren in de vorm van het plaatsen van enkele

versnellingsmeters. Dit om in deze omgeving de groundbewegingen aan het oppervlak te registreren die de schade aan bouwwerken veroorzaken. Daarnaast adviseert SodM om NAM voor de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risico-beheerssysteem te laten ontwikkelen en implementeren. De Tcbb, de decentrale overheden en de Mijnraad onderschrijven deze SodM-adviezen. De versnellingsmeters zullen de groundbewegingen in het gebied aan het oppervlak registreren, waardoor de beoordeling van het causale verband tussen een door de gaswinning geïnduceerde aardbeving en gebouwschade wordt vereenvoudigd. Het risico-beheerssysteem maakt het mogelijk om in te grijpen in de gaswinning indien de optredende risico's daar aanleiding toe geven.

De minister heeft naar aanleiding van de adviezen de artikelen 3 en 4 opgenomen. Dit om het installeren en operationeel hebben van enkele versnellingsmeters evenals het ontwikkelen en operationeel hebben van een risicobeheerssysteem binnen drie respectievelijk zes maanden na vaststelling van dit besluit, te borgen.

Gelet op het bovenstaande ziet de minister geen aanleiding om in het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan, of in het belang van de gevolgen voor milieu of natuur, de instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren, zoals hierboven is toegelicht.

7.3.4 Schade door bodembeweging

Hieronder wordt achtereenvolgens een reactie gegeven op de adviezen zoals genoemd in paragraaf 6.6.

Beschrijven wat precies wordt verstaan onder 'schade'

Voor de vraag of ingestemd kan worden met het winningsplan is het begrip schade zoals dat gebruikt wordt in artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mbw bepalend. Het gaat daarbij om schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.

Los daarvan is het mogelijk dat er schade ontstaat door de gaswinning. In dat geval dient NAM - op basis van de aansprakelijkheid zoals geregeld in het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Als dit zich voordoet zal het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn.

Mocht iemand schade hebben en vermoeden dat deze schade het gevolg is van de gaswinning terwijl NAM dit oorzakelijk verband ontkent, dan kan deze persoon zich melden bij het landelijk loket mijnbouwschade, dat per 1 januari 2017 operationeel is. Dit loket zal de klacht dan vervolgens in behandeling nemen. Dit kan leiden tot een inhoudelijke beoordeling hiervan door de Tcbb of een soortgelijke andere onafhankelijke commissie.

Gelet op het bovenstaande acht de minister het niet opportuun in het kader van dit instemmingsbesluit een kader op te stellen om duidelijk te maken wat precies onder schade in de zin van het Burgerlijk wetboek moet worden verstaan.

In winningsplan geen aandacht voor voorkómen of beperken van schade

De Mbw is gericht op het stellen van zodanige randvoorwaarden dat de uitvoering van de mijnbouwactiviteit op een verantwoorde, veilige en doelmatige wijze kan plaatsvinden. In dat kader stelt de Mbw onder andere dat het winningsplan een

beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f). Maatregelen waaraan hierbij gedacht kan worden zijn bijv. het niveau van de productie of het plaatsen van meetinstrumenten om de effecten van de gaswinning aan het oppervlak te kunnen vaststellen. Daarbij geldt voor de beoordeling van het thans voorliggende winningsplan Westerveld dat het Westerveld systeem al geruime tijd in productie is, sommige velden al uitgeproduceerd zijn en sommige velden alleen in het optimistische scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie uit het Westerveld systeem is relatief beperkt. Voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld wordt in het winningsplan (onderdeel D4) melding gemaakt van het plaatsen van versnellingsmeters. Het is dan ook onjuist dat de op grond van de Mbw vereiste beschrijving in het winningsplan zou ontbreken (zie de onderdelen C3, C4, D3 en D4 van het winningsplan).

Proces van schademelding, onderzoek en afhandeling publiek toegankelijk maken
Het advies van de decentrale overheden om publiek te maken hoe het proces van schademelding, onderzoek en afhandeling door NAM plaatsvindt, wordt opgevolgd. Dit vergroot namelijk het vertrouwen in een eventuele toekomstige schadeafhandeling en maakt het ook mogelijk waar nodig verbeteringen in dat proces aan te brengen. Dit advies is als voorschrift overgenomen in dit instemmingsbesluit (artikel 5).

Voorschrift voor vlot en adequaat afhandelen van schade- en compensatieclaims
De minister onderschrijft, voor zover de effecten van de gaswinning Westerveld daartoe aanleiding geven, de door de decentrale overheden genoemde behoefte aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Afspraken hierover dienen primair gemaakt te worden tussen de decentrale overheden en NAM; NAM heeft aangegeven te willen meewerken aan de totstandkoming van afspraken hierover. Het voorschrift zoals opgenomen in artikel 5 onderschrijft dit.

Evenals in Groningen, een volledig onafhankelijk orgaan voor afwikkeling schade
De gaswinning uit het Groningenveld en de daarmee samenhangende schade-problematiek is uniek in Nederland en is niet vergelijkbaar met de gaswinning uit de kleine gasvelden. Voor de (gecontinueerde) gaswinning Westerveld wordt verwacht dat deze slechts tot een beperkt aantal gevallen van mijnbouwschade zou kunnen leiden. De minister ziet voor de gaswinning Westerveld dan ook geen aanleiding voor het instellen van een onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van schade, anders dan de Tcbb.

Nulmeting aan gebouwen

De decentrale overheden adviseren om nulmetingen voor te schrijven aan alle gebouwen boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries-Zuid. De minister heeft tijdens de behandeling van het wetsvoorstel tot wijziging van de Mbw (Kamerstukken I 2015/2016, 34 348, nr. A) in juni/juli 2016 in de Tweede Kamer aangegeven dat hij, wanneer de effecten van de mijnbouwactiviteit, de locatie of de omgeving daartoe aanleiding geven, genegen is tot het opnemen van de verplichting tot het uitvoeren van een representatieve nulmeting aan

gebouwen (bouwkundige vooropname) als voorschrift in het instemmingsbesluit. Dit is op basis van het winningsplan Westerveld het geval boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries-Zuid. Dit voorschrift is opgenomen in dit instemmingsbesluit (artikel 6).

Deze nulmeting aan gebouwen is bedoeld als hulpmiddel om gedurende de (verdere) gaswinning, bij een vermoeden van mijnbouwschade aan een gebouw, het oorzakelijk verband tussen de gaswinning en de eventueel toekomstige gebouwschade te kunnen vaststellen. Ondanks dat het hier gaat om het vervolg van een bestaande gaswinning en het dus gaat om een tussentijdse meting, wordt toch de term nulmeting gebruikt.

Omgekeerde bewijslast

Het principe van omkering van de bewijslast geldt uitsluitend voor het effectgebied van de gaswinning uit het Groningenveld, omdat alleen daar sprake is van grote aantallen schadegevallen als gevolg van de gaswinning in dat gebied.

Daarom is er ook geen sprake van rechtsongelijkheid. Deze stellingname van de minister is bevestigd door de Raad van State in haar uitspraak 201607953/1/A1 van 19 april 2017 inzake de gaswinning Oppenhuizen.

Onderzoeken alternatieve winningstechnieken ter beperking van bodemtrillingen

De gemeente Leek adviseert om NAM alternatieve winningstechnieken te laten onderzoeken om daarmee de kans op schade aan gebouwen als gevolg van bodemtrillingen te verkleinen of voorkomen.

Gegeven de tijd die het vergt om dit soort onderzoeken uit te voeren en eventuele maatregelen te implementeren, en gezien de eindfase waarin de gaswinning Westerveld zich bevindt, acht de minister het niet zinvol om zo een onderzoek voor de gaswinning Westerveld voor te schrijven. Het verwachte (beperkte) aantal schadegevallen geven hiertoe ook geen aanleiding.

NAM verantwoordelijk voor afhandeling schade aan waterhuishouding

Het waterschap is verantwoordelijk voor de waterhuishouding en bepaalt of maatregelen dienen te worden getroffen om schade aan het watersysteem als gevolg van bodemdaling te voorkómen of herstellen. Mochten er maatregelen nodig blijken, dan is NAM verplicht om (aan het waterschap) alle kosten te vergoeden waarvan is aangetoond dat deze veroorzaakt zijn door de bodemdaling als gevolg van de gaswinning van NAM.

Opnemen voorschrift tot vergoeding van schade door bodemdaling

Als een oorzakelijk verband tussen de schade en de gaswinning van NAM wordt vastgesteld, dan moet NAM deze schade vergoeden (Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177). Zou NAM hier niet (meer) toe in staat zijn, dan vindt vergoeding plaats uit het Waarborgfonds mijnbouwschade. Aangezien deze verplichting direct voortvloeit uit de Mbw, hoeft hierover geen voorschrift te worden opgenomen in dit instemmingsbesluit.

Conclusie

De Tcbb sluit niet uit dat de bodemtrilling gevolgen kan hebben voor schade aan gebouwen. Dit kan betekenen dat in de nabijheid van een gasvoorkomen mogelijk lichte tot matige schade (scheuren in muren tot constructieve schade) kan

optreden aan gebouwen, afhankelijk van de kwetsbaarheid (type en onderhoud) van het gebouw en de intensiteit van de beving. Uit het historisch overzicht van bevingen in voorkomens genoemd in het winningsplan, komt naar voren dat er zestien schademeldingen zijn geweest, allen gerelateerd aan bodemtrilling door productie uit het gasveld Eleveld.

Zodra het oorzakelijk verband tussen de schade en de gaswinning van NAM wordt vastgesteld, dan moet NAM deze schade vergoeden (Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177). Het is niet nodig in dit besluit hiervoor een voorschrift op te nemen. De decentrale overheden adviseren daarnaast om publiek te maken hoe het proces van schademelding, onderzoek en afhandeling door NAM plaatsvindt, een vlotte en adequaat afhandeling van schade- en compensatieclaims te bevorderen en zorg te dragen voor een nulmeting aan gebouwen boven of nabij de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid.

De minister heeft naar aanleiding van de adviezen de artikelen 5 en 6 opgenomen. Hierdoor dient NAM te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn en het openbaar maken van informatie. Ook is het uitvoeren van een representatieve nulmeting aan gebouwen boven of nabij de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid voorgeschreven.

Gelet op het bovenstaande ziet de minister geen aanleiding om in het belang van het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan, de instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren.

7.4 Reactie op zienswijzen

[PM]

8. Slotconclusie

In hetgeen inzake het winningsplan Westerveld is geadviseerd door SodM, Tcbb, de decentrale overheden en de Mijnraad, ziet de minister geen aanleiding om in het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan, in het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, of in het belang van de gevolgen voor milieu of natuur, de instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren. Dit is nader toegelicht in de deelconclusies zoals opgenomen in hoofdstuk 7. Wel heeft de minister mede naar aanleiding van de uitgebrachte adviezen voorschriften en beperkingen verbonden aan zijn instemming, zoals genoemd in de artikelen 1 tot en met 7.

Gelet op de inhoud van het door NAM ingediende winningsplan Westerveld en de naar aanleiding hiervan ingediende adviezen, kan de gevraagde instemming dan ook worden verleend onder het stellen van de in onderstaand besluit genoemde voorschriften en beperkingen.

Gelet op de artikelen 34, derde lid, en 36, tweede lid, van de Mbw;

Besluit:

Artikel 1

Het door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. op 11 september 2016 ingediende gewijzigde winningsplan Westerveld verkrijgt - met inachtneming van de hierna genoemde voorschriften - de instemming als bedoeld in artikel 34, derde lid, van de Mijnbouwwet, met uitzondering van de toepassing van zuur- of hydraulische stimulatie.

Artikel 2

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. dient direct na de vaststelling van dit besluit met de verantwoordelijke overheden ten aanzien van het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen in overleg te treden over welke (waterhuishoudkundige) maatregelen bij welke hoeveelheid bodemdaling door de gaswinning noodzakelijk worden om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. dient binnen drie maanden na de vaststelling van dit besluit met elk van de betrokken waterschappen afspraken te hebben gemaakt om de noodzakelijke (waterhuishoudkundige) maatregelen te (laten) realiseren.

Artikel 3

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. dient, in overleg met het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, binnen drie maanden na vaststelling van dit besluit enkele versnellingsmeters boven de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid te installeren en operationeel te hebben. Deze versnellingsmeters dienen de groundbewegingen in het gebied aan het oppervlak zodanig te registreren dat de beoordeling van het causale verband tussen een door de gaswinning geïnduceerde aardbeving en gebouwschade hierdoor wordt vereenvoudigd.

Artikel 4

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. dient binnen zes maanden na vaststelling van dit besluit, door toezending aan de Minister van Economische Zaken en ten genoegen van de Inspecteur-generaal der mijnen, voor de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid in het winningsplan een risicobeheerssysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben.

Artikel 5

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. zorgt voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn, en maakt de betreffende informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar.

Artikel 6

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. dient, binnen zes maanden na vaststelling van dit besluit zorg te dragen voor het uitvoeren van een representatieve nulmeting aan gebouwen boven of nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries-Zuid teneinde eventuele toekomstige mijnbouwschade aan gebouwen door de gaswinning Westerveld beter te kunnen vaststellen.

Artikel 7

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag waarop de termijn voor het indienen van een beroepschrift afloopt en komt te vervallen op 31 december 2028.

De Minister van Economische Zaken,
namens deze:

drs. J.M.C. Smallenbroek
directeur Energie en Omgeving

Date : 14-12-2016 12:26:05

From : ██████████

To : "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl"

Subject : Zienswijze ontwerp structuurvisie en planmer 13 12 16

Attachment : Zienswijze ontwerp structuurvisie en planmer 13 12 16.docx;

██████████

Aantal suggesties. Niet wenselijk en niet bespreekbaar heb ik geaccentueerd door te zeggen onwenselijk en onbespreekbaar. Dat geeft iets sterker aan dat je het beslist niet wil.

Groet

██████████

Zienswijze STRONG

13 december 2016

Inleiding

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van **de ontwerp structuurvisie ondergrond en plan milieueffectrapport**. Wij vinden het van groot belang dat de effecten en belangen van ondergrondse en bovengrondse functies tegen elkaar afgewogen worden. Bij de planvorming en vergunningverlening van ondergrondse activiteiten dient een normaal afwegingskader en besluitvormingstraject plaats te vinden, zoals bij bovengrondse functies en activiteiten gebruikelijk is.

Binnen de gemeente Assen wordt al tientallen jaren aardgas en drinkwater gewonnen. De druk op de ondergrond neemt toe. Daarom is al in 2011 door de gemeente Assen een bodemvisie opgesteld, waarin de activiteiten in en potenties van de ondergrond zijn geïnventariseerd en de (potentiële) vraag en het aanbod aan elkaar gekoppeld zijn.

Achtergrond

Op dit moment is het aardgaswinningsdossier zeer actueel in Assen. Een gaswinningsplan van de NAM voor de gasvelden in Assen ligt nu voor advies bij de lokale overheden. Naar aanleiding hiervan is in de gemeenteraad uitvoerig gedebatteerd over dit onderwerp. Onze burgers en de raad maken zich grote zorgen over de gevolgen van aardgaswinning. Dit naar aanleiding van de ervaringen in het Groninger veld. Onze raad en inwoners stellen zich op het standpunt dat ze deze toestanden in Assen niet willen.

Constatering

Uit de structuurvisie valt op te maken dat de gasvelden in en rond Assen worden aangeduid als mogelijkheid voor opslag van CO₂ en gasopslag. De zoutcavernes ten oosten van Assen worden in de structuurvisie aangemerkt als opslag voor kernafval dat vrijkomt bij de opwekking van kernenergie.

Zienswijze

Het gemeentebestuur van Assen is van mening dat er in de kleine velden geen opslag van CO₂ en of gas mag plaatsvinden. Daar heeft de gemeenteraad zich in 2010 al over uitgesproken. Ook opslag van kernafval in zoutcavernes ten oosten van Assen is **niet-on**bespreekbaar. Door bevingen als gevolg van gaswinning kunnen de gasvelden en zoutcavernes **beschadigd** raken waardoor ze minder betrouwbaar zijn voor eeuwenlange opslag van radioactief gevaarlijk afval. Ten aanzien van het gasveld Eleveld merken wij specifiek op dat dit veld door haar structuur (breukstructuren) niet geschikt wordt geacht voor CO₂ en gasopslag.

Het is in structuurvisie onduidelijk welke afweging hieraan ten grondslag heeft gelegen. De overheid dient naast de economische belangen en milieueffecten ook de belangen van de burgers mee te nemen in haar afweging. De gasvelden in en rond Assen liggen in stedelijk gebied met een omvang van 67.000 inwoners. Wij vinden het **niet-on**wenselijk om dit aantal inwoners bloot te stellen aan extra risico's die deze activiteiten met zich meebrengen. De kans dat er een calamiteit optreedt mag dan niet erg groot zijn, als er wat gebeurt is de impact wel erg groot door het groot aantal inwoners op en nabij deze velden (Risico = kans x effect).

In het algemeen vragen wij aandacht voor cumulatie van effecten en relaties tussen de verschillende vormen van gebruik van de ondergrond. Specifiek wijzen wij hier op de cumulatie van bodemdaling

door gas- en zoutwinning en het stimuleren van gaswinning (zoals fracken) en de nabijheid van drinkwaterwinning.

In uw visie zien wij geen specifieke aandacht voor het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot drinkwaterwinning. Wij zouden graag zien dat hier aandacht aan besteed wordt vanuit het principe "better safe, than sorry". Anders gezegd: bij twijfel over risico's voor de drinkwatervoorraden zouden in onze optiek gewasbeschermingsmiddelen moeten worden verboden.

Wij begrijpen het belang van aardgas als transitiebrandstof. We doen een oproep om in het rijksbeleid een versnelling na te streven om over te gaan op duurzame energiebronnen. In dit verband zien wij ook kansen voor geothermie en de aanwezigheid van lege gasvelden ([bedoel je hier opslag van CO2](#)), maakt dit een geschikte omgeving voor een pilot.

Date : 14-6-2017 14:08:17

From : "██████████@assen.nl"

To : "Marco Out" ██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Subject : zienswijze provincie Winningsplan Westerveld

Attachment : 24-@-201700@-min.EZ-zienswijze winningsplan Westerveld.pdf;

Beste Marco,

Bijgevoegd ter kennisname de zienswijze van de provincie op het Winningsplan Westerveld. Deze is gisteren vastgesteld. Het is een positief geformuleerde, summiere brief met de strekking "Ja, mits". Er wordt verwezen naar de gemeentelijke zienswijze.

Inmiddels is de gezamenlijke zienswijze vastgesteld door: Aa en Hunze, Tynaarlo, Noordenveld, Midden-Drenthe en de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest. Dit geeft dus een krachtig signaal.

De provincie is nog bezig met de beantwoording van de vragen van de Statenfractie van de SP (waarbij de SP van alle punten uit onze zienswijze vraagt hoe GS daar over denkt). Dit wordt dan mosterd na de maaltijd, aangezien de zienswijze termijn maandag al sluit.

Groet,

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Aan:
de minister van Economische Zaken,
de heer H.J.G. Kamp
Directie Energie en Omgeving
t.a.v. Cluster Vergunningen
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

Assen, 13 juni 2017
Ons kenmerk 24/3.4/2017001728
Behandeld door [REDACTED]
Uw kenmerk DGTM-EO / 17049933
Onderwerp: Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Geachte minister,

Op 8 mei 2017 hebben wij uw ontwerp-instemmingsbesluit voor het Winningsplan Westerveld van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) ontvangen. Na ons advies, hebben wij nu de gelegenheid een zienswijze op dit besluit in te dienen. Wij hebben hierover met de overige adviserende decentrale overheden overlegd. In ons advies gaven wij eerder aan, de zorgen die de gemeenten naar voren brengen te delen. Wij delen deze zorgen van de gemeenten nog steeds, met name voor wat betreft (het ontbreken van) voldoende oog voor het burgerperspectief en de rechtszekerheid van mogelijk door toekomstig schade gedupeerde burgers. In de door de gemeenten ingediende zienswijze geven zij uiting aan die zorgen. Wij vragen u daarom dat u bij uw afwegingen hierop ingaat op een voor inwoners begrijpelijke en transparante manier en zo uw besluit onderbouwt.

In deze zienswijze bevestigen wij een aantal zaken waarin u ons advies hebt overgenomen en zullen wij vervolgens ingaan op het feit dat u niet alle punten van ons advies opnam in de voorschriften en beperkingen die u aan uw besluit verbindt.

Ons advies met betrekking tot de gevolgen van bodemdaling en het maken van afspraken daaromtrent met betrokken partijen hebt u overgenomen. Ook ons advies om het huidige KNMI-seismisch meetnetwerk uit te breiden en een representatieve nulmeting uit te laten voeren aan gebouwen boven de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid hebt u overgenomen. Op deze wijze zal de relatie tussen eventuele schade aan gebouwen en een bodemtrilling beter zijn vast te stellen. Dat het schade-afhandelingsproces transparant dient te zijn en binnen een redelijke ter-

mijn dient te worden afgerond hebt u ook als voorwaarde verbonden aan uw ontwerpbesluit. Bovendien heeft u een termijn gesteld waarbinnen de NAM dit proces openbaar dient te maken.

Tenslotte draagt u de NAM ook op binnen een bepaalde termijn een risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Om de kwaliteit van het systeem te borgen laat u het beoordelen door de inspecteur-generaal der mijnen. Dit komt tegemoet aan ons verzoek ervoor zorg te dragen dat de juiste parameters en acties in het risicobeheersysteem worden opgenomen.

Schade-afhandeling

De NAM dient door middel van uw instemmingsbesluit een aantal maatregelen te treffen om tegemoet te komen aan de zorgen van burgers met betrekking tot (de gevolgen van) gaswinning. Wij hebben inmiddels geconstateerd dat er bij de NAM bereidheid is de decentrale overheden te raadplegen over de wijze waarop aan die maatregelen invulling gegeven kan worden.

Wij stellen het op prijs dat er overleg plaatsvindt met decentrale overheden over schade-afhandeling. Voor ons blijft overeind staan dat de primaire verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij u en bij de NAM. Op het punt van transparantie en onafhankelijkheid van het schademeldings- en afhandelingsproces dienen primair afspraken gemaakt te worden tussen de NAM en EZ en niet tussen de NAM en de decentrale overheden. Wij zijn het daarom niet met uw ontwerpbesluit eens.

Nulmeting

In uw motivatie geeft u aan, dat de nulmeting aan gebouwen bedoeld is als hulpmiddel om bij een vermoeden van mijnbouwschade het oorzakelijk verband tussen schade en gaswinning te kunnen vaststellen. Wij vinden een representatieve nulmeting een goede zaak. In het kader van de discussie over 'onafhankelijkheid' bij schadeafhandeling vinden wij het van belang dat *onafhankelijk van de NAM* getoetst wordt dat deze meting inderdaad representatief is voor het betreffende gebied en naar behoren uitgevoerd is. Wij verzoeken u:

- *in uw definitieve besluit in artikel 6 op te nemen dat de invulling en de uitvoering van de nulmeting door (een nader door u te benoemen) onafhankelijke partij dienen te worden getoetst.*

Nationaal Park Drentsche Aa

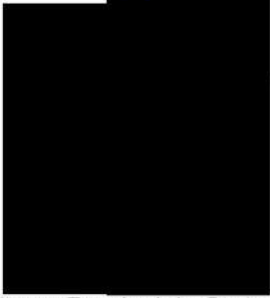
In onderdeel 7.3.2 van uw ontwerpbesluit geeft u aan nog te zullen beoordelen of er nadelige gevolgen voor de natuur zullen optreden in het effectgebied van de gaswinning volgens het winningsplan Westerveld. Het betreft met name de gevolgen voor het Nationaal Park Drentsche Aa. De beoordeling dient vooraf plaats te vinden en de voor dit gebied van toepassing zijnde toetsingskaders zijn daarbij van belang:

- artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming, in het bijzonder de instandhoudingsdoelstelling van het gebied;
- de Kaderrichtlijn Water voor wat betreft de waterkwaliteitsdoelstellingen voor het stroomdal van de Drentsche Aa;
- het (ontwerp)-Beheerplan Drentsche Aa-gebied.

Wij verzoeken u het vorenstaande in uw instemmingsbesluit op te nemen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

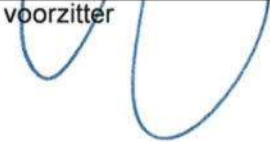
, secretaris

wa/coll.

Afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe

, voorzitter

A handwritten signature in blue ink, partially visible below the redaction box.

Date : 21-5-2017 08:51:15

From [REDACTED]

To : [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl

Cc : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Subject : zienswijze winningsplan Westerveld 20mei aanpassingen Marco

Attachment : zienswijze winningsplan Westerveld 20mei aanpassingen Marco.docx;

Goedemorgen [REDACTED]

Ik ben door het hele stuk gegaan. Het is een helder en overzichtelijk verhaal. Wel vraag ik mij af of de bevindingen op pagina 11 onderaan (Natuurtoets) en pagina 12 (het ontbreken van een MER) niet steviger in de conclusies aan het begin van het stuk moeten worden verwerkt. Kijk ook nog even naar de telling op pagina 19. Daarnaast heb ik er nog kleine foutjes uitgevist en verbeterd.

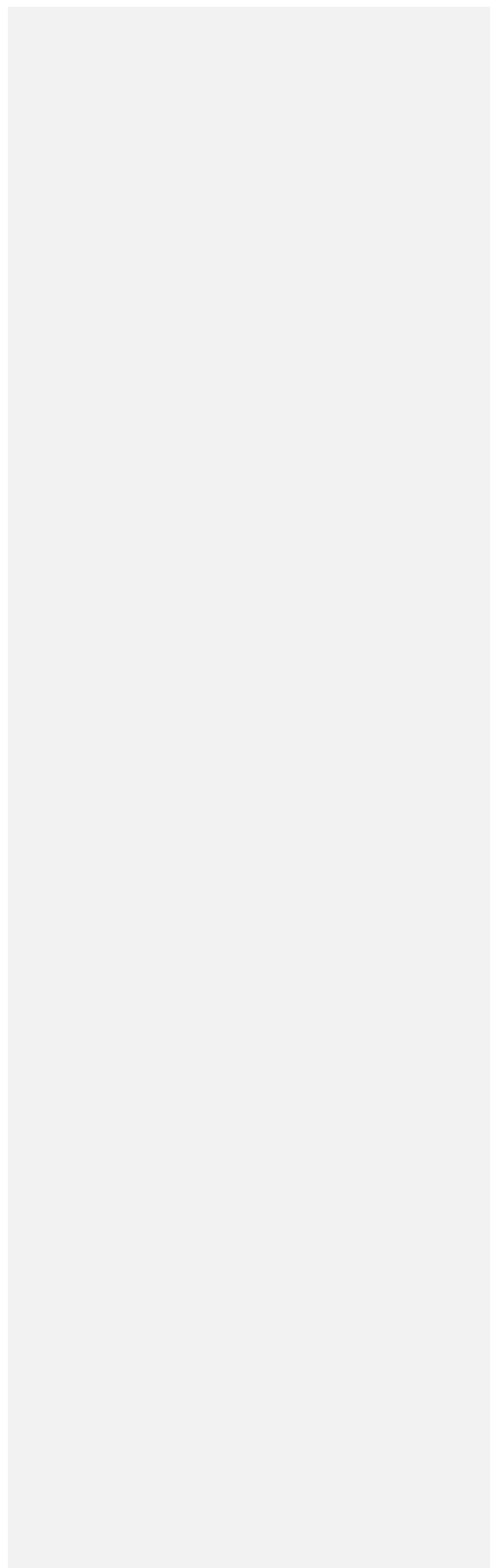
Groet en nog een fijne zondag

[REDACTED]

20 Mei 2017

eindconcept

**Zienswijze Winningsplan
Westerveld**

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
5.1 Doelmatigheid	11
5.2 Kadern schade	11
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	11
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	14
6.1 Productie put Vries-10	14
6.2 Productiesnelheid	15
6.3 Totale productie en fluctuaties	15
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	17
8 BODEMBEWEGING	1918
8.1 Bodemdaling	1918
8.2 Bodemtrilling	1918
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	1918
9 SCHADE	2019
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	2019
9.2 Afhandeling van schade	2120
9.3 Lusten en lasten	2221
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	2322
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	2524

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken, maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners op en nabij gasvelden. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en onderdeel uit maakt van de zienswijze.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw concept instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiair hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheersysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OVV). Dat geeft aan dat

Zienswijze winningsplan Westerveld

het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, natuur en milieu, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische RisicoAnalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevloeid in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven

door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Voorts kunnen wij nergens in de tekst uw motivatie lezen over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

2. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.

3. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor de veiligheid een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De raad wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil aan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerp instemmingsbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

1. het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadere schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook recente rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

Wij begrijpen uw motivatie en kunnen hiermee instemmen.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden. Wij

stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied zijn derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit Winningsplan een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Wij vinden dat:

1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot niet-ontvankelijk verklaring van de aanvraag zijnde het winningsplan Westerveld.
2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.
3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en derhalve niet ontvankelijk moet worden verklaard.

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen.

Zienswijze winningsplan Westerveld

Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat u:

Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

Wij vinden dat:

1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.
2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak uiterst onzorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.
3. Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Wij vinden dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.

- 4. de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is.**

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingssnelheid." Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

- 1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en Sodm en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinnings uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De Onderzoeksraad adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de Onderzoeksraad in 2015 aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is die de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.
2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011 en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA rekening wel is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd.

Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

3. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

4. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.

Zienswijze winningsplan Westerveld

5. Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat uitwerking ervan onvoldoende en volgorde niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aan zien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

2. alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

- 3.2. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.
- 4.3. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er als nog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze dient om advies voorgelegd te worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren.

2. De toezegging van de NAM uit het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichhoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

1. als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.
2. uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.

3. zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.
4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veiligen zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

1. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.

10 RISICOBEEHERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven

aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

1. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond een gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.
2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Het huidig aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.
3. in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem **inclusief** een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.
4. Uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-besluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerpbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor de gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij [de](#) NAM en de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 7:

Wij kunnen met inachtneming van de inhoud van onze zienswijze instemmen met dit artikel.

Date : 5-1-2017 14:04:29

From : ██████████@shell.com

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl"

Subject : Zonnepanelen NAM-hoofdkantoor

Attachment : image001.png;image004.jpg;

Geachte heer Out,

Collega's van mij zijn bezig met de nieuwjaarspeech van mijn directeur, de heer Gerald Schotman. Ik heb van hen vernomen dat in die speech melding wordt gemaakt van een nieuw NAM-project. Ik wilde dat graag even met u delen voordat het wellicht via andere kanalen bij u komt.

De NAM wil namelijk graag samen met Eneco zonnepanelen plaatsen op een aantal NAM-locaties. In Assen is onze locatie 'hoofdkantoor' uiteraard zeer geschikt, vanwege de beschikbaarheid van honderden meters plat dak. De energie die deze zonnepanelen gaan opwekken, wordt geleverd aan Eneco. De mogelijkheden van deze hernieuwbare energie en aan wie of wat het uiteindelijk beschikbaar wordt gesteld, is op dit moment nog onderwerp van gesprek.

NAM is dus nog steeds een bron van energie, maar deze keer in een andere vorm.

Mocht u hier nog vragen over hebben, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████
Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T +31 592 ██████████

M +316 ██████████

E ██████████@shell.com

I www.nam.nl

 <http://www.twitter.com/namby>

 <https://www.linkedin.com/company/nam>

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS